

Q VINTVS CVRTIVS.

Libro 3° a 9°

UNIVERSIDAD
D SALAMANCA

Bartholomæus Merula generoso adolescenti Frâncisco Georgii cornelii eqtis & Decemviri clarissimi filio salutem.

q Vum in amœnissimis horis tuis deambularemus: essentq; ante oculos uariarum animalium effigies in topiario opere artificii manu expolitæ: forte naueturritam cõspeximus: Inde primum sermo a nobis de nauali plio est habitus. Tũ de imperatoria uirtute ultro citroq; multa uerba fecimus. Alexandrumq; illum macedonem: qui regum gestarum gloria magni cognomen sibi uedicauit: iudicio Hannibalis ducibus cunctis præferendum arbitrari sumus. Si quidem in eo fuisse collegimus quatuor illa: quæ in cõsumatissimo impatore non desiderari scripsere eloquentissimi uiri: scientiã scilicet rei militaris: uirtutem: auctoritatem: ac fœlicitatem. Quumq; eius res gestas a Q. Curtio elegantissime conscriptas tibi breuiter exposuissem: exarsisti incredibili quadã cupidine legendi luculentissimi scriptoris historiã. Ceterum quoniã in eo loca multa deprauata offenderas: Iniunxisti tu mihi: ut opus totũ recognoscerem: ac diligenter emendarẽ. Quod eo libentius feci: quia tibi ille est nõ modo uoluptatẽ: sed et doctrinam allaturus nõ mediocrẽ. Est. n. Q. Curtius in scribendo acutus: uerhemens: candidus: ac perq; eloquens. In concionibus. n. quas crebro repies: q̃tum ille ingenio & eloquentia ualuerit: facile cognosces. Itaq; collato uetere exemplari: multis et locis nostro Marte castigatis: collatis et in marginibus: quæ in historia diffusius scripta sunt: quo facilius posses ad id quod cuperes q̃primũ (ut aiunt) ligatum intendere: uoluntati tuæ morem gessimus. Habebunt tua cã Alexandri regis studiosi libri q̃ emendatissimũ. Tuũ fuerit opus totũ plegere: & præcellentissimi regis gesta p̃ceterere: uirtutesq; eius imitari. Vita uero quæ in eo impatore plurima fuisse cognosces: nõ solum damnes: sed et fugias uelim. Vale: et nos ama. Venetiis. Mccccxxxiiii. Tertio nonas Iulias.

LIBER TERTIVS.

Q. CVRTII DE REBUS GESTIS ALEXANDRI MAGNI REGIS
MACEDONVM LIBER TERTIVS.

INTER Hæc Alexander ad conducendum ex peloponneso militem Cleandro cum pecunia misso: licyæ Pamphiliæq; rebus compositis: ad urbem Celenas exercitu admouit: Media illa tempestate moenia interfluebat Marisia amnis fabulosis græco. am. carmini bus inclitus fons eius ex summo montis cacumine excurrens in subiectam petram magno strepitu aquarum cadit: Inde diffusus circumiectos rigat campos: liquidus & suas duntaxat undas trahens. Itaq; color eius placido mari similis locum poetarum mendatio fecit: quippe traditum est: nymphas amore amnis retentas in illa rupe confidere. Ceterum quando intra muros fluit: nomen suum retinet. At cum extra munimenta se euoluit: maiore uis ac mole agentem undas: lycum appellant. Alexander quidem urbem destitutam a suis intrat: Arcem uero: in quam confugerant: oppugnare aduersus Caduceatorem permisit: qui denunciaret: nisi dederent: ipsos ultima esse passuros. Illi caduceatorem in turrim & situ & opere multum æditam perductum: quanta esset altitudo intueri iubent: ac nunciare Alexandro non eadem ipsum & incolas extimatione munimenta metiri: se scire inexpugnabiles esse: ad ultimum profide morituros: Ceterum ut circumfideri arcem & omnia sibi in dies artiora uiderunt esse: sexaginta dierum inducias pacti: ut nisi intra eos auxilium Darius ipse misisset: dederent urbem: Posteaq; nihil inde presidii mittebatur ad præstitutam diem: permisere se regi. Superueniunt deinde legati Atheniensium petens: ut capti apud granicum amnem redderentur sibi. Ille non hos modo: sed etiã ceteros græcos restitui suis iussurũ respõdit: finito p̃lico bello. Ceterũ Dario imminens de Alexandro cura erat: quem nondum Euphratem superasse cognouerat. Undiq; omnes copias contrahi: totis uiribus tanti belli discrimen aditurus. Phrygia erat: per quam ducebatur exercitus: pluribus uicis quam urbibus frequens. Tunc habebat quondam nobilem Midæ Ciuitatem regiam: Gordium nomen est urbi: quam Sangarius amnis interfluit: pari interuallo pontico & cilico mari distantem. Inter hæc maria angustissimũ Asiæ spatium eẽ comperimus: utroq; in artas fauces compelente terram. Quæ quia continenti adhæret sed magna ex parte cingitur fluctibus: speciem insulæ præbet. Ac nisi tenuis discrimen obiceret: maria quæ nunc diuidit: cõmitteret. Alexander urbem in suam dictionẽ redacta iouis templum intrat. Vehiculum quo Gordium patrem uectum esse cõstabata: spexit cultu haud sane a uilioribus uulgatissq; usibus abhorrens. Notabile erat uinculum astrictum compluribus nodis in semetiplos implicatis et celantibus nexus. Incolis deinde affirmantibus editam esse oraculo sortem: Asiæ potiturum qui inexplicabile uinculum soluisset. Cupido incessit animo sortis eius implenda. Circa regem erant & phrygum turba & Macedonum. Illa explicatione suspensa: hæc sollicita ex temeraria regis fiducia: quippe series uinculorum erat ita astricta: ut unde nexus inciperet: quo uel se conderet: nec ratione nec usu percipi posset. Soluere aggressus iniecerat curam ei: ne inane uerteretur irritum inceptum. Ille nequaquam diu luctatus cum latentibus nodis: nihil inquit: interest quomodo soluantur: gladioq; ruptis omnibus loris oraculi sortem uel elusit: uel impleuit: Cum deinde Darium regem: ubicunq; esset: occupare statuisset

Hellespontus. ut a tergo tuta relinqueret: Amphoterum classi ad oram hellesponti: copiis autem praepnotus. fecit Egeologu lesbu & chyum coumque praesidiis hostiu liberaturos. His talia ad bellum usum quingenta tribuit. Ad Antiparum & eos qui graecas urbes tuebant: sexcenta missa ex foedere: naues sociis imperat: quae hellesponto praesiderent. Nondum enim Memnonē uita excessisse cognouerat: in quem omnes intenderat curas: satis gnarus cuncta in expedito fore: si nihil ab eo moueretur: iamque ad urbem Ancyram uentum erat ubi numero copiarum inito paphlagoniam intrat huc iuncti erant Eneti: Vnde quidam Venetos trahere originem credunt: omnisque haec regio paruit regi: datisque obsidibus tributum: quod ne persis quidem tulissent: pendere ne cogereantur: impetrauerunt. Chalcas huic regioni praepositus est. Ipse assumptis: qui ex macedonia nuper aduenerant Cappadociam periiit. At Darius nuntiata Memnonis morte: haud secus quam par erat motus omnia omnia alia spe statuit ipse decernere: quippe quae per duces suos acta erant: cum etiam damnabat. ratus pluribus curam: omnibus abfuisse fortunam. Igitur castris ad Babiloniam positis: quo maiore animo capefferet bellum: uniuersas uires in conspectum dedit & circumdato uallo: quod decem milium armatorum multitudinem caperet. Xerxis exemplo numerum copiarum inuit. Orto sole ad noctem agmina: sicut descripta erant: intrauere uallum. Inde occupauerat emissa Mesopotamiae campos: equitum peditumque prope modum innumerabilis turba maiorem quam pro numero speciem gerens. Perierum erant centum milia: in quis eques triginta milia implebat. Medi decem equitum quaginta milia peditum habebant. Bactrianorum equitum duo milia fuere. Armati bipennibus leuibuscque scutis ceterae maximae speciem reddentibus: peditum decem milia: pari armatu sequebantur: Armeni quadraginta milia miserant peditum: additis septem milibus equitum. Hyrcani egregii ut inter illas gentes sex milia expleuerant equis militarura. Idem uicis quadraginta milia peditum armati erant pluribus habebant ferro praefixae hastae. Quidam lignum igne durauerant: hos quoque duo milia equitum ex eadem gente comitata sunt. A caprio mari octo milium pedester exercitus uenerat: ducēti equites. Cum his erant ignobiles aliae gentes duo milia peditum: equitum duplicem parauerant numerum. his copiis triginta milia graecorum mercede conducta: egregiae iuuentutis adiecta sunt. Nam Bactrianos: & Segodianos: & Indos: ceterosque rubri maris accolae ignota etiam ipsi gentium nomina festinatio prohibebat acciri. Nec quicquam illi minus multitudine militum defuit: Cuius uniuersae aspectu admodum latus purpuratis solita uanitate spem eius instantibus: conuersus ad Caudemum atheniensem belliperitum & ob exilium infestum Alexandro: quippe Athenis iubente eo fuerat expulsus percūctari coepit satis ne ei uideretur instructus ad obtinendum hostem. At ille & iuxta fortis: & regiae superbiae oblitus. Verum inquit & tu forsitan audire nolis: & ego nisi nunc dixerero: alias nequaquam confitebor: hic tanti apparatus exercitus haec tot gentium & totius orientis excita sedibus suis moles finitimis potest esse terribilis. Nixet purpura auro que fulget armis & oppulētia: quantam qui oculis non subiaccere animis concipere non possent. Sed macedonum acies torua sane & inculta clypeis hastisque imobies cuneos & conferta robora uirorum teget. Ipsi phalangē uocant peditum stabile agmen. Vir uiro armis arma cōserta sunt: ad nutum mouentis intenti: sequi signa ordines seruare didicere. Quod imperatur: omnes exaudiunt: obsistere: circuire: discurrere: in cornu mutare pugnam: non duces magisque milites callent: Et ne auri argenti que studio teneri putes. Adhuc illa disciplina paupertate magistra stetit. Fatigatis humus cubile est. Cybus:

que non occupati parant: fatiat: tempora somni artiora quam noctis sunt. Iam thessali equites & Acharnanes Etholique iuncta bello manus fundis credo & hastis igne duratis repellent. pari robore opus est. In illa terra: quae hos genuit: auxilia quaerenda sunt. Argentum istud atque aurum ad conducendum militem mite. Erat Dario mite ac tractabile ingenium: nisi suam naturam plerumque fortuna corrueret. Itaque ueritatis impatiens hospitem ac supplicem tunc maxime utilia suadentē abstrahi iussit ad capitale supplicium. Ille nentum quidem libertatis oblitus: habeo inquit paratum mortis meae ultorem. Expetet pccnas mei consilii sprete ipse: contra quem tibi suasi. Tu quidem licentia regni subito mutatus documentum eris posteris: homines cum se pmiscere fortunae: etiam naturam dediscere. Haec uociferantem: quibus erat imperatum: iugulant. Sera deinde poenitentia subit regem: ac uera dixisse confessus eum sepeliri iussit. Timodes erat Mentoris filius ipiger iuuenis: cui praepceptum est a rege: ut omnes peregrinos milites: in quis plurimum habebat spei: a Farnaboro acciperet: opera eorum uolurus in bello. Ipsi farnaboro tradit imperium: quod ante Memnoni dederat Anxium de instantibus curis agitabant etiam per somnum species iminentium rerum: siue illas agritudo: siue diuinationis animi praesagientis accersit. Castra Alexandri magno ignis fulgore collucere ei uisa sunt: & paulo post Alexandrum adduci ad ipsum in eo uestis habitu. quo ipse fuisset: cum appellatus esset rex. Equo deinde p babiloniam uectum: subito cum ipso equo oculis esse subductum. Ad haec uates uaria interpretatione curam distaxerunt: alii latum id regi somnium esse dicebant quod castra hostium arsisent: quod Alexandrum: deposita regia ueste: in pscico & uulgari habitu pductum esse uidissent. Quidam non ita augurabant: quippe illustria Macedonum castra uisa fulgorem Alexandro ptendere: quae regnum asiae occupare habuissent: haud ambigua rei quonia in eodem habitu Darius fuisset: cum appellatus esset rex. Vetera quoque omnia: ut fert sollicitudo: reuocauerant. Recensebant enim Dariū in principio imperii uagina a cinacis plicam iussisse mutari in eam formam: quam graeci uterent. protinusque Chaldaeos interpretatos: imperium psarum ad eos transiturum: quorum arma esset imitatus. Ceterum ipse & uatum responso: quod edebatur in uulgus: & specie: quae per somnum oblata erat: admodum latus: Castra ad Euphratem mouere iubet: patrio more psarum traditum est orto sole demum pcedente die iam illustri: signum e tabernaculo regis buccina dabat. Sup tabernaculum: unde ab omnibus conspici possent: imago solis cristallo inclusa fulgebat. Ordo autem agminis erat talis. Ignis: quem ipsi sacrum & aeternum uocabant: argenteis altaribus praeserebatur. Magi proximi patrium carmen canebant: Magos treceti & sexaginta quinque iuuenes sequebantur punicis amiculis uelati: diebus totius anni pares numero. quippe per sis quoque in totidem dies descriptus est annus. Currum deinde Ioui sacratum albentes uehebant equi: hos eximia magnitudinis equus: quem solis appellabant: sequebatur: Aurea uirga: & albae uestes regentes equos adornabant: haud pcul erat uehicula decem multo auro argētoque celata. Sequebatur haec equitatus duodecim gentium uariis armis & moribus. Proximi ibant: quos psae imortales uocant ad decem milia: cultus opulētia barbarae non alios magis honestabat. Illi aureos torques: illi ueste auro distictam habebant: manicataeque tunicas gemis etiam adornatas. Exiguo iteruallo: quos cognatos regis appellat: decem & quinque milia hominum. haec uero turba muliebriter pmodum culta luxu magisque decoris armis conspicua erat: diriphorae uocabant. pximum his agmen soliti ueste accipe regalem. Hi currum regis antebant: quo ipse emi

Gaude
mus iu
gulatur.

Somnia
dari

Darius
Mouet
castra.
Ordo
agminis

nens uehebatur. Vtrunq; currus latus deorum simulacra ex auro argētoq; expressa decorabant: distinguebant interuenientes gēma iugū: ex quo eminebant duo aurea simulacra cubitalia: quorū alterū in alterum belli gerebant effigiem. Inter hæc auream aquilam pēnas extendēti similem sacrauerant. Cultus regis inter oīa luxuria notabatur. Purpureæ tunicæ medium album intextum erat: Pallam auro distinctam aurei accipiures: uelut rostris inter se corruerent: adornabāt: & zona aurea muliebriter cinctus Acinacem suspenderat: cui ex gēma erat uagina. Cydarim per se regium capitis uocabāt i signe: hoc cerulea fascia albo distincta circuibat: Currū decē milia hastatorum sequebant: hastas argento exornatas: spicula auro præfixa gestabant. Dexterā leuāq; regem ducēti ferme nobilissimi ppinquorum cōmitabant. Horū agmē claudebat triginta milibus peditum: quos equi regis quadringenti sequebant. Inter uallo deinde unius stadii matrē Darii Syfigambim currus uehebat: & in alio erat cōiunx. Turba fœminarum reginas committantium equis uectabantur. Quindecim inde: quas armanaxas appellant: sequebant. In his erant liberi regis: & qui educabant eos: spadonumq; grex haud sane illis genibus uillis. Tū regiæ pellices trecētæ sexaginta uehebantur: & ipse regali cultu ornatusq; post quas pecuniam regis sexcētū mulierumq; cōiuges huic agmini pximæ: lyxarumq; & calonū greges uehebant. Vltimierant cum suis quisq; dulcibus: q; cogere agmen: leuiter armati. Contra si quis aciem macedonum intueret: dispar acies erat: equis uirisq; nō aurea non dī color ueste: sed ferro atq; are fulgentibus. Agmē & stare paratum & sequi: nec turba: nec saccinis prægrauē: Intentum ad ducis non signum modo: sed etiā nutum. Et castris locus tantæ multitudinis rex: loci in quo pugnauit angustis redactus est ad paucitatem quam in hoste contēpserat. Interea Alexander Abistamene cappadociæ præposito lyciam petens cum oibus copiis regionem: quæ castra Cyri appellant: peruenerat. Statua illic habuerat Cyrus: curā aduersum Croesum in lydiam exercitū duceret. Abest rat ea regio quinquaginta stadia ab aditu: quo Ciliciā intramus: Pīlas incolæ dicunt artissimas fauces uel munimenta: quæ manu ponimus naturali situ imitante. Igitur Arlanes: qui Ciliciæ præerat: reputans qd in initio belli Mēnon suauisset: quoddam salubre consilium sero exequi statuit. Igne ferroq; Ciliciam uastat: ut hosti solitudinē faciat: quicquid usui esse potest: corrumpit: sterile ac nudum solum: quod tueri neq; bat: relicturus. Sed lōge uilius fuit angustias aditus: qui Ciliciam aperit: ualido occupare præsidio: iugūq; opportune itinere imminens obtinere: unde inultus subeuntē: aut phibere aut opprimere hostem potuisset: Tūc paucis: qui callibus præsiderēt: relictis: retro ipse cōcessit populator terræ: quā populationibus uindicare debuerat. Ergo qui relictis erant proditos se rati: nec aspectum quidem hostis sustinere uoluerunt cum uel pauciores locum obtinere potuissent. Namq; ppetuo iugo montis asperi ac prærupti Cilicia icluditur: quod cū a mare surgat: uelut sinu quodam fluxuq; curuatum rursus altero cornu in diuersum litus excurrit. Per hoc dorsum: qua maxime introrsum mari cedit: asperi tres aditus & pangusti sunt: quorum uno Cilicia intrada est: campestris eadē qua urgit ad mare: planiciem eius crebris distinguuntibus riuis. Pirrhamus & Cygnus incluy amnes fluūt. Cygnus nō spatio aquarum: sed liquore memorabilis: quippe leni tractu e fontibus labens puro solo excipitur. Nec torretes

Syfigā
bis darii
Mater
Cōiunx
liberi

Acies alex
andri

Arlanes
uastat.
ciliciam

Pyrriha
mulflu.
Cignus.
flu.

incurrunt: qui placide manantem alueum turbent. Itaq; incorruptus idēq; frigidissimus: quippe multa riparum amœnitate inumbratus ubiq; fontibus suis similis i mare euadit: Multa in ea regione monumēta uulgata cernimibus uetustis exederat. Mōstrabantur urbium sedes V rneli & Cebesti: pontis quoq; specus: & corynthi nemus: ubi crocum gignitur. Cæteraq; in quibus nihil præter famam durauerat. Alexander Alex. in/ fauces iugū: que pilæ appellant: intrauit. Contemplatus locorum situs nō alias magis trat cili/ dicitur admiratus esse fœlicitatem suā: obrui potuisse uel laxis confitebatur: si fuisset ciam. qui subeūtes propellerēt. Iter uix quaternos capiebat armatos. Dorsum montis iminebat uia: non angustæ modo: sed plærūq; præruptæ crebris oberrantibus riuis: qui ex radicibus motium manāt. Thracas tamē leuiter armatos præcedere iusserat: scruariq; calles: ne occultus hostis in subeuntes erumperet. Sagittariorum quoq; manibus occupauerat iugum: intētos arcus habebāt: moniti nō inter ipos inire: sed præliū Hoc modo agmen peruenit ad urbem Tarson: cui tūc maxime plæ subiicibāt ignē Tarson ne oppulentum oppidum hostis inuaderet. At ille Parmenione ad inhibendū incēdi/ ci. um cum expedita manu præmissis: posteaquam barbaros aduentu suorū fugatos eē cognouit. urbem a se conseruatam intrat: Mediā Cygnus amnis: de quo paulo ante Cygnus dictum est: interfluit: & tunc æstas erat: cuius calor non aliam magisq; Ciliciæ orā uapore solis accendit: & diei feruidissimū tēpus cœperat puluere ac sudore simul perfusum Regem inuitauit liquor fluminis: ut calidum adhuc corpus ablueret. Itaq; ueste deposita in conspectu agminis: decorum quoq; futurum ratus: si ostendisset suis leui ac parabili cultu corporis se esse contentū: descendit in flumen. Vixq; ingressi subito horrore artus rigere cœperunt: pallor deinde fusus ē: & totum pmodum corpus uitalis calor reliquit. Expiranti similem ministri manu excipiunt: nec satis cōporem mentis in tabernaculum deferunt. Ingens sollicitudo & pœne iā luctus in castris erat. Flentes querebant in tanto impetu cursuq; rerum omnis ætatis ac memoriæ clarissimum regem nō in acie saltē: non ab hoste uictum: sed abluētē aqua corpus ereptum eē & extinctum. Instare Dariū uictorem: anteq; uidisset hostem. Sibi eadē terras: quas uictores pagrassent: repetendas: omnia: aut ipsos aut hostes populos: puastas solitudines: etiā si nemo insequi uelit: euntes: fame atq; inopia debellari posse. Quē signum daturum fugientibus: quem ausurum Alexandro succedere. Iam ut ad hellepontum fuga penetrarent: classem: qua transeant: quæ præparaturum. Rursus in ipm regē misericordia uersa illum florem iuuentæ: illam uim animi: eundē regem & cōmilitonē diuelli a se & abrumpi imemores sui querebantur. Inter hæc liberius meare spiritus cœperat: alleuabat rex oculos: & paulatim redeunte animo cir cūstantes amicos agnouerat. Laxaq; uis morbi ad hoc solum uidebatur: quia magnitudinē mali sentiebat. Animum autem agritudo corporis urgebat: quippe Darium quoto die in Ciliciam fore nunciabatur. Vinctum ergo se tradi: & tām uictoriā eripi si bibe manibus: obscuraq; & ignobili morte in tabernaculo extingui se querebat. Admittitq; amicis pariter & medicis: In quo me: inquit: articulo rege meorum fortuna deprehenderit: cernitis. Strepitum hostilium armorum exaudire mihi uideo: & quoltro intuli bellum: iam prouocor. Darius ergo cum tam superbas litteras scriberet: fortunam meam in consilio habuit: sed nequicquā: si mihi arbitrio meo curari licet. Lēta remedia & segnes medicos non expetunt tempora mea. Vel mori strenue: q; tarde conualescere mihi melius est. Proinde liquid opis: liquid aris in medicis ē: sciant me

non tam mortis: quam belli remedium querere. Ingente omnibus incusserat cura^m tam preceps tameritas eius. Ergo pro se quisque precari coepere: ne festinatione periculum aueret: sed esset in potestate medicum. In experta remedia haud iniuria ipsis esse suspecta. Cum ad perniciem eius etiam a latere ipsius pecunia sollicitaret hostis: quippe Darius mille talenta interfectori Alexandri daturum se pronuntiare iusserat. Itaque ne aufurum quidem quenquam arbitrabantur experiri remedium: quod propter nouitatem posset esse suspectum. Erat inter nobiles medicos e macedonia regem secutus Philippus natione acharnamis fidus admodum regi puero comes & custos salutis datus: non ut regem modo: sed etiam ut alumnum eximia charitate diligebat. Is non preceps se: sed strenuum remedium afferre: tantamque uim morbi potione meditata leuaturum esse promisit. Nulli promissum eius placebat praeter ipsi: cuius periculo pollicebatur. Omnia quippe facilius quam moram perpeti poterat. Arma & acies in oculis erant: & uictoriam in eo positam esse arbitrabatur: si tantum ante ligna stare potuisset: id ipsum: quod post diem tertium medicamentum sumpturus esset: Ita enim medicus praedixerat: agere ferens: Inter haec a Parmenione ditissimo purparatorum litteras accipit: quibus ei denuntiabat: ne salutem suam Philippo committeret: mille talentis a Dario: & sponuptiarum sororis eius esse corruptum. Ingentem animo sollicitudinem litterae incusserant: & quicquid in utranque partem: Aut metus: aut spes subiecerat: secreta aestimatione pensabat. Bibere persequerem: ut si uenum datum fuerit: Ne immerito quidem: quicquid acciderit: euenisse uideatur: Damnum ne medici fidem: In tabernaculo me opprimi pauar: Non. At qui satius est alieno me mori scelere: quam metu meo. Diu animo in diuersa uersato: nulli: quid scriptum esset renuntiat: epistolamque sigillo annuli sui impressam puluino: Cui incumbebat: subiecit. Inter has cogitationes biduo assumpto: illuxit a medico destitutus dies. Et ille cum poculo: in quo medicamentum diluerat: intrauit. Quo uiso Alexander leuato corpore in cubile: Epistolam a Parmenione missam sinistra manu tenens accepit poculum: & hausit interitus tum epistolam Philippum legere iubet: nec a uultu legentis mouit oculos: ratus aliquas conscientiae notas in ipso ore posse deprehendere. Ille epistola perlecta: plus indignationis quam pauoris ostendit: proiectisq; amiculo & litteris ante lectum. Rex: Inquit: Semper quidem spiritus meus ex te pependit: sed nunc uero arbitror sacro & uenerabili ore trahitur. Crimen paricidii: quod mihi obiectum est: tua salus diluet. Seruatus a me uitam mihi dedens. Oro: quae loquor: amissosque metu patere medicamentum concipi uenis. Laxa paulisper animum: quem mihi sollicitudine tempestiua amici sane fideles sed moleste seduli turbant. Non securum modo haec uox. Sed etiam laetum regem ac plenum bonae spei fecit. Itaque si dii: inquit: Philippe tibi permisissent. Quo maxime modo animum uelles experiri meum: alio profecto noluiesses. Sed certiore quam expertus es: ne optasles quidem: hac epistola accepta: Tamen quod dilueras bibi. Et nunc credo te non minus pro tua fide: quam pro mea salute esse sollicitum. Haec locutus dextram Philippo offert. Caeterum tanta uis medicaminis fuit: ut quae secuta sunt: criminacionem Parmenionis adiuuerint. Interclusus spiritus arcte meabat. nec Philippus quicquam in expertum omisit. Ille fomenta corpori admouit: ille torpentem nunc cybi: nunc uini odore excitauit. Atque ut primum mentis compotem esse sensit: mo-

Philippus
Alex. me
dicus.

Parmenio
criatur
Philippi

do matris sororumque: modo tantae uictoriae appropinquantis admonere non destitit. Ut uero medicamentum se diffudit in uenas: & sensim toto corpore salubritas percipi potuit: primo animus uigorem suum: deinde corpus quoque expectatione maturi us recuperauit: quippe post tertium diem. quam in hoc statu fuerat: in conspectum militum uenit: nec auidius ipsum regem: quam Philippum intuebatur exercitus pro se quisque dextram eius amplexi grates habebant uelut praesenti deo. Namque haud facile dictum est praeter ingenitam illi genti erga reges suos uenerationem: quantum huius quoque regis uel admirationi dediti fuerint: uel charitate flagrauerint. Iam primum nihil nisi diuina ope aggrediendi uidebatur. Nam cum praesto esset ubique fortuna: te meritas in gloriam cesserat: aetas quoque uix tantis matura rebus sed abunde sufficiens omnia etiam eius opera honestabat: & quae leuiores haberi solent: plerumque in re militari grauiora uulgo sunt. Exercitatio corporis inter ipsos cultus habitusque paululum a priuato abhorrens militaris uigor. quis ille uel ingenii dotibus: uel animi artibus: ut pariter carus ac uenerandus esset: effecerat. At Darius nuntio de aduersa ualitudine eius accepto: celeritate quanta poterat: tam graue agmen ad Euphratem contendit. Iunctoque eo pontibus: quinque tamen diebus traiecit exercitum: Ciliciam occupare festinans. Tamque Alexander uiribus corporis receptis ad urbem solis peruenerat: cuius potius ducentis talentis nomine multa exactis: arci praesidium militum imposuit. Vota deinde pro salute suscepta per ludum atque hostium reddens ostendit quanta fiducia barbaros sperneret. Aesculapio & Mineruae ludos celebrauit. Spectanti nuntius laetus affertur a licarnasso: perias acie a suis esse superatos: Myndios quoque & Canyndios: & pleraque tractus eius suae facta dictionis. Igitur adito spectaculo ludicro: castrisque motis: & Pyrrhamo amne ponte iuncto: ad urbem Malo peruenerat. Inde adeo alteris castris ad oppidum castabulum. Ibi Parmenio regi occurrit: quem praemiserat ad explorandum iter saltus: per quem ad urbem Ysson nomine penetrandum erat. Atque ille angustiis eius occupatis: & praesidio modico relicto: Ysson quoque desertam a barbaris coeperat. Inde progressus deturbatis: qui interiora montium obsidebant: praesidiis cuncta firmavit. Occupatoque itinere: sicut paulo ante dictum est: idem & auctor & nuntius uenit. Ysson inde rex copias admouit: ubi consilio habito utique ne ultra progrediendum foret: an ibi opperendi essent milites noui: quos ex macedonia aduentare constabant. Parmenio non alium locum praelio aptiore esse celebrabat: quippe illic utriusque regis copias numero futuras pares: cum angustiae multitudinem non caperent: planitiem ipsis camposque esse uitandos: ubi circui: ubi accipiti acie opprimi possent. Timere ne non uirtute hostium: sed lassitudine sua uincerentur. Perias recetes inde successuros: si laxius stare potuissent. Facile ratio tam salubris consilii accepta est. Itaque inter angustias saltus hostem opperiri statuit. Erat in exercitu regis Sifenes perles quondam a praetore aegypti missus ad Philippum: donisque & omni honore cultus exilium patria sede mutauerat. Secutus deinde in Asiam Alexandrum inter fideles socios habebatur: huic epistolam Cretensis miles obsignatam annulo: cuius signum haud sane notum erat: tradidit. Nabarzanes praetor Darii miserat eam: hortabaturque Sifenem: ut dignum aliquid nobilitate ac moribus suis ederet. Magna id ei apud regem honori fore. Has litteras Sifenes utpote innoxius ad Alexandrum saepe deferre temptauit. Sed cum tot curis apparatusque belli regem uideret urgeri aptius subinde tempus expectans suspicionem in ita scelesti consilii praebuit. Namque epistola

Alex. co
ualescen
tia.

Urbs so
lis.

Pyrrha
mus flu.

Sifenes
perles.

Præterea ei redderetur: in manus Alexandri peruenerat: lectamque eam ignoti annuli si-
 billo impresso. Siseni dari iusserat ad æstimandam fidem barbari. Quia per cō-
 Plures dies non adierat regem: scelesto consilio eam uisus est suppressisse: & in agmi-
 ne a cretensibus haud dubie iussu regis occisus est. Iamque greci milites quos Etimo-
 des a Farriabazo acceperat: præcipua spes & propemodum unica Alexandri ad Da-
 rium peruenerant. Hi magnopere suadebant: ut retro abiret: spatiosasque Melopota-
 miæ cāpos repeteret. Si id consiliū dānaret. at ille diuideret saltem copias innume-
 rabiles: neu sub unū fortunæ ictum totas uires regni cadere pateretur. Minus hoc cō-
 siliū regi: quam purpuratis eius displicebat: ancipitem fidem & mercede uanalem
 proditorem imminere: & diuidi non ob aliud copias uelle: quam ut ipsi in diuersa di-
 gressi: si quid commissum esset traderent Alexandro. Nihil tutius esse: quam circunda-
 tos eos exercitu toto obrui talis: documentum non inultra perfidiæ futuros. At Dari-
 us ut erat sanctus & mitis: se uero tantum facinus negat esse facturum: ut suam secu-
 tos fidem suos milites iubeat trucidari: Quem deinde amplius nationum exterarum
 salutem suam crediturum sibi: si tot militum sanguine imbuisset manus. Neminē sto-
 lidum cōsiliū capite luere debere. Defuturos enim qui suaderent: si sualisse pericu-
 lum esset. denique ipsos quotidie ad se uocari in cōsiliū iubet: uariasque sententias di-
 cere: nec tamen melioris fidei haberi qui prudentius suaserit. Itaque grecis nūtiari iu-
 bet ipsi quidem beniuolentiæ illorum gratias agere. Cæterum si retro ire pergat: haud
 dubie regnum hostibus traditurum. Fama bella stare: & eum qui recedat: fugere cre-
 di. Trahendi uero belli insulsam esse rationem. Tantæ enim multitudinē utique cū iā
 hyems instaret in regione uasta: & inuicem a suis atque hoste uexata nō suffectura ali-
 menta: ne diuidi quidem copias posse seruato more maiorum: qui uniuersas uires sem-
 per discrimini bellorum obtulerūt. Et hercule terribilem antea regem & absentia sua
 ad uanā fiduciam elatum: posteaque aduertare se senserit: cautum pro temerario factū
 detulisse inter angustias saltus ritu ignobilium ferarum: quæ strepitu prætereuntium
 auditu: siluarum latebris se occultauerunt. Iam etiam ualitudinis simulatione fru-
 strari suos milites: sed non amplius ipsum esse passurum detrectare certamen. In illo
 specu: in quem pauidi recessissent: oppressurum esse cunctantes. hæc magnificenti-
 us iactata quam uerius. Cæterum pecunia omni rebusque præciosissimis damascū Sy-
 riæ cum modico præsidio militū missis: reliquas copias in Ciliciam duxit in sequenti-
 bus more patrio agmen coniuge & matre uirgines quoque cum paruo filio comitaba-
 tur patrem. Forte eadem nocte & Alexander ad fauces: quibus Syria aditur: & dari-
 us ad eum locum: quæ amanicas pylas uocant: peruenit. Nec dubitauere perire: quoniam
 Yllon relicta: quam ceperant macedones fugerēt. Nam etiam faucii quidam & inua-
 lidi: qui agmen non poterant persequi: excepti erant. Quos omnes instinctu purpu-
 ratorum barbara feritate sauentium præcis adductisque manibus circumduci: ut
 copias suas noscerent: satisque omnibus spectatis nunciare: quæ uiderent: regi suo
 iussit. Mous ergo castris superat Pyrrhamum amnem: in tergis: ut credebat: fu-
 gentium hæsurus. At illi: quorum amputauerat manus: ad castra macedonum
 penetrant. Darium quam maximo cursu possent sequi nunciantes. Vix fides ha-
 bebatur. Itaque speculatores in maritimas regiones præmissos explorare iubet: ip-
 se ne adesset: an præfectorum aliquis speciem tribuisset uniuersi uenientis exer-
 citus. Sed cum speculatores reuertentur: procul ingens multitudo conspecta est.

Consiliū
grecorū
militum

Darius i-
trat Cili-
ciam

Concur-
sus Darii
& Alexā-
dri exer-
cituū.

ignes deinde totis campis collucere ceperunt: omniaque uelut continentī incendio ar-
 dere uisa: cum incondita multitudo maxime propter iumēta laxius tenderet. Itaque eo
 ipso loco metari suos castra iusserat: latus quod omni expetiuerat uoto: in illis potis-
 simum angustiis decernendū esse. Cæterum ut solet fieri: cum ultimi discriminis tē-
 pus uenerat in sollicitu dinē uersa fiducia est. Illam ipsam fortunam: qua aspirante res
 tam prospere gesserat: uerebatur: nec iniuria ex iis quæ tribuisset sibi: quæque mutabi-
 lis esset: reputabat. Vnam superesse noctem: quæ tanti discriminis moraretur euentū
 Rursus occurrebant maiora periculis premia. Et sicut dubium esset: an uinceret: ita
 illud utique certum esse honeste & cum magna laude moriturum. Itaque corpora mili-
 tes curare iussit: ac deinde tertia uigilia instructos & armatos esse. Ipse in iugū editi
 montis ascendit: multisque collucētibus tacibus patrio more sacrificiū diis præciibus lo-
 ci fecit. Iamque tertiū: sicut præceptū erat: lignū tuba miles acceperat itinere simul pa-
 ratus & prælio: strenueque iussi procedere oriēte luce peruenerunt ad angustias: quas
 occupare decreuerant. Darium triginta inde stadia abesse præmissi indicabant. Tūc
 cōsistere agmē iubet: armisque ipse iumptis acie ordinabat. Dario aduentum hostiū
 pauidi agrestes nuntiauerunt. Vix credenti occurrere etiam: quos ut fugientes leque-
 batur. Ergo non mediocris oīum animos formido incesserat: quippe itinere: quæ præ-
 lio aptiores erant: raptimque arma capiebant. Sed ipsa festinatio discurrentium: suosque
 ad arma uocantium maiorem metum incussit. Alii in iugum montis euaserāt: ut ho-
 stiū agmen inde prospicerent: equos plerique frænabāt. discors exercitus: nec ad unū
 intentus imperium uario tumultu cuncta turbauerat. Darius initio montis iugū cū
 parte copiarū occupare statuit: & a fronte & a tergo circuiturus hostē. Amari quoque
 quo dexterum eius cornu tegebatur alios obiecturus: ut undique urgeret: præter hæc
 uiginti milia præmissa cum sagittariorū manu: Pyrrhamum amnem: qui duo agmi-
 na interfluebat: trāsire & obicere sese macedonum copiis iusserat. Si id præstare nō
 possent: retro cedere in montes & occulte circuire ultimos hostium. Cæterum desti-
 nata salubriter cum rōne potētiore fortuna discussit: quippe alii præ metu iperū exe-
 qui non audebant: alii frustra exequēbatur: quia ubi partes labant: summa turbatur.
 Acies autem hoc modo stetit. Nabarzanes equitatu dexterum cornu tuebatur: addi-
 tis funditorum sagittariorumque uiginti ferme milibus. In eodem Timodes erat græ-
 cis peditibus mercede conductis triginta milibus præpositus: hoc erat haud dubiū
 robur exercitus par macedonicæ phalangi acies. In leuo cornu Aristomedes thessalus
 uiginti milia barbarorum peditum habebat. In sublidis pugnacissimas locauerat gen-
 tes. Ipsum regem in eodem cornu dimicaturum tria milia delectorum equitum aslue-
 ta corporis custodiæ: & pedestris acies. xl. milia sequebatur. Hircani deinde Medique
 equites his proximi cæteras gentium ultra eos dextera leuaque depositi. Hoc agmen
 sicut dictum est: instructum sex milia iaculatorum funditorumque antecedebat. Quic-
 quid in illis angustiis adiri poterat: impleuerat copia: cornuaque hinc a iugo: illinc a ma-
 ri stabant: uxorem matremque regis & aliam foeminarum gregem in medium agmē
 acceperant. Alexander phalangem: qua nihil apud macedonas ualidius erat: in frōte
 cōstituit. Dexterum cornu Micanor parmenionis filius tuebat: huic proximi stabant
 Conos: & pdcas: & meleager: & ptolemæus: & amnytas sui queque agminis duces. In
 leuo: quod ad mare pertinebat: Craterus & Parmenio erāt. Sed Craterus parmenio-
 ni parer: iussus. Egres ab utroque cornu locati: Dexterū macedones thessalis adiūcti:

Alex. in/
struit aci-
em

Darius
ordinat.
exercitū

Figura
aciei Da-
rii.

Figura
aciei ale-
xandri

leuum pelopōneses tuebantur. Ante hanc aciem posuerant funditorum manum : sagittariis admixtis. Thraces quoq; & cretenses ante agmē ibant & ipsi leuiter arma ti. At iis: qui prāmissi a Dario iugū montis infederāt: agrianos opposuit ex grācia nuper aduectos. Parmenioni autem prācepit: ut quantū posset: agmen ad mare extēderet: quo longius abesset montibus: quos occupauerant barbari. At illi neq; obstare ueniētib; nec circūire prātergressos ausi: fundatorū maxime aspectu pfugerant territi. Ea; res tutum Alexandro agminis latius: qđ ne superne incesseret: timuerat: prāstitit: triginta & duo armatorū ordines ibant: neq; enim latius extendi aciem patiebantur angustia. Paulatim deinde se laxare: & sinus montiū & maius spacium aperire cōperāt: ita ut nō pedes solum pluribus ordinibus icedere: sed etiam a laterib; citius fundi posset equitatus. Iam in conspectu sed extra tēli iactum utraq; acies erat: cū priores per se inconditum & trucem sustulere clamorem. Redditur & macedonib; maior exercitus impar numero iugis montium uastiq; saltibus repercussus: quippe semp circūiecta nemora petraq; quantūcunq; acceperē uocē multiplicato sono referunt. Alexāder ante prima signa ibat: idēdem manu suos inhibens: ne suspensi acris ob nimia festinationē cōcitato spiritu capefferent bellū. Cūq; agmen obequitaret uaria oratione: ut cuiusq; animis aptum erat: miles alloquebatur. Macedones tot bellog; in europa uictores ad subigendam asiam atq; ultima orientis non ipsius magis q̄ suo ductu pfecti iueterata uirtutis admonēbatur. Illos terrarū orbis liberatores emerfosq; olim Herculis & liberi patris terminos nō perlis modo: sed et oibus gentibus imposituros iugum. Macedonū copias bac̄tra & indos fore: minima esse: quā nunc inuenerunt: sed oia uictoria parari. Non prāruptis petris illyricorum & thraciae saxis sterilem laborem fore: spolia totius orientis offerri. Vix gladio futurū opus. Totam aciem suo pauore fluctuantē umbonibus posse p̄pelli. Victor ad hanc atheniensiu Philippus pater inuocabatur: domitāq; nuper boetia & urbis in ea nobilissima ad solū diruta spēs representabatur animis: iam Granicū amnē: iam tot urbes aut expugnatas aut in fidē acceptas: omniaq; quae post tergum erāt strata: & pedib; ipsorum subiecta memorabat. Cum adierat grācos: admonebat ab iis gētibus illata grācia bella. Darii prius: deinde Xerxis insolentia aquā ipsam terramq; populantium: ut neq; fontium haustum: nec solitos cibos relinquerēt: dedita eis tēpla ruinis & ignibus esse deleta. Urbes eorum expugnatas: foedera humani diuiniq; iuris uiolata referēbat. Illyricos uero & thracas raptu uiuere assuetos acie hostium auro purpuraq; fulgentē intueri iubebat prādā nō arma gestantē. Irent & imbellibus foeminis aurū uin eriperēt. Aspera montiū suorū iuga nudosq; calles & p̄petuo rigentes gelu ditib; perlas; campis agrisq; mutaret. Iam ad tēli iactum peruenerāt: cum perlarum equites ferociter in leuum cornu hostium inuecti sunt: quippe Darius equestri plio decernere optabat: Phalangem macedonici exercitus robur esse coniectans. Iāq; etiam dextrum Alexandri cornu circuibatur: quod ubi Macedo conspexit: duabus alis equitum ad iugum montis iussis subsistere: ceteros in mediū belli discrimen strenue trāsfert. Subductis deinde ex acie thessalis equitibus prāfectum eorum occulte circūire tergum suorū iubet. Parmenioniq; coniugi: & quod is impasset: impigre obsequi. Iamq; ipsi in medium perlarum undiq; circumsuli egregie tuebantur: sed conserti & quasi coherentes tēla uibrare non poterant. Simul ut erant emissa in eosdem concurrētia implicabantur: leuiq; & uario ictu pauca in hostem: plura in humum innoxia

Cōgref-
sus exer-
cituū .
Oratio
Alexan-
dri ad su-
os.

Initū pu-
gnā.

cadēbant. Ergo comminus pugnam coacti conferere: gladios impigre stringunt. Tum uero inultum sanguinis fufum est: duae quippe acies ita cohaerebāt: ut armis arma pulsarent: mucrones in ora dirigebant: non timido: non ignauo cessare tum licuit collato pede quasi singuli inter se dimicarent: in eodem uestigio stabant. donec uincendo locum sibi facerent. Tum demum ergo promouebant gradum: cum hostem prostrauerant. At illos nouus excipiebat a duersus fatigatos: nec uulnerati: ut alias solent: acie poterant excedere: cum hostis instaret a fronte: a tergo sui urgerent. Alexander non ducis magis quam militis munera exequēbatur: opimum decus caeso rege expetens: quippe Darius curra sublimis eminebat: & suis ad se tuendum & hostibus ad incessendum ingens incitamentum. Ergo frater eius Oxatres cum Alexandrum instare ei ceteret: equites: quibus prāerat ante ipsum curram regis obiecit: armis & robore corporis multum super ceteros eminens: animo uero & pietate in paucissimis. Illo utiq; praelio clarus alios improuide instantes prostrauit: alios in fugam auertit. At macedones ut circa regem erant mutua adhortatione firmati. cum ipso in equitū agmen irrumpunt. Tum uero similis ruinae strages erat. Circa curram Darii iacebant nobilissimi duces ante oculos regis egregia morte defuncti: omnes in ora prouisi sicut dimicantes procubuerant aduerso corpore uulneribus acceptis. Inter hos Aticies: & Trountes: & Sathaces prātor aegypti magnorum exercituum prāfecti noscitantur: circa eos cumulara erat pedum equitūq; obscurior turba. Macedonum quoq; non quidem multi sed promptissimi tamen caeli sunt. Inter quos Alexandri dexterum femur leuiter mucro perstrictum est. Iamq; qui Darium uehebant equi confossi hastis & dolore efferati iugum quatere & regē curru excutere cōperant. Cum ille ueritus ne uiuus ueniret in hostium potestatem: desilit & in equum: qui ad hoc sequebatur: imponitur. Insignibus quoq; imperiū ne fuga proderent in decore abiecit. Tum uero ceteri dissipantur metu: & quae cuiq; patebat: ad fugam uia erumpunt: arma iacentes: quae paulo ante ad uitelam corporum sumpserant: adeo pauor etiam auxilia foimidabat. Instabat fugientibus eques a Parmenione missus & forte in id cornu omnes fuga abstulerat. At in dextero perlas; thessalos equites uahemeter urgebant. Iamq; una ala ipso impetu peulcata erat: cū thessali strenue circū actis equis dilapsi rursum in praelium redeunt. sparsosq; & incompósitos uictoriae fiducia barbaros ingenti caede prosternunt. Equi pariter equitesq; perlarum serie laminarum ob id genus graues: agmen quod celeritate maxime constat: aegre moliebantur: quippe in circumagendis equis suis thessali multos occupauerant. Hac tam prospera pugna nunciata Alexander non ante ausus persequi Barbaros: utrinque iam uictor instare fugientibus coepit. Haud amplius regem quam mille equites sequebantur cum ingens multitudo hostium caderet. Sed quis aut in uictoria: aut in fuga copias numerat? Agebantur ergo a tam paucis pecorum modo: & idem metus: qui cogebat fugere: fugientes morabatur. At grāci: qui in darii partibus steterant Amynta duce: prātor hic Alexandri fuit nunc transfuga: abrupti a ceteris: Haud sane fugientibus similes euaserant. Barbari longe diuersam fugam intenderunt: alii qua rectum iter in persidem ducebat: quidam circuitus rupis saltuq; montium occultos petiit: pauci castra. Darii. Sed Castri iam illa quoq; hostis uictor intrauerat: omni quidem opulētia ditia. Ingens auri argentiq; pondus non belli: sed luxuriae apparatus diripuerant militis. Cumq; plus rapta. perent: passim strata erant itinera uilioribus sarcinis: quis in cōparatione meliorū auaritia cōtemperat. Iāq; ad foeminas puentum erat: quibus: quo charora ornāmēta sunt

Alexan-
der uul-
neratur.
Darii fu-
ga

Amynta
dux.

Castri
darii ca-
pta.

violētius detrahebantur: nec corporibus quidem uis ac libido parcebat. Omnia plāctu tumultuq; prout cuiq; fortuna erat: castra repleuerant: nec ulla facies mali deerat: cū p oēs ordines atateq; uictoris crudelitas ac licētia uacaretur. Tunc uero impotēs fortunā species conspici potuit: cū ii: qui tum Dario tabernaculū exornauerāt omni luxu & opulentiā instructū: eadē illa Alexandro quasi ueteri domino reseruabant. Nanq; id solum intactum omiserant milites: ita tradito more: ut uictorē uicti regis tabernaculo excipient Mater Sed oīum oculos animosq; in semet conuerterant captiuā marer coniuuxq; Darii. Illa & coniuux. non maicestate solum. sed etiā atate uenerabilis: hęc formā pulchritudine: nec illa quidē sorte corrupta acceperat in sinū filium nōdum sextū atatis annū egressum in spem tantā fortunā: q̄tam paulo ante pater eius amiserat: genitum. At in gremio anus auia iacebant adulta uirgines duæ: non suo tantū: sed illius mæore etiam confectæ. Ingens circa eam nobiliū fœminarum turba cōstiterat: laceratis crinibus: abscisq; ueste: pristini decoris immemores: reginās dominasq; ueteres quondā: tunc alienis nominibus inuocantes. Illæ suæ calamitatis oblita in utroq; cornu Darius stetit: quæ fortuna discriminis fuisset requirebant. Negabant se captas: si uiueret rex. Sed illum equos subinde mutantem longius fuga abstulerat. In acie autem caesa sunt persarum peditum centum milia: decem uero milia interfecta equitū. At ex parte Alexandri quattuor & quingenti saucii fuere: triginta omnino & duo ex peditibus desiderati sunt: Equitū centū quinquaginta interfecti. Tantulo impendio ingens uictoria stetit. Rex: qui diu Dariū persequendo fatigatus erat: posteaq; & nox apparebat: & eum insequēdi spes non erat: in castra paulo ante a suis capta puenit. Inuitari deinde amicos: q̄bus maxime assueuerat: iussit: quippe summa duntaxat cutis in fœmore p̄stricta non phibebat interesse conuiuio: cum repente e proximo tabernaculo lugubris clamor barbaro ululatu planctūq; p̄mixtus epulantes conterruit. Cohors quoq; quæ excubabat ad tabernaculum regis: uerita ne maioris motus principiu esset: armare se cœperat. Causa pauoris subiti fuit: quod mater uxorq; Darii cum captiuis mulieribus nobilibus regem: quem interfectum esse credebant: ingenti gemitu eiulatuq; deflebant. Vnus nanq; e captiuis spadonibus: qui forte ante ipsarum tabernaculū steterat: amiculū: quod Darius: sicut paulo ante dictum est: ne cultu proderetur: abiecerat: in manibus eius: qui reptum ferebat: agnouit: ratusq; interfecto detractum esse: falsum nuncium mortis eius attulerat. Hoc mulierum errore comperto Alexander fortunā Darii & pietati earū lachrymasse fertur. Ac prius Mithrenem: qui sarcos prodiderat: peritum p̄sica lingua: ire ad consolandas eas iusserat. Veritus deinde ne p̄ditor captiuarum iram doloremq; grauaret: Leonatum ex purpuratis suis misit: iussim indicare falso lamentari eas: dariū uiuum. Ille cum paucis armigeris in tabernaculo: in quo captiuæ erant: puenit: missumq; a rege se nunciare iubet. At ii: qui in uestibulo erant: ut armatos cōspexere: rati actum esse de dominis: in tabernaculum currunt: uociferantes ad esse supremam horam: missosq; qui occiderent captas. Itaq; ut quæ nec prohibere: nec admittere auderent: nullo responso dato tacite opperiebantur uictoris arbitrium. Leonatus expectato diu: qui se intromitteret: posteaquam nemo prodire audebat: relictis in uestibulo satellitibus: intrat in tabernaculum. Ea ipsa res turbauerat fœminas: quod irrupisse non admissus uidebatur. Itaque mater & coniuux prouolutæ ad pedes orare cœperunt: Vt priusquam interficerentur: Darii corpus ipsius patrio more sepelire permitteret: sanctas supremo in regem officio se impigre morituras Leonatus & uiuere Dariū: & ipsas nō incolumes modo: sed etiam apparatu pristinae fortunæ regi-

nas fore. Tum mater Darii alleuari se passa est. Alexander postera die cum cura sepulchris militibus: quorum corpora inuenerat: Persarum quoq; nobilissimis eundem honorem haberi iubet: matriq; Darii permittit: quos uellet: patrio more sepeliret. Illa paucos arta propinquitate coniunctos pro habitu presentis fortunæ humari iussit: apparatus funerum: quo per se suprema officia celebrarent: inuidiosum fore existimans: cum uictores haud prætiose cremarentur. Itaq; iustis defunctorum corporibus solutis ex: quibus prætimit ad captiuas: qui nuntiarent ipsam uenire: Inhibitaq; comitantium turba tabernaculum cum Ephestione intrat. Is longe omnium amicorū rarissimus erat regi: cum ipso pariter educatus: secretorum omnium arbiter: liberatis quoq; in admonendo eo non alius ius habebat: quod tamē ita usurpabat: ut magis a rege permissum q̄ uendicatum ab eo uideret. Et sicut atate par erat regi: ita corporis habitu præstabat. Ergo reginā illum regem esse rata: suo more ueneratae sunt. Inde ex spadonibus captiuis: quis Alexander esset: monstrantibus: Sifigambis aduoluit: lura est peditibus eius: ignorationem nūq̄ antea uisi regis excusans. Quam manu alleuans rex non errasti: inquit: mater. Nam & hic Alexander est. Equidem si hac contentia animi ad ultimum uitæ per seuerare potuisset: fœlicitem fuisse credere quā uisus est esse: cum liberi patris imitaretur triumphum ab helleponto usq; ad oceanum omnes gentes uictoria emensus: si uicisset profecto superbiam atq; iram mala iuncta: si abstinuisset inter epulas cædibus amicorū: egregiosq; bello uiros & tot gentium secum domitores in dicta causa ueritus esset occidere. Sed nondū fortuna se animo eius superfuderat. Ita orientem tam moderate & prudenter tulit: ad ultimum magnitudinem eius non cœpit: tum quidem ita se gellit: ut omnes ante eum reges & cōtinentia & clementia uincerent. Virgines reginās excellentis formæ tam sancte habuit: quā si eodem tempore quo ipse parente genitæ forent. Coniugem eiusdem quā nulla atatis suæ pulchritudine corporis uicit: adeo ipse nō uiolauit: ut summam adhibuerit curam: ne quis captiuo corpori illuderet. Omnē cultum reddi fœminis iussit: nec quicq; ex pristinae fortunæ magnificētia captiuis præter fiduciam defuit. Itaq; Sifigambis rex inquit mereris: ut ea precemur tibi: quæ Dario nostro quondam præcælamus: & ut uideo dignus es: qui tantum regem non fœlicitate solum: sed etiā æquitate superaueris. Tu quidem matrem me & reginam uocas: sed ego me tuam famulam esse confiteor. Et p̄terita fortunæ fastidium capio: & presentis iragū pati possū. Tua interest quantum in nos licuerit: si id potius clementia quā sauitia ius esse testatum: Rex bonum animū habere eas iussit. Darii deinde filiū collo suo admouit. Atq; nil ille conspectu tunc primū a se uisi conterritus: ceruicem eius manibus amplectitur. Motus ergo rex constantia pueri Ephestionem intuēs quam uellem: inquit: Darii aliquid ex hac indole hausisset. Tum tabernaculo egressus tribus aris i ripa pyrrhami annis loui atq; Herculi Mineruæq; sacratis Syriā petit: Damascum: ubi regis gaza erat: Parmenione p̄missio. Atq; cum p̄cessisse Darii satrapem comperisset: Veritus ne paucitas suorum sperneretur: accersere maiore manum statuit. Sed forte in exploratores ab eo p̄missos incidit natione Mardus: qui ad Parmenionem perductus litteras ad Alexandrum a præfecto Damasci missas tradit ei: nec dubitare eum ad Persiam omnem regiam suppellibilem cum pecunia traderet: adiecit. Parmenio aduocatus: sari eo iussio litteras aperit: in quis erat scriptū ut mature Alexander aliquem ex duobus suis mitteret cum manu exigua. Itaq; re cognita Mardū datis comitibus ad pro-

Cadaue-
ra hostiū
se peliri
iussit Ale-
xander

ephestio

Sifigam-
bis darii
ma. cr.

Alexan-
dri conti-
nentia.

Alex. Sy-
riam pe-

Mardus

uenit.

dito em remittit. Ille e manibus custodientiu lapsus damascu ante lucem intrat. Tur
 bauerat ea res Parmenionis animu insidias timentis & ignotulter sine duce non au
 debat ingredi. Foelicitati tamen regis sui confusus agrestes: qui duces itineris essent: ex
 cipi iussit: quibus celeriter repertis quarto die ad urbem puenit: iam metuente praefe
 cto. ne sibi fides habita non esset. Igitur quasi parum munimentis oppidi fidens ante
 solis ortum pecuniam regiam: quam gazam persae uocant: cum praeiosissimis rerum
 efferi iubet: fugam simulans re uera ut praedam hosti offerret. Multa milia uirorum
 foeminarumq; excedetem oppido sequebantur: omnibus miserabilis turba praeter eu
 cuius fidei commissa fuerat: quippe quo maior proditoris merces foret: obice hosti
 parabat gratiorem omni pecunia praedam nobiles uiros praetorum Darii coniuges li
 berosq; praeter hos urbium graecarum legatos: quos Darius uelut in arce tutissima
 proditoris reliquerat manibus: Gamgabas persae uocant humeris onera portantes. li
 cum frigus tollerare no possent: quippe & procella subito niuem effuderat: & humu
 rigebat gelu: tum astrictas uestes: quas cum pecunia portabant: auro & purpura infi
 gnes induunt: nullo prohibere auso: cum fortuna regis etiam humillimis in ipm lice
 tiam feceret. Praebuere ergo Parmenioni non spernendi agminis speciem: qui intetio
 re cura suos quasi ad iustum praedium paucis adhortatus equis calcaria subdere iubet
 & acri impetu in hostem inuehi. At illi qui sub oneribus erant omissis: per metum ca
 lis fuga: pessunt fugam. Armati quoq; qui eos persequabantur: eodem metu arma iactare: ac
 nota diuerticula petere coeperunt. Praefectus quasi & ipse conterritus simulans cun
 eta pauore compleuerat. Jacebant totis campis opes regia. Illa pecunia stipendio in
 genti militum praeparata. Ille cultus tot nobilium uirorum: tot illustrium foeminae:
 aurea uasa: aurei froni: tabernacula regali magnificentia ornata. Vehicula quoq; a su
 is destituta ingentis opulentiae plena: facies etiam praedantibus tristis: si qua res auari
 tiam moraretur: quippe tot annorum incredibili & fidem excedente fortuna cumula
 ta: tunc alia stirpibus lacerata alia in coenum demersa eruebant: non sufficebant pra
 dantium manus praedae. Iamq; etiam ad eos: qui primi fugerant: uentum erat. Fo
 Occhi re minae pleraq; paruos trahentes liberos ibant: inter quas tres suere uirgines Occhi:
 qui ante Darium regnauerat filiae olim quidem ex fastigio paterna rerum mutatione
 & uxor detractae: sed tum sortem earum crudelius aggrauante natura. In eodem grege uxor
 quoq; eiusdem Occhi fuit: Oxatresq; frater: hic erat Darii filia & coniunx Artabazi
 principis purpuratorum: & filius: cui Ilioneo fuit nome. Pharnabazi quoq; cui sum
 mum imperium maritimae orae dederat: uxor cum filio excepta est. Mentoris fi
 liae tres: ac nobilissimi duces Memnonis coiunx & filius. Vixq; ulla domus purpura
 ti fuit tanta cladis expers: Lacedaemoni quoq; & athenienses erant locietatis fide uio
 lara persas secuti. Aristogiton dropides & leuertes inter athenienses genere fama; lo
 ge clarissimi. Lacedaemoui Perisippus & Onomastorides cum Omaio & Calicratide
 ii quoq; domi nobiles. Summa pecuniae signata fuit talentorum duo milia & sexagi
 ta facile argenti pondus: quingenta aquabat. Praeterea xxx. milia hominum cum te
 ptem milibus iumentorum dorso onera portantium capta sunt. Caetero dii tanta for
 tunae proditorum sepulturae celeriter debita poena persecuti sunt. Namq; unus e consci
 is eius credo regis uicem etiam in illa sorte reueritus: interfecti proditoris caput ad
 Prodito ris dama sci mors. Darium tulit (opportunum solatium prodito) quippe & ultus inimicum erat: & no
 dum in omnium animis memoriam maiestatis suae exoleuisse cernebat.

Q. CVRTII DE REBUS GESTIS ALEXANDRI MAGNI REGIS
 MACEDONVM LIBER QVARTVS.

DARIVS Tanti modo exercitus rex: qui triumphans magis quam di
 micans more curra sublimis inierat praedium: per loca: quae prope
 immensis agminibus compleuerat. iam iania & ingenti solitudine uasta
 fugiebat pauci regem sequebantur: nam nec eodem omnes fugam inten
 derant: & deficientibus equis cursum eorum: quos subinde mutabat
 aequare non poterant. Vnchas deinde peruenit: ubi exceperere eum graecorum quattu
 or milia: cum quibus ad Euphratem contendit: id demum credens fore ipsius: quod ce
 leritate praeripere potuisset. At Alexander Parmenione: per quem apud damascum rece
 pra erat praeda: iussum eam ipsam & captiuos diligentia seruare custodia: Syria: qua
 celem uocant: praefecit: Nouum imperium Syri nondum belli cladibus satis domiti
 aspuebantur: sed celeriter subacti obedienter imperata fecerunt. Nardus quoq; insu
 la deditur regi. Maritimam tamen oram & pleraq; longius etiam a mari recedentia rex
 eius insulae strato possidebat: quo in fidem accepto castra mouit ad urbem Maratho
 Ibi illi litterae a Dario reddunt: quibus ut superbe scriptis uahementer offensus e. Pra
 cipue eum mouit: quod darius sibi regis titulum nec eundem Alexandri nomini ascri
 pserat. Postulabat autem magis quam petebat: ut accepta pecunia quatae uq; tota Macedonia
 caperet: matrem sibi ac coniugem liberosq; restitueret. De regno aequo: si uellet: Marte coten
 deret: Si saniora consilia tandem pati potuisset: contentus patrio ce leret alieni impii
 finibus: locius amicisq; esset: in ea se fide & dare paratum & accipere. Contra Alexander
 in hunc maxime modum rescripsit. Rex Alexander Dario. Celes: cuius nomen sum
 plisti: Darius graecos: qui oram hellepontis tenent coloniasq; graecorum: Ionias om
 ni clade uastauit: cum magnodeinde exercitu mare traiecit: illato Macedoniae & gra
 dae bello. Rursus rex Xerxes gentis eiusdem ad oppugnandos nos cum immanium
 barbarorum copiis uenit: qui nauali praedio uictus. Mardonium tamen reliquit in gra
 cia: ut absens quoq; popularetur urbes: agros ureret. Philippum uero parentem meum
 quis ignorat ab his interfectum esse: quos ingentis pecuniae spe sollicitauerant uestri
 Impia enim bella suscipitis: & cum habeatis arma: licitum mihi hostium capta: sicut ut pri
 me talentis mille tanti exercitus re percussorem in me emere uoluisti. Repello igitur
 bellum: non infero. Et diis quoq; pro meliora statibus causa magnam partem alicui di
 cionem redegi meam: te ipsum acie uici: quem & si nihil a me impetrare oportebat quod
 petieras: utpote qui ne belli quidem in me iura seruaueris: tamen si ueneris supplex: &
 matrem: & coniugem: & liberos sine praedio recepturae committo. Et uincere & consu
 lere uictis scio. Qui si te nobis committere times: dabimus fidem impune uenturum. De
 caetero cum mihi scribes: memento non solum regi te: sed et tuo scribere. Ad hanc perfe
 rendam Therlippus missus in phoenice deinde descendit: & oppidum Biblio traicitu re
 cepit. Inde ad Sydon uentum est: urbem uetustate fama; conditorum inlyta. Regna
 bat in ea Strato Darii opibus adiutus: sed quia de ditione magis popularium: quam sua ipon
 te fecerat regno uisus indignus. Ephestioniq; praemissum: ut quem eo fastigio Sidones di
 gnissimum arbitarentur: constitueret regem. Erant Ephestioni hospites Darii inter suos
 iuuenes: qui facta ipsis potestate regnandi: negauerunt quenquam patrio more in id fasti
 gium recipi nisi regia stirpe ortum. Admiratus Ephestion magnitudine animi sper
 nentis. quod alii per ignes ferrumq; peteret: Vos quidem macti uirtute: inquit: estote:

Nardus
insulaLitterae
darii alex
andro
reddunt.Alexander
litterae ad
darium.

Sydon

qui primi intellexit quāto maius esset regnū fastidire q̄ acciperē. Ceterū date aliquē
 regiae stirpis: qui meminerit a uobis acceptū habere se regnū. At illi: cū mulos immi-
 nere tāta spei cernerēt singulis amicorū Alexandri ob nimiam regni cupiditā: tē adulan-
 tibus: statuunt neminē esse potiorē: q̄ Abdolominū quendā longa quidē cognatione
 stirpi regiae annexum: sed ob inopiā suburbanū ortum exigua colentē stipe. Causa ei
 paupertatis sicut plerisque probitas erat: inritusq; ope diurno strepitū armorum: q̄ totā
 Asiam cōcussierat: non exaudiebat. Subito deinde: de q̄bus antedictū est: cū regiae ue-
 stis insignibus ortū intrant: quē forte steriles herbas eligens Abdolominus repurga-
 bat. Tūc rege eo saluto: Alter ex his habitus: inquit: quē cernis in meis manibus cum
 isto squallore pmutandū tibi ē. Ablue corpus illuue: aternisq; sordibus squalidū. Ca-
 pe regis animū: & in eā fortunā: quam dignus es: istā continentia pferat. Et cū in re-
 gali solio residebis: uitae necisq; omnium ciuium dominus: caue: obliuiscaris huius: in
 quo accipis regnū: imo hercule: propter quē sōnio similis res Abdolomino uidebat.
 Interdum satis ne sani essent: q̄ tam proterue sibi illuderent: percūctabat. Sed ut cun-
 ctanti squallor ablucis est: & inuenta uestis purpura auroq; distincta: & fides a iurati-
 bus facta: sero iam rex in dē comitātibus in regiam puenit. Fama: ut solet: strenue totas
 urbes discurret: aliorū studium: aliorum indignatio eminebat: Ditiſſimus qsq; humi-
 litatē inopiāq; eius apud amicos Alexandri criminabant. Admitti cum rex prius ius-
 sit: diuq; cōtemplatus: corporis inq; habitus famae generis nō repugnat: sed libet ſci-
 re copiā: qua patiētia tuleris. Tum ille utinam: inquit: eodē animo regnū pati possim
 Hae manū succedere desiderio meo: nihil habēū nihil defuit. Magnae idolis speciē ex
 hoc sermōe Abdolomini cepit. Itaq; nō stratonis modo regiam supellestem attribui
 ei iussit: sed pleraq; et ex p̄sca praeda: regionē quoq; ubi appositam dicioni eius adie-
 cit. Interea Amyntas: quē ad perſas ab Alexandro trāstugisse diximus: cū quattuor mi-
 libus graecorum ipsum ex acie p̄secutis fuga tripolim puenit. Inde in naues militibus
 impositis Cyprū transmisit: & cū in illo statu rerū id quēq; quod occupasset: habi-
 turū arbitaret uelut certo iure possessum: aegyptū petere decreuit utriq; regi hostis
 & semp ex ancipiti mutatione tēporum p̄dens: hortatusq; milites ad spē tantae rei do-
 cet Satacem praetorē aegypti cecidisse i acie: p̄sca p̄sidium & line duce esse & inua-
 lidū. Aegyptios semp praetoribus eorū infentos p̄ locis ipsos nō p̄ hostibus aestima-
 tuos. Oīa experiri necessitas cogebat: quippe cū primas spes fortuna delituit: futu-
 ra p̄sentibus uident esse potiora: Igit̄ conclamant duceret: quo uideret. Atq; ille utē-
 dū animis dum spe clarēt ratus: ad pelusū ostium penetrat: simulās a Dario se esse p̄-
 missum. Potius ergo pelusii Memphin copias pmouit: ad cuius famā aegyptii uana-
 gēs & nouādis aquā getēdis aptior rebus ex suis quisq; uicis urbibusq; ad hoc ipsum
 concurrūt ad delēda p̄sca perſarum qui territi tamen spem obtinēdi aegyptum non
 amiserunt. Sed eos Amyntas praelio superatos in urbem compellit: castrisq; positis
 uictores ad populandos agros eduxit: ac uelut in medio positus diūs hostiū cūcta age-
 rant: tamē palantes & uictoria fiducia incautos ostentās ppulit: ne dubitarent ex urbe
 erumpere: & res amissas recuperare. Id cōsiliū nō ratione prudentius: quā euentu
 ſcelicius fuit. Ad unum omnes cum ipso duce occisi sūt. Has poenas Amyntas utriq;
 regi dedit: nihilo magis ei: ad quem transfugerat: fidus: q̄ illi quem deseruerat. Darii
 praetores: qui praelio apud Vſson superauerant: cum omni manu: qua fugientes se-
 cuta erat: assumpta etiam cappadocum & paphlagonū iuuetute lydiam recuperare
 temptabant. antigonus praetor alexandri lydiae praerat: qui quanquam plerosq; mi-

litum ex praesidiis ad regem dimiserat: tamen barbaris spretis in aciem suos eduxit.
 Eadem illic quo p̄ fortuna praelium fuit: tribus praeliis alia atq; alia regione cōmissis p̄-
 ſa sunt. Eodem tempore classis Macedonum ex graecia accita Aristomenem:
 qui ad helleſponti oram recuperandam a Dario erat missus: captis eius aut euerſis na-
 uibus superat. A mileſiis deinde Pharnabazus praefectus perſicae classis pecunia ex-
 asta: & praesidio in urbem Chium introducto centum nauibus Andrum: & inde Sy-
 phenum petiit: is quoq; insulas praesidiis occupat: pecunia multat. Magnitudo belli
 quod ab opulentissimis Europae Asiaeque regibus in spem totius orbis occupandi gere-
 batur: graeciae quoq; & cretae arma cōmouerat. Agis lacedaemoniorum rex octo mili-
 bus graecorū: qui ex Cilicia profugi domos repetierant: contractis: bellum Anipatro
 macedoniae praefecto moliebatur. Cretaeſes has aut illas partes secuti nunc spartano-
 rum: nunc Macedonum praesidiis occupabatur. Sed leuiores inter illos fuere diſcrimi-
 na: unum certamen: ex quo caetera pendebant: intuentē fortuna. Iam tota Syria iam
 phoenices quoq; excepta tyro Macedonum erant: habebatq; rex castra in continen-
 ti a quo urbem angustum fretum dirimit. Tyrus & claritate & magnitudine ante om-
 nes urbes Syriae phoenicisq; memorabilis: facilius locietatem Alexandri acceptura ui-
 debatur: quam imperium. Coronam igitur auream legati donum afferebant: cōmea-
 tusq; iſte & hōspitaliter ex oppido adduxerāt. Ille dona ut ab amicis accipi iussit: be-
 nigneq; legatos allocutus herculi: quem praecipue Tyri colerent: sacrificare uelle se
 dixit. Macedonū regis credere ab illo deo ipso genus ducere: se uero ut id faceret etā
 oraculo monitum. Legati respondent esse templum herculis extra urbem in ea sedem
 quam palestron ipsi uocant. Ibi regem deo factum ritē factorum. Non tenuit irā Ale-
 xander: cuius alioquin potens non erat. Itaq; uos quidem inquit fiducia loci: quod in-
 sulam iocolitis: pedestrem hunc exercitum spernitis: sed breui ostendam in continen-
 ti uos esse. Proinde sciatis me licet aut intratur urbem: aut oppugnaturam. Cum
 hoc responso dimissos monere amici ceperunt: ut regem: quem Syria: quem phoe-
 nix recepiſſet: ipsi quoq; urbem intrare paterentur. At illi loco satis sibi obſidionē fer-
 red creuerunt: namq; urbem a continenti quattuor stadio um fretum diuidit africo
 maxime obiectam: crebros ex alto fluctus in litus euoluens: nec accipiendo opi: quo
 macedones continenti insulam iungere parabant: quicquam magis quam ille uentus
 obstabat: quippe uix leni: & tranquillo mari molles agi possunt. Africus uero prima
 quaeq; congesta pulſu illiſa mari subruit: nec ulla tam firma molles est. quam nō exe-
 dant undae: & perenixus operum manantes: & ubi acrior flatus extitit lummi operis
 fastigio superſula. Praeter hanc difficultatem haud miſor alia erat: muros turreſq; ur-
 bis praeraltum mare a n̄biebat. Non tormenta nisi e nauibus procul excussa emitti: nō
 scilicet mœnibus applicari poterant. Praecepti salum murus pedestre interceperat iter
 naues nec habebat rex: & si admouisset: pendentes & intabiles missilibus arceri po-
 terant. Iner quae haud parua dicta res Tyriorum fiduciam accendit. Carthaginēsiū
 legati ad celebrandum anniuerſarium sacrum more patrio tunc uenerant: q̄ppe Car-
 thaginēsiū tyrii conuoluerunt: semper parentum loco culti: hortari ergo poeni ceperūt
 ut obſidionē forti animo paterentur: breui Carthagine auxilia uentura: namq; ea tē-
 pestate magna ex parte punice classibus maria obſidiebantur. Igitur bello dectō p̄-
 marol turreſq; tormenta diſponunt: arma iunioribus diuidunt: opificesq; Quorum
 copia urbs abundabat: in officias distribuūt. Omnia belli apparatus strepunt: fertae
 quoq; manus harpagonas: uocant: quas operibus hostium inicerēt: cornuq; & alia g-
 tuencis urbibus excogitata praeparabantur. Sed cum fornacibus fertum: quod ex-

Causa
 Belli in-
 ter Tyri-
 os & alex-
 andrum

Harpa-
 gones.

eudi oportebat: impositum esset ad motusq; solibus ignem flatu accenderent. sanguinis riuus sub ipsis flammis extitisse dicuntur: idq; omen in Macedonum metum uertunt Tyrii. Apud Macedonas quoq; cum forte panem quidam militum frangeret: manantis sanguinis guttas notauerunt. Territoq; rege Aristander peritissimus uatum respondit: si extrinsecus cruor fluxisset: Macedonibus id triste futurum. Contra cum ab interiore parte manauerit: urbi quam obsidere destinaissent: exitium portendere.

Legati Alexander cum & classem procul haberet: & longam obsidionem magno sibi ad caetera impedimento uideret fore: caduceatores: qui ad pacem eos compellerent: misit: quos tyrii contra ius gentium occisos praecipitauerunt in altum. Atq; ille suorum iam indigna nece commotus: urbem obsidere statuit. Sed ante iacienda moles erat: quae urbem continenti committeret. Ingens ergo animos militum desperatio incessit: cernentium profundum mare: quod uix diuina ope posset impleri: quae saxa tam uastae: quas tam proceras arbores posse reperiri: exhauriendas esse regiones: ut illud spatium aggeraretur: & aestuare semper fretum quoq; artius uolueretur inter insulam & continem hoc acius furere. At ille haud quaquam rudis pertractandi militares animos spem sibi herculis in somno oblatam esse pronuntiat dextram porrigentis: illo duce: illo aperiente in urbem intrare se uisum. Inter haec caduceatores interfectos: gentium iura uiolata referebat. Vnam esse urbem: quae cursum uictoris morari causa esset. Ducibus deinde negotium datur: ut suos quisq; castiget: satisq; omnibus stimulis opus orsus est: Magna uis saxorum ad manum erat tyro uetere praebente: materies ex lybano monte ratibus & turribus faciendis uehebatur. Iamq; a fundo maris in altitudinem montis opus excreuerat: nondum tamen aquae fastigium aequabat: cum tyrii paruis nauigiis ad motis per ludibrium exprobrabant. Illos armis inclytos dorso sicut iumenta onera gestare: interrogabant etiam non maior neptuno esset alexander. Hac ipsa insectatio alacritatem militum accendit. Iamq; paulum moles aquae eminebat: & simul aggeris latitudo crescebat: urbiq; ad mouebatur: tum tyrii magnitudine molis: cuius incrementum eos ante se fellerat: conspecta leuibus nauigiis nondum commissum opus circuire coeperunt: missilibus eos quoq; qui pro opere stabant: incessere multis ergo impune uulneratis: cum & remouere & appellere scaphas inexpedito non eent: ad curam semetipsos tuendi ab opere conuerterant: & quo longius moles agebatur a litore: hoc magis quicquid ingerebatur: praetulum ablorbebat mare. Igitur ex iumentis coria uelut iussit obtedi: ut extra teli iactum essent: dualq; turres ex capite molis erexit: e quibus in subeuntes scaphas tela ingeri possent. Contra tyrii nauigia procul a conspectu hostium littori appellunt. exposuitq; militibus eos: qui saxa gestabant: obtruncant. In lybano quoq; arabum agrestes in copulitos: macedonas aggressi triginta ferre interficiunt: paucioribus captis. Ea res Alexandrum diuidere copias coegit. Ex ne segniter assidere uni urbi uideretur: operi perdicam Crateronq; praefecit: ipse cum expedita manu Arabiam petiit. Inter haec tyrii nauem magnitudine eximia saxi harenaq; puppi oneratam. ita ut multum prona emineret: bitumine ac sulphure illitam remis concitate ruunt: & cum magnam uim uenti uela quoq; concepissent: celeriter ad molem successit. Tunc prora eius accesa remiges desiliere in scaphas: quae ad hoc ipsum praeparatae sequebantur. Nauis autem igne concepto latius fundere incendium coepit: quod priusquam posset occurrere: turres & caetera opa in capite molis posita comprehendit. At qui desilierat in parua nauigia: faces & quicquid alendo igni aptum erat in eadem opera ingerunt. Iamq; non modo Macedonum turres: sed etiam summa tabulata conceperant ignem: cum ii: qui in turribus erant: partim hauriretur incendio:

Tyrū cō
tinēti cō
mittere or
fus ē alex
xander

Alexāder
arabiam
petit

partim armis ommissis in mare semetipsi immiterent. At tyrii: qui capere eos: qui interficere mallent: natantium manus stipitibus saxiq; lacerabant: donec debilitati impune nauigiis excipi possent: nec incendio solum opera consumpta: sed forte eodem die uehementior uentus totum ex profundo maris illisit in molem: crebrisq; fluctibus compages operis uerberatae laxauere: saxaq; interfluens unda medium opus rupit. Prorutis igitur lapideam cumulis: quibus iniecta terra sustinebatur: praecipit in profundum ruat: tantaq; molis uix ulla uestigia iuenit. Arabia rediens Alexander hoc: quod in aduersis rebus solet fieri: alius in alium culpam referbat: cum omnes uerius de saeuicia maris quaeri possent. Rex noui operis molem orsus in aduersum uentum non latere: sed recta fronte direxit: quod caetera opera uelut sub ipso latentia tuebatur. Latitudinem quoq; aggeri adiecit: ut turres in medio erectae procul teli iactu abessent. Totas autem arbores cum ingentibus ramis in altum iaciebant: deinde saxi onerabant: rursus cumulo eorum alias arbores iniiciebant. Tum humus aggeriebatur: super qua alia strues saxorum arborumq; cumulata uelut quodam nexu continens opus iunxerat. Nec tyrii quicquid ad impediendam molem excogitari poterat segniter exequiebantur. Praecipuum auxilium erat: qui procul hostium conspectu subibant aquam: occultoq; lapsu ad molem usq; penetrabant: falcebus palmites arborum eminentium ad se trahentes quae ubi secutae erant: praeteraq; secum in profundum dabant: tum leuatos onere stipites truncoq; arborum haud aegre moliebantur. Deinde totum opus: quod stipitibus fuerat innixum: fundamento lapsa sequebatur. Ergo Alexandro: ne perseueraret: an abiret: satis incerto: classis cypro aduenit. Eodemq; tempore Cleander cum graecis militibus in Asiam nuper adductis centum & octoginta nauium in duo diuidit cornua. Leuum Pythagoras rex Cypriorum cum Cratero tuebatur. Alexandrum in dextero quinque remis regia uehebat. Nec tyrii: quanquam classem habebant: ausi nauale iniuriam certamen: triremes omnes ante ipsa moenia opposuerunt: quibus rex inuectus ipsas demersit. Postera die classe ad moenia admoita undiq; tormētis & maxie arietum pulsu muros quatit: quos tyrii raptim obstructis saxi resecerunt: interiorum quoq; murum ut si prior sefellisset: illo se iuerentur undiq; orsi: sed undiq; uis mali urgebat: moles inter teli iactum erat: classis moenia circuibat: terrestri simul naualiq; clade obruebantur: quippe binas quadremes macedones inter se ita iunxerat: ut prora cohaerent: puppes interuallo: quantum capere poterant: distarent: hoc pupium interual lum antennis asseribusq; ualidis deligatis: iuperq; eos pontibus stratis: qui militem substiterent: implerant: sic instructus quadremes ad urbem agebant: inde missilia in propugnantes ingerebantur tuto: quia prorsus miles tegebatur. Media nox erat: cum classem: sicut dictum est. paratam circuire urbem iuberet: iamq; naues urbi undiq; ad mouebantur: & tyrii desperatione torpebant: cum subito spissa nubes intedere se caelo & quicquid lucis internitebat: effusa caligine extinctum est: Tum in horrescens mare paulatim leuare deinde acrior uento cocitatum fluctus cedere: & inter se nauigia collidere. Iamq; scindi coeperant uincula: quibus connexe quadremes erant ruereq; tabulata: & cum ingenti fragore in profundum secum milites trahere. Neq; enim conferta nauigia ulla ope in turbido regi poterant. Miles ministeria nauarum: remiges militis officia turbabant: & quod in huiusmodi casu accidit: periti ignaris parebant: quippe gubernatores alias imperare soliti: tum metu mortis iussa exequiebantur. Tandem remis pertinacius ueheratam mare: ueluti eripientibus nauigia classicis cessit appulsaq; sunt littori lacerata praeteraq; lisdem diebus forte Carthagenensium legati xxx. sup: rueniunt: magis oblectis solatium quam auxilium: quippe domestico bello

Arabia
rediit alex
xander

Classis
alexandri.

Naues
urbi ad
mouebantur.

penos impediri: nec de imperio: sed pro salute dimicare nunciabant. Syracusanis tunc africam urebant: sed haud procul Carthaginis muris locauerant castra. Non tamen defecere animis tyrii: quanquam ab ingenti spe destituti erant sed coniuges liberosq; deuehendo Carthaginem tradiderunt fortius quod quid accideret laturos: si carissimam sui partem extra communis periculi sortem habuissent. Cuncti unus e ciuibus concione indicasset: oblatam esse per somnum sibi speciem Apollinis: quem eximia religione colerent: ubem deserentis: molemq; a Macedonibus iactam in salo in siluestrem saltum esse mutatam: quanquam auctor leuis erat. Tamen ad deteriora credenda proni metu aurea cathana deuinxere simulacrum: araq; herculis: cuius numini urbem dicauerant: insruere uinculum: quasi illo deo Apollinem reuerentur. Syracusanis id simulacrum deuexerant poeni: & in maiore locauerat patria: multisq; aliis spoliis urbium a semet captarum non Carthaginem magisquam tyrum ornauerunt. Sacrum quoq; quod equidem diis minime cordi esse crediderim: multis saeculis intermissum repetentes auctores quidam erant: ut ingenuus puer Saturno imolaretur: quod puer Saturno iudicium urbis suae fecisse dicuntur: ac nisi teniores obstitissent: quorum consilio cuncta agebantur: humanitatem dira superstitio uisisset. Caterum efficacior omni arte necessitas non usitata modo presidia: sed quaedam etiam noua admouit. Namq; ad implicanda nauigia: quae muros subibant: ualidis asseribus ceros & ferreas manus cum uncis ac falcibus iligauerant: ut cum tormento asseres promouissent: subito lateris funibus iniicerent. Vnci quoq; falces ex iisdem asseribus dependentes aut pugnatores: aut ipsa nauigia lacerabant. Clypeos uero aeneos multo igne torrebant: quos repletos seruida arena caenoq; decocto muris subito deuoluebant: nec ulla pestis magis timebatur: quippe ubi lorcam corpusq; feruens arena penetrauerat: nec ulla ui excuti poterat: & quicquid attigerat: perurebat: iacentesq; arma laceratis omnibus quis protegi poterant: uulneribus multis patebant: corui uero & fetreae manus tormentis emissa: plerosq; rapiebant. His rex fatigatus statuerat soluta obsidione aegyptum petere quippe cum Asiam ingenti celeritate percurrisset: circa muros unius urbis haerebat: tot maximarum rerum opportunitate dimissa. Caterum tam diuere irritum quam morari uidebat. Famam quoq; qua plura quam armis euerterat: ratus lemorem fore: si Tyrum quali testem se posse unci reliquisset. Igitur nequid inexpertum ommitteret: plures naues admoueri iubet delectosq; militem imponi. Et forte baellua inusitatae magnitudinis super ipsos fluctus dorso eminens ad molem: quam Macedones iecerant: ingens corpus applicuit: diuerberatisq; fluctibus alleuans semet utriusq; conspecta est. Deinde capite molis rursus alto se immergit: ac modo super undas eminens magna sui parte modo superfluis fluctibus condita: haud procul munimentis urbis emerit: Vtriusq; latus fuit belluae aspectus: Macedones iter iaciendo operi monstrasse eam augurabantur. Tyrii nepinum occupati maris uindicem arripuisse baelluam ac molem breui profecto ruituram: latiusq; omne coad epulas dilapsi onerare se uino quo graues orto sole nauigia concidunt redimitacoronis floribusq; adeo uictoriae non omnem modo: sed etiam gratulationem perceperant. Forte rex classem in diuersam partem agi iusserat. xxx. minoribus nauigijs relictis in littore: e quibus Tyrii duobus captis: caetera ingenti teruerant metu: donec suorum clamore audito Alexander classem littori: a quo fremitus acciderat: ad mouit. Prima a Macedonum nauibus quinqueremis uelocitate inter caeteras emines occurrit: quam ut conspexere tyrii: duae e diuerso in latera eius inuectae sunt in quorum

Bellua in usitatae magnitudinis uisa

Prælium committit

alteram quinqueremis eadem concitata & ipsa rostro icta est: & illam inuicem tenuit. Iamq; ea: quae non cohaerebat: libero impetu euecta in aliud quinqueremis latus inuehebatur: cum opportunitate mira triremis e classe Alexandri in eam ipsam: qua quinqueremis imminebat. tanta ui impulsa est: ut tyrius gubernator in mare excuteretur e puppi. Plures deinde Macedonum naues superueniunt: & rex quoq; aderat: cum tyrii inhibentes remis ægre euellere nauem quae haerebat: portumq; omnia simul nauigia repetunt: Cofestim rex insecutus portum quidem intrae non potuit: cum procul e muris missilibus submoueret. Naues aut oes fere aut demerit: aut cepit: Biduo deinde ad quietam dato militibus iussisq; & classem & machinas pariter admoere: ut utriusq; territis instaret ipse in altissimam turrim ascendit ingenti aëro periculo maior: quippe regio insigni & armis fulgentibus conspicuus. Anus precipue talis petebatur: & digna praespectaculo edidit: multos e muris propugnatores hasta transfixit: quosdam et comminus gladio clypeoq; impulsos precipitauit: quippe turtis ex qua dimicabat: muris hostium propemodum cohaerebat. Iamq; crebris arcibus saxorum compage laxata munimenta defecerant: & classis intrauerat portum: & quidam macedonum in turtis hostium desertas euaserat: cum tyrii tot simul malis uicti alii supplices in templa confugiunt: alii foribus adium obleratis occupant liberum moris arbitrium: nonnulli ruunt in hostem haud inulte tamen perituri. Magna pars summa tectorum obtinebat laxa: & quicquid manibus fors dederat ingerentes tubeantibus Alexander exceptis: qui in templa confugerant: omnes interfici: ignemq; tectis iniici iubet: his per praeco nes pronuntiat nemo tamen armatus opem a diis petere sustinuit. Pueri uirginisq; templa compleuerant: uiri in uestibulo suarum quisq; adium stabant: parata saeuientibus turba. Multis tamen saluti fuisse Sydonii: qui intra Macedonum praesidia erat. In urbem quidem inter uictores intrauerant: sed cognationis cum tyriis memores: quippe utranq; urbem agnorem condidisse credebant: multos tyriorum etiam protegentes ad sua perduxere nauigia: quibus occultatis sydona uecti sunt. xv. milia hoc furto subducta sauciatae sunt: quantum sanguinis fusum sit: uel ex hoc existimari potest: quod intra munimenta urbis. vi. milia armatorum trucidata sunt. Triste deinde spectaculum uictoribus ira praebuit regis. ii. milia in quibus occidendi defecerat rabies: crucibus affixi per ingens littoris spatium pependerunt. Carthaginensium legatis pepercit: addita denuntiatione belli. quod praesentium rerum necessitas moraret. Tyrus septimo mense: quam oppugnari coepit: capta est. Urbis & uetustate originis: & crebra fortunae uarietate ad memoriam posteritatis insignis: condita ab aenore: diu mare non uicinum modo: sed quodcumq; classes eius adierunt: ditionis suae fecit: & in fama libet credere: haec gens litteras priuata aut docuit: aut didicit. Coloniae certae eius poenae orbe toto diffusae sunt. Carthago in Africa: i Boetia Thebae: Gades ad oceanum: credo libero comentes mari: lapiusq; adeo ceteris incognitas terras elegisse sedes iuuentuti: qua tunc abundabat: & crebris moribus terra: (na hoc quoq; tradit) cultores eius fatigati: noua & externa domicilia armis libimet querere cogebantur. Multis ergo casibus defuncta: & post excidium reuata: nunc tamen longa pace cuncta refouete sub tutela romanae manuum adinis acquiescit. Iisdem ferme diebus Darii litterae allatae sunt tandem ut regi scriptae. Petebat ut filium suum (Satipnae erat nomen) nuptiis Alexander sibi adiungeret. Dotem fore oem regionem inter hellepontum & Alyn amnem sitam: inde orientem spectantibus terris contentam. Si forte dubitaret quod offerretur: accipere: nunquam diu eodem uestigio stare fortunam: semperq; homines quantacumq; felicitate habeant: inuidiam tamen sentire ma

Tyriorum consilium in despatio ne salutis Alexandri edictum

Tyrii a si donibus liberati Ira alexandri.

Tyrus ab aenore recodita

Litterae inuentores.

Tyrii coloniae.

Darii litterae allatae Alexandro.

iorem. Vereri se ne autum modo: quas naturalis leuitas ageret: ad sydera sani ac pue-
 rili mentis affectu efferret. Nihil difficilius esse: q̄ in illa etate tantā capere fortunam
 multas se adhuc reliquias habere: nec semper in angustiis posse deprehendi. Trans-
 eundum esse Alexandro Euphratem: Tygrimq; & Araxem: & Hydaspem magna
 munimenta regni sui. Vniendum in campos: ubi paucitate suorum erubescendū sit
 In mediam: hyrcaniam: Bactra: & indos oceanī accolas: quando se aditurū Nesogli-
 anos: & Aracosios nomine ceterasq; gentes ad Caucaſum: & Tanaim pertineotes.
 Senescendum fore tantum terrarum uel sine praelio obeunt. Se uero ad ipsum uoca-
 re desineret: nanq; illius exitio se esse uenturum: Alexander is illis: qui litteras attule-
 rant: respōdit. Darium sibi aliena promittere: quod totum amiserat: uelle partiri. Do-
 ti sibi dari Lydiam: Ionidas: Eolidein helleſponti oram uictoriae suae praemia: leges au-
 tem a uictoribus dici accipi a uictis. In utro statu ambo essent: si solus ignoraret: q̄ pri-
 mū Marte decerneret: se quoq; cū transisset mare nō Ciliciam: aut Lydiam ignorare:
 quippe tāti belli exiguam hanc esse mercedē: sed perſepolim caput regni eius. Bactra
 deinde & Bactraua ultimiq; orientis oram imperio suo destinasse: quocūq; ille fugere
 potuisset: ipsum sequi posse: desineret terrere fluminibus: quem sciret maria transisse
 Reges quidem inuicem haec scripserant. Sed rhodii urbem suam portusq; debebant
 Alexandro. Ille Ciliciam Socrati tradiderat. Philota regioni circa tyrum iusso praesi-
 dere Syriam: quae celle appellatur. Andromaco parmēnio tradiderat ab illo: quod su-
 pererat: iter facturum. Rex Ephestione phoenicis oram classe praeteruchi iusso: ad ur-
 bem gazam cum omnibus copiis uenit. Iisdem fere diebus solemne erat: ludricum
 Isthmiorum: quod conuentu totius graeciae celebratur. In eo concilio: ut sunt graeco-
 rum temporalia ingenia decernunt: ut duodecim delegarentur ad regem: qui ob res
 pro salute graeciae ac libertate gestas coronam auream donum uictoriae ferrent. Iisdē
 pauloante incertae famae captauerant auram: ut quocūq; pendentes animus tulisset:
 fortunā sequeretur. Ceteri non ipse modo rex obibat urbes imperii iugum adhuc re-
 cufantes: sed praetores quoq; ipsius egregii duces pluraq; inualerant: Chalas paphla-
 goniam: Antigonus lycaoniam: Balacrus Idarne praetore Darii superato duo milia
 militum cepit. Amphoterus & Egilogus centum sexaginta nauium classe insulas in-
 ter Achaia atq; Asia in ditionem Alexandri redegerunt. Tenedon quoq; hostium
 receptaculum incolis ultro uocantibus statuerant occupare. Sed pharnabazus Da-
 rii praetor comprehensus: qui res ad macedonas trahebāt: rursus Apollonidi & Atha-
 nagorae suarum partium uiris urbem cum modico praesidio militum tradidit. Prae-
 fecti Alexandri in obſidionem urbis perseuerabant: non tam suis uiribus: quam ipsa
 rum qui obſidebantur uoluntate: nec sefellit opinio: nanq; inter Apollonidem & du-
 ces militum orta seditio irrumpendi in urbem occasionem dedit. Cumq; porta effra-
 cta cohors Macedonum intrasset: Oppidani olim consilio proditiōnis agitato ag-
 gregant se Amphotero & Egilago: persarumq; praesidio caeso Pharnabazus cum A-
 pollonide & Athanagora uincti traduntur. xii. triremes cum suo milite ac remige: praet-
 er eas triginta naues & Pyrrhatici lembi: graecorumq; tria milia a persis mercede cō-
 ducta. His in supplementum copiarum suarum distributis: pyrrhaticisq; supplicio
 affectis: captiuos remiges adiecere classi suae. Forte Aristonicus Medimeorum Ty-
 rannus cum pyrrhaticis nauibus ignarus omnium: quae ad Chium acta erant: pri-
 ma uigilia ad portus claustra successit. Interrogatusque a custodibus quis esset: Ari-
 stonicum ad Pharnabazum uenire respondit. Illi Pharnabazum quidem iam quie-
 scere: & non posse tum adiri: ceterum patere socio atque hospiti portum: & poste-

Alexandri
respōdit.Ludicrū
Isthmiorum.Loca in di-
tione ale-
xandri re-
ducta.Aristoni-
cus tyrā-
nū captus
cum pyr-
rhaticis.

rodie Pharnabazi copiam fore affirmant. Nec dubitauit Aristonicus primus intrare
 Secuti sunt ducem pyrrhatici lembi: ac dum applicant nauigia crepidini portus: ob-
 iicitur a uigilibus claustra: & qui proximi excubabant: ab iisdem excitantur: nulloq;
 ex eis auso repugnare omnibus cathenae iniectae sunt: Amphotero deinde Egilogoq;
 traduntur. Hinc macedones transire Mithilenem: quam chares atheniensis nuper oc-
 cuparam duorum milium persarum praesidio tenebat: sed cum obſidionē tollerare
 non posset: urbe tradita pactus ut incolumi abire liceret. Imbrum petit: deditis Ma-
 cedones pepercerunt. Darius desperata pace: quam per litteras legatosq; impari pos-
 se diderat: ad reparandas uires bellumq; impigre renouandum intendit animum.
 Duces ergo copiarum Babyloniam conuenire. Bessum quoq; bactrianorum ducem
 per quam maximo posset exercitu coacto: descendere ad se iubet. Sunt autem bactri-
 ani inter illas gentes promptissimi horridis ingeniis multūq; a persarum luxu abhor-
 rentibus situ haud procul a Scytharum bellicosissima gente et raptō uiuere assueta:
 semperq; in armis erant. Sed Bessus suspecta perfidia haud sane a quo animo se cōti-
 nens gradu regem terreat: Nam cum regnum affectaret proditio: qua sola id asse-
 qui poterat: timebatur. Ceterum Alexander: quam regionem Darius petisset: om-
 ni cura uestigans: tamen explorare non poterat more quodam persarum archana re-
 gum mira celatium fide: nō metus nō spes elicit uocem: qua prodant occulta: uetus
 disciplina regū silentiū uitae periculo sanxit: et lingua grauius castigat: quam ullū p-
 brum: nec magnā rem magis sustinere possunt ab eo cui tacere graue sit: quod homi-
 ni facillimū uoluerit esse natura. Ob hanc cām Alexander omnium: quae apud hostem
 gererentur: ignarus urbem gazā obſidebat. Praeterea ei Batis eximia in regem suū si-
 dei: modicoq; praesidio muros ingētis operis tuebat. Alexander aestimato loco: situ agi-
 cuniculos iussit facili ac leui humo acceptante occultum opus: quippe multam hare-
 nam uicinum mare euomens nec laxa cotelq; quae interpolent specus: obstabant. Igi-
 tur ab ea parte: quam oppidani conspiciere non possent: opus orsus: ut ascensu eius
 auerteret turres: muris admoueri iubet. Sed eadem humus admouendis inutilis tur-
 ribus desidente sabulo agilitantem rotarum moratur: & tabulata turrium perfringe-
 bat: multiq; uulnerabantur impune: cum idem recipiendis: qui admouendis turribus
 labor eos fatigaret. Ergo receptui signo dato: postero die muros corona circundari
 iussit. Ortoq; sole priusquam admoueret exercitum: opem deum exposcens sacrum
 patrio more faciebat. Forte praeteruolans coruus glebam: quam unguibus ferebat: su-
 bito amisit: quae cum regis capiti incidisset: resoluta defluxit. Ipsa autem uis in pro-
 xima turre confedit. Illita erat turris bitumine ac sulfure: in qua alias haerentibus fru-
 stra se alleuare conatus a circumstantibus capitur: digna res uisa: de qua uates consu-
 leretur: & erat non intactus ea superstitione mentis. Ergo Aristander: cui maxima si-
 des habebatur: urbis quidem excidium augurio illo portendi: ceterum periculum
 esse inquit: ne Rex uulnus acciperet. Itaq; monuit: ne quid eo die inciperet. Ille quan-
 quam unam urbem sibi: quominus secutus aegyptum intraret: obstare aegre ferebat:
 tamen paruit uati: signumq; receptui dedit. Hinc animus creuit obſessis: egressiq;
 porta recedentibus inferant signa. cunctationem hostium fore suam occasionem ra-
 ti. Sed acius quam constantius praelium inierunt. quippe ut macedonum signa cir-
 cumagi uidere: repente sistunt gradum. Iamq; ad regem praelantium clamor perue-
 nerat: cum denuntiant periculi haud sane memor: lorica tamē: quam raro indue-
 bat: amicis orantibus sumpsit: & ad prima signa peruenit. Quo conspecto Arabs
 quidam Darii miles maius fortuna sua facinus ausus: clypeo gladium tegens quasi

Mithile-
ne tradi-
tus mace-
donibus.
Darius be-
lum repa-
rat.
Bactriāi.Persae ce-
lant regū
archana.
Lingua
grauis ca-
stiga q̄
plurū o-
brum.
Betis si-
des in re-
gē gazā
obſidebat
alexander.Corui au-
gurium.
aristander
augur.

transfuga genibus regis aduoluitur. Ille assurgere supplicem recipiq; inter suos iussit. At gladio barbarus strenue in dextram translato ceruicem appetit regis: qui exigua corporis declinatione ex itato ictu in uauum manum barbari lapsum amputat gladio denuntiato in illum diem periculo arbitrabatur ipse defunctus. Sed (ut opinor) in-
Fatum est
ineuitabi-
le.
alexander
uulnerat
 euitabile est fatum: quippe dum inter primores promptus dimicat: sagitta ictus est quam per lorica adactam stantem in humero medicus eius Ppilippus euellit plurimus deinde sanguis manare coepit: omnibus territis. quia nunquam tam alte penetrat. e telum lorica obstante cognouerant. Ipse ne oris quidem colore mutato: suppremi sanguinem: & uulnus obligari iussit. Diu ante ipsa signa uel dissimulato: uel uictore dolore praestiterat: cum suppressus paulo ante sanguis medicamento: quo retentus erat: manare latius coepit: & uulnus: quod recens adhuc dolorem non mouerat: frigente sanguine intumuit. Linqui deinde animo & submitti genu coepit: quem proximi exceptum in castra receperunt. Ex Betis interfectum ratus urbem ouans uictoria repetit. At Alexander nondum procurato uulnere aggerem: quo moenium altitudinem aquaret: extruxit: & pluribus cuniculis muros subruui iussit. Oppidani ad pristinum fastigium moenium nouum extruxere munimentum: sed ne id quidem turre aggeri impositas aquare poterat. Itaq; interiora quoq; urbis infesta talis erant. Vltima pestis urbis fuit cuniculo subrutus murus per cuius ruinas hostis intrauit. Ducebat ipse rex ante signanos: & dum incautus subit: saxo crus eius affligitur. Innixus tamen telo nondum prioris uulneris obducta cicatrice inter primores dimicat: ira quoq; accessus quod duo in obsidione urbis eius acceperat uulnera. Betim egregia edita pugna: multiq; uulneribus confectum deseruerant sui: nec tamen segnius praesidium caperebat lubricis armis suo pariter atq; hostium sanguine. Sed cum undiq; talis est circumductus: insolenti gaudio iuuenis elatus alias uirtutes etiam in hoste miratur. Tunc inquit Alexander: non ut uoluisti morieris: Beti: sed quicquid tormentorum in captiuum inueniri potest: passus esse te cognita. Ille non interrito modo: sed contumaci quoq; uultu intuens regem nullam ad misericordiam eius reddidit uocem. Tunc Alexander: uidetis ne obstinatum ad tacendum inquit: non genu posuit: non supplicem uocem misit. Vincam tamen silentium: & nihil aliud certe gemitu interpolabo. Iram deinde uertit in rabiam: iam tunc peregrinos ritus noua subeunte fortuna. Per talos. n. spirantis lora traiecta sunt: relinquitur gauisus ad currum traxere circa urbem equi gloriantes rege: Achillem a quo genus ipse deduceret: imitatum se esse poena in hostem capiendam. Cecidere per sarum arabumq; circa decem milia: nec macedonibus incrueta uictoria fuit. Obsidio certe non tam claritate urbis nobilitata est quam geminato periculo regis: qui aegyptum adire festinans Amyntam cum decem triremibus in Macedoniam ad inquisitionem nouorum militum misit. Namq; praesidium etiam secundis atterebantur copiae deuictarumq; gentium militum minor quam domestico fides habebatur. Aegyptii olim per sarum opibus infensissimi: quippe auare & superbe imperitatum sibi esse credebant: ad spem aduentus eius creuerant animos: utpote qui Amyntam quoq; transfugam & cum precario imperio uenientem esse latere recepissent. Igitur ingens multitudo pelusium qua intraturus rex uidebat: conuenerat. Atq; ille septimo die posteaquam a Gaza copias mouerat: in regionem aegypti quam nunc castra Alexandri uocant: peruenit. Deinde pedestribus copiis pelusium petere iussit ipse cum expedita delectorum manu nilo amne uectus est: nec sustinere aduentum eius pericula: defectione quoq; perterriti. Namq; haud procul memphi erat: in cuius praesidio Astaces praetor Darii relictus: Orion amne superato octuaginta talenta Alexandro omnemque regiam suppellectilem tradidit. A memphi eodem flumine uectus ad

Alterum uulnere accipit alexander.

Betis contumacia.

Betis supplicium. Occisus numerus.

In aegyptum uenit alexander.

Alexandri castra.

interiora aegypti penetrat. compositisq; rebus. ita ut nihil ex patrio aegyptiorum more mutaret: adire iouis haemonis oraculum statuit. Iter expeditis quoq; & paucis uix tollerabile ingredientiis erat: terra caeloq; aquae penuria est: steriles harenae iacent: quas ubi uapor solis accendit: feruido sole exurente uestigia intollerabilis aestus exurit: lucranduq; est non tantum cum ardore & siccitate regionis: sed etiam cum tenacissimo sabulo: quo praestitum & uestigio cedens aegre inuoluitur pedes. Haec aegyptii uero maiora iactabant. Sed ingens cupido animum stimulabat ad eundem iouem: quem generis sui auctorem haud contentus mortali fastigio aut credebatur esse: aut credi uolebat. Ergo cum iis: quos ducere secum statuerat: secundo amne descendit ad mareotis paludem. Eo legati cyrenensium dona attulere: pacem & ut adire: urbes suas petentes ille donis acceptis amicitiamq; confectat: destinata exequi pergit. Ac primo quidem & sequenti die tollerabilis labor uisus: nondum tam uastis uisibus solitu diuibus aditis: iam tamen sterili & emoriens terra. Sed ut aperuerit se campi alto obruit sabulo: haud secus quam profundum aequor ingressi: terram oculis requirebant. Nulla arbor: nullum culti soli occurrebat uestigium. Aqua et defecerat: quam utribus cameli deuexerant: & in arido solo ac feruido sabulo nulla erat. Ad haec sol omnia incederat: siccaq; & adusta erant omnia cum repente siue illud deorum munus: siue casus fuit: obductae caelo nubes condidere solem: ingens aestu fatigatis etiam: si aqua deficeret auxiliu. Enim uero ut largum quoque hymbrem excusserunt procellae: prosequi quoque excipere eum: quod dam oblitum impotentes sui ore quoque hianti captare coeperunt. Quatuoriduum praestas solitudines absuptum est. Namq; haud procul oraculi se aberant: cum complures uis ham corui agmini occurrunt: modico uolatu prima signa antecedentes: & modo huius reliquos monstrantium ritu. Tandem ad sedem consecratam deo uentum est. Incredibile dictum in Troglodyter uastis solitudines: ita undique ambientibus ramis uix in densa umbram cadente sole cotecta est. Multiq; fontes dulcibus aquis passim manantibus aluunt siluas. Coeli Ethiope quoque miram temperies: uerno tempore maxime similis omnes anni partes pariter salubriter percurret. Accolae sedis sunt ab oriente proximi aethiopum in meridie uersis arabes spe Symi te percurrunt. Accolae sedis sunt ab oriente proximi aethiopum in meridie uersis arabes spe Nalamos git occidentem: alii aethiopes colunt: quos Symios uocant: a septentrione Nalamos. Nemo sunt gens syrica nauigiorum spoliis quaestuosa: quippe obsident littora: & aestu de haemonis stituta nauigia notis sibi uadis occupant. Incolae nemoris: quos hammonios uocant: haemonis dispersis tuguriis habitant: medium nemus pro arce habent triplici muro circumdatorum habitatio. Prima munitio tyrannorum ueterem regiam clausis: in proxima coniuges eorum bitatio. cum liberis & pellicibus habitant: hic quoque dei oraculum est. Vltima munimenta saluum haec tellitum armigerorumq; sedes erant. Est et aliud haemonis nemus: in medio habet sommus haec tem aqua solis uocatur: sub lucis ortum tepida manat. Medio die: cuius uahementissimi nonis mus est calor: si rigida eadem fluit: inclinato in uesperam calefit: media nocte feruida aqua foexa fluat: quoque propius nox uergit ad lucem: multum ex nocturno calore decreuit: dehis nec sub ipsum dei ortum assueto tempore laqueat. Id quoque pro deo colitur non eadem effigie haemonis effigie smaragdus & gemis coagmetur. Hinc cum respolu petis nauigio aurato gestat sacerdos: dotes: cum multis argenteis pateris ab utroque nauigio latere pedentibus. Sequitur matrona: Filius haec uirginisq; patrio more icoditum quoddam canentes. quo proptiari iouem credunt: ut moeis uoc certam edat oraculum. at tu quidem regem propius aduentem maximus natus e sacerdotibus catus filium appellat: hoc nomen illi parentem iouem reddere affirmas. Ille se uero ait & acci alexander

egyptus diuoms. alexandri facta. Itar ad iouis Haemonis oraculum.

Corui an te cedebat alexandri.

Sedis lo uis ham

monis d

troglody

ter uastis

solitudines

ita undique

ambientibus

ramis uix

in densa

umbram

cadente sole

pere & cognoscere humanæ sortis oblitus: consuluit deinde an totius orbis imperiū
 fati sibi destinaret. Pater æque in adulationem compositus terrarum omnium recto
 rem fore ostendit. Post hæc institit querere: an omnes parentis sui interfectores pœ-
 nas dedissent. Sacerdos parentem eius negat ullius scelere posse uiolari. Philippi au-
 tem omnes interfectores luisse supplicia adiecit: inuictum fore donec excederet ad deos
 Sacrificio deinde facti: dona & sacerdotibus & deo facta sunt: permissumque amicis
 ut ipsi quoque consulerent Iouē. Nihil amplius quasiuerunt: quam an auctor esset si-
 bi diuinis honoribus colendi suum regem. Hoc quoque acceptum fore Ioui uates re-
 spondit: ut ipsi uictores rem diuino honore colerent. Vera & salubri æstimatione si-
 dem oraculi uana profecto responsa uideri potuissent. Sed fortuna quos uni sibi cre-
 dere coegit: magna ex parte auidos gloriæ magis quam capaces facit. Iouis igitur fili-
 um se non solum appellari passus est: sed etiā iussit: rerumque gestarum famam dum auge-
 re uult tali appellatione corrumpit. Et Macedones afluente quidem regio imperio: sed
 maiore libertatis umbra quam ceteræ gentes immortalitatem affectantem cõtuma-
 cius quam aut ipsis expediebat: aut regi tergiuersati sunt. Sed hæc suo quoque tempo-
 re referuentur. Nunc cetera exequi pergam Alexander ab Hammone rediens ut a
 mari ad meotim paludem haud procul in insula pharo sitam uenit: contemplatus loci
 naturam primum in ipsa insula statuerat urbem nouam condere. Inde ut apparuit
 magnæ sedis insulam haud capacem: elegit urbi locum: ubi nunc est Alexandria: ap-
 pellationem trahens ex nomine auctoris: complexus quicquid loci est inter paludem
 & mare octuaginta stadiorum muris ambitum destinat: & qui ædificandæ urbi præ-
 essent relictis Memphim petit. Cupido haud iniusta quidem ceterum intempesti-
 ua inceserat: non interiora modo ægypti: sed etiam æthiopiã inuisere. Memnonis
 titoniq; celebrata regia cognoscendæ uetustatis auidum trahebat pœne extra termi-
 nos solis. Sed imminens bellum: cuius multo maior supererat moles: ociosa peregrini-
 nationi tempora excimerat. Itaque ægypto præfecit Esquilum Rhodiũ: & Peucestem
 macedonem: quattuor milibus militum in præsidium regionis eius datis claustra ni-
 li fluminis polymenem tueri iubet. xxx. ad hoc triremes datæ. Africæ deinde: quæ ægy-
 pto iuncta est: præpositus Apollonius: uetigalibus eiusdē Africæ ægyptiq; datensis
 ex finitimis urbibus commigrare Alexandriam iussis: nouam urbem magna multi-
 tudine impleuit. Fama est: cum rex urbis futuris muris polentam; ut Macedonum
 mos est destinasset auium greges adulasse: & polenta esse pastas. Cumque id omen p-
 tristi a præteritis esset acceptum: respondisse uatesq; manam illam urbem aduenarum
 frequentiam culturam: multisq; eam terris alimenta pbituram. Regem cum secundo
 amne deflueret: assequi cupiens Hector Parmenionis filius eximio ætatis flore in pau-
 cis Alexandro carus paruum nauigium conscendit: pluribus quam capere posset im-
 positis. Itaquemersa nauis omnes destituit. Hector diu flumini obluclatus: cum ma-
 dens uestis & astricti crepidis pedes natate prohiberent: in ripam tamen semianimis
 euasit: & ut primum fatigatus spiritum laxauit: quem metus & periculum intende-
 rat: nullo adiuuante: quippe in diuersum euascerant alii: exanimatus est. Rex amissi
 eius desiderio uahementi afflictus est: repertumque corpus magnifico extulit fune-
 re. Onerauit hunc dolorem nuntius mortis Andromachi: quem pfeceat Syriæ ui-
 uum Samaritæ cremauerant: ad cuius interitum uindicandum: quanta maxime cele-
 ritate potuit: contendit. Adueniensque sunt traditi tanta cædis auctores. Andromacho
 deinde Mênona substituit: affectis supplicio: qui p̄torem interemerat. Tyrannos in-
 ter eos Medimeorum Aristonicum; & Chrysolauum popularibus suis tradidit: quos

Alexandri
 am cõdi-
 cit.

Augurij
 accepti.

ille e muris ob iniurias tortos necauerunt. Atheniensium deinde Rhodiorum & chis-
 orum legatos audit: Athenienses uictoriã gratulabantur: & ut captiui grecorum sui-
 restituerentur: orabant. Rhodii & chii de præsidio querebantur: omnes ea: quæ de-
 syderare iussi impetrauerunt. Mythilenis quoque ob egregiam in partes fidem & pecu-
 niam: quam in bellum impederant obsides: reddidit: & magnam regionem finiu adie-
 cit. Cypriorum quoque regibus: qui & a Dario defecerant ad ipsum: & oppugnanti ty-
 rum miserant classem pro merito honos habitus est. Amphoterus deinde classis præ-
 fectus ad liberandam creiam missus: nanque & persarum & parthorum armis pleraque
 eius insulæ obsidebant. Ante omnia mare a phyrthaticis classibus uindicare iussus:
 quippe obnoxium prædonibus erat: bello utrinque in regem conuerso. His composi-
 tis herculi Tyrio ex auro crateram cum .xxx. pateris dicit: imminensque Dario iter ad
 Euphratem pronunciarum iussit. At Darius cum ægypto diuertisset in africanam hostem
 comperisset: dubitauerat: utrum ne circa Mesopotamiam subsisteret: an anteriora re-
 gni sui peteret: haud dubie potentior auctor præsens futurus ultimis gentibus impi-
 gre bellum capestendū: quas ægre per præfectos suos moliebatur. Sed ut idoneis au-
 ctoribus fama uulgauit: Alexandrum cum omnibus copiis: quacumque ipse adisset re-
 gionem petiturum: haud ignarus quam cum strenuo res esset: omnia longinquarum ge-
 ntium auxilia Babyloniam contrahi iussit: bactriani scythæque: & inde conuenerunt: Nã
 & ceteram gentium copia partibus simul affuerunt. Ceterum cum dimidio ferme
 maior esset exercitus quam in Cilicia fuerat: multis armis dederant quæ summa cura
 comparabantur. Equibus equisque tegumenta erant ex ferreis laminis serie inter se cõ-
 nexis. Quis antea præter iacula nihil dederat: scuta gladiique adiecerant. Equorumque
 domandi greges pedibus distributi sunt: ut maior pristino esset equitatus: ingenisque
 ut crediderat terror hostium ducere falcata quadriga unicum illarum gentium au-
 xilium secuta sunt. Ex summo temone hasta præfixa ferro eminebant. Utrinque a iu-
 go ternos direxerant gladios: rotarum plura spicula eminebant in aduersum. Aliæ de-
 inde falces submissæ rotarum orbibus hærebant: & aliæ in terram demissæ: quicquid
 obuium concitatis equis fuisset: amputare. Hoc modo instructo exercitu ac parma-
 to Babylone copias mouit. A parte dextera erat Tygris nobilis fluuius leuam tegebat
 Euphrates. Agmen Mesopotamiæ campos impleuerat. Tygri deinde superato cum
 audisset haud procul abesse hostem: Satropacem equitum præfectum cum mille di-
 lectis præmisit. Mazæo prætori sex milia data: quibus transitu amnis arceret. Eidem
 mandatum: ut regionem: quam Alexander esset aditurus: popularctur atque ureret: qu-
 pe credebat inopia debellari posse nihil habentem: nisi quod rapiendo occupasset. Ip-
 si autem commeatus alii terra: alii tygri amne subuehebantur: iam peruenerat ad ar-
 bellam uicum nobilem sua clade facturum: hic commeatum sarcinarumque maiore p-
 te deposito lycum amnem ponte iunxit. & p̄ dies quinq; sicut ante euphratē traiecit ex-
 ercitu. Inde octoginta fere stadia progressus ad alterum amne: Boumello nomen e-
 castra posuit. Opportuna explicandis copiis regio erat: equitabilis & uasta planities
 ne stirpes quidem & breuia uirgulta operiunt solum: liberque prospectus oculorum
 etiam: quæ procul recessere: permittitur. Itaque si qua campi eminebant: iussit æuari:
 totumque saltigium extendi. Alexandro: qui numerum copiarum eius: quantum cõiecta
 ri poterant: estimabant: uix fecerunt fidem tot milibus cælis maiores copias esse re-
 paratas. Ceterum omnis periculi & maxie multitudinis contemptor. xi. castris pue-
 nit ad Euphratem: quo pontibus iuncto equites primos ire: phalangem sequi iubet.

Darii cõ-
 silium

Arma mi-
 litu darii
 Quadri-
 gæ falca-
 tæ. cc.

Arbella,
 ticus,

Boumello
 lo fl.

Locus
 ubi loca-
 ta sunt.

Darii ca-
 stra

Mazeo: qui ad inhibendum transitum eius cum sex milibus equitum occurrerat: non a solo periculum sui facere: paucis deinde non ad quietem: sed ad repandos animos diebus datis militum strenue hostem insequi cepit: metuens ne interiora regni sui peteret: sequendusque esset per loca omni solitudine atque inopia uasta. Igitur quarto die praeter Arbellam penetrat ad tigrim. Tota regio ultra amnem recentem fumabat incendio: quippe Mazeus quaecumque adierat: haud secus quam hostis urebat. Ac primo caligine: quam fumus effuderat. obscurante lucem insidiae metu substituit. Deinde ut speculatores praemissit: ita omnia nunciauerunt: paucos equitum ad temptandum uadum fluminis praemissit: cuius altitudo primo summa equorum pedora: mox ut in medium alucum uentum est: ceruices quoque equabat: nec sane alius ad orientis plagam tam uiolentus inuehitur: multorum torrentium non aquas: solum sed etiam saxa secum trahens. Itaque a celeritate: qua defluit: tygri nomen est inditum. quia per Persica lingua tygrim sagittam appellant. Igitur pedes uel ut diuisus in cornua circumdato equitatu: leuatis super capita armis haud a grege ad ipsum alucum penetrat. Primus iter pedites rex egressus in ripam uadum militibus manu: quando uox exaudiri non poterat: ostendit: sed gradum firme uix poterant: cum mox saxa lubrica uestigium falleret: modo rapidior unda subduceret. Praecipuus erat labor eorum: quod humeris onera portabant: quippe cum semetipsum regere non possent: in rapidis gurgites incommodum onere auferebat: et dum luasque spolia consequi studet maior inter ipsos quam cum aene orta luctatio est: cum uicque sarcinam passim fluitantes pluresque perculerunt. Rex monere ut satis haberet arma retinere: cetera se reddidit. Sed neque consilium. neque imperium accipi poterat. Obstrepebat hinc metus: praeter hunc inuicem mutantium mutuum clamor. Tandem quam leuiore tractu animis aperit: uadum cerneret: nec quicquam praeter paucas sarcinas desideratum est. Deleui potuit exercitus: si quis ausus esset uincere. Sed perpetua fortuna regis auertit inde hostem. Sic Gramnicum tot milibus equitum peditemque in ulteriore stationibus ripa superauit: sic angustiis in Ciliciae collibus tantam multitudinem hostium. Audacia quoque quam maxime uiguit: raro minus potuit: quia nunquam in discrimen uenit. An temere fecisset Mazeus: qui si transcuntibus flumen superuenisset: haud dubie oppressurus fuit incompósitos in ripa: demum etiam parmatos ad equitare cepit. Mille admodum equites praemiserat: quorum paucitate Alexander explorata: deinde contempta praefectum paucorum equitum Aristonem laxatis habanis inuehit iussit: insignis eo die pugna equitum et praecipue Aristonis fuit. Praefectum equitatus per sagittas. Satropace directam in gutture hasta transfixit: fugientemque per medios hostes coniectus: ex equo praecipitauit: et oblectati caput gladio dampnit: quod relatum magna cum laude ante regis pedes posuit. Biduo ibi rex statua habuit: in proximum deinde iter praenuntiari iussit. Sed prima fere uigilia luna deficiens primum nitorem sideris sui contulit. Deinde sanguinis colore suffuso lumem omne foedauit: sollicitisque sub ipsum tantum discriminis calum ingens religio et ex ea formido quaedam incussa est: diis inuitis in ultimas terras se duci querebant. Iam nec flumina posse adiri. nec sidera pristinum praestare fulgorem: Vastas terras deserta omnia occurrere: unius hominis iactatione tot milium sanguinem impediri. Fastidio esse patriam: abdicari Philippum patrem: caelum uanis cogitationibus petere. Iam pro seditione res erat: cum ad omnia interritus duces principesque militum frequentes adesse praetorio iubet. Aegyptiosque uates: quos caeli ac siderum praeriosissimos esse credebat: quid sentiret: expromere iubet. At illi qui satis sciret temporis orbes implere destinatas uices: lunamque deficere cum aut terram subiret: aut Sole praeter rationem quidem ipsis praecipit non edocent uulgus. Ceterum affirmant solum graecorum lunam esse

Tigris
fluuii. no
men un
de dedu
ctum est

Tygrim
traicit
Alexandri
exercitus

Luna de
fecies ni
torem co
didit

De Sole
& Luna
ide refert
Herodo
tus.

perlagi quotiensque illa deficiat: ruina strageque illis gentibus portendi. Veteraque exempla peccant perdidis regum: quos aduersis diis pugnasse lunae ostendisset defectio. Nulla res efficacius multitudinem regit quam superstio: alioquin impotens saeva muta bilis. Vbi uana religione capta est: melius uatibus: quam ducibus suis pareat. Igitur edita in uulgus aegyptiorum responsa: rursus ad spem et fiduciam crexere torpentes. Rex impetu animorum uten luerat: secunda uigilia castra mouit. Dextera tygrim habebat: a leua motes: quos cordeos uocant. Hoc ingresso iter speculatores: qui praemissi erant: sub lacis ortum Darium aduentare nuntiauerunt. Instructo igitur milite: et composito agmine: antecedebat. Sed praesage exploratores erant mille ferme: qui specie agminis magnificerant: quippe ubi explorare uera non possunt: falsa per metum augurant. His cognitis rex cum paucis suorum assiduus agmen refugientium ad suos: alios cecidit: alios cepit: equitesque praemissit simul speculatum: simul ut ignem: quo Barbari cremauerant uicos: extinguerent: quippe fugientes rapim tectis acruisque framenti iniecerant flamas: quae cum in summo haesissent ad inferiora nondum penetrauerant. Extincto igitur igne plurimum framenti repertum est. Copia aliarum quoque rerum abundare coeperunt. Ea res ipsa militi ad persequendum hostem animum incendit: quippe urere et populante eo terram festinandum erat: ne incendio cuncta praeriperet. In ratione ergo necessitas uersa: quippe Mazeus: qui antea per otium uicos incenderat iam fugere contentus: pleraque inuoluta hosti reliquit. Alexander haud longius centum quinquaginta stadiis Darium abesse comperat. Itaque ad facietatem quoque copia comitatum instructus: quattuor in eodem loco substituit. Interceptae deinde Darii litterae sunt: quibus graecum militem sollicitabant: ut regem interciperent: aut proderent: dubitauitque an eas comicione recitaret: satis consilium graecorum quoque erga se beniuolentiae ac fidei. Sed et praemenio deterruit esse talibus promissis imbuendas aures militum: affirmans patere uel unius insidias regem: nihil nefas esse auaritia. Secutus consilium auctorem castra mouit: iter facienti spado unus ex captiuis qui Darii uxorem comitabant: de sicere eam nuntiat: et uix spiritum ducere. Itineris contumui labore animique aegritudine fatigata inter focum et uirginum filiarum manus collapsa erat: deinde et extincta. Id ipsum nuntians alius superuenit. Et rex haud secus: quae si parentis suae mors nuntiata esset crebro edidit gemitus: perchrymisque obortus quales Darius profudisset: in tabernaculum: in quo mater erat Darii defuncto assidens corpori uenit. Hic uero renouatus est maror: ut prostratam humi uidit: recenti malo priorem quoque admonere ceperat in gremium adultas uirgines magna quidem mutui doloris solacia: sed quibus ipsa deberet esse solatio. In conspectu erat nepos paruulus ob id ipsum miserabilis: quod nondum sentiebat calamitatem maximam ex parte ad ipsum redundantem. Crederes Alexandrum inter suas necessitates flere: et solacia non adhibere: sed quare: cybo certe abstiuit: omnemque honorem funeri patrio perlagi more seruauit: dignus hercule: qui nunc quoque tantum mansuetudinis et continentiae seruat fructum. Semel omnino eam uiderat: quod die capta est: nec ut ipsam: sed ut Darii matrem uidere: eximiamque pulchritudinem formam eius non libidinis habuerant incitamentum: sed gloriae. Et spadonibus: qui circa reginam erant. Tyriotes inter trepidationem lugentium elapsus per eam portam: quae quia ab hoste auersa erat: leuius castro diebatur: ad Darii castra peruenit: exceptusque a uigilibus in tabernaculum regis perducitur gemitus et ueste lacerata: quem ut conspexit Darius multiplici doloris expectatione commotus: et quid potissimum timeret: incertus: Vultus tuus inquit: nescio quod ingens malum praefert: sed caue miser

Supersti
tio multi
tudinem
regit.
Cordei
montes
Dari ad
uicem nu
tatur

Nihil ne
fas esse
auaritia
Vxor da
rii perit.

Alexandri
mansue
tudo

Solatiū calamitatis est non se fortē suam
 Quid daturus nuntiata uxoris morte

ri hominis auribus parcas: didici enim esse infelix: & saepe calamitatis solatiū ē nosse sortem suam: Nūquid quod maxime suspicor: & loqui timeo: ludibria meorū nuntiaturus es mihi: ut credo ipsis quoque omni grauiora supplicio. Ad hæc Tyriotes: istud quidem procul abest inquit. Quantuscunq; enim reginis honor ab iis qui parent: haberi potest: tuis a uictore seruatus est: sed uxor tua paulo ante excessit e uita. Tum uero non gemitus modo: sed etiam eiulatus totis castris exaudiebantur nec dubitauit Darius quin interfecta esset: quia nequisset contumeliā pati. Exclamatq; amens dolo: e: Quod ego tantum nefas commisi Alexander: quem tuorum propinquorum necaui: ut hanc uicem sæuiciæ meæ reddas: Odisti me non quidem prouocatus: sed finge iustum intulisse te bellum. Cum sceminis ergo agere debueras: Tyriotes affirmate per deos patrios: nihil in eam grauius esse consultum. Ingemuisse etiam Alexandrum mortis: & non parcius fleuisse: q̄ ipse lachrymaretur: Ob hæc ipsi amanti animus in sollicitudinem suspicionemq; reuolutus est: desyderium captiuae profecto a consuetudine stupri ortum esse coniectans: Submotis igitur arbitris: uno duntaxat Tyriote retento: iam non flens sed suspirans: uides ne in te Tyriote locum mendacio non esse: Tormēta iam hic erunt: sed ne expectaueris p̄ deos: si quid tibi tui regis reuerētia est: nū qd. & scire expecto: & querere pudet: ausus ē & dominus & iuuenis ille quæstioni corpus offerre: deos testes inuocare: caste sancteq; habitam eē reginā. Tādē ut fides facta est: uera esse que affirmaret spado: capite uelato diu fleuit: manantibusq; adhuc lachrymis ab ore reiecta ad cælum manus tendens. Dii patrii: inq; primum mihi stabilite regnum: deinde si de me iam transactū est: præcor ne q̄s Asiæ rex sit: q̄ iste tam iustus hostis: tam misericors uictor: Itaq; q̄q; pace frustra bis petita omnia in bellum consilia cōuerterat: uictus tamen continentia hostis ad nouas pacis cōditiones serēdas. x. legatos cognatorum principes misit: quos Alexander cōsilio aduocato introduci iussit: e quibus maximus natu Darium inquit: ut pacem a te iā hoc tertio peteret: nulla uis subegit: sed iusticia & cōtinentia tua expressit: Matrem coniu gem liberolq; eius: nisi quod sine illo suat: captos esse non sensit: pudicitia earū: quæ supersunt: curā haud secus q̄ parēs agēs: reginas appellas: specie pristinae fortunæ retinere pateris. Vultum tuū uideo: qualis Darii fuit: cū dimitteremur ab eo: & ille tamen uxore: tu hostem luges. Iam in acie stares: nisi curate sepulturae eius moraret. Et qd̄ mig. ē: si tam ab amico animo pacē petit: Quid opus est armis: inter quos odia sublata sunt: Antea imperio tuo finē destinabat Alym amnem: q̄ lydiā terminat: nūc quicquid inter hellepontū & Euphratem est: in dotem filiae offeri: quam tibi tradit. Occhum filium: quem habes: pacis & fidei oblidem retine. Matrē & duas uirgines filias redde: p̄ tribus corporibus trigessimū talētum auri: præcatur: accipias. Nisi moderationem animi tui notam haberem: nō dicerē hoc eē tempus: quo pacem nō dare solum: sed etiā occupare deberes. Respice q̄tum post te reliqueris: iutuere quantum petas. Periculosum ē prægraue imperium: difficile ē continere: quod capere non potes. Vides ne ut nauigia: quæ modum excedūt: regi nequeāt: Nescio an Darius ideo tam multa amiserit: quia nimia opes magna iactura locum faciunt. Facilius ē quæ quæ tueri p̄ dam uincere: q̄ tueri. Quā hercule expeditius manus nostræ rapiūt q̄ continēt. Ipsa mors uxoris Darii te admonere potest: minus iā misericordia tua licere q̄ licuit. Alexander legatis excedere tabernaculo iussis: qd̄ placeret: ad consiliū refert. Diu nemo: qd̄ sentiret: ausus est dicere: incerta regis uoluntate. Tādē parmenio: ante sualissimam sententia. ait: ut captiuos apud damascū redimētib; redderes: ingētem pecuniam potuisse re

digi exiis: qui multi uincti uirorum fortium occupauerant manus. Et nūc magnopere censerē: ut unam anum: & duas puella sitūnerum agminumq; impedimenta triginta talentis auri perminutes. Opimū regnū occupare se posse cōditiōe nō bello: nec quēquam aliū inter hystrum: & Euphratē possedisset terras ingēti spatio interualloq; desertas. Macedoniam quoq; respiceret potius: quam bactra & indos intueret. Ingrata oratio regi fuit. Itaq; ut finē dicendi fecit: Et ego: inquit: si pecuniam quam gloriā mallem: Parmenio essem. Nūc Alexander de paupertate securus sū: & me nō mercatorē meminisse: sed regem. Nihil qdem habeo uenale: sed fortunā meā utiq; nō uendo: quid alexander respōdit legatis daturus

Captiuos si placet reddi: honestius dono dabimus: q̄ præcio remitemus. Introductis deinde legatis: ad hunc modū respondit. Nuntiare Dario gratiarum actionem apud hostem lupuacaneam esse: & me: quæ fecerim: clamēter & liberaliter nō amicitia ei tribuisse: sed naturæ meæ: nec aduersus calamitates: sed aduersus hostium uires contendere. Bellum cum captiuis & sceminis gerere nō soleo. Armatus sit oportet: quem oderim. Quod si saltem pacem bona fide peteret: delibaratē forsitan an darē. Verū enim uero cū modo milites meos litteris ad pditionem: modo amicos ad pncipiē meā pecunia sollicitet: ad internicionem mihi persequendus est: nō ut iustus hostis: sed ut percussor ueneficus. Cōditiōes uero pacis: quas feris: si accepero: uictorem eū faciunt. Quæ post euphratē sunt: liberaliter donat. Vbi igit me affamini: nēpe obliti estis: nam ultra Euphratem sum. Sūmum ergo dotis: quā pmittit: terminum castra mea trāseūt. Hinc me depellite: ut sciam uestrum esse: quod creditis: Eadem libertate dat mihi filia suam: nempe quam scio alicui seruorū suorum nupturam. Multū uero mihi præstat: si me Mazeo genese præponit. Ite nuntiate regi uestro: & quæ amicitia & quæ adhuc habet: præmia esse belli. Hoc regē utriusq; terminos regni id quēq; habiturum: quod pxime lucis assignatura fortuna ē. Et me in aliam nō uenisse: ut ab aliis acciperem: sed ut aliis dārem. Si secūdus & nō par mihi uellet haberi: facere forsitan: quæ petit. Caterum nec mūdus duobus solibus potest regi: nec duo summa regna saluo statu terrarum potest habere. Proinde aut deditiōne hodie: aut in castrum bellum paret: nec aliam sibi: quam expertus est: polliceat fortunam. Legati respōdet cum bellum in animo sit: facere eum simpliciter: quod spe pacis nō frustraretur: ipos petere q̄ primum dimittantur ad regem: eum quoq; bellū parare debere. Dimissi nuntiant adesse certamē. Ille qdem contestim Mazeum cum tribus milibus equitum ad itinera quæ hostis petiturus erat: occupanda præmisit. Alexander corpori uxoris eius iustis psoluitis: omniq; grauiore comitatu iotra eadem munimēta cum modico præsidio relicto ad hostē cōteadit. Duo cornua dimerferat peditum in utrunq; laus equite circūdato: impedimenta sequebantur agmen præmissum. Deinde cōcitis equitibus Menidam iubet explorare: ubi Darius eēt. At ille cum Mezeus haud pcul cōsedisset nō ausus ultra procedere: nihil aliud q̄ fremitum hominum: hinnitumq; equorū: exaudisse nuntiat. Mazeus quoq; conspectis procul exploratoribus in castra se recipit: ad uentus hostium nūtiāns. Igitur Darius: qui in parentibus campis decernere optabat armari militem iubet: aciemq; disponit. In leuo cornu Bactriani ibāt equites mille ad modum: dachæ uero totidem: & Aracosii Sueui quattuor milia explebāt. Hos centū falcati currus sequebant. Proximus quadrigis erat Bessus: cum .viii. milibus equitū Item Bactrianis. Maslagetæ .ii. milibus agmen eius claudēbant: pedites plurimi his gentium nō mixtas: sed suæ quisq; nationis iunxerant copias. Persas deinde cum Matis: Sodianisq; Ariobarzanes & Oriobates ducebāt. Illi partibus copiarum summæ Orsines præerat a .yii. persis oriundus. Ad Cyrum quoq; nobilissimum regem origi

nem sui referēs: hos alia gentes ne locis satis quidem nota sequebantur. Post quas quinquaginta quadrigas Bradates magno caspiāorum agmine antecedebat. Indi ceteriq; rubri maris accolae nomina uerius: quā auxilia post currus erāt. Claudebat hoc agmē aliis falcatīs curibus quinquaginta: quos peregrinum militem adiunxerat. Hunc armenii quos minores uocant Armenios Babylonii: utrosq; Bellitā & quos montes quosseorum incolunt: sequebantur. Post hos ibant Gortuae gentes quae Euboicae Medos quondā secuti: sed iam degeneres & patrii moris ignari: Applicuerat his phrygas & Cathaonas. Parthorum deinde gens incolentium terras: quas nunc parthi Scythia profecti teneant: claudebant agmen: Haec sinistra cornu acies fuit: dexterū tenebat natio maioris Armeniae: Cadusiq; Cappadoces: & Syrii: & medii: his quoq; falcati currus erāt quinquaginta: summa totius exercitus equites. xlv. milia: pedestris acies. cc. milia explerat. Hoc modo instructi decē stadia praecedunt: iussiq; subsistere armati hostē expectabant. Alexandri exercitum pauor: cuius causa nō suberat inuasit: quippe lymphati trepidare coeperūt: oīum pectora oculo metu percurrente. Caeli fulgor tēpore aestiuo ardenti similis itermitens ignis praebuit speciem: flammalq; ex Darii castris splendere uelut illati temere praesidiis credebāt. Quod si percussis Mezeus: qui praesidebat: itinere superuenisset: ingēs clades accipi potuit: Ille segnis in eo: quē occupauerat: tumulo se det: cōtentus nō laceffi. Alexander cognito pauore exercitus signū ut cōsisterent darii ipsos arma deponere: ac leuare corpora iubet admonens nullā subiti causam eē timoris: hostem percussit stare: Tandem cōpotes sui pariter arma & animos receperē: nec quicquid ex praesentibus tutius uisum ē: quē eodem loco castra munire. Postero die Mezeus cū delectis equitū inedito colle: ex quo macedonū prospiciebāt castra confederat: siue metu: siue quia speculari modo iussus erat: ad Dariū rediit: Macedones eum ipsū collē: quem deseruerat: occupauerūt: nā & tutior planicie erat: & inde acies hostium: quae in campo explicabant: cōspici poterat. Sed caligo: quae circa humidū effuderat mōtes uniuersam quādam rei faciē abstulit. Ceterū agminum discrimina atq; ordinē prohibuit percipere. Multitudo inundauerat campos: fremitusq; tot milium etiā percussit autures impleuerat. Fluctuari animo rex: & modo suū: modo Parmenionis cōsiliū seruatimatiōe ppendere: quippe eo uentum erat: unde recipi exercitus nisi uictor aut sine clade nō posset. Mouebat etiam eum multitudo hostiū respectu paucitatis suae gentis. Sed interdū reputabat quātas res cum hac gente gessisset: quōtosq; populos fudisset Itaq; cum spes metum uinceret: periculosius bellum differre ratus: ne desperatio suis cresceret: dissimulato eo mercenariū equitem ex peonia praecedere iubet. Ipse phalangē: sicut antea dictum ē: in duo cornua extēderat. Virūq; cornu eques tegebāt. Iamq; nitidior lux discussa caligine acie hostium ostenderat. Et macedones siue alacritate: siue tēdio expectationis ingentē pugnantū more adidere clamorē. Redditus & a plis nemora uallesq; circūiectas terribili sono impleuerat. Nec iam contineri Macedones poterāt: quoniam cursu quoq; ad hostem extēderent. Melius adhuc ratus in eodē tumulo castra munire: uallū iaci iussit. Strenueq; opere praefecto: in tabernaculū: ex quo tota acies hostium cōspiciebat: secessit. Tum uero uniuersa discriminis facies in oculis erat armis insignibus equi uiriq; splendebāt: & omnia intentione cura praeparari. Apud hostem sollicitudo praetorū agmina sua inter equantium ostēdebat: ac praetorū iania sicut fremitus hominū: equorū hinnitus: armoꝝ internitentiū fulgor sollicita expectatione mentem turbauerāt. Igitur siue dubius animi: siue ut suos expiretur: cōsiliū adhibet: quod optimū factū esset exquirens: Parmenion peritissimus inter duces artium belionis infa. si furto nō plio opus esse cēsebat: intēpesta nocte opprimi posse hostes discordes mo-

ribus linguis: ad hanc somno & improviso piculo territos: quin in nocturna trepidatione coituros. At interdū primū terribiles occursum facies scytharū Baetrianorūq; hirta illis ora: & intonsas comas esse: Praeterea eximiam uastorū magnitudinē corporum: uanis & inanibus militem magis quā iustis formidinis causis moueri: deinde tā tam multitudinē circūfundi paucioribus posse. Non in Ciliciae angustiis & inuis calibus sed in aperta & lata planicie dimicaret. Oēs ferme Parmenioni assentiebat. Polypercon haud dubie in eo cōsilio positā uictoriā arbitrabatur: quē intuens rex (nāq; Parmenionē nuper acius quā uellet i crepitum rursus castigare non sustinebat) latrunculorum: inquit: & furtum ista solertia est. quae praecipitis mihi: quippe illorum uotum unicum est fallere. Mea uero gloriae semp aut absentia Darii: aut angustias locorum aut fructū noctis obstare nō patiar: palā luce aggredi certū est. Malo me fortūae poeniteat: quā uictoriae pudeat. Ad hanc illud quoq; accedit uigilias agere barbaros: & in armis stare: ut ne decipi quidē possint: cōpētū habeo. Itaq; ad praeliū uos parate. Sic incitatos ad corpora curāda dimisit. Darius illud quod Parmenion suaserat: hostē facturum eē cōiectans: frenatos equos stare: magnāq; exercitus partē in armis esse: ac uigilias intentione cura seruari iusserat. Ergo ignibus tota eius castra fulgebant. Ipsē cū ducibus propinquitq; agmina in armis stantū circūibat. Solē & Martē sacrumq; & aeternum inuocans ignē: ut illis dignam uetere gloria maiorēq; monumētis fortunā dinē inspiraret: & profecto si qua diuinā opis auguria humana mēte cōspici possēt deos stare secum: illos nuper macedonū animis subitam incussisse formidinem: adhuc lymphatos ferri agiq; arma iacentes. Expetere praesides perfarum imperiū deos debitas uocoribus poenas: nec ipsum ducē saniorē esse: quippe ritu ferarū: praedam modo quā expeteret intuentē in perniciē: quae ante praedam posita esset: incurrere. Similis apud Macedones quoq; sollicitudo erat: noctēq; uelut in ea certamine edito metu egerūt. Alexander nō alias magis territus: ad uota & praesces Aristandri uocari iubet. Ille in candida ueste uerbenas manu praefrens capite uelato praebat: praesces regis Ioue Mineruaq; uictoriā ppitiantē. Tunc quidē sacrificio rite perpetrato: reliquū noctis acquieturus in tabernaculū rediit. Sed nec somnū capere: nec quietē pati poterat modo e iugo montis acie in dexterum perlasq; cornu dimittere agitabat: modo recta fronte concurretere hosti: interdū haesitare an potius in leuū torqueret agmē: tandē grauatū animi anxietate corpus altior somnus oppressit. Iamq; luce orta duces ad accipiendā imperia cōuenerant in solito circa praetoriū silētio attoniti: quippe aliam accersire ipsos & interdū morātes castigare assueuerat: tunc ne ultimo quēdam rege discrimine excitatū esse mirabatur: & nō somno quiescere: sed pauore marcere credebāt: nō tamen quisq; e cultodibus corporis intrare tabernaculū audebat: & iam tēpus instabat: nec miles in iussu ducis aut arma capere poterat: aut in ordines ire. Diu Parmenion cūcta tabernaculū sapiusq; nomine cōpellatum cū uoce nō posset: tactu excitauit. Multa lux inq; est instructa acie hostis admouit: tuus miles adhuc inermis expectat imperiū. Vbi ē uigor ille animi tui: nempe excitare uigiles soles. Ad hanc Alexander credis ne me prius somnū capere potuisse: quā exoneratē animū sollicitudine: quae quietum morabatur: si gnumq; pugnae iuba dari iussit: & cū in eadē admiratione Parmenion assueuerat: quod securus somnū cōpisset: mihi inquit: mihi est. Ego. n. cum Darii terras uerret: uicos excideret: alimenta corrūperet: potens mei nō eram. Nūc uero quid metuā: cū acie decernere parer: hercule uotum meū impleuit. sed huius quoq; cōsiliū rō postea reddetur. Vos ite ad copias: quibus quisq; p̄est: ego iam adero: & quod licet uelim: expo-

Pauor a/
Alexandri.Somnus
altior op
prefferat
Alexandri.

Alexāder
aciē iſtru
it.

nam. Raro admodū admonitū amicorū: quin metu discriminis adeundū erat: ut sole
bat. Tunc quoque munimēto corporis sumpto proceſſit ad milites. Haud aliās tā ala
crem uiderant regem: & uultu eius interrito certā ſpem uictoriæ augurabātur: atque il
le prorupto uallo exire copias iubet: aciemque diſponit. Inde dextero cornu locatū sunt
eqtes quos agmina appellāt. Præerat hic Clytus: cui iūxit philotæ turmas ceterosque
pfectos equitū lateri eius applicuit. Vltima Meleagri ala ſtabat: quā phalanx ſeque
batur. Post phalangē argyraſpides erant. His Nicator Parmenionis filius præerat: in
ſubſidiis cum manu ſua Cenos: poſt eū Horeſtes lynceſtaque. Poſt illos Polypercon
dux pegrini militis: huius agminis Amyntas princeps erat. Philagus balacros regebat
in ſocietatem nuper aſcitos: hæc dexteri cornu facies erat. In leuo Craterus peloponē
ſium equites habebat: acheorumque & locrenſium & Maleon turmis ſibi adiunctis:
hos teſſali equites claudebant Philippo duce: peditum acies equatu tegebat: fons le
ui cornu hic erat. Sed ne circūiri poſſet a multitudine: ultimū agmen ualida manu ci
xerat. Cornua quoque ſubſidiis firmauit nō recta fronte: ſed a latere poſitis: ut ſi hoſtis
circūuenire aciē temptaſſet: parata pugna forent. Hic agriani erant: quibus Attalus
præerat adiunctis ſagittariis cretenſibus: ultimos ordine auertit a fronte: ut totam aciē
orbe muniret. Illyrici hic erant: adiuncto milite mercede conducto. Thracas quoque ſi
mul obiecerat leuiter armatos: a deoque aciē uerſatilē poſuit: ut qui ultimi ſtabāt: ne cir
cuirentur: uerti tamē & frontē circūagi poſſent. Itaque nō prima quā latera: nō latera mu
nitiora fuere quā terga. His ita ordinatis præcipit: ut ſi ſalcatos currus cum fremitu
barbari emitterent: ipſi laxatis ordinibus impetū occurrentiū ſilentio exciperēt: haud
dubius ſine noxa tranſcurſuros: ſi nemo ſe opponeret. Sin autē ſine fremitu imiſſet
eos ipſi clamore terrent: pauidoſque equos telis utrinque ſuffoderent. Qui cornibus
præerant extendere ea iuſſi: ita ut nec circūuenirentur: ſi artius ſtarent: nec tamen ul
timam aciē exinanirent. Impedimenta cum captiuis: inter quos mater liberi que Da
rii cuſtodiebāt: haud procul ab aciē in edito colle coſtituit: modico præſidio relicto. Le
uum cornu ſicut alias Parmenioni tuēdum datū. Ipſe in dextero ſtabat. Nondum ad
teli iactum peruenerant: cum Bion quidam tranſfuga: quō maximo curſu potuerat:
ad regē puenit: nūtians murices ferreos in terram diſſidiſſe Dariū: quia hoſtē equi
ferreos i
terras de
fodiſſe da
riū tranſ
fuga nū
tiauit.
Alexāder
duces ho
tatur ad
lium.
Granicus
flu.
Nūq̄ ig
norari ui
ros fortes

Murices
ferreos i
terras de
fodiſſe da
riū tranſ
fuga nū
tiauit.
Alexāder
duces ho
tatur ad
lium.
Granicus
flu.

Nūq̄ ig
norari ui
ros fortes

res dimicaturus: nec poſtulare ſe ut fortiter capeſſerent præliū ne ipſe ceteris fortitu
dinis fuiſſet exemplum: ſe ante prima ſigna dimicaturum ſpondere pro ſe quot cicat
trices: totidē corporis decora: ſcite ipſos unū pœne ſe prædæ exortē in illis colendis
ornādūque uſurpare uictoriæ præmia: hæc ſe fortibus uiris dicere. Si qui diſſimiles eo
rum eſſent: illa fuiſſe dictū: perueniſſe eo: unde fugere non poſſent terrarum ſpatia
emendiſ: tot omnibus montibusque poſt tergum obiectis: iter in patriā & penates ma
nu eſſe faciendū. Sic duces: ſic proximi mi
inſtructi ſunt. Darius in leuo cor
nu erat: magno agmine ſuorum delectis equitū peaitūque ſtipatus: contēperatque paci
tatem hoſtis uana in aciē eſſe extinctis cornibus ratus. Cæterum ſicut curtu emine
bat: dextera leuaque ad circūſtantium agmina oculos manuſque circūferens. Terrarū:
inquit: oceanus hinc alluit: illinc claudit helleſpontus: pauloante domini iam non de
gloria: ſed de ſalute & quod ſaluti præponit: de libertate pugnadū eſt: hic dies im
peritū: quo nullū amplius uidit ætas: aut conſtituet: aut finiet apud Granicū minima
uirū parte cū hoſte certaminis. In Cilicia uictos Syria poterat excipere. Magna mu
nimēta regni Tygris atque Euphrates erant. Vētum eſt eo: unde pulſis ne fugæ quidē
locus eſt. Omnia tam diuino bello exhaulſta poſt tergū ſunt. Nō incolas ſuos urbes
non cultores habēt terræ. Coniuges quoque & liberi ſequuntur hanc aciē: parata ho
ſtibus præda: niſi pro cariffimis pignoribus corpora opponimus. Quod meaque ſuit
partiū exercitiū: quē pœne immēſa planicies uix caperet: cōparauit equos arma diſtri
bui cōmeatis: ne tantæ multitudini deſſent: prouidi locū in quo aciē explicari poſ
ſet elegi. Cætera in ueſtra poteſtate ſunt: audete modo uincere: famaque inſirmiſſimū
aduertas fortes uiros tælum contēnite. Temeritas eſt: quā adhuc pro uirtute timui
ſtis: quæ ubi primū imperium effudit: uelut quædam animalia amiſſo aculeo torpet
Hi uero capi deprehēdere paucitatē: quā Ciliciæ montes abſconderāt. Videtis ordi
nes raros: cornua extenta: uediā aciē uanam & exhaulſtam. Nam ultimi quos loca
uit auerſos: terga iam præbeat: obteri me Hercule equos: unguis poſſunt: etiā ſi nil
præter ſalcatos currus emiſero: & bello uicerimus: ſi uincimus prælio. Nam ne illis
quidē ad fugam locus eſt. Hinc Euphrates: illinc Tygris prohibet ineluſos: & quæ
antea pro illis erant: in cōtrariū cōueſa ſunt. Noſtrū mobile & expeditū agmen eſt:
illud præda graue. Implicatos ergo ſpoliis noſtris trucidabimus: eademque res & cau
ſa uictoriæ erit & fructus. Quod ſi quem e nobis nomē gentis mouet: cogitet mace
donū illic arma eē nō corpora. Multū. n. ſanguinis inuicē hauſimus: & ſemper gra
uior in paucitate iactura eſt. Nam Alexander quantuſcunq; ignauis & timidus uideri
potest: unū animal eſt: & ſi quid mihi creditis temerariū & uecors adhuc noſtro pa
turnum:
uore quæ ſua uirtute foelicus. Nihil autē poteſt eſſe diuturnū: cui nō ſubeſt ratio. Licet
cui nō ſit
eſt ratio.
breues &
mutabiles uices regū ſunt: & fortuna nunq̄ ſimpliciter indulget. Forſitan ita dii fata or
breues &
dinauerunt: ut perſarum imperium: quod ſecūdo curſu per. cccxx. annos ad ſummū mutabi
leſ uices
faſtigium euexerant: magno motu cocuterēt magis quæ affligerēt: admonerentque nos
regū ſunt.
fragilitatis humanæ: cuius nimia in proſperis rebus obliuio eſt. Modo græcis ultro
regū ſunt.
bellū inſerebamus: nūc in ſedibus noſtris ppulſamus illatū. Iactamur inuicē uarieta
Fragilita
te fortunæ. Videlicet imperium: quod mutuo affectamus: una gens nō capit. Ceteris huma
tis huma
etiā ſi ſpes nō ſubſiſſet: neceſſitas tamē ſtimulare deberet: ad extrema peruētum eſt: nā i pſpe
tis rebus
Mitte in meam duas filias Occhum in ſpem huius imperii genitū illos principes: il
obliuio eſt
lam ſobolem regie ſtirpis duces ueſtros regum inſtar uictos hēt. Nihil quidē in no

Dari9 mi
lites allo
quitur.

Bellum
Prælium

Nihil diu
turnum:
cui nō ſit
eſt ratio.
breues &
mutabi
leſ uices
regū ſunt.
Fragilita
tis huma
tis rebus
obliuio eſt

bis est: ipse ego maiore parte captiuus sum. Eripitē uiscera mea ex uinculis: restitui te mihi pignora: pro quibus ipse mori non recuso. Parētē liberos (nā cōiugē in illo carcere amisi) credite nunc oēs extēdere ad uos manus: implorare patrios deos: opem uestram: misericordiam: fidem exposcere: ut seruitute: ut compedibus: ut p̄cario uictu ipsos liberetis. An creditis: a quo animo iis seruire: quos reges esse fastidiunt? Video ad moueri hostium aciem: sed quo propius discrimen accedo: hoc minus his: quae dixi: possum esse contentus. Precor uos per deos patrios aeternumque ignem: qui praefertur altaribus: fulgoremque solis intra fines regni mei orientis per aeternam memoriam Cyri: qui ademptum mediis lydisque imperium primus in perfidē intulit: uindicate ab ultimo dedecore nomen gentisque perferat. Ite alacres: & spe pleni: ut quā gloriā accepistis a maioribus uestris: posteris relinquatis. In dextris uestris iam libertatē: opem spem futuri temporis geritis. Effugit mortē quisquis cōtemperit: timidissimū quēque consequitur. Ipse non patrio more solum: sed etiam ut conspici possim: curru uehor nec recuso: quominus imitemini me: siue fortitudinis exemplū: siue ignauia fuerō. Interim Alexander: ut est demonstratū a transfuga. cum insidiarum locum circuiret: & dario qui leuū cornu tuebatur: occurreret: agmē obliquū incedere iubet. Darius quoque eodem suum obuertit: Besso admonito: ut massageres equites in leuum Alexandri cornu inuehi iubeat. Ipse ante se falcatos currus habebat: quos signo dato uniuersos i hostem effudit. Ruebant laxatis habēnis aurigae quo plures nodum satis prouiso i petu obteterent. Alios ergo haste multum supra temones eminentes: alios ab utroque latere dimissae falces lacerauerunt. Nec sensim macedones cedebant: sed effusa turba uerant fuga ordines. Mazeus quoque percussis metum incussit mille equitibus ad diripienda hostis impedimenta circūuehi iussis: ratus captiuos quoque qui simul asseruabantur: rupturos uincula cum suis propinquantes uidissent. Non se fellerat Parmenio: nem: qui in leuo cornu erat. Propere igitur polydamanta mittit ad regem: qui & piculum ostenderet: & quid fieri iuberet cōsuleret. Ille audito polydamante: abi nūtia inquit Parmenioni: si acie uicerimus: non nostra solum nos recuperaturos: sed omnia quae hostium sunt occupaturos. Proinde non est quod quicquid uirium subducatur ex acie: sed ut me & Philippo patre dignū est: contempto sarcinarū damno forūter dimicet. Interim barbari impedimēta turbauerunt: caesi que pluresque custodū captiui uinculis ruptis quicquid obuium erat: quo armari possent: rapiunt: & aggregati suorum equitibus macedonas ancipiti circūuentos malo inuadunt: latiusque circa Sisigambim uicisse Dariū ingenuū cāde p̄stratos hostes: ad ultimum etiā impedimentis exutos esse nuntiat: quippe eandem fortunā ubique esse credebant: & uictores perfas ad praedam discursisse. Sisigambis hortatibus captiuis ut animum a maerore alluaret: in eodē quo antea fuerat perseverauit: non uox ulla excidit ei: non oris color uultus ue mutatus est: sed sedit immobilis: credo praegaudia uerita fortunā irritare: adeo ut quid mallet inuentibus eā fuerit incertū. Inter haec Amyntas praefectus equitum Alexandri cum paucis turmis opem impedimentis laturus aduenit: & incertum suo ne consilio an regis imperio sed non sustinuit caucasiarum scytharumque impetum: quippe uix temptato certamine effugit ad regē amissorum impedimentorum testis magisque uindex. Iam consilium Alexandri uicerat dolor: & ne cura recuperandi sua militē a praelio auerteret: non immerito uerebatur. Itaque Araten ducē hastatorum: quem Sarisphores uocabant: aduersus scythas mittit. Inter haec currus: qui circa prima signa turbauerant acie: i phalangē inuecti erant. Macedones confirmatis animis in medium agmē accipiunt. Val

Effugit mortē quis conuenit.

Pugnā nitium.

Sarisphores.

lo similis acies erat: iunxerant hastas: & ab utroque latere temere incurrentium ilia suffodiebant: circuire deinde currus & propugnatores praecipitare coeperunt. Ingens ruina equorum: aurigarumque aciem compleuerat. Hi terribitos regere non poterat: Hi crebra iactatione ceruicem non iugum modo excusserant: sed etiam currus euerterant: uulnerati interfectos trahabant: nec consistere terribitos: nec progredi debiles poterat. Paucae tamen euasere quadrigae in ultimam aciem: iis quibus inciderunt: miserabili morte consumptis: quippe amputata uirorum membra humi iacebant: & quia calidis adhuc uulneribus aberat dolor: trunci quoque & debiles arma non omittabant: donec multo sanguine effuso exanimati procuberent. Interim Arce scytharum qui impedimēta diripiebant dauce occiso grauius terribitos instabat. Supuenerunt deinde missi a Dario bactriani: pugnaeque uertere fortunā. Multi ergo macedonum primo impetu obruti sunt: plures ad Alexandrum refugerunt. Tū perfa clamore sublato: qualem uictores solent edere: ferociter in hostem quasi ubique profugatum incurrit. Alexander terribitos castigare adhortari praelium: quod iam elanguerat: solus accendere: confirmatisque tandem animis ire in hostem iubet. Rarior acies erat in dextero cornu persarum: namque inde bactriani decesserant ad opprimenda impedimēta. Itaque Alexander laxatos ordines inuadit: & multa caede hostium inuehitur. At qui in leuo cornu erat perfa: spe posse eum includi: agmen suum a tergo dimicantes opponunt. Ingenitum periculum in medio haerens aduersum: ne eques agriani calcaribus subditis suos regi barbaros adorti essent: auersosque cedendo in se conuertere cogissent. Turbata erat utraque acies. Alexander a fronte: & a tergo hostem habebat qui auerso ei instabat: & ab agrianis militibus praemebantur: & bactriani impedimēta hostium direptis reuersi ordines suos recuperare non poterat: plura simul abrupta a ceteris agmina: ubicunque alium alii fors miscuerat: dimicabat: duo reges iunctis prope agminibus praelium accenderant. Plures perfa cadebant: par ferme utrinque numerus uulnerabatur. Curru Darius: Alexander equo uehebatur: utrinque regem dilecti tuebantur sui in memores: quippe amisso rege nec uolebant salui esse: nec poterat. Nam ante oculos sui quisque regis mortem occumbere ducebat egregium. Maximū tamen periculum adibat: qui maxime tuebatur: quippe sibi quisque caesi regis expetebat decus. Ceterum siue ludibriū oculorum: siue uera species fuit: qui circa regem Alexandrū erant: uidisse se crediderunt paululum super caput regis placide uolantem aquilam nec sonitu armorum: nec gemitu morientium terram: diuque circa equum alexandri pendenti magis: quam uolanti similis apparuit. Certe uates Aristander alba ueste indutus & dextra praefertens lauream militibus in pugnam intentis auem monstrauit: haud dubium uictoriae auspiciū. Ingens ergo alacritas ac fiducia paulo ante terribitos accendit ad pugnam. Utrique postea auriga Darii: qui ante ipsum sedes equos regebat: hasta traifixus est. Nec aut perfa: aut macedones dubitare: quin ipse rex esset occisus. Lugubri ergo ululatu ex incognito clamore gemituque totam fere aciem adhuc equo Marte pugnantium turbauere. Cognati Darii & armigeri leuiter tuentes cornu in fugam effugium destituerant currum: quem ad dextera parte stipauit in mediū agmen receperunt. Dicit acynace stricto Darius dubitasse an fugae dedecus honesta morte uiraret. Sed eminens curru non dum omnem suorum acie prolixo excedente destitute erubescerebat: dumque in ter spem & dubitationē haesitat: sensim perfa cedebat: & laxare ordines. Alexander mutato equo: quippe plures fatigauerat: sistentiū aduersa ora suffodiebat: fugam equum terga. Iamque non pugna: sed sedes erat. Cum Darius quoque curru suū in fugam uertit: haerebat in tergis fugam uictor: & prospectu oculorum: nubes palueris: quae ad caelum

Auguriū uictoria.

Auguria Darii haec ita transfixus.

Darii fuga.

rebatur: abstulerat. Ergo haud secus quā in tenebris errabant ad sonitū notae uocis: aut signum subinde coeuntes. Exaudiebant tantū strepitus habere: quibus equi currū trahentes idē idē urberantur: haec sola fugientis uestigia excepta sunt. At in leuo macedonū cornu: quod Parmenio: sicut ante dictum est: uebatur: longe alia fortuna utriusque partis res gerebatur. Mazeus cum omni suo equitatu uehemēter inuectus urgebat Macedonū alas. Iamq; abundans multitudine acie circūuehi cōperat: cū Parmenio equites nūtiare iubet Alexandro: in quo discrimine ipsi essent: nisi mature subueniretur: nō posse sisti fugā. Iam multū uia p̄cesserat. Rex imminens fugientū tergis cū a Parmenione tristis nuntius uenit: refranare equos iussit: qui uehebatur: agmēq; cōstitit. Frenante Alexandro eripi sibi uictoriā e manibus: & Dariū facilius fugere quā sequi se: interim ad Mazeū superati regis fama puenerat. Itaq; quā ualidior erat: fortuna tamen partium territus percussis languidius instabat. Parmenio ignorabat quidē eam sua sponte pugnae remissa: sed occasione uincendi strenue est usus. Thessalos equites ad se uocari iubet. Et quid inquit: uidetis istos: qui ferociter mō instabant: pedē referre: subito pauore perterritos? Ni mirū nobis quoque regis nostri fortuna uicit omnia perfarum caede strata sunt: quid cessatis? cur ne fugientibus quidē pares estis? Vera dicere uidetur: & spes languentes quoque erexerat: subitis calcaribus p̄toruere in hostem: & illi iam non sensim: sed citato gradu recedebat: nec quicquid fugae nisi quod terga nondū uerterant: decrat. Parmenio tamē ignarus quā nā in dextero cornu fortuna regis esset: repressit suos. Mazeus dato pugnae spatio: nō recto itinere: sed maiore & ob id tutiore circuitu tygrum supererat: & Babyloniam cum reliquis deuicti exercitus intrat Darius paucis fugae comitibus ad lycum amnem cōtenderat: quo traiecit: dubitauit an solueret pontem: quippe hostem iam affore nūtiabatur. Sed tot milia suorū: quae nondū ad amnem peruenerant: ponte reciso: praedam hostis fore uidebat. Abeuntē cum intactum sineret pontem dixisse cōstat. Malle se in sequentibus iter dare: quā auferre fugientibus. Ipse ingens spatium fuga emensus media fere nocte Arbēlam peruenit. Quis tot ludibria fortunae: ducū agminūque cedem multiplicē: deuictorum fugā: clades nunc singulorum: nūc uniuersorum: aut animo assequi queat: aut oratione complecti? Propemodū saeculi res in unū illum diem fortuna cumulauit. Alii quae breuissimū patebat iter: alii diuersos saltus & ignotos sequentibus calles petebat. Equi pedesque confusi sine duce: armatis inermes integris debiles implicabantur. Deinde misericordia in metū uersa: qui sequi nō poterat: inter mutuos gemitus deserebantur. Si quis praecipue fatigatus & saucios exurebat. passimque omnibus uisus p̄strauerant corpora praeterfluentem aquam hianti ore captantes: quae eū diu auidi turbidam haussissent: tendebantur ex teplo p̄cordia praemente limo: reuoluti: & torpētibus membris: cū superuenisset hostis: nouis uulneribus excitabant. Quidā occupatis proximis riuus diuerterant longius: ut quicquid occulti humoris usque manaret: exciperent. Nec ulla adeo auia & licca lacuna erat: quae uestigatium sitim falleret. E proximis uero itineri uicis lenū ululatus foeminarūque exaudiebant barbaro ritu Dariū adhuc regē clamantū Alexandrē: ut supra dictū est: inhibito suorū cursu ad lycū amnē puenerat: ubi ingens multitudo fugientium onerauerat pontē: & plerique cū hostis urgeret: in flumē se precipitauerat: grauesque armis: & praelio ac fuga defatigati gurgitibus hauriebant. Iamq; nō pons mō fugientis: sed ne animis quidē capiebat agmina sua sprouidā fugae subinde cumulatū: quippe ubi intrauit aios pauor: id solū metuūt quod primū formidare cōperūt Alexander instātibz suis ne ipse abeuntē hostē inde p̄mitteret sequi: habetia tela esse:

Fortunae
ludibria.

& minus fatigatas: tātoque cursu corpora exhausta: & p̄ceps in noctē diei t̄ps̄ causatus ē. Reuera de leuo cornu: quod adhuc in acie stare credebat: sollicitus reuertī ad ferendā opē suis statuit. Iamque signa cōuerterat: cū eques a Parmenione missi illius quoque partis uictoriā nunciāt. Sed nullū eo die maius piculum fuit: quā dū copias reducit in castra. Parmenio eū & incōpositi sequebantur ouantes uictoria: quippe omnes hostes aut in fugā effulos: aut in acie cecidisse: cum repēte ex aduerso apparuit agmen equum qui primo inhibuere cursum: deinde macedonum paucitate cōspecta turmas in obuios concitauerunt. Ante signa rex ibi dissimulato magis periculo quā se retinet: Nec desuit ei perpetua in dubiis rebus felicitas: nāque p̄fectum equitatus audium certaminis & ob id ipsum incautius in se ruentē hasta transiit. Quo ex equo lapsus: proximum ac deinde plures eodem t̄lo cōfodit. Inuasere turbatos amici quoque: nec per se inulti cadebant: quippe nō uniuersae acies: sed quaedam tumultuaria manus inire certamen. Tādem barbari cum obscura luce fuga tutior uideretur esse quā pugna: diuersis agminibus abire. Rex extraordinario periculo defunctus incolumes suos reduxit ad castra: Ceciderunt in praelio ce-
re plurimum: quorum numerum uictores finire potuerunt: milia. xl. Macedonū minus quā. ccc. desiderati sunt. Caeterum hanc uictoriam rex maiore ex parte uirtuti quā fortunae suae debuit: animo nō ut antea loco uicit. Nam & acie peritissime instruxit: & promptissime ipse pugnauit: & magno consilio iacturā sarcinarum impedimentorumque contempsit: cū in ipsa acie summum rei uideret esse discrimē: dubioque adhuc pugnae exitu p̄ uictore se gessit: percussus deinde hoste iudit fugientes: quod in illo ardore animi uix credi potest: prudentius quā audius persecutus est. Nam si p̄te exercitus adhuc in acie stāte instare credentibus p̄uicisset: aut sua culpa uictus esset: aut aliena uirtute uictus. Iam si multitudinem equitum occurrentium extimuisset uictor: aut foede fugientium: aut miserabiliter cadendum fuit. Nec duces quidem copiarum sua laude fraudati sunt: quippe uulnera: quae quisque excepit: indicia uirtutis sunt. Ephestionis brachiū hasta iectum ē. Perdicas: ac Cenos: & Menidas sagittis prope occisi. Et si uero aestimare macedonas: qui tūc erant: uolumus: scitebimur & regem talibus ministris: & illos tāto re-
ge fuisse dignissimos.

Quos in
praelio ce-
cidere.

duces uul-
nerati.

Q. CVRTII DE REBUS GESTIS ALEXANDRI MAGNI REGIS MACEDONVM LIBER Q VINTVS.

VAE INTERIM ductu imperioque Alexandri: uel in graecia: uel in illyricis ac thracia gesta sunt: si quaeque suis temporibus reddere uolueris: interruenda sunt res aliae: quas utique ad fugam mortemque Darii uniuersas in conspectu darii: & sicut inter se coherent tempora: ita opere inter conuigi haud paulo aptius uideri potest. Igitur ante: quae praelio apud Arbēlam non coniuncta sunt: ordiar dicere. Darius media fere nocte Arbēlam peruenit: eodemque magnae partis amicorum eius ac militum fugam fortuna compulerat: quibus cōuocatis exponit haec dubitare se: quin Alexander celeberrimas urbes agroque omni copia rerum abundans petiturus esset: praedam optimam paratamque ipsum & milites eius spectare. Id tuis rebus tali in statu saluti fore: quippe se deserta cū expedita manu petiturum. Ultima regni adhuc intacta esse: inde bello uires haud argere reparaturum. Occuparet sane gazam audissimam gens: & ex longa fama satiet se auro mox futura praede sibi d. d. d. d. u. u. p. o. l. a. m. supellectilē pellicemque: & spadonū agmina nihil aliud

Dariū
ctus Ar-
bellā per-
uenit.

fuisse q̄ onera & impedimēta. Eadē trahentē Alexandr̄: q̄bus antea uicisset: inferiorē fore plena oibus desolationis uidebat̄ oratio: q̄ppe babiloniā urbem opulentissimā dedi certatibus: & Suesiam ceteraq̄ ornāmēta regni cām q̄ belli uictorē occupatuz. At ille docere pergit: nō speciosa dictu: sed usu necessaria in rebus aduersis sequi do esse. Ferro geri bella nō auro: uiris nō urbiū tectis: oīa sequi armatos. Sic maiores suos p̄culos in principio regē celeriter pristina recuperasse fortunā. Igitur siue cōfirmatis coram animis: siue imperiū magis q̄ cōsiliū sequētibz. Mediā fines ingressus Arbella ē. Paule post Alexandro traditur. Arbella regia supellectili. Dariiq̄ gaza repleta quatuor milia talentū. Fuere præterea præciosa uestes totius (Vt supra dictum ē) exercitus opibus in illam sedem congestis. Inguentibus deinde morbis: quos odor cadauerum totis iacentiū campis uulgauerat: maturius castra mouit: Eūtibz a p̄te leua Arabia odorū fertilitate nobilis regio cāpestre iter ē. Inter tygrim euphratem iacens tā uberi & pingui solo: ut a pastu repelli pecora dicantur: ne facietas pimat. Causa fertilitatis est humor: qui ex utroq̄ amne manat. toto fere solo per uenas aquarū: refundante. Ipsi amnes & armenia montibus profluunt: & magno deinde aquarū diuortio iter quod cœpere p̄currunt. ii. milia & .d. stadia emensi sunt: qui amplissimum interuallū circa armenia montes notauerunt. Item cum Mediā & Gordianorū terras secare cœperunt: paulatim in artius cœunt: & quo lōgius manant: hoc angustius iter se spatiū terræ relinquūt. Vicina maxime sunt in campis: quos incolæ Mesopotamiam uocāt. Mediā nāq̄ ab utroq̄ latere concludūt. Eadē in per Babiloniā: fines in rubrum mare prorumpunt. Alexander quartis castris ad Mēnium urbem peruenit. Caura ibi est: ex qua fons ingētem uim bituminis effundit: adeo ut satis cōstat Babilonios muros ingentis operis huius fontis bitumine interlitos esse. Ceterū Babiloniam procedēti Alexandro. Mazeus: qui ex acie in urbem eam confugerat: cū adultis liberis supplex occurrit: urbem seq̄ dedens. Gratus aduentus eius fuit regi: quippe magni operis futura erat obsidio tam munita urbis. Ad hæc uir illustis: & manu promptus factus: maq̄ etiam proximo prælio celebris: & ceteros ad deditionem sui incitaturus exēplo uidebatur. Igitur hunc quidem benigne cum eius liberis excepit. Ceterum quadrato agmine: quod ipse dicebat: uelut in acie irent: ingredi suos iubet. Magna pars babiloniorū: constitit in muris: auida cognoscendi nouum regem. Plures obuiam egressi sunt: inter quos Bagophanes arcis & regia pecuniæ custos ne studio a mazeo uicere tur: totum iter floribus cornisq̄ constrauerat: argenteis altaribus ab utroq̄ latere dispositis: quæ nō thure modo: sed oibus odoribus cumulauerat. Eum dona sequebant̄ greges pecorū: equorūq̄: leones quoq̄ & perdales caueis præferabant. Magi deinde suo mote patriū carmen canentes. Post hos chaldei: Babiloniorūq̄ nō uates modo: sed et artifices cū fidibz sui generis ibāt. Laudes. ii. regū canere soliti. Chaldei syderū motus & status temporū: uices ostendere. Eq̄tes deinde Babilonii suo atq̄ equorū cultu ad luxuriā magis: q̄ ad magnificentiam exacto ultimi ibant. Rex armatis stipatus res oppidanorū turbā post ultimos pedites ire iussit: Ipse cum curru urbē: ac deinde regiam intrauit. Postero die supellectilē Darii: & oēm pecuniā recognouit. Ceterū ipsius urbis pulchritudo ac uetustas non regis modo: sed etiam oīum oculos in semet haud immerito cōuertit. Semiramis eā cōdiderat: nō ut plariq̄ credidere Babiloniā: cuius regia ostēditur. Murus instructus laterculo coctili bitumine interlitus. Spatiū. xxx. & duorum pedum latitudinem amplectit̄ quadrigarū inter se occurrētes sine periculo cōmeredisuntur. Altitudo muri. c. cubitorum eminet spatio. Turres denis pedibus q̄ mu-

rus altiores sunt. Totius operis ambi. ccclviii. stadia complectit̄: singulorū stadiorū struaturam singulis diebus perfectam esse memoriæ proditum est. Aedificia nō sunt admodum muris: sed fere spatium unius iugeris absunt. Ac ne totam quidem urbem tectis occupauerunt per. xc. stadia habitatur. nec omnia continua sunt: credo: quia tuius uisum est pluribus locis spergi. Cetera serunt colūq̄: ut si externa uis ingruat: obfessis alimenta ex ipsius urbis solo subministrant: Euphrates interfluit: magna q̄ molis crepidinibus coeretur. Sed omnium operū magnitudinem circū. niunt cauernæ ingentes in altitudinem pressæ ad accipiendum impetum fluminis: quod ubi appositæ crepidinis fastigium excessit: urbis tecta corripere: nisi essent specus lacusq̄: quæ exciperent. Coctili laterculo structi sunt: totum opus bitumine alstringitur. Pons lapideus flumini impositus iūgit urbem: hic quoq̄ inter mirabilia orientis opera numeratur: quæ quippe Euphrates altū limū uehit: quo penitus ad fundamenta iacienda egesto: uix sufficiens operi firmo reperiunt solum. Harenæ aut̄ subinde cumulata: & saxis: qui bus pons sustinet̄: annexæ morant̄ amnem: quæ retentus acrius: q̄ si libero cursu meat: illiditur. Arcem quoq̄ ambitu. xx. stadia complexā habet. xxx. pedes: in terra turrium fundamenta dimissa sunt: ad. lxxx. summū munimētū fastigium puenit. Super arce uulgatum græcorum fabulis miraculū pensiles orti sunt. summā murorum altitudinem æquantes multarūq̄ arborum umbra & p̄ceritate amœni. Saxo pilæ: quæ totū onus sustinent: instructæ sunt. Sup̄ pilas lapide quadrato solum stratū ē: patiens terræ quam altā iniiciunt & humoris: quo rigant terras: adeoq̄ ualidas arbores sustinet̄ moles: ut stipites eaz. viii. cubitorum spatium crassitudine æquent: in. l. pedum altitudinem emineant: & frugiferae sint: ut si terra sua alerentur. Et cum uetustas non opera solum manu facta: sed etiam ipsam naturam paulatim excedendo perimat: hæc moles quæ tot arborū radicibus præmitur: tantiq̄ nemoris pondere onerata ē: inuoluta durat: quippe. xx. lati parietes sustinet. xi. pedum interuallo distātes: ut p̄cul uisentibus siluæ montibus suis imminere uideant. Syriæ rege Babiloniæ regnante hoc opus esse molitum memoriæ proditum ē: amore coniugis uictum: quæ desiderio memorū siluarumq̄ in campestribus locis uirum compulit amœnitatem naturæ genere huius operis imitari. Diutius in hac urbe q̄ usquam cōstitit rex: nec ullus locus disciplina militari magis nocuit. Nihil urbis eius corruptius moribus: nec ad irritādas illi cōiugesq̄ in modicas uoluptates instructius. Liberos cōiugesq̄ cū hospitiibus stupro coire modo p̄cium flagitii detur: parentes maritq̄ patiunt̄. Coniugales ludi tota perfide regibus purpuratisq̄ cordi sunt. Babilonii maxime in uinum: & quæ ebrietatem sequuntur: effusi iunt. Fœuinarum conuiuia in eūtiū in principio modestus ē habitus dei de summa quæq̄ amacula exeunt: paulatimq̄ pudorem profanant. Ad ultimū opus: Conos auribus habitus sit) ima corporum uelamenta proiciūt: nec meretricū hoc dedecus est: sed matronarū uirorūq̄: apud quos comitas habet̄ uulgari corporis uilitatis. Inter hæc flagitia exercitus ille domitor asiæ p. xxxiiii. dies laginatus. ad ea quæ sequebant̄ discrimina: haud dubie debilior futurus fuit si hostem habuisset. Ceterum quo min⁹ dānum sentiret: identidē incrementō nouabant̄. Nāq̄ Amyntas Andromoni ab Antipatro Macedonum peditū sex milia abduxit. D. præterea eiusdem generis eq̄tes. Cū his. cc. thraces: adiūctis peditibz suæ gētis. iii. milibus. & .d. & peloponneso mercenarius miles ad quattuor milia aduenerant cū. ccclxxx. militibz. Idē Amyntas adduxerat. l. principū macedoniæ liberos adultos ad custodiā corpis: quippe inter epulas hi sunt ministri. Iidēq̄ equos in eūtiū plū admouēt: uenantēq̄ comitant̄: & uigilant̄

Euphrates babilonē iter fluit Pons babilonis i ter mirabilia orientis quæ numeratur. Orū pensiles

Babiloniorū turpissimi mores.

Exercitus Alexandri corruptus

Prætores
Babylonia & Cilicia præficerent
Satrape
ne regio:
Certami
na abale.
instituta.
Chiliar
ce
Adarchi
as p̄mus
donatus
est
Pleraq;
mutauit
i discipli
na milita
ri Alex.

Hydaspis
aqua
delicata
Abulites
aquam.
Hic Abulites
cū donis regalis
opulentia occurrit:
dromades cameli
inter do
susā tradi
dit Alex.

rum iuges ante cubiculi fores seruant: magnorūq; præfectoꝝ & ducū incrementa sūt & rudimēta. Igit̄ arci Babyloniae rex Agathone præsidere iussit cum .ccc. Macedonū cccq; mercæde cōductis: prætores: q; regioni Babyloniae & Ciliciae præfessent: Menetā & Appollodōꝝ reliquit his duo milia peditū dat cū mille talentis. Vtriq; præceptū ut in supplementum milites legerēt. Mazeū trāsfuga satrapea Babyloniae donat: Bago phanem: q; arcem tradiderat: se sequi iussit. Armenia Mythreni Sardium p̄ditori data ē: Ex pecunia deinde Babyloniae macedonibus eq̄ibus sexcenti denarii tributū: pergrinus eques q̄ngenos accepit. Ducenis pedestrium stipendiū mensum ē. His ita cōpositis in regionem qua satrapene uocat: puenit: fertilis terra: copia regē & omni com meatu abūdans. Itaq; diūtius ibi subsistit: ac ne desides otio dimitterent animos: iudices dedit: præmiaq; p̄posuit de uirtute militari certantibus. Nouē qui fortissimi iudicati essent: singulis militum milibus præfuturi erāt. Chiliarchas uocabant: Tū primū hunc numerum copiis distributis: nāq; antea quinquagenariae cohortes erāt: nec fortitudinis p̄mia gesserant: ingens militum turba cōuenerat egregio inter futura certamini: testis eadem cuiusq; factorum: & de iudicibus latura sententiā: quippe uero an falso honos cuiq; haberet: ignorari nō poterat. Primus omniū uirtutis causa donatus ē Adarchias senior: qui omissis apud Alycarnasson a iunioribus præliū unus maxime accenderat. Proximus ei Antigonus uisus est. Tertium locum Philotas angelus obtinuit. Quartus Amyntæ datus est. Post hos antigonus & Ablyncestes Amyntas fuit Septimū locū Theodotus. Vltimum obtinuit Helanicus: In disciplina quoq; militaris rei pleraq; a maioribus sūma utilitate mutauit. Nam cum ante equites in suā q̄sq; gētem describerent: seorsus a cæteris excepto nationum discrimine: præfectis nō utiq; suarum gētiū: sed electis attribuit. Tuba cum castra mouere uellet. signū dabat: cuius sonus plerūq; tumultuātium fremitu exoriente haud satis exaudiebat. Ergo periticam: quæ undiq; conspici posset: supra prætorium statuit: ex qua signū eminebat pariter omnibus conspicuū: obseruabat̄ ignis noctu: fumus interdiu. Itaq; Susam adituro Abulites regionis eius præfectus siue Darii iussu: ut Alexandrum præda reineret siue sponte filium obuiā misit: traditurum se urbem p̄mittens. Benigne iuuenē excepit. Rex: & eo duce ad hydaspin amnem peruenit: delicatam: ut fama ē: uā hementer aquam. Hic Abulites cū donis regalis opulentia occurrit: dromades cameli inter donas erant uelocitatis eximia. xii. Elephantia a Darii ex India acciti: non iam terror (ut sperauerant) Macedonum: sed auxilium opes uicti ad uictorem transferente fortuna. Ut uero urbem intrauit: incredibilem ex thesauris summā pecuniā egressit. l. talentū argenti nō signati forma: sed rudi pondere. Multi reges tantas opes longa ætate cumulauerant liberis posterisq;: ut arbitrabant̄: quas una hora in externi regis manus intulit. Confedit deinde in regia sella multo excellentiore: q̄ p̄ habitu corporis. Itaq; pedes cum imum gradum nō contingerent: unus ex regis pueris mēlam subdidit pedibus: & cū spadonē: q; Darii fuerat: ingemiscētē cōspexisset: Rex cām mœsticiae regis fuit. Ille indicat Dariū uesci in ea solitū: seq; sacram eius mensam ad ludibrium recidentem sine lachrymis conspici non posse. Subiit ergo regem uerecundia uiolādi hospites deos: iamq; subduci iubebat: cū philotas minime uero hæc feceris rex: sed omen quoq; accipe: mensam: ex qua libauit hostis epulas: tuis pedibus esse subiectam. Rex perli dis fines aditurus Susam urbem Archelao & præsidium. iiii. miliū tradidit. Xenophilo arci cura mandata est. Macedonū a tate graues præsidere arci custodiam iussit. Thesauroꝝ Callicrati tutela permissa. Satrapea regionis Susia resti

tata abuliti. Matrem quoq; Darii & liberos in eadem urbe deponit. Ac forte macedonias uestes multamq; purpuram dono ex Macedonia missam cum iis: qui eam cōfecerant: tra si sisigambi iussit. Omni nāq; honore eam & filii quoq; pietate p̄sequerentur: Admoneri iussit: ut si cordi quoq; uestis esset: conficere eam neptes suas assuefaceret donosq; se doceret dare. Ad hæc uocem lachrymæ abortæ p̄didit animū asp̄antis id munus: quippe cum non aliā contumeliā magis p̄larum sceminæ accipiūt: q̄ ad mouere lanæ minus. Nūtiat: qui dona tulerat: tristem esse Sisigambim: dignaq; rex excusatione & cōsolatione uisa. Ipse ergo peruenit ad eam: & mater: inquit: hanc uestē qua indutus sum: sororum nō solū donum: sed etiam opus uides: nostri decepere me mores. Cau: obsecro: in contumeliā accipias ignorationem meā. Quæ tui mores eē cognoui (ut spero) abunde seruata sunt. Scio apud uos filium in cōspectu matris nefas esse considerare: nisi cum illa permisit. Quotienscūq; ad te ueni: donec: ut considerē annueres: restiti. Procūbens uenenari me sæpe uoluisti: inhibui. Dulcissimæ matrem olympiadis nomen debitum tibi reddo. Mitigato animo eius rex quartis castris puenit ad Tygrim fluuiū Phasim. Tygrim incolæ uocant: oritur in montibus Vxiorū: & p̄ l. stadia siluestris ripis præceptus inter saxa deuoluitur. Accipiunt deinde eū cāpi: quoclementiore aluo præterit: Nā nauū patiens. de. stadia sunt: molliorisq; soli: p̄ quod leui tractu aqua p̄scico mari se insinuat. Alexander amne superato cū .ix. milibus peditum & Agrianis Satrianisq; grecorū mercenariis. iiii. additis thracum in regionem Vxiorum puenit. Finitima Sulis ē: & in primā p̄liā excurrit: artum inter se & Susiam no: aditum relinqueas. Madathes erat huius regionis præfectus aut sane temporum multorū homo: q̄ppe ultima p̄ fide experiri decreuerat. Sed piculosum Alexandrum docent occultū iter esse p̄ calles: & auersum ab urbe. Si paucos misisset leuiter armatos: sup̄ capita hostium euasuros. Cum cōsiliū placuisset: iidē itinere fuerunt duces .M. d. Mercede cōducti & agriani fere. M. Tauroni præfecto dari: ac post solis occasum iter ingredi iussi. Ipse tercia uigilia castris motis circa lucis ortum supauerat angustias: cæsaq; materia cratibus & pluteis faciebat: ut q; turres admouerēt: extra teli iactum essent: urbem oblidere cœpit. Prærupta erant omnia: saxis & cotibus impedita. Multis ergo uulneribus depulsi: ut qbus non cum hoste solum: sed et cum loco dimicandum esset: subibant tamen: quia rex inter primos cōstiterat: interrogans tot urbiū uictores: an erabescerēt hætere in oblidione castelli exigui & ignobilis: simul admonens iam inter hæc eminus patebatur: quem testudine obiecta milites: ut inde discederet: pellere nequuerant: tuebantur. Tandem Tauron super arcem urbis secū suo agmine ostendit: ad cuius conspectum & animi hostiū labare: & Macedones acrius prælium inire cœperunt. Anceps oppidanos malū urgebat: nec listi uis hostiū poterat. Paucis ad moriendū: pluribus ad fugam animus fuit. Magna pars in arcem concessit. Inde. xxx. oratoribus missis ad precandū: triste responsum a rege reddidit: nō esse ueniae locum. Itaq; supplicioꝝ metu percussis ad Sisigambim Darii matrem occulto itinere ignotoq; hostibus mittunt: qui peterent: ut ipsa regem mitigaret: haud ignari parentis eam loco diligi coliq;. Et Madates sororis filiam secum matrimonio iunxerat Dariū propinqua cogitatione contingens. Diu Sisigambis supplicū præcibus repugnauit: abnuens deprecationem pro illis non conuenire fortunæ: In qua esset: Sisigambis littere Alex.

Mat̄ darii & liberi susi deponunt.

Alexandri facilitas dari i matrem.

Phasis flu.

Vxii Madates præfectus.

Urbē oblidebat Alex.

Sisigambis littere Alex.

Vrbs re-
linquit i-
tacta p̄ci-
bus Sili-
gambis.
Sufida
p̄læ oc-
cupant
abario-
barzane.

Alexāder
exercitū
reduxit
re infecta

Araxes
flu.

pro necessario ac propinquo suo iam non hoste sed supplice tantum uitam precari. Moderationem clementiāq; regis: quæ tunc fuit: uel una hæc res possit ostendere: nõ Madathi modo ignouit: sed omnes & deditos & captiuos libertate atq; immunitate donauit: urbem reliquit intactā: agros sine tabernaculo colere permisit. Auictore Dario plura mater nõ impetrasset. Vxorū deinde gentē subactam Sufianorū satrapæ cōtribuit: diuisisq; cum Parmenione copiis illum campestri itinere p̄cedere iubet: ipse cū expedito agmine iugum montiū cœpit: quoq; perpetuū dorsum in p̄sidem excurrit. Omni hac regione uastata tertio die p̄sidem quito angustias: quas illi Sufidas pilas uocant: intrat. Ariobarzanes has cū .xv. milibus peditum occupauerat rupes abscessas & undiq; præaptas: in quas cacuminibus extra teli iactum barbari stabant de industria quieti & pauētib; similes donec ī artissimas fauces penetraret agmē: Quod ubi contemptu sui p̄gere uident: tum uero ingētis magnitudinis saxa p̄ montiū prona deuoluunt: quæ incussa sapius subiacētibus petris maiore uī incidebant: nec linguolos modo: sed agmina p̄terebant. Fundis quoq; excussi lapides & sagittæ ingerebantur undiq;. Nec id miserrimum fortibus uir̄is erat: sed quod inultū quidē ferarum ritu uelut in fouea depræhensi cederent. Ira igit̄ in rabiē uersa eminentia saxa complexit: ut ad hostē perueniant: alius alium leuantes conabant̄ ascendere. Ea ipsa multorū simul manibus correpta & conuulsa in eos: qui cōmouerant: recidebant. Nec stare ergo nec nitī: nec testudine quidem p̄tegi poterant: cum tantæ molis onera propellerent barbari. Regem non dolor modo: sed et pudor timere in illas angustias eiectione exercitus augebat. Inuictus ante eam diē fuerat: nihil frustra ausus impune Ciliciæ fauces intrauerat. Mari quoq; nouum iter in Pamphiliam appuerat. Tunc hæsitabat de præhensa felicitas: nec aliud remedium erat: q̄ reuerti qua uenerat. Itaq; signo recepti dato densatis agminibus: scutisq; sup̄ capita confertis: retro euadere ex angustis iubet. xxx. fuere stadia: quæ remensi sunt. Tunc castris undiq; aperto loco positis nõ consultare modo quid agendum esset: sed uates quoq; adhibere cœpita superstitione animi. Sed quid tunc prædicere Aristander: cui tunc plurimum credebat: ex uatibus poterat? Itaq; damnatis intempestiuis sacrificiis peritos locorum conuocari iubet: medium iter ostendebant tutum apertumq;. Sed rex dimittere milites insepultos erubescibat: ita tradito more: ut uix ullum militiæ tam solemne esset munus q̄ humandi suos. Captiuos ergo quos nup̄t exceperat: uocari iubet: inter quos erat quidā græcæ perfiçæq; linguæ peritus: qui frustra eum in p̄sidem montium dorso exercitum ducere affirmat: siluestres esse calles: uix singulis puios: omnia contegi frondib; amplexosq; arborum ramos siluas cōmittere. Nāq; per sis ab altero latere perpetuis montium iugis claudit̄: quod in longitudinem .M. cc. stadia in latitudinem .clxx. percurrit. Hoc dorsum a Causaco monte ad rubrum mare pertinet: quaq; deficit: mons aliud munimentū fretum obiectum ē. Planicies deinde sub radicibus montiū spatiosa procumbit: fertilis terra: multisq; uiciis atq; urbibus frequens: Araxes amnis per hos campos multorum aquas torrentium euoluit. In medium medus ad mare & meridietem reuersus minor amnis eoque recipit: euehitur: gignēdaq; herbæ nõ alius ē aprior: q̄ qd̄ alluit floribus uestiens. Platani quoq; & populi cōtegūt ripas: ita ut procul uisensib; cōtinua uideant̄: mōtib; nemora ripas: q̄ppe abubratus amnis p̄sso in solum dilabit̄ alueo: iminentq; colles: ipsi quoq; frondibus læti radices eorū humore subeunte. Regio non alia tota Asia salubrior habetur: temperatum cælū: hinc perpetuū iugum opacum & umbrosū: quod æstus leuat: illinc mare adiunctū quod modicū

tempore terras fouet. His captiuus expositis interrogatus a rege auditu ne an oculis conperta haberet: quæ diceret pastorē se fuisse: & omnes eos calles p̄currissē respōdit: bis captū semel a persis in lycia: iterum ab ipso. Subit animum memoria regis oraculo edite sortis: quippe conuicti responsum erat ducē in p̄sidē ferētis uix lycium ciuem fore. Igitur promissis quanta & præsens necessitas exigebat: & ipsius fortūa capiebat: oneratum armis iubet macedonum more: & quod bene uerteret: mōstraret iter: quāuis arduū & præceps euasurum se esse cū paucis: nisi forte crederet: quo ipse pecoris causa isset: Alexandrum pro gloria & p̄petua laude ire nõ posset: etiā atq; etiā docere captiuū quā difficile iter esset maxime armatis. Tum rex præsidem me inq; accipe: neminem eorū: qui sequunt̄: recuiaturam ire qua duces. Cratero igitur ad custodiam castrorū relicto cum peditibus quis assueuerat: & iis copiis quas Meleager ducebat: & sagittariis equitibus. M. p̄cipit: ut castrorū specie manēte plures de industria ignes fieri imperet: quo magis barbari crederēt ipm̄ regē in castris esse. Caterū si forte Ariobarzanes cogouisset per calliū anfractus eum intrare: & ad occupandū iter suum partem copiarum temptasset opponere. Craterus in eum illato terrore retineret ad p̄p̄ius periculū cōuersum agmē: Sin aut̄ ipse hostē fessellisset: & saltū occupasset: cum trepiditium barbarorū tumultum exaudisset persequētū regē ad ipsum ire: quo pridie pulsi fuerant: nec dubitaret ingredi: quippe uacū fore hostibus in semet uelut. Ipse tertia uigilia silenti agmine: ac ne tuba quidē dato signo pergit ad demōstratū iter calliū. Tridui alimenta portare militē iusserat leuiter armatū. Sed præter inuias rupes ac prærupta saxa uestigium subinde fallentia nix cumulata uento ingredienti fatigabit: q̄ppe uelut in foueas delati hauriebantur: & cum a cōmilitonibus leuarentur: trahebāt magis adiuuantes: quā sequebantur. Nox quoq; & ignota regio ac dux incertus a satis fidus multiplicabant metum. Si custodes fessellissent: quasi feras bestias ipsos posse depræhendi. Ex unius captiui uel fide uel animo p̄dere & regis salutē & suā. Tandē uenere in iugū. A dextera iter ad ipsum Ariobarzanē erat: hic Philotam & Cenon cum Amynta & Polyperconte expeditam habētes manum p̄misit in onitos: ut quæ eques pediti erat mixtus: & quā pinguisimū esset solum & pabali fertile: sensim p̄cederent. Duces erāt iueneris de captiuis dati. Ipse cum armigeris & alia: quam agema appellant: ardua lem̄ta: sed longius a stationibus hostiū remota multa cum uexatione processit. Medius erat dies: & fatigatis necessaria q̄es: q̄ppe tantū lē itineris superat: quantū ementi erant: sed minus præcipitis atq; ardui. Ita refectis cibo somnoq; militibus secunda uigilia surgit: & cætera q̄dē haud agre præterit. Caterū qua se iugū montium paulatim ad pleniora dimittit: ingens uorago cōcursu cauata torrentium iter ruperat. Ad hæc arborū rami alius alio implicati & coeuntes: ut perpetuam obiecerant sp̄. Desperatio igitur ingens adeo: ut uix lachrymis abstinerent: incesserat: præcipue obscuritas terrori erat. Nam etiam si qua sydera internitebant. continenti fronde tectæ a bobes conspiceri phibebant. Ne aurium q̄dē uisus supererat siluas quatiente uento. qui concutientibus ramis maiorem q̄ pro flatu sonum edebat. Tandē expectata lux omnia: quæ terribilia nox fecerat: minuit circum breui spatio poterat eluies: & sibi quisq; dux iueneris cœperat fieri. Eua sunt ergo in editū uerūcē: ex quo hostiū statione cōspecta strenue armati atq; ergo se ostēdūt nihil tale metuentibus: quorum pauci qui congregati ausi erant: cæsi sunt. itaq; hic morientium gemitas: hinc ad suos recurrentium miserabilis facies: integrosq; iocūp̄ area q̄d. scri. n. n. exp. riren. ut in fugam aertit. Frenitu deinde in ca. tra. quis Craterus

Alexāder
in iugū p̄-
uenit.

Agema.

præerat: illato ad occupandas angustias: in quibus pridie hæsitauerat: miles edicitur. Simul Philotas cum Polypercote Amyntaque & Ceno diuersum iter ingredi iussus: alium terrorem intulit barbaris. Ergo undique macedonum a mis fulgentibus ancipiti malo oppressi: memorabile tamen prælium edunt: ut opinor: ignauiam quoque necessitas acuit: & sæpe desperatio spei causa est. Nudi complectebantur armatos: & ingenti corporum mole secum ad terram detrahentes ipsorum talis pluresque fodiebant: Ariobarzanes tamen xl ferme equitibus & v. peditum stipatus per mediã aciem Macedonum cum multo suorum atque hostium sanguine erupit: Persepolim urbem caput regionis occupare festinas. Sed a custodibus urbis exclusus cõsecutus strenue hostibus cum omnibus fugæ comitibus renouato prælio cecidit. Craterus quoque raptim agmine acto superuenit. Rex eodem loco: quo hostium copias fuderat: castra cõmunit. Quãquam undique fugati hostes uictoriã cõcesserant: tamen præalta præcipitesque fossæ pluribus locis obiectæ abruptat iter: sensimque & caute progrediendũ erat: iam non hostium: sed locorum fraude suspecta. Procedendi ei litteræ redduntur a Tyridate custode regie pecuniæ indicantes eos: qui in urbe essent. audito eius aduentu dirripere uelle thesauros: properaret occupare thesauros dimissos. Expeditum iter esse: quãquam Araxes amnis interfuit. Nullam uirtutem regis istius magis: quam celeritatem laudauerim: relictis enim pedestribus copiis: tota nocte cum equitibus itineris tanto spatio fatigatis ad Araxem prima luce peruenit. Vici erant in propinquo: quibus direptis ac dirutis pontem ex materia eorum subditis saxis strenue induxit. Jamque haud procul urbe erant: cum miserabile agmen inter pauca fortunæ exempla memorandum regi occurrit: Captiui enim antegræci ad quattuor milia fere quos per sæ uario suppliciorum modo affecerant. Alios pedibus quosdam manibus auribusque amputatis iniustisque barbararum litterarum notis in longum sui ludibrium referuauerant: & cum se quoque alienationis esse cernerent: uolentes regi occurrere non prohibuerant. Inuisitata simulacra non hostes uidebantur: nec quicquam in illis præter uocem poterat agnosci. Plures igitur lachrymas commouere: quam profuderant ipsi: quippe uitam multiplici uariarumque fortuna singulorum intuentibus similes quidem: sed tamen dispares pœnas: quæ maxime miserabilis esset liquere non poterat. Ut uero Iouem illi tandem gracie ultorẽ aperuisse oculos conclamauere: omnes pari supplicio affecti uidebantur. Rex abstertis: quas profuderat: lachrymis bonum habere animum iubet: uisuros urbes suas coniugisque: & castra inde duo ab urbe stadia cõmunit. Græci excesserant uallo deliberaturi quid potissimum a rege peterent: cunctique alii sedes in asiam rogare alii reuerti domos placeret: Eutemon Cymeus ita locutus ad eos fertur: Hi qui modo ad opem petendam ex tenebris & carcere procedere erubuimus: ut nunc simplicitas nostra est: supplicia: quorum nos pudeat magis an pœniteat: incertum est. Ostentare gracie uelut lætum spectaculum cupimus. At si optime miseras ferunt: qui abscondunt: nec ulla est tam familiaris infœlicibus patria: quam solitudo & status prioris obliuio. Nam qui multum in suorum misericordia ponunt: ignorant quam celeriter lachrymarum cessant. Nemo fideliter diligit: quem fastidit: nam & calamitas querula est & supba fœlicitas. Ita suam quisque fortunam in consilio hæt: cum de aliena deliberat: & nisi mutuo essemus miseri: olim alius alii potuissimus esse fastidio. Quid mirum est fortunatos se per parem querere? Obsecro uos: olim uita defunctis queramus locum: in quo hæc semetipsa membra obruamus: ubi horribiles cicatrices celet exiliũ. Ingrati prorsus coniugibus: quas iuuenes duximus: reuertemur. Liberi in flore & aetate & rerum agnos-

cent. Fratres ergastuli detrimenta: & quota pars nostri tor obire terras potest procul Europa in ultima orientis relegati senes debiles maiore membrorum parte mutilati tollerabimus. s. quæ armatos uictores fatigauerunt: Coniuges demum: quæ captis fors & necessitas unicum solatium applicuit: paruosque liberos trahimus nobiscum an relinquimus? Cum his uenientes nemo agnoscere uolet. Relinquemus ergo ex tempore præsentium pignora: cum incertum sit: an uisuri simus ea: quæ petimus? Inter hostes latendum est: qui nos miseros nosse cõeperunt. Hæc Eutemon: Cõtra Theatus Atheniensis orsus est dicere. Neminem prius habitu corporis suos aestimaturus: utique sauitia hostis non natura calamitosos. Dignum esse omni malo: qui erubesceret fortunæ: tristitem enim de mortalitate ferre sententiam: & desperare debet misericordiam: quia ipse alteri denegaturus sit deos: (quod ipsi nunquam ausi optare foret) offerre patriam coniuges: liberos: & qui: quod hostes uel uita aestimant: uel morte redimunt: quia illi ex hoc carcere erumperent alium domi esse cœli haustum: alium lucis aspectum: mores sacra: linguæ cõmercium etiam a barbaris expecti: quæ ingentia ipsi omisituri sunt sua sponte: non ob aliud tam calamitosi: quam quod illis carcere coacti essent: se certe rediturum ad penates & in patriam: tantoque beneficio regis usurum: si quos cõtubernii liberorumque: quos seruitus coegisset agnoscere: amor detineret: relinqueret: quibus nihil patria charius est. Pauci huius sententiæ fuerunt. Ceteros consuetudo natura potentior uicit. Conlenserunt petendum esse a rege: ut aliquam ipsis attribueret sedem. Centum ad hoc electi sunt: quos Alexander ratus quod ipse præstare cogitabat: petituros iumenta: inquit assignari: quæ uos ueherent: & singulis uestrum mille denarium dari iussi. Cum redieritis in gratiam præstabo: ne quis statum suum: si hæc calamitas absit: uestro credat esse meliorem. Illi abhoru lachrymis terram intuebantur: nec aut erigere uultus: aut loqui audebant. Tandem regetristitiæ causam exigente Eutemon si milia iis: quæ in consilio dixerat: respondit: Atque ille non fortunam solum eorum: sed etiam pœnitentiæ miseratus: terna milia denarium singulis dari iussit. Denarum uestes adiectæ sunt & armenta cum pecoribus ac frumẽto data: ut coli serique attributus iis æger posset. Postero die conuocatos duces copiarum docet nullam infestiorẽ urbem græcis esse: quam regiam ueterum persidis regum. Hinc illa immensa agmina infusa: hinc Darium prius: deinde Xerxem Europæ impium intulisse bellum. Excidio illud parum esse maioribus. Jamque barbari deserto oppido: quæ quæque metus agebat: diffugerant: cum & phalangem uel cunctatus inducit. Multas urbes refertas opulentiã regia partim expugnauerat: partim in fidem acceperat. Sed urbis huius diuitiã uicere pœterita: in hanc totius pœidis opes cõgesserat barbari: aurum argenti que cumulatũ erat. Vestis igitur modus: suppellex non ad uilium modum: sed ad ostentationem luxus cõpta. Itaque inter ipsos uictores ferro dimicabat: pro hoste erat: quæ prius occupauerat pœda: & cum omnia: quæ recipiebant: capere non possent: iam res non occupabant: sed aestimabant. Lacerabant regias uestes ad se quisque partem trahentes. Dolabris priuolæ artis uala cedebant: nihil neque intactum erat nec integrum ferebat. Abrupta simulacrorum membra: ut quisque auellerat: traherat: neque auaritia solum: sed et crudelitas in capta urbe crassata est. Auro argentoque onusti uilia captiuorum corpora trucidabant: passimque obuui cedebant: quos antea prius sui miserabiles fecerat. Multi ergo hostium manus uoluntaria morte occupauerunt: prius illa uestium iduti e muris semetipsos cum coniugibus ac liberis in præceps iactantes. Quidam ignes quod paulo post facturum hostis uidebat: subiecerat adibus: ut cum suis uini cremaretur. Tandem suis corporibus & cultu foeminarum abstinere iussit. Ingens pecuniarum

Theati
oro.
Dignus est
omni malo qui
erubescit
fortunæ.

cõtuber
nium.

Beneficia
Alexandri
collata.

Regiam
saxi diripiunt
macedones.

Gaza ut
bis regia
psaru re-
gum
Perlagadū
opp.

captiua: modus traditur: prope ut fidem excedat. Ceterum aut de aliis quoque dubitamus: aut credimus in huius urbis gaza fuisse. c. & xx. milia talenta: ad quae uehenda nanque ad usus belli secum portare decreuerat: iumenta & camelos a suis & babylone contrahi iussit. Accessere ad hanc pecuniam summam captis perlagadis. vi. milia talentorum Cyrus Perlagadum urbem condiderat: quam Alexandro praefectus eius Globaris tradidit Rex arcem Persepolis. iiii. milibus Macedonum praesidio relictis Nicartidem tueri iubet. Tyridan quoque: qui gazam tradiderat: seruatus est honor: quem apud Darium habuerat: magna quoque exercitus parte: & impedimentis ibi relictis Parmenionem ceterumque praefecit. Ipse cum mille equibus peditumque expedita manu interiorem persidis regionem sub ipsum uigiliam sydus petiit. Multisque imbribus & prope intollerabili tempestate uexatus: procedere tamen quo intenderat: perseuerauit. Ventum erat ad iter perpetuis oblitum niuibus: quas frigoris uis gelu astrinxerat: locorumque squalor & solitudines inuia fatigatum militem terrebant: humanarum rerum terminos se uidere credentem. Omnia uasta: atque sine ullo humani cultus uestigio attoniti intuebantur: & antequam lux quoque & coelum ipsos deficerent: reuerti iubebant. Rex castigare territos superedit. Ceterum ipse equo defiliit: pedesque per niuem & concaetam glacie ingredi coepit. Erubuerunt non sequi primum amici: deinde copiarum duces: ad ultimum milites. Primusque rex dolobro glacie perfringens iter sibi fecit. Exemplum regis ceteri imitati sunt. Tandem propemodum in uias siluas emessi: humani cultus rara uestigia & passim errantes pecorum greges reperere: & incolae: qui sparsis tuguriis habitabant: cum se callibus inuis septos esse credidissent: ut conspexere hostium agmen interfectis: qui fugientes se

Alexander
pside re-
degit in
potestate
Mardos
ges & eo
ru mores

qui non poterant: deuos montes & oblitos niuibus petiuerunt. Inde per colloca captiuorum paulatim feritate mitigata tradidere se regi: nec in deditos grauius consultum Vastatis deinde agris persidis uicisque compluribus redactis in potestate: uentum est in mardorum gentem bellicosissimam: & multum a ceteris partibus cultu uitae abhorrentem. Spectus in montibus fodiunt: in quos se ac coniuges & liberos condunt: pecora aut ferarum carne uescuntur. Ne foeminis quidem pro naturae habitu molliora ingenia sunt. Comae prominēt hirtae: uestis supergenua est: funda uinciunt frontem: hoc & ornamentum capitum & taelum est: sed hanc quoque gentem idem fortunae impetus domuit. Itaque trigesimo die: postquam a Persepoli profectus erat: eodem rediit. Dona deinde amicis ceterisque

Alexander
uirtutes
foedauit.

cuiusque merito dedit: propemodum omnia: quae in ea urbe coeperat: distributa. Ceterum in gentia animi bona illam indole: qua omnes reges antecessit: illam in subeundis periculis constantiam: in rebus moliendis efficiendisque uelocitatem: in deditis fidem: in captiuis clamentiam: in uoluptatibus permissis quoque & usitatis temperantiam: haud tollerabili uini cupiditate foedauit. Hoste & amulo regni reparante tum maxime bellum nuper subactis: quos uicerat: nouumque imperium aspernantibus: de die inibat conuiuia: quibus foeminae intererat: non quidem quas uiolari nefas esset: quippe pellices licenti quae decebat cum armato uiuere assuetae. Ex his una Thais & ipsa temulenta maximam apud oes grecorum inuicturam gratiam affirmat: si regiam plebem iussisset cedere: expectare hoc eos quorum urbes barbari delessent. Ebrio scorto de tanta referente inquam unus & alter & ipsi mero onerati assentiuntur. Rex quoque fuit auidior: quam patientior. Quin igitur ulciscimur

Regia
psaru incē
disē consi
lio taidis

graciam: & urbi faces subdimus: Omnes in caluerant mero: itaque surgunt temulentum ad incendendam urbem: cui armati pepercerant. Primus rex ignem regiae iniecit: tum conuiuiae & ministri pellicisque: Multa cedro aedificata erat regia: quae celeriter igne cocepto late fudit incendium. Quod ubi exercitus: qui haud procul ab urbe tedeat: conspexit: for-

uitum ratus ad opem ferendam coeurrat. Sed ut ad uestibulum regiae uentum est: uident regem ipsum adhuc aggerentem faciem. Omnia igitur quae portauerat aqua: igni aridam materiam in incensum iacere coeperunt. Hinc exitum habuit regia totius orientis: unde tot gentes ante iura petebant. Patria tot regum unicus quondam graeciae terror: molita. x. milium nauium classem & exercitus: quibus Europa inundata est: cotabulato mari in uolibus perfossisque montibus: in quos specus fretum immissum est. Ac ne longa quidem aetate: quae excidium eius secuta est: resurserit. Alias urbes habuere macedonum reges: quas nunc habent Parthi. Huius uestigium non inueniretur: nisi araxes amnis ostenderet. Haud procul moenibus fluxerat: inde urbem fuisse. xx. stadiis distantem credunt magisque sciunt ac colunt. Pudebat Macedones tam claram urbem a Comessabundo rege deletam esse. Itaque res in seruum uersa est: & impetrauerunt sibi: ut crederent illo potissimum modo fuisse delendam. Ipsum ut primum grauiata ebrietate mentem quies reddidit: penituisse constat: & dixisse maiores poenas per se graecis daturus fuisse: si ipsum in solio regiae Xerxis respicere coacti essent. Postero die Lycio itineris: quo persidem intrauerat: duci. xxx. ualentia dono dedit. Hinc in regionem Mediae transit: ubi supplementum nouorum militum e Cilicia occurrit. Peditum erant quinque milia: equos mille. Vtrisque Plato atheniensis praerat his copiis auctus Darii persequi statuit. ille iam Ebattaua peruenerat caput Mediae. Urbem hanc nunc tenent parthi: ea aetiam agentibus sedes est. Adire deinde bactra decreuerat: sed ueritus ne celeritate Alexandri occuparetur: consilium iterque mutauit. Aberat ab eo Alexander stadia. M. d. sed iam nullum interuallum aduersus celeritatem eius satis longum uidebat. Itaque praelio magis quam fugam se praeparabant. xxx. milia peditum sequebantur: in quibus graecorum erant. iiii. milia fideliter erga regem ad ultimum inuicta: funditorum quoque & sagittariorum manus. iiii. milia expleuerat: praeter hos. iiii. milia & ccc. equites erant maxime phoenorum. Bessus praerat bactriana & uerbis regionis quoque praefectus. Cum hoc agmine Darius paulum declinauit uia militaria: iussis praecedere lycis impedimentorum custodibus. Consilio deinde aduocato: si me cum ignauis inquit & plurimis qualemcunque morte honesta uitam pluris aestimantibus fortuna iunxisset: tacerem potius: quam frustra uerba consumere: sed maiore quam uellem documento & uirtute uestram: & fidem expertus magis etiam eo niti debeo: ut dignus talibus amicis sim: quam dubitare an uestri similes adhuc sitis. Ex toto milibus: quae sub imperio fuerunt meo bis me uictum: bis fugientem persecuti estis. Fides uestra & constantia: ut regem me esse credam: facit. Proditores & transfugas in urbibus meis regnant: non hercule qui tanto honore digni habeant: sed ut praemiis eorum uestri sollicitentur animi. Meam tamen fortunam quam uictoris maluistis sequi: dignissimi quibus si ego non possim: di pro me gratiam roterant & me hercule referent. Nulla erit tam tarda posteritas: nulla tam ingrata fama quae non in coelum uos debitis laudibus ferat. Itaque et si consilium fugam a qua multum abhorret aius agerem: uera tamen uirtute fractus obtinuisse hosti. Quousque. n. in regno exulabo: & per fines impium me fugiam externum & aduenam regem: cum liceat exprobelli torum iam aut reparare: quae amili: aut honesta morte defungi: nisi forte satius est expectare uictoris arbitrium: & Mazei & M. thienis exemplo praecari accipere regnum totius unius: ut iam malit ille irae suae: quam gloriae obsequi. Nec diu fuerint: ut hoc decus mei capitum aut demere in hiis quibus aut condonare possit: ne hoc impium uiuus amittam. Idemque regni mei: qui & spiritus finis. Si hic aius: si hinc lex nulli non parata libertas est: ne uobis Euthidum Macedonia nemis uultum superbum ferre cogent. Sua cuique dextera aut ultionem tot malorum pariet: aut finem. Et quidem quae uersalibus fortuna sit: documento

Alexander
penitu t
cōdise ur
bē psaru
Pla. athe
nienfis
Ebattaua
caput me
di e ubi
erat dari
us
Copiarū
darii nu
merus.
Darii ora
tio

ipse sum. Nec immerito maiores uices eius expecto. Sed si iusta ac pia bella dii aduersantur fortibus tamē uiris licebit honeste mori. Per ego uos decora maiore: qui tot orientis regna cū memorabili laude tenuerūt: per illos uiros: quibus stipediū macedonia quondā tulit: per tot nauium classes in græciā missas: per tot trophæa regum oro & obtestor: ut nobilitate uestra gētisq; dignos spiritus capiatis: ut eadē cōstantia animo rum: qua præterita tolerastis experiamini: quicquid deinde fors tulerit. Me certe in perpetuum aut uictoria egregia nobilitabit: aut pugna. Hæc dicēte Dario præsentis periculi species oīum simul corda animosq; horrore perstrinxerat: nec aut consiliū suppetebat: aut uox: cū Artabazus uetustissimus amicorū: quē hospitiū fuisse Philippi sæpe diximus: Nos uero inquit: p̄tiosissimā uestē indui: armisq; quāto maximo cultu possumus: adornati regē in aciē sequemur: ea quidē mēte: ut uictoriā sperem: mortem nō reculemus. Assensu excepere ceteri hanc uocē. Sed Nabarzanes: qui in eodē consiliū erat cū Besso: inauditi antea facinoris societate inita regē suū per milites: quibus ambo præerant: cōprehendere & uincere decreuerant ea mente: ut si Alexander ipsos insecutus foret: tradito rege uiuo iniret gratiā uictoris: magni p̄fecto cœpisse Dariū æstimari. Sin aut eum effugere potuissent: interfecto Dario regnum sibi occuparent: bellumq; renouarēt: Hoc parricidiū cum diu uoluntassent. Nabarzanes aditum nefariæ spei præparans: Scio me: inquit: sniam esse dicturum prima specie haud quāq; auribus tuis gratam. Sed medici quoq; grauiore morbos asperis remediis curant: & gubernator ubi naufragium timeat: iactura quicquid seruari potest: redimit. Ego tamen: non ut damnū quidē facias: suadeo: sed ut te: ac regnum tuum salubri ratione conserues. Diis aduersis bellum inimus: & pertinax fortuna persas urge re non desinit. Nouis iniuriis & hominibus opus est. Auspicium & imperium alii trade interim: qui tam diu rex appelletur: donec Asia decedat hostis. Victor deinde regnum tibi reddat: hoc aut breui futurū: ratio promittit. Bactra intacta sunt: Indi & Sagæ in tua potestate: tot populi: tot exercitus: tot equitum peditūq; milia ad reuouandas uires paratas habent: ut maior belli moles supersit: q̄ exhausta sit. Quid ruimus bæliuarum ritu in perniciem non necessariā? Fortium uirorum est: magis mortē cōtemnere: q̄ odisse uitam. Sæpe tædio laboris ad uilitatem sui cōpellunt ignaui. At nihil uirtus inexpertum omittit. Itaq; ultimū omniū mors est: ad quā nō pigre ire satis est. Proinde si bactra: quod tutissimum receptaculum est petimus: præfectum regionis eius Bessum regē temporis gratia statuamus. Compositis rebus iusto regi tibi fiducia restituet imperium. Haud mirum est Dariū non nunc temperasse animo: quāq; tam impiæ uoci quantū nefas subesset: latebat: Itaq; pessimum inquit m̄cipium reperisti optatum tibi tēpus: quo parricidium aperires. Strictoq; Acinacei interfecturus uidebatur: nī propere Bessus bactriacq; deprecaretur tristitū specie. Cæterum si perseueraret: uicturi circumstessent. Nabarzanes interim elapsus mox: & Bessus secutus copias: quibus p̄erant a cætero exercitu secedere iubent: secretū in itinere consiliū. Artabazus conuenientem præsentis fortunæ sententiā orsus mitigare Dariū temporum idē idē admonens cœpit. Ferret æquo animo quāliumcunq; suorum uel stulticiam: uel errorē. Instare tamen Alexandrum grauem: etiam si omnes præsto essent. Quid futurum: si persecui fugam ipsius alienentur a rege? Eare paruit Artabazus aiorū: & quāq; mouere castra statuerat: turbatis tamen omnium animis eodem in loco substitit. Sed attonitus mœstitiā simul & desperatōe tabernaculo se inclusit. Ergo in castris quæ nullius regebantur imperio: uarij animorū motus erant: nec in cōmunē

Virtus nihil inexpertū reliquit. Vltimum oīum est mors. Acinacis

Varij motus aiorū in Darii castris.

antea consulebatur. Dux grecorum militū Patron arma capere suos iubet: paratosq; esse ad exequendum imperium. Persæ secesserunt. Bessus cum bactrianis erat: tēptabatq; persas abducere Bactra: & intactæ regionis opulentiam: simulq; quæ manentibus instarent: pericula ostentans. Persarum oīum eadē fere fuit uox: nefas esse deferri regem. Inter hæc Artabazus omnibus imperatoriis fungebat officijs. Ille persarum tabernacula circuire: hostari: monere nunc singulos: nunc uniuersos nō ante destitit: quā satis cōstare imperata facturos. Idē ægre a Dario impetrauit: ut cybum caperet: animūq; regis aduerteret. At Bessus & Nabarzanes olim agitatū scelus exequi statuerunt: regni cupiditate accessi. Dario autem incolumi tantas opes sperare nō poterat: quippe in illis habētib; regnum eximia maiestatis ē: ad nomē quoq; barbari conueniunt. & pristina ueneratio fortunæ sequit̄ aduersam. Inflabat impios animos regio cui præerant armis uirisq; & spacio locorū nulli earum gentium secunda. Tertiā partem Asiæ tenet: multitudo iuniorum: exercitus: quos amiserat Darius æquabat. Itaq; non illum modo: sed etiam Alexandrum spernebāt: Inde uires imperij petitori: si regionis potiri contigisset. Diu omnibus cogitatis placuit per milites bactrianos ad omne obsequium destinatos regem cōprehendere: mittiq; nuntium ad Alexandrum: qui indicaret uiuum asseruari eum. Si id: quod timebant: proditiōne aspnatus esset occisuri Dariū: & bactra cū suarum gentium manu petitori. Cæterum pro palam cōprehendi Dariū non poterat: tot persarum milibus laturis opem regi: grecorū quoq; fides timebatur. Itaq; quod non poterant ui: frau de assequi temptant. Pœnitentiā secessionis simulare decreuerant: & excusare apud regem consternationē suā. Interi: qui persas sollicitarent: mittuntur: hinc spe: hinc metu militares animos uersant: uinæ rerum illos subdere capita: in perniciem trahi: cum bactra pateat exceptura eos donis & opulentia quantam animis concipere non possint. Hæc agitantibus Artabazus superuenit siue regis iussu: siue sua sponte affirmans mitigatum esse Dariū & eundem illis amicitia gradū patere apud regem. Illi lachrymantes nunc purgare se: nunc Artabazū orare ut causam ipsarum tueret: precesq; perferret. Sic peracta nocte sub lucis ortu & Nabarzanes cum bactrianis militibus in uestibulo prætorij aderat titulū solēnis officij occulto sceleri præferens. Dariū ligno ad eundū dato currum pristino more contendit. Nabarzanes ceteriq; parricidæ procumbentes humi quem paulo post in uinculis habituri erāt: sustinere uenerari lachrymas etiam pœnitentiæ indices profuderūt: adeo humanis ingenijs parata simulatio ē. Preces deinde suppliciter a motæ. Dariū natura simplicem & mitem non credere modo quæ affirmabant: sed etiam flere cœgerunt. Ac ne tum quidem cogitati sceleris pœnituit: cum intueretur qualem & regem & uirum fallerent. Ille quidem securus periculi: quod instabat Alexandri manus quas solas timebat: effugere properabat: Patron autē grecorū dux præcepit suis ut arma: quæ in sarcinis antea feriebantur inducerent: ad omne imperium suam parati & intenti. Ipse currum regis sequebatur occasioni imminēs alloquēdi eam: quippe Bessi facinus præsererat. Sed Bessus id ipsum metuens: custos uerius: quam comes a curru non recedebat. Diu ergo Patron cūctatus ac sapius sermōe reuocatus inter fidem timoremq; hæsitans regem intuebatur: quod tandem auct̄ it oculos: Bubacem spadonem inter proximos currū sequentem p̄cunctari iubet: nunquid ipse uelit dicere. Patron uero se sed remotis arbitris loqui uelit cum eo r̄spondit. Iussitq; propius accedere sine interprete. (Nam haud rudis græcæ linguæ Dariū erat) Rex inquit ex. l. milibus grecorū super sumus pauci: omnes fortunæ tuæ comites: &

Bessus & Nabarzanes pœnitentiā secessionis simulant.

Nabarzanes fictæ lachrymæ. Darii simplex et mitis. Patron grecorū dux.

Patron Dariū al loquitur

in hoc tuo statu iudē: q̄ florente te fuimus: quascūq; sedes & legeris: pro patria & donis
 sticis rebus perituri. Secundā aduersāq; res tuas copulauere nos tecū. Per hanc tidē
 inuictā oro & obtestor: in nostris castris tibi tabernaculū statue: nos corporis tui cu-
 stodes eē patiaris. Amissim⁹ grāciā: nulla Baētra sunt nobis: spes oīs in te: utinā & in
 ceteris eēt: Plura dici nō attinet. Custodiā corporis tui externus & alienigēa nō depo-
 scerē: si crederē alium posse praeſtare. Bessus q̄q; erat grāci sermōis ignarus: tamē sti-
 mulante cōsciētia inditiū p̄fecto Patronē detulisse credebat: & inter p̄s grāci relato
 sermōe exēpta dubitatio ē. Darius at quantū ex uultu cōcipi poterat: haud sane terri-
 tus: percunctā i Patrona cām consilii quod afferret: cœpit ille nō ultra differendū ra-
 tus: Bessus inquit & Nabarzanes insidiant tibi in ultimo di. crimine & fortunā tuā.
 & uitā: Hic dies aut p̄cidis: aut tibi futurus ultimus. Et Patron q̄dem egregiam con-
 seruari regis gloriā tulerat. Eludāt uidelicet: q̄bus forte ac temere humana negotia uo-
 lui agiq; p̄suasum ē. Eodem aeterna cōstitutiōne crediderim uexuq; causas latentium
 & multo ante destinatas: suū quaq; ordinem immutabili lege p̄currere. Darius certe
 respondit: quāquam tibi grācorum militum fides nota sit: nunq̄ tamē a popularibus
 suis recessus: difficilius tibi esse damnare: quam decipi: q̄qd seors tulisset: inter suos
 perpetui male quā trāsfugam fieri. Sero se perire: si saluum esse sui milites nollēt. Pa-
 tron desperata salute regis ad eos: quibus praeerat: rediit: omnia p̄ fide experiri para-
 tus. At Bessus occidendi p̄tinus regis impetū conceperat. Sed ueritus ne gratiā Ale-
 xandri: ni uiuum eū trādidisset: inire non posset: dilato in proximam noctem sceleris
 consilio agere gratias incipit: quod perfidi hominis insidias iam Alexādrī opes spectā-
 tis p̄uidenter cūteq; uitasset: donum eum hosti: laturum fuisse regis caput: nec mira-
 ri hominem mercede conductum omnia habere uanalia: sine pignore: sine late: ter-
 ras: orbis exulem accipitē hostem ad nutum licentium circūferri. Arguētū deinde le-
 deosq; patrios testes fidei suae inuocanti. Darius uultu assentiebāt: haud dubius quin
 uera deferent a grācis: sed eo rerum uentum erat: ut tam periculosum esset nō crede-
 re suis: q̄ decipi. xxx. milia erant quorum inclinata in scelus leuitas timebat. iiii. milia
 Patrō habebat: quibus si credidisset salutem suam: damnata popularium fide parrici-
 dio excusationē uidebat offerri. Itaq; p̄raoptabat i merito q̄ iure uiolari. Besso tamē in-
 sidiarum consiliū purgātū respondit: Alexandri sibi nō minus iusticiā: q̄ uirtutem esse
 p̄spectā. Falli eos: qui proditiōnis ab eo p̄m̄ium expectēt. Violatae fidei neminē acro-
 rem fore uindicē ultoremq; iamq; nox apparebat: cū p̄r̄sae more solito armis positis
 ad necessaria ex proximo uico ferenda discurrunt. At Baētriani: ut imperatum erat a
 Besso: armati stabant. Inter hāc Darius Artabazum acciri iubet: expositisq; quae Pa-
 tron detulerat: haud dubitare Artabazum quin transeundum esset in castra grācorū.
 Per̄sas quoq; periculo uulgato se cuturos. Destinatus sorti suae: & iā nullius salubris
 consilii patiens unquam in illa fortuna opem Artabazū ultimū illum uisurus amplecti-
 tur. Per̄fusūq; mutinis lachrymis inhaerentem sibi auelli iubet: capite deinde uelato:
 ne inter gemitus digredientem uelut a rege intueretur: i humū pronū corpus abiecit:
 Tum uero custodiā eius assueti: quos regis salutē uel periculis uitae tueri oportebat:
 dilapsi sunt cum armatis: quos iam aduentare credebat: haud rati se futuros par-
 s. Ingens ergo in tabernaculo sollicitudo erat: paucis spaciōibus: quia quo discederēt
 non habebant: circūstantibus regem. At ille remotis arbitris: diu aliud atq; aliud con-
 silium aīo uolubāt. Iamq; solitudinem: quam paulo ante p̄ sola: iō petierat: posuit:
 Bubacem uocari iubet: quē intuens: Itē inquit: consulite uobis ad ultimū regi uestro:

Hūana
negotia
multo an-
te destina-
ta nō pos-
se muta-
ri.

ut decebat: fide exhibita. Ego hic legem fati mei expecto. Forsitan mireris quod ui-
 tam non finiam: alieno scelere: q̄ meo mori malo. Post hanc uocem spacio gemitu nō
 modo tabernaculum: sed et castra compleuit. Irrupere deinde alii: laceratiq; uestib⁹
 lugubri & barbaro ululatu regem deplorare cœperunt. Per̄sae ad illos clamore perla-
 to attoniti metu nec arma capere: ne in baētrianos inciderent: nec quiescere audebant:
 ne impie delere regem uiderentur. Varius ac dissonus clamor sine duce ac sine ipe-
 rio totis castris referebat. Besso & Nabarzani nūtiauerāt sui regem a semetiplo iter
 emptū esse. Planctus eos deceperat. Itaq; citatis equis aduolant: sequentibus quos ad
 ministerium sceleris delegerant: & cum tabernaculum intrassent: q̄ regem uiuere spa-
 dones indicabant: cōprehendi uinciriq; iusserunt. Rex curru paulo ante uectus & de-
 orū auspiciis a suis honorib⁹ cultus: nulla externa ope admota: captiuus seruoq; suoq;
 in sordidū uehiculum pellibus undiq; coniectus imponitur: pecunia regis & supellex
 quali iure belli diripitur: onustiq; praeda p̄ scelus ultimum p̄ta fugam intendunt. Arta-
 bazus cū iis: qui imperio parebant: grācisq; militibus Parthienem petebat: oīa tutio-
 ra parricidāq; cōtuitu ratus: Per̄sae promissis Bessi onerati maxime: q̄ nemo ali⁹ erat
 quē sequerentur: coniungere se baētrianis. Agmen eorum tertio assecuti die: ne tamē
 honos regi non haberet: aureis cōpedibus Darium uinciunt: noua ludibria: subinde
 excogitante fortuna: Et ne forte cultu regio posset agnosci: sordidis pellibus uehicu-
 lum intexerant: ignoti iumenta agebant: ne p̄cunctantibus in agmine monstrari pos-
 set: custodes procul sequebant. Alexander audito Darium motuisse a Batauis: omis-
 so itinere: quod petebat: in mediā fugientem inlequi p̄git strenue. Tabas oppidū ē &
 in parte lacene ultima: quo ubi peruenit: ibi trāsfugae nuntiant p̄cipitē fuga baētra
 petere Darium. Cetera deinde cognoscit ex Bagistene babylonio: nō eodem uictū
 regem: sed in piculo esse aut mortis aut uinculoq; affirmabat. Rex ducibus conuoca-
 tis maximū inquit: opus: sed labor breuissimus superest. Darius haud procul destitu-
 tus a suis aut uinctus: aut oppressus ē. In illo corpore posita est uictoria nostra: & tā-
 ta res celeritatis est premiū. Omnes pariter conclamant paratos ipsos sequi: nec labo-
 ri: nec periculo parceret. Igitur raptim agmen cursus magis q̄ itineris modo dūcit: ne
 nocturna q̄dem q̄te diurnū laborē relaxante. Itaq; quingenta stadia processit: peruē-
 tumq; erat in in uicium: in quo Darium Bessus comprehenderat. Ibi melon Darii inter-
 pres: excipitur. corpore ager nō potuerat agmen sequi: & deprehensus celeritate re-
 gis transfugam se esse simulabat. Ex hoc acta cognoscit: sed fatigatis necessaria quies
 erat. Itaq; delectis equitum. vi. milibus trecentos: quos dimichas appellant: adiungit:
 dorso hi grauiora arma portabant: ceterum equis uehebantur: cum res locus polce-
 ret: pedeltris acies erat. Hāc agentem Alexandrum aduēnt Orillos & Mythrācenis
 qui Bessi partitidium exosi transfugerant: nuntiabantq; stadia. d. abesse p̄sas: ipsos bre-
 uius iter monstraturos. Gratus regi aduentus transfugarum fuit. Itaq; prima uespera
 ducibus iisdem cum expedita equitum manu monstratam uiam ingreditur: phalan-
 ge: quantum festinare posset: sequi iussa: Ipse quadrato agmine incedens ita cursum
 regebat: ut primi coniugi ultimis possent. ccc. stadia processerant: cum occurrit Bro-
 cullus Mazei filius Syriāe quondā p̄tor. Is quoq; transfuga nuntiabat Bessum ha-
 ud amplius q̄. cc. stadia abesse: Exercitum utpote qui nihil p̄cauerat icompositum
 inordinatūq; procedere: hircaniam uideri peturos: si festinaret sequi palantes sup-
 uenturum. Darium adhuc uiuere. Strenuo alioquin cupiditatem consequendi tran-
 fugas iniecerat. Itaq; calcariibus subditis effulo curru eunt. laq; fremit⁹ hostiū iter in-

Gemitus
in Dari
taberna-
culo

Darius
seruorū
suorum
captiu⁹

Dari⁹ au-
reis cōpe-
dibus ui-
citur

Tabas
opp.

Dimiche

Transfu-
ga ad ale-
andrum.

dari⁹ uir
neratus a
proditoribus.
Proditorum
fuga.

gredientium exaudiebat: sed prospectum ademerat pulueris nubes. Paulispergo inhi-
buit cursum: donec consideret puluis. Iamque conspecti a barbaris erant: & abeuntium
agmen conspexerant: nequaquam futuri pares: si Bello tantum animi fuisset ad praelium
quantum ad parricidium fuerat. Namque & numero barbari praestabant & robore. Ad hoc
refecti cum fatigatis certamen iniri erant. Sed nomen Alexandri & fama maximam
in bello, utique momentam pauidos in fugam conuertit. Bessus & ceteri facinoris eius
princeps uehiculum Darii affecuti coeperant hortari eum: ut conscenderet equum: & se
hosti fuga eriperet. Ille deos ultores adesse testatur: & Alexandri fidem implorans ne-
gat se parricidas uelle comitari: Tu uero ita quoque accensi tela iniiciunt in regem: mul-
tisque confossum uulneribus relinquunt. Iumenta quoque ne longius prosequi possent: con-
uulnerantur: duobus seruis: qui regem comitabantur: occisis. Hoc edito facinore ut uesti-
gia fugae spargerent: Nabarzanes hyrcaniam: Bessus bactra paucis equitum comita-
tibus petebant. Barbari ducibus destituti: qua quaque aut spes ducebat aut pauor dis-
sipabant. d. tantum equites congregauerunt se: incerti adhuc resistere ne melius esset: an
fugere. Alexander hostium trepidatione coperta: Nicanorem cum equitum parte ad inhibendam
fugam praemittit. Ipse cum ceteris sequitur. iiii. ferme milia resistentium agmina occisa sunt
reliquum agmen more pecudum intactum agebat: iubente rege ut caedibus abstinere
Nemo captiuorum erat: quin monstrare Darii uehiculum posset: singuli ut quaeque praehenderent:
scrutabantur: nec tamen ullum uestigium fugae regis extabat. Festinantem Alexan-
dram uix tria milia equitum persecuta sunt. At in eos: qui letius sequebantur: incidere
uniuersa fugientium agmina: uix credibile dictum plures captiuorum: qui qui caperent erant:
adeo omnem sensum territis fortuna penitus excusserat: ut nec hostium paucitatem: nec
multitudinem suam satis cernerent. Interim iumenta: quae Darium uehebant: nullo re-
gente decesserant. uilitari uia: & errore delata per. iiii. stadia: in quadam uale constiterunt
aestu simulque uulneribus fatigata. Haud procul erat fons: ad quem monstratum a pe-
ritis Polystratus macedo siti maceratus accessit. Ac dum galea haustum aquam sorbet:
tela iumentorum deficientium corporibus infixam conspexit. Miratusque confossum po-
uus: quam abacta esse semiuui hominis.

Bellum ortum inter macedonas & lacedaemones: Antipater macedonica praefectus in hoc bello contra regem lacedaemone-
rum obtinuit: sicut hic exponitur: pugnae discrimen immisit: obruncatisque qui pro-
nas & laetius resistebant: magnam partem hostium propulit. Coeperant fugere uictores: do-
cedaemones. nec audius sequentes in planum deduxere. Multi cadebant sed ut primum locus: in quo
stare posset fuit: aquis uiribus dimicatum est. Inter omnes tamen lacedaemones rex
eminebat non armorum modo & corporis specie: sed etiam magnitudine animi: quo uno
uinci non potuit. Undique nunc cominus: nunc eminus petebatur: diuque arma circun-
ferens alia tela clypeo excipiebat corpore alia uitabat: donec hasta foemora per fossa
plurimum sanguine effuso destituere pugnantem. Ergo clypeo suo exceptum armigeri ra-
ptum in castra referebant iactationem uulnerum haud facile tollerantem. Noc tamen
omiserunt lacedaemonum pugnam: & ut primum sibi quae hosti aequiorem locum capere po-

tuert: densatis ordinibus effusa fluentem in se aciem expetere: non aliud discrimen ualde
mentius fuisse memoriae proditum est. Duarum nobilissimarum bello gentium exerci-
tus pari arte pugnabant. Lacedaemonii uetera: Macedones praesentia decora intuebantur
illi pro libertate: hi pro dominatione pugnabant. Lacedaemonius dux. Macedonibus
locus deerat. Diei quoque unius tam multiplex calus morem spem morem metum utriusque partis
augebat: uelut de industria inter fortissimos uiros certamen aequante fortuna. Ceteris
angustiae loci in quo haeserat pugna: non patiebantur totis ingredi uiribus. Expectabant
ergo plures: qui inierant praelium: & qui extra teli iactum erant: clamore inuicem suos
accendebant. Tandem laconum acies languescere lubrica arma sudore uix sustinens
pedem deinde referre coepit: ut urgente hoste apertius fugeret. Insequerat dissipatos
uictos: & emensus cursu omne spatium: quod acies laconum obtinuerat: ipsum Agim pro-
sequebat. Ille ut fugam suorum & proximorum hostium aspexit: deponi se iussit: expertusque
membra an impetum animi sequi possent: posteaque deficere se sensit: poplitibus semet exce-
pit: galeaque strenue sumpta clypeo protegens corpus hastam dextra uibrabat ultro uocans
hostem: si quis iacenti spolia demere auderet: nec quisquam fuit: qui sustineret cominus con-
gredi. Procul missilibus appetebatur: ea ipsa in hostem retorques donec lancea nudo pe-
ctori infixam esse: qua ex uulnere euulsa inclinatam ac deficiens caput clypeo paulisper exce-
pit. Deinde linquente spiritu pariter ac sanguine moribundus in arma pro cubuit. Ce-
cidere lacedaemoniorum. v. milia & .ccc. & .lx. ex macedonibus haud amplius. ccc. Ceteris
uix quae nisi laucius reuertit in castra. Haec uictoria non spartam morem secio: qui eius sed etiam
oem qui fortunam belli spectauerant: fregit. Nec fallebat Antipatrum dissimulare ab animis
gratulantium uultus: sed bellum finire cupienti opus est. at decipi: & quamquam fortuna re-
cebat: inuidiam tamen: quia maiores res erant: quam quas praefecti modus caperet: metuebat
quippe Alexander hostes uinci uoluerat. Antipater uicisse ne tacitus quidem indignabatur
suae demptum gloriae existimans: quicquid cessisset alienae. Itaque Antipater: qui pro-
bet spiritum eius: non est ausus ipse agere arbitrio uictoriae: sed consilium graecorum: quod fieri pla-
ceret: consuluit. A quo lacedaemonii nihil aliud quam ut oratores mittere ad regem liceret pro-
curari: grate ueniam defectionis praeter auctores impetrauerunt. Megalopolitani: quorum urbs
erat obsessa: ad defectionis eius multam ac haeretoli. c. xx. talenta dare iussi sunt.
Hic fuit exitus belli quod repente ortum prius: tamen finitum est quod Darii Alexander apud
Arbellam superaret. Sed ut primum instatibus curis laxatus est animus militarium rerum quam quae
otioque patientior exceperet eum uoluptates: & quae arma praefarum non fregerant: uitia uice-
runt. In tempestiua conuiuia & proptandi peruiulandique insana cupido ludique & greges Alexan-
dri uice-
pellium omnia in externum lapsa sunt more: quorumque amulatus quasi potior suo ita po-
dri uice-
pularium animos oculosque pariter offendit: ut plarisque amicos: pro hoste haberetur.
Taces quippe disciplinae suae solitosque parco ac pabili uictu a. i. ipe da natura dyderia
defangit: in peregrina & euictarum gentium mala impulerat. Hinc saepius con-
puta in ca-
put eius inlidit: recessio militum: & liberior inter mutuas querelas dolor. Iplus deinde
nunc ira: nunc suspensiones: quas excitabat incosultus pauor ceteraque his similia: quae
deinde d-
cietate pularum ludis interpolabat: non contentus artificum: quos e graecia excitaue-
rat: turbae quippe captiuarum foeminarum iubebant suo ritu canere in con-
litu & abhor-
rens peregrinis auribus carmen. Inter quas unam Rex ipse colpepexit m. x. rem que
tera: & pro-
dora non estabat: deiecit in terram oculis: & quantum licebat: ore uelato sulpiuonem
e iii

Quot in
plio uiri-
que cecide-
re.

Alexan-
dri uice-
runt.

præbuit regi nobiliorem esse: quæ ut inter conuiuales ludo deberet ostendi. Ergo interrogata quæ nam esset: neptē se Ochi: qui nuper regnasset in persis: filio eius genitam esse respondit. Vxorem histaplis fuisse. Propinquus hic Darii fuerat magni: & ipse exercitus prætor. Adhuc in animo regis tenues reliquæ pristini moris harebant. Itaque fortunâ regia stirpe genitæ: & tam celebre nomē neptē Ochi reueritus nō dimittī modo captiuam: sed etiam restitui ei suas opes iussit. Virum quoque requiri: ut reperto cōiugem redderet. Postero autem die præcepit Ephestioni: ut omnes captiuos in regiâ iuberet adduci. Vbi singulorum nobilitate spectata: secreuit a uulgo: quorum eminebat genus Decem hi fuerunt: inter quos repertus est Oxatres Darii frater: non illius fortuna: quæ indole animi sui clarior. xxvi. milia talentorum præda reducta erant equis. xii. milia in congiarium militum assumpta sunt. Par huic pecuniæ summa custodum fraude subtrahita est. Oxatres erat nobilis perses qui a datio capitali supplicio destinatus cohibebatur in uinculis. Huic liberato satrapæam Mediæ attribuit: fratremque Darii recepit in cohortem amicorum omni uetustate caritatis honore seruato. Hinc parthienem peruenit tunc ignobilem gentem: nunc caput omnium: qui post Euphratem & Tygrin amnes liti rubro mari terminatur. Scythæ regionem cæpestrem ac fertilem occupauerunt: graues ad hæc accolæ sedes habent & in Europa: & in asia. Qui super Bosphorum mare colunt: ascribuntur asia. At qui in Europa sunt a leuo Thraciæ latere ad boristhenem: atque inde ad tanaim amnem recta plaga attinent. Tanais Europam & asiam medius interfuit: nec dubitat: quin scythæ: qui parthos condiderunt: nō a bosphoro: sed ex regione Europæ penetrauerint. Vrbis erat ea tempestate clara Atomphilos condita a grecis: Ibi statua rex habuit comitatibus undique aduectis. Itaque rumor otiosi militis uirum sine auctore percrebuit: regem contentum rebus quas possidet: in Macedonia protinus redire statuisse. Discurrent lymphatis similes in tabernacula: & iuneris sarcinas aptant: signo dato credentes: ut uasa colligerent. Totis castris tumultus hinc contubernales suas requerunt: Hinc onerantium plaustra perferunt ad regem. Fecerant fidem rumore temere uulgato greci milites redire iussi domos: quorum equitibus singulis denariorum sena milia domo dederat. Ipsis quoque sine militia adesse credebant. Haud secus quæ par erat territus Alexander: qui in dos atque ultima orientis paginare statuisse: præfectos copiarum in protium corrahit: Obortisque lachrymis ex medio gloriæ spatio reuocari se uicti magis quam uictoris fortunam in patriam relaturus cōquestus est: nec sibi ignauam militum obstare: sed deorum inuidiam: qui fortissimis uiris subitum patriæ desiderium admouissent: paulo post in eadem cum maiore laude fama: redituris. Tum uero pro se quisque operam suam offerre: difficillima quæque poscere polliceri militum quoque obsequium: si animos eorum leni & apta oratione permulcere uoluisset. Nunquam infractos & abiectos recessisse: quoties ipsius alacritatem & tantum animi spiritum haurire potuissent: ita se facturum esse respondit. Illi modo uulgi aures præparat sibi: satisque omnibus: quæ in re uidebant esse compositis: uocari ad cōcionem exercitum iussit: apud quæ talē orationem habuit. Magnitudinem rerum quas gessimus milites intuentibus uobis: minime mirum est & desiderium queritis: & facietatem gloriæ occurrere: ut omittam Ilyricos: Triballos: Boeiam: Thraciam Spartam: Acheos: Peloponnesum: quorum alia ductu meo: alia imperio auspicioque perdomui. Ecce orti bellum ad hellepontum ionas eolidem seruitio barbariæ impotentis exemimus. Cariam: Lydiam: Cappadociam: Phrygiam: Paphlagoniam: Pamphiliam: Pides: Ciliciam: Syriam: Phœnicem: Armeniam: Persidem: Medos: Parthienem habemus

in potestate. Plures puincias complexus sum: quæ alii urbes ceperunt: & nescio an enumeranti mihi quædam ipsarum rerum multitudo subdixerit. Itaque si crederem satis certam esse possessionem terrarum: quas tanta uelocitate domuimus: ego uero milites ad penates meos ad parentem sororemque & ceteros ciues uel retinentibus uobis erumperem ut ubi potissimum parta uobiscum laude & gloria fruerer: ubi nos uberrima uictoria prima expectant: liberorumque coniugum parentumque lætitia: pax quies rerum per uirtutem partaque secuta possessio. Sed in nouo: & si uerum fateri uolumus precario imperio ad huc iugum eius rigida ceruice subeuntibus barbaris tempore milites opus est: dum minoribus ingeniis imbuuntur: & effaratos melior consuetudo permulcet. Fruges quoque maturitatem statuto tempore expectant: adeo etiam illa sensus omnis experti tamen sua lege mitescunt. Quid creditis tot gentes alterius imperio ac nomine assuetas non sacris: non moribus: non commercio linguarum nobiscum coherentes eodem prælio domitas esse: quo uictæ sunt: Vestris armis continentur: non suis moribus. Sed qui præsentibus metuunt: in absentia hostes erunt. Cum feris bestiis res est: quas captas & iclulas: quia ipsarum natura non potest longior dies mitigat. Et adhuc sic ago tanquam omnia subacta sint armis: quæque fuerunt in ditione Darii. Hircaniam Nabarzanes occupauit. Bactra non possidet solum parricida Bessus: sed etiam minatur. Sogdiani Dacæ Massagetae Sagaræ indi sui iuris sunt. Omnes hi simul: si terga nostra uiderint sequentur. Illi enim eiusdem nationis sunt: nos alienigenæ & externi. Suis autem quæ parerent placidius est cum is præstet: qui magis timeri potest. Proinde aut quæ cepimus: omittenda sunt: aut quæ non habemus occupanda. Sicut in corporibus ægris milites: nihil quod nociturum est: medici relinquunt: sic nos quæquid obstat: imperio recidamus. Parua sæpe scintilla cõtēpta magnam exciuit incēdiū. Nil tuto in hoste despiciat: quæ spreueris: ualēiore negligētia facies. Ne darius quod hæreditariū partem accipit impiū. Sed in sedē Cyri beneficio Bagæ castra tui hominis admittimus: ne uos magno labore credatis Bessum uacuum regnum occupaturum. Nos uero peccauimus milites. si Dariū ob hoc uicimus: ut seruo eius traderemus imperium: qui ultimum ausus scelus. regem suum etiam externæ opis egētem: certe cui nos uictores pepercissimus: quasi captiuum in uinculis habuit: ad ultimum ne a nobis conseruari posset: occidit. Hunc uos regnare patiemini: quæ equidem crucifixum uidere festino: omnibus regibus gentibusque & fidei: quam uiolauit: meritas pœnas soluentem. At hercule si mox eundem grecorum urbes: aut hellepontum uastare nuntiatum erit uobis: quo dolore afficiemini: Bessum præmia uictoriae occupasse uictoriae: Tunc ad repetendas res festinabis: tunc arma capietis. Quanto aut præstat territum adhuc & uix mentis suæ cōpotē opprimere: Quatridui nobis iter superest: qui tot perculuimus niues: tot amnes supauimus: tot montium iuga transcurrimus: non mare illud: quod exæstians iter fluctibus occupat: euntes nos morat: non ciliciæ fauces: & angustia icludunt: plana omnia & prona sunt: in ipsa limie uictoriae stamus. Pauci nobis fugitiui & domini sui interfectores supersunt: Egregium me hercule opus & inter præmia gloriæ uestræ numerandum posteritati famæque tradetis. Dariū quoque hostem finito post mortem eius odio: parricidas esse uos ultos: neminem imperium effugisse manus uestras. Hoc perpetrato: quanto creditis per fas obsequētiore fore: cum intellexerint uos quæ bella suscipere: & Bessi sceleri non nomini suo irasci. Summa militum alacritate subeuntium: quocumque uellet: duceret: oratio excepta est: nec rex moratus impetum: territoque per Parthienem die ad fines hircaniæ penetrat: Cratere relicto cum iis copiis: quibus præerat: & ex manu: quam Amyntas ducebat: ad litis. yi. milibus equitibus: & totidem sagittariis: ut ab incurfio

quid macedones audita Alexandri oratione Alexander ad fines hircaniæ penetrauit

ne barbari Parthienem tueret. Phrygiam in pedimēta modico praesidio dato: campe-
stri itinere ducere iubet. Ipse cum phalange & equitatu. c. l. stadia emēsus castra in ual-
le: qua hircaniā adit: cōmunit. Nemus paltus dēsisq; arboribus umbrosū ē: pique
uallis solū rigantibus aquis: quae ex petris eminentib; manāt. Ex ipsis radicib; mōiū
Ziobēris amnis effundit: qui tria fere stadia in longitudinē uniuersus fluit: deinde sa-
xos: quod alueolum interpolat: repercussus duo itinere uelut dispensatis aquis aperit:
Inde torrens & saxos; p quā incurrit asperitate uiolentior: terram praecipit subit. Per
ccc. stadia cōditus labitur: rursusq; uelut ex alio sponte cōceptus editur: & nouum al-
ueū intendit priore sui parte spatiosior: quippe in latitudinem. xlii. stadios; diffundit.
rursusq; angustioribus coercitus ripis iter cogit: tādē in alterum amnem cadit: cui
Rhidag; Rhidago nomen est. Incolae affirmabāt quicūq; dimissi essent in cauernam: quae pro-
prior est fontis: rursus sibi aliud os amnis apertum existere. Itaq; Alexander duos tau-
ros: quae subeunt aquae terram praecipitari iubet: quorum corpora ubi rursus erum-
pit: expulsa uidere: qui missi erant ut exciperent. Quartum iam diem eodē loco quie-
tem militi dederat: cū litteras Nabarzanus: qui Dariū cū Bello interceperat: accipit
quarum sententia haec erat: se Dariū non fuisse inimicum: imo etiā quae credidisset:
utilia esse suasisse: & quia fidele consilium regi dedisset prope occisum ab eo. Agitas;
se Dariū custodiam corporis sui cōtra ius fasq; peregrino militi tradere dānata po-
Nihil esse populariū fide: q̄ p. ii. & ccc. annos iūiolatā regib; suis p̄tinissent. Se in praecipiti & lubri-
co statē cōsilii a plenti necessitate repetisse: Dariū quoq; cū occidisset. Bagoā hac ex-
spiritu caulatōe faulsecisse popularib; qd̄ insidiā sibi ite remisset. Nihil eē miseris mortali-
bus spiritu rari. Amore eius ad ultimā eē ppullū. Sed ea magis eē lecutū: quae coe-
deos a dogisset necessitas: q̄ quae optasset. In cōi calamitate suā quēq; hīc fortunā. Si uenire se
falli nō souberet: sine metu eē uētus. Nō timere: ne fidē datā tātus rex uiolaret. Deos a deo fal-
lere. li nō solere. Caeter; si cui fidē daret. uideret indignū multa exilia patere fugienti. Pa-
patria ubi triam esse: ubicūq; uir fortis eadem elegerit. Nec dubitauit Alexander fidem quo per-
uir fortis sa modo accipiebāt dare. Inuiolatū si uenisset fore. Quadratio tamē agmine & cōpo-
sedem ele sito ibat speculatores subinde pmittēs: qui explerēt loca. Leuius armatura duci bat
gerit. agmen Phalāx eā s; quebant: post pedites erāt. Impedimēta & gēs bellicosa naturae
Vallis us situs difficilis aditu curam regis intenderat. Nanq; perpetua uallis iacet usq; ad mare
q; ad mar Caspium patēs. Duo tertia eius uelut brachia excurrunt media flexu modico sinum
caspium. faciunt lunae maxime similes: cum eminet cornua nōdum totum orbem sydi re implē
Cercetae. te. Cercetae: Mossini: & Calybes a leua sūt. Et ab altera parte Leucosyni: & Amazo-
Mossini. num capi: & illos qua uergit ad septentrionē: hos ad occasū cōuersa p̄specta. Mare
Calybes. Caspiū dulcius caeteris ingentis magnitudinis serpētes alit. Piscis est in eo longe di-
Leucosy uersi ab alijs coloris: quida caspiū: qd̄ hircanū appellāt: alij sunt qui meotida palu-
ri. dē in id cadere putēt: & argumētū afferūt: aquā: quae dulcior sit q̄ caetera maria: in su-
Amazo- so paludis humore mitecere: A leptenrione ingēs i litus mare incumbit: longeq; a-
nū capi: git fluctus & magna parte exaestuans stagnat. Idē alio cali statu recipit in le fretū: eo
Mare cas deq; ipetu: quo effusū est: relabēs terrā naturae suae reddit: & qd̄ credidere nō caspi-
piū dolci um mare eē: sed ex India in hircaniā cadere: cuius fastigiū (ut supra dictū est) perpe-
us q̄ cate tua ualle submititur. Hinc rex. xx. stadia processit semita p̄p̄modū inuia: cui silua i-
ra. minebat. Torretelq; & eluuiēs iter morabant: nullo tamē hoste obuiō penetrauit: iā
Silua in demq; ad ulteriora peruentū est: praeter alios cōmeatus: quos; tū copia regio abuda-
gens. bat: pomorumq; ingens modus nascitur: & uberrimū gignētis uuis solū ē. Frequēs

arbor faciem quercus habet: cuius folia multo mele tingunt: sed nisi solis ortū inco-
lae occupauerint: uel modico tempore succus extinguit. xxx. hinc stadia p̄cellerat: cū
Pharaphernes ei occurrit: seq; & eos qui post Darii mortē pfugerant: dedens: quibus Phrata
benigne exceptis ad oppidū Aruas peruenit. Hic ei Craterus & Erigonus occurrit phernes
praefectum tauros; gentis phradatē adduxerāt. Hic quoq; in fidem receptus multis se Alexā-
exemplo fuit experiendi clemētiā regis. Satrapē deinde hircaniae dedit Menapim dro dedit
exul hic regnante Ocho ad philippū peruenerat. Tauros; quoq; gētem Pharadathi & p̄fect; phernes
reddidit: iamq; rex ultima hircaniae intrauerat: cū Artabaz;: quē Dariū fidissimū fuit tauros;
se supra duximus: cū pp̄ inquis Darii ac suis liberis modicaq; graeco; militū manu oc artabaz;
currit: dextram ueniētū obtulit rex: quippe & hospes Philippi fuerat cū Ocho regnā Alexandro
te exularet: & hospitii pignora in regem tuum ad ultimū fides cōseruata uicebat. Co occurrit.
miter igitur except;. Tu quidē inquit: rex p̄petua foelicitate floreas. Ego caeteris lat;
hoc uno torqueor: qd̄ praecipiti senectute diu frui tua bonitate nō possum. xc. & q̄ntum
annum agebat. Nouem iuuenes eadem matre geniti patrē comitabant. Hos Arta-
bazus dextrae regis ad mouit: precatus ut tā diu uiuerent: donec utiles Alexandro es-
sent. Rex pedibus iter faciebat plerūq;. Tunc ad inoueri sibi & Artabazo equos ius-
sit: ne ipso ingrediente pedib; tenex equo uehi erubesceret. Deinde ut castra lūt posita
gracos: quos; Artabazus ad duxerat: conuocari iubet. At illi nisi lacedaemonis fides da Graeci de
retur: respondent: si quid agendum ipsis foret deliberaturos. Legati erant lacedaemo dunt ale
norum missi ad Dariū: quo uictō applicuerāt se graecis mercede apud persas mili xandro.
tābas. Rex omillis sponsonū fideiq; pignorib; uenire eos iussit: fortunā quam ipse
dedisset habituros. Diu cūctātes plerūq; cōsilia narrātib; tādē uēuros se pollicētur.
At Democrates Atheniēsis: qui maxime macedonū opib; temp obstitera: uenia de democra
sperata gladio se transfigit. Caeteri: licet cōstituerat: ditioni Al: xadri se ipsos pmittūt tis atheni
x. milia & c. milites erāt. Praeter hos legati ad Dariū missi. xc. In supplementum distri- ēsis mors
butus miles: caeteri remissi domum praeter lacedaemonios: quos tradi in custodiam
iussit. Mardorum erat gens confinis hircaniae: cultu uitae aspera & latrociniis assue Mardos;
ta. Haec sola nec legatos miserat: nec uidebatur imperata factura. Itaq; rex indigna gens.
tus: si una gens posset efficere: ne inuictus esset: impedimentis cum praesidio relictis
inuieta manu comitante procedit. Noctū iter fecerat: & prima luce hostis in conspe- Hostes p
ctu erat. Tumultus magis quam praesidium fuit. Deturbauit ex collibus: quos occupa fugiunt.
uerant barbari: profugiunt: proximiq; uici ab incolis deserti capiuntur. Interiora re-
gionis eius haud sane adire sine magna uexatione exercitus poterat: luga mōiū pra-
altae siluae rapelq; inuia lepiunt ea: quae plana sunt: nouo munimēti genere impedi-
rant barbari. Arbores densae sunt ex industria cōlitae: quarum; tenecos adhuc ramos Arbores
manu flectunt: quos intortos rursus inferunt terrae. Inde uelut ex alia radice latiores densae ex
uient truci: hos; qua natura fert: adulescere non sinunt: quippe alium alij quasi ne industria
xu cōserunt: qui ubi multa tronde uestiti sunt: operiunt terrā. Iamq; occultus nexus consistat.
ramos; uelut laquei p̄petua sede iter claudit. Vana ratio erat cedēdo aperire saltum.
Sed hoc quoq; magni operis. Crebri nanq; nodi nudauerant stipites: & in se implica
ti arborum rami suspensis circulis similes lento uimine fustrabatur ictus. Incolae au-
tem ritu ferarum uirgulta subire soliti: tum quoq; intrauerant saltum: occultisq; talis Mardos;
hostem lacebāt. Ille uenātium mō latibula scrutat; plerosq; cōfodit: ad ultimū; cir plia cum
cuire saltum milites iubet: ut si qua pateret: irrumperet. Sed ignotis locis plerūq; ob macedo-
errabant. Excepti sunt quidam: inter quos equus regis; Bucephalam uocabant: quē nibus.

Bucepha- Alexander nō eodē: quo ceteras pecudes animo æstimabat: nam ille nec in dorso insi-
 lā equum dere suo patiebatur alium: & regem: cum uellet ascendere: sponte sua genua submit-
 Alexātri tens excipiebat: credebaturq; sentire quem ueheret. Maiore ergo quam decebat ira si-
 cœpunt. mul ac dolore stimulatus equū uestigari iubet: & per interpretē pronuntiarī: ni red-
 dissent neminē esse uicturū. Hac denuntiatiōe territi cū ceteris donis equum addu-
 cunt. Sed ne sic quidē mitigatus cedi siluas iubet: aggestaq; humo & mōtib; plani-
 ciē ramis impeditā exaggerari. Jam aliquantulū altitudinis opus creuerat cū barba i-
 Mardi de desperati regionē: quā occupauerāt: posse retineri. gentem suam dedidere. Rex obli-
 duntur a- bus acceptis Phradati tradere eos iussit. Inde quinto die in statiuā reuertitur. Artaba-
 lexandro zū deinde geminato honore: q̄ Darius habuerat ei: remittit domum: Iā ad urbē hircā-
 niā in qua regia Darii fuit: uentum erat: ibi Nabarzanes accepta fide occurrit: dona
 Bagoas. ingētia ferens. Inter quæ Bagoas erat specie singulari spado atq; in ipso flore pueritiæ
 cui & Darius fuerat assuetus: & mox Alexāder assueuit: eiusq; maxime p̄cibus mot⁹
 Nabarza Nabarzanī ignouit. Erat ut supra dictū est: hircaniæ finitima gens Amazonum circa
 ni igno- Termodoonia amnem themisyre incolētū campos. Reginā habebat Thalestrim:
 uit Alexā oibus inter caucasum montē: & Phasim amnem imperitantē. Hæc cupidine uisendi
 der. regis accensa finibus regni sui excessit: & cū haud p̄cul abesset: p̄misit indrantes ue-
 Amazo- nisse reginā ad eūdi eius cognoscēdiq; auidam. Protinus facta potestate ueniēdi: cæ-
 nū gens. teris iussis subsistere. ccc. fœminarū comitata processit. Atq; ut primum rex in cōspe-
 Termo- ctu fuit: equo ipsa desiluit duas lanceas dextra præferens. Vestis nō toto amazonum
 doon flu. corpori obducit: nā leua pars ad pectus est nuda: cetera deinde uelatur: nec tamē si-
 Talestris nus uestis: quē nodo colligūt: infra genua descendit. Altera papilla intacta seruat:ur:
 regina ad qua muliebris sexus liberos alant: adurit dextra: ut arcus facilius intēdant: & tela
 Alexādæ uibrent: Interrito uultu regē Thalestris intuebat: habi: ū eius haud quanq; reg; famæ
 uenit. parē oculis plustrat: q̄ppe hoibus barbaris i corporū maiestate ueneratio est: magno
 In corpo rūq; opes; nō alios capaces putāt: q̄ quos eximia specie donare natura dignata ē. Cæ-
 rū maie- ter; interrogata nū aliqd petere uellet: haud dubitauit fateri ad cōicādos cū rege libe-
 state ue- ros se uenisse: dignam ex qua ipse regni generaret hæredes. Fœminini sexus se reten-
 neratio a- turam: marem redituram patri. Alexander an cum ipso militare uellet: interrogat: &
 pud bar- illa causata sine custode regnum reliquisse: petere perseuerabat: ne se irritam spei pa-
 baros. teretur abire. Acrior ad uenerem fœminæ cupido quam regis. At ut paucos dies sub
 Alexāder sisteret perpulit. xiii. dies in obsequiū: desyderii absumpti sunt. Tum illa regnum
 Parthie- suum: rex Parthienem petiuerunt. Hic uero palam cupiditates suas soluit continēti
 nē petiit: amq; & moderationem in altissima quaq; fortuna eminētia bona in superbiā ac lalci-
 ubi conti uiam uertit. Patrios mores disciplinamq; macedonum regum salubriter temperatā
 nētiā om & ciuilem habitum uelut leuiora magnitudine sua ducēs persicæ regiæ per deorū po-
 nē soluit. tentiæ fastigium æmulabatur. lacere humi uenerabūdos pati cœpit: paulatimq; ser-
 Diadma uilibus ministeriis tot uictores gentium imbuere: & captiuis pares facere expetebat.
 sūpsit q̄li Itaq; purpureum diadema distinctum albo: quale Darius habuerat: capiti circunde-
 usus ē da dit: uestemq; persicam sumpsit ne omen quidem ueritus: quod a uictoris insignibus
 rius. in deuicti transiret habitū: & ille se quidem persarum spolia gestare dicebat. Sed cū
 illis quoq; mores induerat: superbiāq; habitus animi insolentia sequebatur. Litte-
 ras quoq; quas in europam mitteret: ueteris annuli gēma obsignabat: iis quas in asiā
 scriberet: Darii annulus imprimebatur: ut appareret unum animum duorum nō ca-
 pere fortunam. Amicos uero & equites cūq; his principes milium aspernantes qui-

dem: sed recusare non ausos: persicis ornauerat uestibus. Pellices. ccc. & lx. totidem:
 quot Darii fuerant: regiam implebant: quos spadonum greges & ipsi muliebria pati
 aſueti sequebant. Hoc luxu & peregrinis infecti moribus ueteres Philippi milites
 rudis nature ad uoluptates palam uerlabantur: totisq; castris unus omniū sensus ac
 sermo erat: plus amissum uictoria: q̄ bello quæsitum esse. Tum maxime uinci ipsos
 dedi: q̄ alienis moribus & externis: tantæ moræ domos quasi in captiuo habitu reuer-
 los pudere iam sui: regem uictis q̄ uictoribus similiorem ex macedoniæ imperatore
 Darii satrapen factum. Ille non ignarus & principes amicorum: & exercitum graui-
 ter offendi: gratiam liberalitate donisq; recuperare tentabat. Sed (ut opinor) liberis p̄-
 tium seruitutis ingratum est. Igitur ne in seditionem res uerteretur: otio interpolādū
 erat bellum: cuius materia opportune alebatur. Nanq; Bessus ueste regia sūpta Arta-
 xerxem appellari se iusserat. Scythasq; & ceteros tanais accolos cōtrahebat. Hæc na-
 barzanus nuntiabat: quem receptum in fidem regioni quam antea obtinuerat: pra fe-
 cit. Et cum graue spoliis apparatusq; luxuriæ agmen uix moueretur: suas primum: de-
 inde totius exercitus sarcinas exceptis admodum necessariis cōferri iussit in mediū:
 Planicies spatiosa erat: in quam uehicula onusta perduxerat. Expectantibus cunctis
 quid inde esset imperaturus: iumenta iussit abduci: (uisq; primum sarcinis face sub-
 ducta ceteras incendi præcipit. Flagrabant exurentibus dominis: quæ ut intacta ex-
 urbibus hostium raperent: sæpe flāmas restrinxerant: nullo sanguinis pretium audē-
 te deflere: cum regias opes idem ignis exureret: Breuis deinde ratio mitigauit dolerē
 habilesq; militiæ & ad omnia parati lætabantur sarcinarum potius: quam disciplinæ
 fecisse iacturam. Igitur bactrianam regionem petebant. Sed Nicanor Parmenionis
 filius subita morte correptus: magno desyderio sui affecerat cunctos. Rex ante om-
 nes mœstus cupiebat quidem subsistere funeri affuturus: sed penuria cōmratum se-
 stinare cogebat. Itaq; Pphilotas cum .ii. milibus & .dc. relictus: ut iusta fratri perfol-
 ueret ipse cōtēdit ad bessum. Iter faciēti litteræ ei afferuntur a finitimis satraparum:
 e quibus cognoscit bessum quidem hostili animo occurrere cum exercitu. Cæterum
 Satribarzanem: quem satrapem Ariorum ipse p̄fecisset: defecisse ab eo. Itaq; quanq;
 bello iminebat: tamen ad Satribarzanem opprimendum præuerti optimum ratus:
 leuē armaturam & equestres copias educit: totaq; nocte strenue facto itinere impro-
 uisus hosti supuenit. Cuius cognito aduentu Satribarzanes cum .ii. milibus equitum
 (nec enim plures subito cōtrahi poterāt) bactra perfugit: ceteri proximos mōtes oc-
 cupauerunt. Prærupta rupes erat: qua spectat occidentem. Eadem qua uergit ad orien-
 tem leuiore submissa fastigio. Multis arboribus obsita perēnē habet fontem: ex quo
 largæ aquæ manant. Circuitus eius. xxx. & .ii. stadia cōprehēdit. In uerice herbidus
 campus. In hoc multitudinem imbellem considerare iubet. Ipsi qua rupes erat: arborū
 truncos & saxa obmoluntur. xiii. milia armata erant: in quorum oblidione Cratero
 relicto ipse Satribarzanē sequi festinat. Et quia longius eū abesse cognouerat: a lex-
 pugnandos eos: qui edita montium occupauerant: redit. Ac primo repurgari iubet:
 quicquid ingredi possent: deinde ut occurrebant inuia cotes: præruptaq; rupes: irri-
 tus labor uidebatur obstante natura. Ille ut erat animi semper obluētantis diffcultati-
 bus: cum & progredi arduum: & reuerti periculosum esset: uerlabat se ad omnes co-
 gitationes: aliud atq; aliud ita ut fieri sole: ubi prima quæq; dānamus subiiciente ani-
 mo: hæsitanti quod ratio non potuit: fortuna consiliū subministravit. Vah. mēs Fa-
 uonius erat & multam materiam ceciderat miles: aditumq; p. r. saxa molitus. Hæc ua-

Pellices
ac spado/
nū greges

Libris i/
gr: tū est
p̄tū serui
tutis.
Bessus ar
taxerxi m
se appel
lari iulle
rat.

Nicanor
sbita mō
te corre
ptus.

Satribar
zanes de
fecit ab
alexādro

arij expu
gnantur
ab Alex.

pore torrida inauerat. Ergo aggerari alias arbores iubet: & igni dare alimen-
 terq; stipitibus cumulatim fastigium montis aequatum est. Tunc undiq; ignis iu-
 cuncta cōprehensit: flāmā in ora hostium uentus ferebat: fumus ingens uelut quadā
 nube absconderat cœlum. Sonabant incēdio siluæ: atq; ea quoq; quæ incenderat mi-
 les concepto igne proxima quæq; adurebant. Barbari suppliciorum ultimum: si qua
 intrmitteret ignis: effugere tentabant. sed qua flāmā dederat locum hostis obstabat
 Varia igitur cæde consumpti sunt. Alii medios ignes: alii in petris præcipitauerunt: quorū
 dam manibus hostium se obtulerunt: pauci semiuultuati uenere in potestatem. Hic ad
 Craterum: qui artacaua obsidebat: redit. Ille omnibus præparatis regis expectabat ad-
 uentū: captæ urbis titulo (sicut par erat) cedens: Igitur Alexander turres admoueri iu-
 bet: ipsosq; aspectu territi barbari e muris supinas manus tendentes orare cœperunt: ut
 iram in Satribarzanem defectionis auctorem reseruaret: supplicibus semet dedentibus
 parceret. Rex data uenia non obliuione modo soluit: sed omnia sua incolis reddidit.
 Ab hac urbe digresso supplementum nouorū militum occurrit. Zolus. d. equites ex
 græcia adduxerat. iiii. milia ex Illyrico Antipater miserat. Thessali eques. c. & xxx. cū
 Philippo erant. Ex Lydia. ii. milia & cc. peregrinus miles aduenerat. ccc. equites gen-
 tis eiusdem sequebantur. Hac manu adiecta dracas peruenit. Bellicosa natio est. Sa-
 trapes erat Nabarzanes sceleris in regē suū particeps Bello. Is suppliciorū quæ meru-
 erat metu profugit in Indiam. Iā nonūm diem statua erant: cum externa uis nō terri-
 tus modo rex: sed inuictus intestino facinore petebatur. Dymnus modice apud regē
 auctoritatis & gratiæ: Exoleti: cui Nichomaco erat nomen: amore flagrabat: obsequio
 uni sibi dedit: corporis uictus. Is quod ex uultu quoq; perspicere poterat: similis attoni-
 to remouis arbitris cū iuuenē secessit in templum: arcana se & silenda asserere præfatus.
 Suspensūq; expectat. one per mutuam charitatē & pignora utriusq; animi rogat: ut
 affirmet iureiurando quæ cōmiserat silentio esse tecturum. Et ille ratus nihil quod ē
 cum periurio detegendum foret indicaturum: per præcæntes deos iurat. Tum Dym-
 nus aperit in tertium diem insidias regi comparatas: seq; eius consilii fortibus uiris &
 illustribus esse participem: quibus iuuenis auditis se uero fidem in patricidio dedisse
 cōstanter abnuat: nec ulla religione: ut scelus tegat posse constringi. Dymnus & amo-
 re & metu amens dextram Exoleti complexus & lachrymans orare primū cœpit: ut
 particeps cōsilio operisq; fieret. Si id sustinere nō posset: atiamen ne proderet se: cuius
 erga ipsum beniuolentiæ præter alia hoc quoq; haberet. f. rissimū pignus: quod ca-
 put suum permisisset fidei adhuc inexpertæ. Ad ultimum auersari scelus perseueran-
 tē metu mortis terret. Ab illo capite coniuratos pulcherrimū facinorosos inchoatuos. Ali-
 as deinde affœminatū & muliebri er timidū: alias p̄ditore amatoris appellās: nunc
 ingenia promittens interdumq; regnum quoq; uelabat animum tāto facinore pro-
 cul abhorrentem: strictum deinde gladium modo illius: modo suo admouēs iugulo
 supplex idem & infestus expressit: ut tandē non solum silētium: sed etiam op̄rā pol-
 liceretur: nāq; abūde cōstans animi: & dignus qui pud. cus esset: nihil ex pristina uo-
 luntate mutauerat. Sed se captum Dymni amore simulabat nihil recusare. Scititari
 deinde pergīt: cū quibus tantæ rei loci tate iuisset. Plurimum referre quales uiri tam
 memorabili op̄a admoturi manus eēt. Ille & amore: & scelere male sanus simul gra-
 tias agit: simul gratulatur: quod fortissimis iuuenem nō dubitasset se iungere. Deme-
 trio corporis custodi P̄culao Nicanor. Adicit his Aphœbetum loceum: diosenum
 Archepolim: & Amyntam. Ab hoc sermone dimissus Nichomachus ad fratrem (cre-

Varia cæ-
 des ariog:
 Artacaua
 urbs dedi-
 tus Alex.

Supple-
 mētū no-
 uorū mili-
 tū occur-
 rit Alex.
 Dracarū
 gens.

Alexāder
 intestino
 facinore
 petebat.
 Dymnus
 Nichomā-
 co insidi-
 as Alex. si-
 eri docet.

Coniura-
 tos noia.

balion erat nomē) quæ acceperat: desert. Placet ipsum subsistere in tabernaculo: ne si
 regiam intrasset: nō assuetus adire regem: coniurati proditos se esse resciscerent. Ipse
 Ceballinus ante uestibulum regis (neq; enim propius aditus eius patebat) cōsistit op-
 periens aliquem ex prima cohorte amicorū: quo introduceretur ad regem. Forte cæte-
 ris dimissis: unus Philotas parmenionis filius incertum q̄ ob causam sustiterat in re-
 gia. Huic Ceballinus ore cōsulo magnæ perturbationis notas præ se ferens aperit: quæ
 ex fratre compererat: & sine cunctatione nuntiare regi iubet. Philotas laudato eo pro-
 tinus intrat ad Alexandrum: multoq; inuicem de aliis rebus cōsumpto sermone nihil
 eorum: quæ ex Ceballino cognouerat nuntiat. Sub uesperam eum p̄deūtē in uestibu-
 lo regis excipit iuuenis: an mādatum executus foret requirens: Ille nō uacasse sermo-
 ni suo regem causatus discessit. Postero die Ceballinus uenienti in regiam præsto est.
 Intransentemq; admonet pridie cōmunicatæ cum ip̄o rei. Ille curæ sibi esse respondit: ac
 ne tum quidem regi quæ audierat aperit. Cœperat Ceballino eē suspectus. Itaq; non
 ultra interpolandum ratus nobili iuueni (Metion erat nomen ei) super armentari-
 um posito: quod scelus pararet indicat. Ille Ceballino in armentario abscondito pro-
 tinus regi corpus forte curanti: quid ei iudex detulisset: ostendit. Rex ad compræhen-
 dendum Dymnum missis satellitibus armentarium intrat. Ibi Ceballinus gaudio
 elatus habeo te inquit incolumem ex impiorum manibus ereptum. Percunctatus dei
 de Alexander quæ noscenda erant: ordine cuncta cognoscit. Rursusq; iussit quærere
 quotus dies esset: ex quo Nicomachus ad eum detulisset indicium. Atq; illo fatente iā
 tertium esse: existimans haud incorrupta fide tanto post deferre quæ audierat: uiciri
 eum iussit. Ille clamitare cœpit eodem temporis momento: quo audisset ad Philotam
 decurrisse: ab eo p̄cunctaretur. Rex item quærēs an Philotam adisset: an institisset ei
 ut peruenirent ad se: perseuerante eo affirmare quæ dixerat: manus ad cælum tendēs
 manatibus lachrymis hęc sibi a carissimo quondam amicorū: relata gratiam quære-
 batur. Inter hæc Dymnus haud ignarus quā ob cām accerseretur a rege: gladio quo
 forte erat cinctus: grauius se uulnerat: occursum satellitum inhibitus perfertur in regi-
 am: Quem intues rex quod inquit in te Dymne tantum cogitauit nefas: ut tibi macedo-
 num regno dignior Philotas me quoq; ip̄o uideretur. Illū iā defecerat uox: Itaq; edi-
 to gemitu uultuq; a conspectu regis auerso: subinde collapsus extinguitur. Rex Phi-
 lota uenire in regiam iussit. Ceballinus inquit ultimum supplicium meritis esset si in ca-
 put meum præparatas insidias biduo texisset. Huius criminis reum Philotam substi-
 tuit: ad quem protinus indicium detulisse se affirmat quo propiore gradu amicitia me
 contingis: hoc maius ē dissimulationis tuæ facinus: & ego Ceballino magis: q̄ Philo-
 tæ id conuenire fateor. Fauentem habes iudicē: si quod admitti nō potuit: late negari
 potest. Ad hoc Philotas haud sane trepidus si animus uultu æstimaret. Ceballinum
 quidem scorti sermonem ad se detulisse: sed ip̄m tā leui auctori nihil credidisse respō-
 dit ueritum ne iurgium inter amatorē & exoletum nō sine risu aliorum detulisset. Cum
 Dymnus interemerit seip̄m: quali acūq; erat: nō fuisse reticenda: complexusq; regem
 orare cœpit: ut præteritam uitam: potiusq; culpam silentii tamē nō facti ullius intueretur.
 Haud facile dixerim: crediderit ne ei rex: an alius iram suppresserit: dextram re-
 cōciliatæ gratiæ pignus obtulit: & cōtemptum: magisq; celatū indicium eē uideri sibi
 dixit. Aduocato tamē consilio amicorū: cui tū Philotas adhibitus nō ē. Nichomachū ad regem
 introduci iubet. Is eadem quæ detulerat ad regem: ordine exposuit. Erat Craterus re-
 gi carus in paucis: & eo Philotæ ob emulatiōem dignitatis aduersus. Neq; ignorabat
 citur.

Ceballi-
 nus cōiu-
 rationē d-
 regit.
 Dymn⁹
 ad Alex.
 ducitur.

Dymn⁹
 moritur.
 Philotas
 reus fit

Nicho-
 machus
 introdu-
 citur.

saepe Alexander auribus nimia actione uirtutis atq; opere grauem fuisse: & ob ea non qdem sceleris: sed conuicia tamē suspectum. Nō aliam premendi inimici occasio nē aptiorē futurā ratus: odio suo pietatis praefrens speciem. Vtinam inq; i principio quoq; huius rei nobiscum deliberasset. Suasisset uelut ignoscere: patere potius ignorare eum q̄tum deberet tibi: q̄ usq; ad mortis metū adductum cogere potius de periculo suo: q̄ de tuo cogitare beneficio. Ille enim semp insidiari tibi poterit. Tu nō semp Philotae poteris ignoscere: Nec est quod existimes eum q̄ tantū facinus ausus est: uenia posse mutari. Scit eos q̄ materiam consumplerunt: amplius sperare non posse. At ego etiam si ipse uel poenitentia: uel beneficio tuo uictus q̄scere uolet: patrem eius Parmenionem tantū ducem exercitus & inueterata apud milites tuos: auctoritate haud multū infra magnitudinis tuae fastigium positum: scio nō a quo animo salutem filii sui debituram tibi. Quaedam beneficia odimus. Meruisse mortē confiteri pudet. Superest: ut malit uideri iniuriam accepisse: q̄ uitam. Proinde scio tibi cū illis de salute esse pugnandū. Satis hostium superest: ad quos psequēdos ituri sumus. Latus a domesticis hostibus muniendum. Hos si submoueas: nihil metuo ab externo. Haec craterus. Nec ceteri dubitant: quin cōiurationis indicium sup̄flurum nō fuisset: nisi auctor aut particeps. Quem enim piū & bonae mēti non amicū mō: sed ex ultima plebe: auditis quae ad eū delata erant: non prius ad regē fuisse cūlurū: nec Ceballini qdem exemplo q̄ ex fratre compta ipsi nuntiasset. Parmenionis filiū praefectū eq̄tatus oīum archanoꝝ regis arbitrum simulasse etiā non uacasse sermoni suo regē: ne index alium internuntium quæreretur. Nicomachū religione quoq; deum astrictū cōscientiā suā exonerare p̄perasse. Philotā consumpto pludū iocūq; poene toto die grauatū eē: pauca uerba ad caput regis p̄tinentia tā lōgo & forsitan sup̄uacuo inferere sermoni. At enim si nō credidisset talia deferentibus p̄ ueris: cur igitur extraxisset biuduū: tanq̄ indicio haberet fidem? Dimittendū fuisse Ceballinū: si dilationē eius damnabat. In suo quēq; piculo magnum animū habere: cum de salute regis timeretur credulos eē debere: uana quoq; deferētis admittere. Oēs igit̄ quāstionē de eo: ut particeps sceleris indicare cogeret: habendam esse decernūt. Rex admonitos ut consiliū silentio praemerent: dimittit. Pronuntiarī deinde iter in posterū diem iubet: nequa noui inīti consiliū daretur nota. Inuitatus est et Philotas ad ultimas ipsius epulas. Et non canare modo: sed et familiariter alloq̄ cum eo: quē damnauerat: sustinuit. Secūda deinde uigilia luminibus extinctis cum paucis in regiā coeunt Ephestion: & Craterus: & Cenus: & Erigonus. Hi ex amicis. Ex armigeris aut̄ Perdicas & Leonatus. Per hos imparum: ut q̄ iuxta praetoriū excubabāt: armati uigilarent. Iā ad omnes aditus dispositi erant eq̄tes: itinera quoq; obsidere iussi: ne q̄s ad Parmenionē: q̄ tum mediā: magnisq; copiis praerant: occultus euaderet: Attarras aut̄ cū trecentis armatis intrauerat regiā: huic decem satellites tradunt: quosq; singulos deni armigeri sequebant. Ii ad alios cōiuratos comprehendendos distributi sunt. Attarras cū trecentis ad Philotam missus clausum aditū domus moliebat. L. iuuenū p̄mptissimis stipatus. Nam ceteros cingere undiq; domum iusserat: ne occulto aditu Philotas posset elabi. Illū siue securitate animi: siue fatigatione resolutū somnus oppresserat: quem Attarras torpente ad huc occupat. Tandem ei sopore discusso cū iniiceret cathanae: uicit inq; bonitatem tuam Rex inimicorum acerbitas: nec plura locutum capite uelato in regiā adducunt. Postero die rex edixit: omnes armati coirent. vi. milia fere militum uenerāt: praeterea turba lyxarum calonumq; impleuerāt regiā. Philotā armigeri agmine suo tēgebāt

Oēs quae
stōne de
Philota
habendā
decernūt

Philotas
uinctus i
regiā ad
ducitur.

ne ante conspici posset a uulgo: q̄ rex allocutus milites eēt. De capitalibus rebus metu Mos macedonū modo inquirebat. Exercitus in parte erat uulgi: nihil potestas regū uaccedonum
lebat: nisi prius ualisset auctoritas. Igit̄ primū Dymni cadauer inferē: plarūq; quid de capita
parasset: quo uel casu extinctus eēt ignaris. Rex deinde in concionē p̄cedit uultu praefrens libus re
ferens dolorem animi. Amicorum quoq; m̄stitia expectationem haud paruam ei fecerant. Alex. ofo
cerat. Diu rex demisso in terram uultu aōito stupentiq; similis stetit. Tandē recepto aīo: poene inq; milites paucorum hominū i scelere uobis ereptus sum: deū p̄uidentia
& misericordia uiuo. Conspicūsq; uest. uenerabilis cogit: ut uehementius particeps irasceret: q̄ spiritus imo unus uitae meae fructus est tot fortissimis uiris de me opte
meritis referre adhuc gratiā possem. Interrupitq; orationem militum gemitus: abor
taq; sunt oibus lachrymae. Tum rex inq; q̄to maiorē in animis uestris motū excitabo
cū tanti sceleris auctores ostendero: quorū mentionē adhuc reformido: & tanq̄ salui
esse possint: nominibus abstineo. Sed uincenda ē memoria pristinae charitatis: & cō
iuratio impioꝝ ciuū detegenda. Quomō aut̄ tantū nefas filiam: Parmenio illa aetate
tot meis: tot parentis mei meritis deuinctus: oīum nobis amicorū uetustissimus ducē
tanto sceleri se praebuit. Minister eius Philotas Leucolaum: & Demetriū & hūc Dymnum: cuius corpus aspicitis: ceterosq; eius amentiae comites in caput meū suborna
uit. Fr̄mitus undiq; indignantium quarētūmq; tota cōcione obstrepebat: qualis so
let esse multitudinis & maxime militaris: ubi aut studio agitur: aut ira. Nicomach⁹ de
inde & Metron & Ceballinus p̄ducti: quae quisq; detulerat exponunt: nullius coḡ in
dicio. Philotas in particeps sceleris destinabatur. Itaq; indignatiōe expressa uox indi
cium silentio excepta est. Tum rex qualis inquit ergo animi uobis uidetur qui hui⁹ rei
delatum indicium id ip̄m sup̄flit? Quod nō fuisse uanum Dymni exitus declarat in
certā rem deferens tormenta non timuit. Ceballinus ne momētum qdem temporis di
stulit exonerat se: ut eo ubi lauabar irruperet. Philotas solus nihil timuit nihil credidit
O magni animi uis: iste regis piculo cum moneret: ultimum nō mutaret indicem tā
ta rei sollicitus nō audiret. Subest nimis silentio facinus: & uida spes regni praecipit
tem animū ad ultimum nefas impulit. Pater mediā praefrens. Ipse apud multos copiarū
duces meis p̄potens uiribus maiora: q̄ capit sperat. Orbis quoq; mea: sine liberis sū
spis. Sed erat Philotas. In uobis liberos parentes cōanguineos habeo. Vobis saluis
orbis esse non possum. Epistolā deinde parmenionis interceptā q̄ ad filios Nicanorē
& Philotā scripserat recitat: haud sane indicium grauioris consiliū ferentē. Nāq; sum
ma eius haec erat. Primum uestri curā agite: deinde uestroꝝ: sic enim quae destinauimus:
faciemus: adiecitq; rex sic eē scriptā: ut siue ad filios puenisset: a consciis posset i
telligi: siue intercepta esset: falleret ignaros. At enim Dymnus cum ceteroꝝ p̄ticipes sce
leris indicaret: Philotā nō nominauit: hoc qdem illius nō innocētiae: sed potētiae indi
cium ē: quod sic ab iis timefēt: a quibus prodi potest: ut dum de se fatrant: illum tamē
celest. Ceteroꝝ Philotam ip̄ius indicat uita. Amyntae: q̄ mihi cōsobrinus fuit: & in ma
cedonia capiti meo impias cōparauit insidias: socium & cōsocium adiunxit. Hic Atta
lo quo grauiorē inimicum nō habui: sororē suā in matrimonium dedit. Hic cum scri
plisset ei p̄ iure tā familiaris usus atq; amicitiae: qualis fors edita eēt. Iouis Hammonis
oraculo sustinuit scribere mihi: se qdē gratulari quod in numeris deoꝝ receptus essem
Ceteram misereri eoꝝ: quibus uiuendum esset sub eo: q̄ modum hoīs excederet. Haec
sunt et̄ pridē animi alienaua me & inuidētis gloriae meae indicia: quae equidem mili
tes quādiu licuit: in aīo meo pressi. Videbar enim mihi partē uiceꝝ meorum abrum
f i i

Attalas
Alex. ini
micus.

pere: si in quos tam magna contulerā: uiliores mihi facerē. Sed iā nō uerba puniēda sunt: lingua temeritas puenit ad gladios: Hos (si mihi creditis) Philotas in me ꝑcucit: si ipse dimisi: quo me conferā milites: cui caput meū credā? Eqtai optimæ exercitus ꝑti principibus nobilissimæ iuuetutis unum ꝑfecit: salutem spe in uictoriā meam fidei eius tutelæq; cōmissi: partē in idē fastigium: in quo me ipsi posuistis: admouit: Mediā qua nulla opulentior regio ē: tot ciuū sociorūq; milia: ꝑcipio eiꝑ ditioniq; subieci. Vnde ꝑsidium petierā: periculū existit. Quā sceleriter in arce occidisset potius hostis ꝑda: q̄ ciuis uictima? Nūc seruatus ex piculis: quæ sola timui: in hæc incidi: quæ timere nō debui. Soleris identidē a me milites petere: ut saluti meæ patcā. Ipsi mihi ꝑstare potestis: quod suadetis ut faciā. Ad uestras manus: Ad uestra arma cōfugio: iuitis uobis saluū esse nolo: uolentibus non possum: nisi uideor. Tū Philotā religatis ꝑst tergum manibus obsoleto amiculo uelatū iussit induci: facile apparebat motos esse tam miserabili habitu nō sine inuidia pauloante cōspecti. Ducem eqtatus pridie uiderant sciebāt regis interfuisse cōiuiū. Repete nō reū qdē modo: sed et damnatū immo uinctum intuebant. Subibat animos Parmenionis quoq; tanti ducis tā elari ciuis fortuna: qui quomodo duobus filiis Hectore & Nicanore orbarus: cū eo: quē reliquū calamitas fecerat: absens diceret cām: Itaq; Amyntas regis ꝑtor inclinātā ad misericordiam cōcionem rursus aspera in Philotā oratione commouit. Proditos eos esse barbaris: neminem ad coniugem suam: neminem in patriam & ad parentes fuisse redditurum: uelut truncū corpus dempto capite sine spiritu: sine nomine aliena terra ludibrium hostis futuros. Haud quā ꝑspre ipsius Amyntæ oratio grata regi fuit: qd coniugū: quod patriæ admonitos pigriores ad cetera munia exequenda fecisset. Tū Ceballinus quāq; Philotæ sororē matrimonio secū cōiunxerat: tamen acius q̄ quisquam in Philotā inuectus ē: parricidam esse regis patriæ exercitus clamitās: saxūq; quod ante forte pedes iacebat eripuit emittitur in eū: ut ꝑteriq; credideret: tormētis subtrahere cupiens: sed rex manū eius inhibuit dicēdæ prius causæ debere fieri reo potestatem: nec aliter iudicari passus: se affirmans. Tū dicere rursus ꝑmissus Philotas siue cōsciētia sceleris: seu piculi magnitudine: amnes & attonitus nō attollere oculos: nō hiscere audebat. Lachrymis deinde manūibus linquēte animo in eū a quo tenebat incubuit Absterisq; amiculo eius oculis paulatim recipiens spiritum ac uocē dicturus uidebatur. Iāq; rex intuens eum macedones inquit de te iudicaturi sunt: quæro an patrio sermone sis apud eos usus. Tum Philotas ꝑter macedōas inq; ꝑteriq; ad sunt: quos facilius quæ dicam ꝑcepturos arbitror: si eadē lingua fuero usus qua tu ægisti non ob aliud credo: q̄ ut oratio tua intelligi posset a pluribus. Tum rex equid uidetis odio et sermonis patrii Philotam teneri. Solū q̄ ꝑpe fastidit eū dicere. Sed dicat sane utcuq; cordi ē: dum memineritis æque illum a nostro more atq; sermōe abhorre. Atq; ita cōcione excessit. Tum Philotas uerba inq; innocenti repire facile ē: modum uerborū misero tenere difficile. Itaq; inter optimā conscientiam: & iniquissimā fortunā destituit ignoro: quo modo & a se meo & temporī pareā. Absit qdem optimus causa meæ iudex: q̄ cur me ipse audire noluerit nō me hercule excogito cū illi utiq; cognita cā tā dānare me liceat q̄ absoluere. Nō cognita uero liberari absente nō possum qn a ꝑsentē dānatus sum. Sed quāq; uicti hoīs non superuacua solum: sed et inuicta defensio ē quæ iudicem non docere uidetur sed arguere: tamē utrunq; licet me dicere: memetipse nō deserta: nec cōmittā: ut damnatus etiam mea sententia uidear. Egdem cuiꝑ criminis reus sum nō uideo iter coniuratos nemo me nominat: De me Nichomachus

Philotas religatis ꝑst tergum manibus ꝑducitur. Amyntæ oratio haud grata regi fuit.

Philotas ꝑ se cām dicit.

nihil dixit. Ceballinus ꝑstq; audierat: scire nō potuit. At qui coniurationis caput me fecisse credit rex. Potuit ergo Dymnus eum ꝑterire: quē insequēbatur: ꝑst me cū quærenti socios falso fuerim nomināndus: quo facilius: qui tenebat: posset impelli: nō enim detecto facinore nomē meū ꝑterit: ut posset uideri socio ꝑpercisse. Nicomachus: quem taciturnum archana de semetipso credebat: cōfessus aliis nominatis me unū subtrahere. Quæso cōmilites si Ceballinus me nō adisset: nihil me de coniurationis scire uoluisset: num hodie dicerem eam nullo me nomināte: Dymnus sane & uiueret adhuc: & uelut mihi ꝑceret. Quid ceteri: q̄ de se confitebunt me uidelicet subtrahēt Maligna est calamitas: & fere noxius cū suo supplicio cruciet: ægescit aliē. Tot cōscii in eculeum qdem impositi ueg; latebunt. At q̄ nemo parcat morituro: nec cuiquā morituro ut opinor. Ad ueg; crimen & ad unū reuertendū mihi ē. Cur rem delatā ad te tacuisti: cur tam securus audisti: hoc quæcūq; ē: confessio mihi ubiq; es Alexāder remisisti: dextrā tuā amplexus recōciliatū pignus animi cōiuiū quoq; interfui. Si credidisti mihi: absolutus sum: si ꝑpercisti dimissus: uel iudiciū tuū serua. Quid hæc ꝑxima nocte qua digressus sum a mensa tua feci: quod nouū facinus delatū ad te mutauit animū tuū? graui sopore acquiescebam: cum me malis indomientē meis inimici uincendo excitauerunt. Vnde & parricidæ & ꝑditori tam alti quies somni. Scelerati cōscientia obstrepente cum dormire non possunt: agitant eos furia non citato modo: sed & cōsumato parricidio. At mihi securi atem primum innocētia mea: deinde dextra tua obtulerāt non timui ne plus alienæ crudelitati apud te liceret: q̄ clamētia tua. Sed ne te mihi credidisse ꝑniteat: res ad me ꝑferebat a puero: q̄ nō testem nō pignus in dicitū exhibere poterat: impleturus oēs metu si cepisset audiri. Anatoris & scorti iurgio interponi aures meas credidi infelix: & fidē eius suspectam habui: quod nō ipse deferret: sed fratrem potius subornaret. Timui ne negaret mandasse se Ceballino: & ego uideret multis amicorū regis fuisse piculi causa. Sic quoq; cōlaxerim: neminē inueni: q̄ malet ꝑtere me q̄ incolūmē eē. Quid inimicitiaꝝ creditis accepturum fuisse: si infontes lacecessissem? At enim Dymnus se occidit: Num igitur facturum eum diuinæ ꝑtuit: minime. Ita quod solū iudicio fidem fecit: id me cum a Ceballino interpolatus sum mouere nō poterat. At hercule si cōscius Dymno tantū sceleris fuisset biduo illo ꝑditos esse nos dissimulare non debui. Ceballinus ipse tolli de medio nullo negotio potuit. Deinde ꝑst delatū iudiciū: qd opperiturus erā? Cubiculū regis solus intraui ferro qdem cinctus. Cur distuli facinus? An sine Dymno non sum ausus? Ille igitur princeps coniurationis fuit. Sub illius umbra Philotas latebā: q̄ regnum macedonū affecto. Et quis e uobis corruptus ē donis? quē ducē: quem ꝑfectum impensius coluit? Mihi qdē obiicitur: quod locietatem patrii sermonis aspneret quod macedonum mores fastidiam. Si ergo imperio quod dedignor imineo: iam pridem natiuus ille sermo cōmērcio aliarum gētium exoleuit: tā uictoribus: q̄ uictis peregrina lingua discenda est. Nō me hercule ista me magis lædunt: q̄ amyntas ꝑdica filius insidiatus ē regi: cum quo quod amicitia fuerit mihi: nō reculo defendere: si fratrem regis nō oportuit diligere a nobis. Sin autem in illo fortunæ gradu positum et uenerari necesse erat: utrū quæso quod non diuinai reus sum? An impiorū amicis infontibus quoq; moriendū est? Quid si æquum ē: cur tam diu uiuo: si iniustum: cur nūc demū occidor? at enī scripsi: misereri me eorum: quibus uiuendum eēt sub eo qui se iouis filium crederet. Fides amicitiaꝝ ueri cōsiliū periculosa libertas me decipistis: uos: quæ lentiebā: ne reticerem: impulistis: scripsisse me hoc fateor regi uō de rege: nō enim faciebam inuidiā

Scelerati conscientia obstrepente agitur a furis

menta quæ tollere non possent: tamen non recusare. Illi collocuti satis quæsitum uideri ad regem reuertuntur: qui postero die & quæ confessus erat Philotas recitari: & ipsum quia ingredi non poterat iussit afferrî: omnia ignoscendo eodem Demetrius: qui proximi sceleris participes esse arguebat: producit: multa affirmatione animique pariter constantia & uultu abnuens quicquid sibi in regem cogitatum esse. Tormenta etiam deposcebat in semetipsum cum Philotas circumlatis oculis: ut incideret in Calin quendam haud procul stantem: prius eum iussit accedere. Illo perturbato & recusanti transire ad eum: patieris inquit Demetrius mentiri: rursusque me excruciaris? Calini uox sanguinisque defecerant: & macedones Philotam inquinare innoxios uelle suspicabantur: quia nec a Nicomacho: nec ab illo Philota: cum torqueretur nominatus esset adolescens: qui ut prefectos regis circumstantes se uidit: Demetrius & semetipsum id facinus cogitasse confessus est. Omnes ergo a Nicomacho nominatos more patrio dato signo saxi obruerunt. Magnano non modo salutis: sed etiam uitæ periculo liberatus erat Alexander: quippe Armenio & Philotas principes amicorum nisi palam fontes sine indignatione totius exercitus non potuissent damnari. Itaque anceps quæstio fuit: dum inficiatus est facinus: crudeliter torqueri uidebatur. Post confessionem etiam neque Philotas amicorum misericordiam meruit.

Q. CVRTII DE REBUS GESTIS ALEXANDRI MAGNI REGIS MACEDONVM LIBER SEXTVS.

Philota m rufdor.
Philota m rufdor.
Lincestes alex. ex custodia educitur.
Lincestes alex. occiditur.

PHILOTAM Sicut recetibus sceleris eius uestigiis iure affectum: supplicio celsuerat milites: ita posteaque delierat eum quem ostendissent: inuidia in misericordiam uertit. Mouerat & claritas iuuenis: & prius eius senectus atque orbitas. Primus Asia apuerat regi: omnium periculum ei perticeps: semper aliter acie cornu defenderat. Philippo quoque ante ceteris amicus: & ipsi Alexandro tanta fiducia: ut occidendi Attalum non alio ministro uti mallet. Horum cogitatio lubibat exercitum: seditionesque uoces referebant ad regem: quod illud haud sane motus satisque prudens otii uitia negotio discuti edixit: ut omnes in uestibulo regie preesto afforet: quos ubi frequentes adesse cognouit: in concione processit: haud dubie ex proposito affarios postulare cepit: ut lincestes Alexander: qui multo antequam Philotas regem uoluisset occidere: exhiberet. A duobus indicibus: sicut supra diximus: delatorem tertium tantum custodiebat in uiculis. Eundem in Philippi quoque caede coniurasse cum Paulania per conuictum fuit: sed quia primus Alexandrum regem salutauerat supplicio magis quam crimini fuerat exceptus. Tunc quoque antipatri loceri eius preces iustam regis iram morabant. Ceteris recaduit soporatus dolor: quippe ueteris periculi memoriam presentis cura renouabat. Igitur Alexander ex custodia educit: iussitque dicere quicquid toto triennio meditatus erat defensionem: tamen hæsitans & trepidus pauca ex his que conuoluerat protulit: ad ultimum non memoria solus: sed et mens eum destituit. Nulli erat dubium: quoniam trepidatio conscientie indicium eum: non memoriam uicium. Itaque ex his que proxime astiterat ob uictate adhuc obliuioni læcis confoderunt: cuius corpore sublato lex introduci iussit Amyntam & Symmanam. Polemon uero minimus ex fratribus: cum Philota torqueri conuersus: profugerat. Omnium Philota amicorum: hi carissimi fuerant ad magna & honorata mysteria illius maxime suffragatione producti: meminera: quæ rex summo studio ab eo consiliatos sibi. Nec dubitabat huius quoque ultimi consilii fuisse participes. Igitur olim sibi suspectos matris suæ litteris: quibus esset admonitus: ut ab his salutem suam tuere

tur: ceterum se inuitum deteriora credentem: nunc manifestis indicibus uictum iussisse uinciri. Nam pridie que detegeretur Philotæ scelus: quin in secreto cum ipso fuisset non posse dubitari. Fratrem uero qui profugerit: cum Philotas torqueretur: aperuisse fugam. Nuper præter consuetudinem officii spem amoris longius ceteris aduouisse semetipsum lateri suo nulla probabili causa: sequi mirantem non uice sua tali fungeretur officio: ex ipsa trepidatione eorum perterritum strenue ad armigeros: qui proxime se quebantur: recessisse. Ad hoc accedere quod cum Antiphatenes scriba equitum Amyntæ denuntialet: pridie que Philotæ scelus deprehensum esset ut ex suis equis more solito darentur: qui amiserant suos: superbe respondisse: nisi incepto desisteret: breui scitum: quod ipse esset. In lingua uolentia temeritateque uerborum: quæ in semetipsum iacularetur: nihil aliud eum que scelesti animi indicem ac testem: quæ si uera eum: idem meruisse eos: quod Philotam. Si falsa exigere ipsum ut resellant. Productus deinde Antiphatenes de equis non traditis & adiectis eum nimis superbe responsis insimulat. Inde captus Amyntas facta dicendi potestate: nihil inquit interest regis: peto ut dum dico uinculis liberer. Rex solui utrumque iubet: desideratque Amyntæ ut habitus quoque redderetur: armigeri lanceam dari iussit: que ut leua comprehendit euitato eo loco: in quo Alexandri corpus paulo ante iacuerat. Qualiscumque inquit exitus nos manet Rex: confitemur prosperum: tibi debituros tristiore fortunæ imputaturos. Sine præiudicio dicimus: liberis corporibus animique habitum eum in quo te comitari solemus: reddidisti. Causam non possumus: fortunam timere desinemus. Te quaeso: permittas mihi id primum defendere: quod a te ultimum obiectum est. Nos rex sermonis aduersus maiestatem tuam habiti nulli conscii sumus nobis. Dicerem in pridem uicisti te inuidiam: nisi periculum esset: ne alia maligne dicta crederes blanda oratione purgari. Ceteris etiam si militis tui uel in agmine deficientis & fatigati: uel in acie periclitantis: uel in tabernaculo ægri & uulnera curantis: aliqua uox asperior a se eum accepta: merueramus fortibus factis: ut malles ea temporis non potuere: que animo: cum quid accidit tristius omnes rei sunt. Corporibus nostris: quæ utique non odimus: intactas aduouemus manus. Patentes liberis si occurrat: & ingrati & inuisi sunt. Contra cum donis honoramur cum præmiis onusti reuertimur: quod ferre nos potest quod illam animorum alacritatem continere militatum: nec indignatio: nec læticia moderata eum. Ad omnes affectus impetu rapimur. Vituperamus: laudamus: miseremur: irascimur. Vtrumque præsens mouit affectio: modo in diem adire & oceanum liber: modo coniugium & liberorum patriæque memoria occurrit. Sed has cogitationes: has inter se colloquentium uoces signum tuba datum finit. In suos ordines quisque currimus: & quicquid irarum in tabernaculo conceptum est: in hostium effundit capita. Vt in Philotas quoque intra uerba peccasset. Proinde ad id reuertar: propter quod rei sumus. Amicitiam quæ nobis cum Philota fuit: adeo non eo inficias: ut expetisse quoque nos: magnosque ex ea fructus percipisse confitear. An uero parmenionis quem tibi proximum esse uoluisti filium: omnes prene amicos tuos dignatione uincens cultum a nobis eum miraris? Tu hercule si uerum audire uis rex: huius nobis periculi causa es. Quis enim alius efficit: ut ad Philotam decurreret: que placere uellent tibi? Ab illo traditi ad hunc gradum amicitie tue ascendimus. Is apud te fuit: cuius gratiam expectere: & præ timere possemus. Si non prope modum uerberatu ei omnes te prætereunte iurauimus: eodem nos inimicos amicosque habituros eum quæ tu habes: hoc sacro pietatis obstricti aduersaremur. quem tum omnibus præferebas. Igitur si hoc crimine est: tu paucos innocentes habes: imo hercule neminem. Omnes enim Philotæ amici eum uoluerunt: sed tamen idem: quot uoluerunt eum non poterant. Ita si a conscientis amicos non diuidis: nec ab amicis quod separabis illum: quod idem eum

Antiphatenes scriba equitum

Amyntas captus.

Amyntas pro se causam dicit.

Ad omnes affectus impetu rapimur.

luerūt. Quod igit̄ cōsciētia affert̄ iudiciū: ut opinor̄ q̄a pridie familiariter & sine ar-
bitris locut̄ ē nō b̄scū. At ego purgare nō possem: si pridie q̄c̄q̄ ex uetere uita ac mo-
re mutassem. Nūc uero si ut oībus dieb̄ illo quoq; q̄ suspect̄ ē: fecim̄: cōsuetudo di-
luet crimē. Sed equos antiphani nō dedim̄: & pridie q̄ philotas detect̄ est: hęc mi-
hi cū Antiphane rex erat: q̄ si nos suspectos facere uult: qd̄ illo die equos nō dedim̄:
semetip̄m: qd̄ eos desiderauerit: purgare nō poterit. Anceps. n. crimē est iter retinētē
& exigētē: nisi qd̄ melior ē cā suū nō tradētis: q̄ polcētis alienū. Cæter̄ rex equos de-
cē habeo: eqs Antiphane octo iā distribueratis: q̄ amiserāt suos. Oīo duos ipse ha-
bebā quos cū uellet abducere hō sup̄bissim̄ certe iniquissime: nisi pedes militare uellē
retinē cogebat. Nec īficiās eo liberi hoīs aīo locutū eē me cū ignauissimō: & hoc unū
militiā suā usurpāt: ut alienos equos pugnaturis distribuat. Huc. n. maloꝝ uentū ē:
ut uerba mea eodē tpe & Alexādro excusē & Antiphani. At hercule mater de nobis
inimicis tuis scripsit. Vtinā prudētius eēt sollicita pro filio: & nō inanes quoq; species
anxio aīo figuraret. Quare. n. non ascribit metus sui cām: Deniq; nō ostendit aucto-
rem: quo facto dicto ue nostro mota tam trepidas tibi l̄ras scripsit. O miserā cōditio-
nem meā: q̄a forsitan nō piculolius est tacere q̄ dicere. Sed utcūq; cessura res est: ma-
lo tibi defensionē meā displicere: q̄ cām. Agnosces autem quæ dicturus sum: quippe
meministi: cum me ad pducendos macedonia milites mitteres dixisse te multos inte-
gros iuuenes in domo tuā matris abscondi. Præcepisti igitur mihi: ne quē præter te ī-
tuerer: sed detrectātes militiā pducerem ad te. Quod eodem feci: & liberius: q̄ expe-
diebat mihi executus sum īperium tuū Gorgian & Hegateum & Gorgatan: quoz;
bona opera uteris inde pduxī. Quid igit̄ iniquus est q̄ me: qui si tibi nō paruissim̄: iu-
re daturus sui pœnas: nunc p̄ire q̄a parui: Neq; n. ulla alia matri tuæ psequendi nos
cā est: q̄ quod utilitatem tuā muliebri præposuimus gratiā. Vīm macedonum pedi-
tum & dc. equites adduxi: quoz; pars secutura me non erat si militiā detrectāibus in-
dulgere uoluissim̄. Sequit̄ ergo: ut q̄a illa ppter hęc cām irascit̄ nobis tu miūges ma-
trem: qui irā eī nos obtulisti: dū hęc Amyntas agit: forte supuenerunt: qui fratrem
eius Polemonem: de quo ante est dictū: fugientē cōsecuti uictum reducebāt. In festa
cōcio uix īhiberi potuit: q̄n̄ p̄n̄ suo more saxa in eum iaceret. Atq; ille sane īterritus
nihil īqt̄ p̄ me de p̄cor: mō ne frat̄z innocentiā fuga īputet̄ mea. Hic si defendi nō p̄t
meum crimen sit. Hoꝝ ob id ip̄m melior est cā: qd̄ ego qui p̄fugi suspectus sum. At
hęc elocuto uniuersa cōcio assensa ē. Lachrymæ deide oībus manare cœpunt: adeo
in cōtrarium repente mutatis: ut solum p̄ eo esset: qd̄ maxie læserat. Iuuenis erat pri-
mo ætatis flore pubescens: quē iter eqtes tormentis Philotæ cōturbatos alien̄ terror
abstulerat. Desertum. n. a comitibus & hæsītātem inter reuertendi fugiendiq; cōsiliū
q̄ secuti erāt occupauerunt. Is tum flere cœpit: & os suū cōuerberare moest̄ nō suam
uicem: sed ppter ipsā periclitātū frat̄z. Moueratq; iā regē nō cōcionem mō: sed un̄
erat īplicabilis frater: q̄ terribili uultu ītuēs eum. Tum ait demēs lachrymare debue-
ras: quum equo calcaria subderes frat̄z desertor & desertor̄z comes. Miser quo & un-
de fugiebas: Effecisti ut reꝝ capitis accusatoris uterer uerbis. Ille peccasse se: sed gra-
uī ī frēs: q̄ ī semetip̄m fatebat̄. Tum uero neq; lachrymis neq; acclamatōib̄: q̄bus
myntæ ac studia sua multitudo p̄fitec̄ tēperauerunt. Vna uox erat pari emissā cōsensu: ut īson-
eius fratri tūb̄ & fortūb̄ uiris p̄ceret: amici quoq; data misericordiā occasiōe cōsurgunt: flētēsq;
bus igno regē de p̄cant. Ille silētio scō: & ipse inqt̄ Amyntā mea sn̄ia frēsque eius absoluo. Vos
uit. autē iuuenes malo beneficii mei obliuiscī: q̄ periculi ur̄i meminisse. Eadē fide redite ī

Polemon
capt̄ i cō-
cionē per-
ducitur.

Alex. A.
myntæ ac
eius fratri
bus igno-
uit.

gratiā meā: qua ip̄se uobiscū reuertor. Nisi quæ delata essent excussisse ualde: diffi-
mulatio mea superare potuisset. Sed satius est purgatos eē: q̄ suspectos. Cogitate ne
minē absolui posse: nisi q̄ dixerit cām. Tu Amynta ignosce fratri tuo: erit hoc simpli-
citer et recōciliatū animi tui pignus. Cōcione deinde dimissa: Polydamāta uocari iu-
bet. Longe acceptissimus Parmenioni erat: p̄ximus lat̄ri in acie stare solitus. Et q̄q̄
cōsciētia fretus in regiā uenerat: tamē ut iustus ē: fratres suos exhibere admodū iuue-
nēs & regi ignotos ob ætatē fiducia in sollicitudinē uersa trepidare cœpit: sapī quæ
noce: e possent: q̄ q̄bus eluderet̄ reputās. Iā armigeri q̄bus īpatū erat pduxerāt eos:
quū exāguē metu Polydamāta p̄pius accedere iubet. Submotis oībusq; scelere inqt̄
Parmenionis oēs pariter appeti sum̄. Maxime ego ac tu: quos amicitia sp̄e fetellit
ad quē psequēdū puniēdūq; uide q̄tū fidei tuæ credā: te ministro uti statui. Obsides:
dū hoc pagis erūt fratres tui. Proficiscere in mediam & ad p̄fectos meos l̄ras scriptas
manu mea perfer. Velocitate popus est: qua celeritatē famæ antecedas. Noctu pueni-
re illuc te uolo: postero die quæ scripta erunt exequi. Ad parmeniona quoq; ep̄stolas
feres: unam a me: alteram Philotæ noīe scriptā. Signū annuli eius in mea potestate ē
Si pater credit a filio īpressū: quū te uiderit nihil meuet. Polydamas tāto liberat̄ me
tu īpensius ē: q̄ exigebat̄ p̄mittit operam. Collaudatusq; & præmiis oneratus: depo-
sita ueste: quā habebat: arabica induit̄. Duo arabes: quoz; interim cōiuges ac liberi
uinculū fidei obsides apud regē erāt: dati comites. Per deserta etiā ob siccitatē loca ca-
melis. xi. die: quo destinauerat pueniunt. Et prius q̄ ipsius nūtiaret̄ aduentus: rursus
Polydamas uestē macedonicā sumit: & in tabernaculū Cleātri (p̄tor hic regī erat)
quarta uigilia puenit. Redditis deinde litteris cōstituerūt prima luce ad Parmenionē
coire. Nāq; cæteris quoq; litteras regis attulerat. Iam ad eū uēturi erāt: cū Parmenioi
polydamāta uenisse nūtiauerūt: q̄ dū lætat̄ aduentu amici simulq; noscēdi: quæ rex
ageret auidus (q̄ppe longo interuallo nullā ab eo ep̄istolā accepit) Polydamāta req̄-
ri iubet. Diuersoria regionis illius magnos recessus habet: amœnolq; nemorib̄ ma-
nu cōsitis. Ea præcipue regū satraparūq; uoluptas erat. Spatiabat̄ in nemore Parme-
nion medius inter duces: quibus eī at īperatū litteris regis: ut occideret. Agenda autē
rei cōstituerāt tēpus: cum Parmenion a polydamāte litteras traditas legere cœpisset:
Polydamas procul ueniens: ut a Parmenione cōspectus uultu læticiæ speciē p̄raferet̄
te ad cōplectendū eū cucurrit: mutuaq; gratulatione functi: Polydamas ep̄istolā a re-
ge scriptā ei tradidit. Parmenion uinculū ep̄istolæ soluēs: qd̄nā rex ageret requirerat
Ille ex ipsis litteris cogniturū esse respondit. Quibus parmenion lectis: rex inqt̄ expe-
ditionē parat in Aracosios. Strenuū hoīem & nunq̄ cessantē. Sed tēpus salutis suæ tā-
ta iam parta gloria parcere. Alterā deinde ep̄istolā philotæ noīe scriptā lætus: quod
ex uultu notari poterat: legebat. Tū eius latus gladio haurit Cleāter: deinde iugulū
ferit: cæteri exanimū quoq; cōfodiunt: Et armigeri qui aditu nemoris astiterāt: cogni-
ta cæde cuī causa ignorabat̄: in castra pueniūt: & tumultuoso nūcio milites cōcitāt.
Illi armati ad nemus: in quo p̄petrata cædes erat coeūt: & ni polydamas cæteri q; eiul-
dē noxæ participes dedant̄: murū circūdatū nemori cuersuros denūtiāt: oīumq; san-
guine duci parēturos. Cleāter priores eoz; īromitti iubet: littera q; regis scriptas
ad milites recitat: q̄b̄ īfidiā parmenionis in regē: p̄cesq; ut ip̄m uindicaret̄ cō. in bā-
tur. Igitur cognita regis uolūtate: nec qd̄ indignatiōe: sed tamē seditiōe cōp̄ssa ē. Dis-
plis plurib̄ pauci remāl. rūt: q̄ saltē ut corp̄ ipsī se pelire p̄mitterēt: p̄cabāt. Diuid-
ne gratū ē Cleātri metu: ne offenderet regē. Perūnacī deide p̄cātibus materiē cōstet

polyda-
mas ad p-
menionē
in mediā
mittitur.

polyda-
mas red-
dit l̄ras p-
menioni.

parmeni-
on occidi-
tur.

Caput p/ nationis subtrahendam ratus: capite deciso truncum humare permisit. Ad regem ca
menionis put missum est. Hic exitus Parmenionis fuit militiæ domiq; clarî uiri. Multa sine re/
ad Alexā. ge prospere. Rex sine illo nihil magnæ rei gesserat. Felicitissimo regi & omnia ad for/
delatū. tunæ suæ exigenti modum satiffecit. lxx. natus annos iuuenis ducis & sæpe etiam gre/
gariî militis munera explicuit. Acer consilio; manu strenuus; charus principibus; uul/
go militum acceptior. Hæc impulerint illum ad regni cupiditatem; an tantum sulpe/
ctum fecerint: ambigi potest. Quare philotas ultimis cruciatibus uictus uera ne di/
xerit: quæ facta probari non poterant; an fallis tormentorum petierit finem: re quoq;
recenti cum magis posset liquere: dubitatum est. Alexander quos mortem Parmeni/
onis conquestos esse compererat: separandos a cætero exercitu ratus; in unâ cohortē
Leonida. secreuit: ducemq; his Leonidam dedit: & ipsum Parmenioni quondam intima fami/
liaritate coniunctum. Fere iidem erant: quos alioquin rex habuerat inuisos. Nam cū
experiri uellet militum animos: admonuit qui litteras in macedoniam ad suos scripsit
set: iis quos ipse mittebat perlaturis cum fide traderet: simpliciter ad necessarios suos
q; scripserat: quæ sentiebat. Aliis grauis erat: plarîsq; nō ingrata militia. Ita & agen/
tium gratias: & quærentium litteræ exceptæ sunt. Et qui forte tædium laboris per lit/
teras erant questi: hanc seorsum cohortem a cæteris tendere ignominia causa iubet:
fortitudine usurus in bello: libertatem linguæ ab auribus credulis remoturus & con/
siliium temerarium forsitan: quippe fortissimi iuuenes contumeliis irritati erant: sicut
omnia alia scelicitas regis excepit. Nihil illis ad bella promptus fuit. Incitabat uirtu/
tem & ignominia demenda; cupido: & quia fortiora facta in paucis latere non pote/
rant. His ita compositis Alexander Arianorum satrape constituto iter pronuntiarî iu/
bet in ariones: quos iam tunc mutato nomine euergetas appellant. Ex quo figure uir/
ctusq; penuria Cyri exercitum affectum: tectis & com meatibus iuuerant. Quintus
dies erat ut in eam regionem peruenerat: cognoscit Satrabarzanem qui ad Bessū de/
fecerat: cum equitum manu irrupisse rursus in alios. Itaq; Caucas; & Eriguum cum
Artabazo & Andronico: & .vi. milibus græcorum peditum .dc. equites sequebantur
Ipse .lx. diebus gentem euergetas; ordinauit magna pecunia ob egregiam in Cyrū fi/
dem donata. Relicto deinde qui iis præesset Amenide (scriba is Darii fuerat) Araco/
sios: quorum regio ad ponticum mare pertinet subegit. Ibi exercitum qui sub Parme/
nionem fuerat occupauit. Sex milia macedonum erant: & .cc. nobiles; & .v. milia græ/
corum cum equitibus ducentis haud dubie robur omnium uirium regis. Aracosios
datus Memnon prætor .iiii. milibus peditum & .dc. equitibus in præsidium relictis.
Ipse rex nationem ne finitimis quidem satis notam (quippe nullo commercio uolen/
tem mutuos usus) cum exercitu intrauit. Paramedida appellatur agreste homi/
num genus: & inter barbaros maxime inconditum locorum asperitas hominum
quoq; ingenia durauerat. Gelidissimum septentrionis axem ex magna parte spectat
bactrianis ad occidentem coniuncti sunt. Meridiana regio ad mare indicum uergit.
Tuguria latere primo struunt. Et quia sterilis est terræ materia; in nudo etiam mon/
tis dorso usq; ad summū ædificior; fastigium eodē laterculo utunt. Cæter; structura
latior ab imo paulatim incremento operis in artius cogitur. Ad ultimū in carinæ ma/
ximæ modum coit. Ibi foramine relicto superne lumen accipiunt. Ad medium uites
& arbores: si quæ in tanto terræ rigore durare potuerunt obruunt. Pœnitus hyeme de/
fossæ latent. Cum niue dilussa aperiri humus cœpit: cælo soliq; redduntur. Cæterū
Niuis al/ a deo altæ niues p̄munt terram gelu & perpetuo pœne rigore cōstrictæ: ut ne hoium
tudo.

qdem færeue ullius uestigium extet. Obscura cœli uerius umbra q̄ lux nocti similis p̄
mit terrā: uix ut quæ p̄pe sunt cōspici possint. In hac tamē ois hūani cult⁹ sollicitudine
destitit⁹ exercitus qcquid malor; tolerari pōt ptulit in opia: frigus lassitudinē: despa/
tionē. Multos exaiauit rigor insolitus niuis: multor; aduulit pedes: plurimor; oculis p̄
cipue p̄niciabilis fuit: fatigatis quippe in ip̄o gelu deficiētia corpa sternebat: ut que cū
moueri defissent: uis frigoris ita astringebat: ut rursus ad stringendum cōniti nō pos/
sent. A cōmilitonibus torpētes excitabant: Neq; aliud remediū erat q̄ ut ingēdi coge/
renē. Tū demū uitali calore moto mēbris aliq; redibat uigor. Si qui tuguria barbaro
rū adire potuerūt: celeriter resecti sunt. Sed tanta caligo erat: ut ædificia nulla alia res
q̄ sumus ostēderet. Ili nunq̄ ante in terris suis aduena uiso: cū armatos repēte cōspice
rēt: exanimati metu: quicqd in tuguriis erat afferēb it: ut corpibus ip̄or; parceret orā
tes. Rex agmē circuibat: pedes iacētes quosdā erigēs: & alios cū ægre sequerent: ad
miniculo corpis sui excipiēs. Nūc ad prima signa: nunc in mediū: nunc in ultio agmi
ne itineris multiplicato labore aderat. Tādē a cultiōra puentū loca ē: cōmeatuq; lar/
go recreat⁹ exercit⁹ simul: & q̄ conseq nō poterat: in illa castra uenerūt. Inde agmē p̄
cessit ad Caucasū montē: cuius dorsū Asia p̄petuo iugo diuidit hinc si: ul mare: quod
Ciliciā subit: illinc Caspiū fretum: & amnē Araxē: aliaq; regionis Scythiæ deserta spe
ctat. Thaurus secundæ magnitudinis mons cōmittit Caucaulo a Cappadocia se attollēs
Ciliciā p̄terit: Armeniæq; mōtib; iungit sic inter se tot iuga uelut serie cohæretia p̄pe
tuū habēt dorsum: ex quo Asia oia fere flumina: alia in rubrum: alia in Caspiū: alia in
Hyrcanū & p̄icum decidūt. xvii. die; spatio Caucasum supauit exercitus. Rupes i
eo .x. in circuitu stadia cōplectit: quattuor in altitudinē excedit: in qua uinctū Prome
thea fuisse antiq̄tas tradit. Cōdendæ in radicib⁹ mōtis urbi sedes electa ē. vii. seniorū
macedonū & p̄terea militibus: quor; opa uti desisset: p̄missum in nouā urbē cōlidere.
Hæc quoq; Alexandria incolæ appellauerunt. At Bessus Alexandri celeritate p̄terit⁹ di
is patriis sacrificio rite facto: sicut illis gentibus mos ē: cum amicis ducibusq; copiæ
iter epulas de bello cōsultabat. Graues mero suas uires extollere hostiū nunc temeri
tatē nunc paucitatē sperere incipiunt. Præcipue Bessus sirox uerbis: & parto p̄ scel⁹ re
cedones i
gno supbus: ac uix potēs mētis dicere ordiē. Secordia Darii creuisse hostium famam
Occurrisse. n. in Ciliciæ angustissimis faucibus: cum retrocedēdo posset p̄ducere in
cautos in loca naturæ situ munita: Aut tot fluminib⁹ obiectis: tot montium latebris: i
ter quas dephensus hostis: ne fugæ qdem nedum resistēdi occasionē fuerit habitur⁹.
Sibi placere i Sogdianos recedere. Oxium amnē uelut inu; obiectus; hosti: dum ex d bello cō
finitimis gētib; ualida auxilia cōcurrerent. Venturos at Choralnios & Daces Sa/
galq; & Indos; & ultra Tanaim amnē colētes Scythas: quor; neminē adeo humilē cē
ut humeri eius nō possent macedonis militis uerticē æquare: Conclamant tumultenti
unā hāc sententiā salubrē esse: & Bessus circumfcti: me; largius iubet: debellaturus
sup mēsam Alexandrum. Erat in eo cōuiuio. Cobares natione medus: sed magicæ artis cele
(si modo ars ē) nō uanissimi cuiusq; ludibrium magis p̄fessione q̄ sciētia celebris: alio
qn moderatus & p̄bus. Is cum p̄fatus cēt: scire seruo uulius parere dicto: q̄ afferre cō
siliū: cum illos: q̄ pareat: idem quod cæteros maneat qui uero suadeat p̄prium sibi In suo qd
periculum: poculum ē: quod habeat in manu: tradidit: quo accepto Cobares. Natu q; nego
ra inqt mortalium hoc quoq; noie praua & sinistra dici pōt: quod in suo qd negotio hebe
hebetior ē q̄ in alieno. Turbida facta sunt cōsilia eorum: q̄ libi suadent. Obstat me
tus: aliis cupiditas: nō nunq̄ naturalis eorum quæ cogitaueris amor. Nam in te sup
in alieno.

canem timida non cadit. Expius es utrumque: quod ipse reppereris: aut solum aut optimum ducem. Marmidum utrumque onus sustines: capite regum insigne. Hoc aut moderate proferendum est: aut quod abominabilius minor in te ruet. Consilio non impetu opus est. Adicit deinde quod apud Bactrianos uoluntate: quod usurpabat. Canem timidum uel uolentius latrare: quam mordere. Altissima quaeque flumina: quae non minime sono labi. Quae iserui: ut qualescumque inter barbaros potuit esse per uolentiam trade Nobiliter refert. In his audientium expectatione sui spem dederat. Tunc consilium aperit: utrumque Bello quam gratius. In uestibulo inquit regiae tuae uelocissimus constat rex. Ante ille agmen: quam tu membra uirum iam ista mouebis. Nunc ab Tanai exercitum accerses: & armis flumina oppones. Scilicet regis quae tu fugiturus es: hostis sequi non poterit. Inter utrumque commune est: uictori tutum. Licet strenue poterit: igna um metum putes esse: uelocior tamen spes est. Quin ualidioris occupas gratiam: dedisti te. uelne calidum utrumque cessari: meliorem fortunam deditus quam hostis habiturus. Alienum habes regnum: auri quod. quo facilius eo careas. Incipies forsitan iustus esse rex: quam ipse fecerit: quae tibi & dare poterit Cobares regnum & eripere. Consilium habes fidele: quod diutius exequi superuacuum est. Nobiliter equum ad Alexanbra quoque uirga regit. Ignauus ne calcari quod concitari poterit. Bessus & ingenio & multum transfugit: toto mero ferox adeo exaruit: ut uix ab amicis: quo minus occidere eum (nam struxerat quoque Bessum acinacem) contineret. Certe conuiuio profiliuit haud quam potes mentis. Cobares inter tuum. viii. M. multum elapsus ad Alexandrum transfugit. viii. milia Bactrianorum: habebat armata Bessus Bactriae quae quadam propter caeli intemperiem Indiae potius macedonas peturos crediderat: oberrant liquerunt. dilapsi Bessum liquerunt. Ille cum clientium manu: quam non mutauerant fide mox amne sum Fames pato exustis quoque nauigiis: quibus transierat: ne uis de hostis uteretur: nouas copias in Sogdiana alex. exercitum nis contrahebat. Alexander caucasum quidem (ut supra dictum est) transierat: sed inopia fructum inuenit quoque prope ad famem uentum erat. Succo ex sisama expresso haud secus quam oleo artus per uasit ungebatur. Sed huius succi ducentis quadragenis denariis amphora singulae mellis denariis. ccc. xc. ccc. uini aestimabat: tritici nihil aut admodum exiguum reperiebat. Syros Bactriae uocabant barbari. Quos ita solerter abscondunt: ut nisi quae defoderunt: inuenire non poterit terra nata. In his condita fruges erant. In quibus penuria milites fluuiatili pisce & herbis sustinebant. Iamque haec ipsa alimenta defecerat: quam iumenta: quibus onera portabant: cedere transeunt iussi sunt: horum carne dum in Bactrianos uentum traxere uita. Bactriae terra multiplex & uaria natura est. Alibi multa arbor & uitis largos mitesque fructus alit. Solum pingue ra noctu crebri fotes rigat. Quae mitiora sunt: frumeto colerunt. Caetera armatorum: pabulo ca obleruatur dunt. Magna deinde parte eiusdem terrae steriles harena tenet. Squallida siccitate regio ut nauata non hostem: non frugem alit. Cum uero uenti a potico mari spirant: quaequid pabuli in capisia Bactra cet conuertunt. Quod ubi cumulat est: magnorum collium perculi species est oiaque pristini opp. itineris uestigia intereunt. Itaque quae transeunt capos nauigantium modo noctu sidera obleruatur Parapais ad quorum cursum iter dirigunt & prope modum clarior est noctis umbra: quam lux. Ergo in mons ter diu inuia est regio: quia nec uestigium: quod sequantur inueniunt: & nitor siderum caligie oboctrus abscondit. Caeterum si quos ille uentus: qui a mari exoritur deprehendit: harena obruit. flu. a quo Sed qua mitior terra est: ingens hominum equorumque multitudo gignit. Itaque Bactriani urbi et re equites. xxx. milia expleuerant: ipsa Bactra regionis eius caput sita sunt sub monte Paganio dicitur rapanis. Oboctrus amnis praeterit moenia: is urbi & regioni dedit nomen: hic regi statu Pelopon tua habenti nuntiatur ex graecia Peloponnesium Laconumque defectio. Nondum. n. neliu la uicti erant cum proficerent tumultus eius principia nuntiatum & alio plens terror afferet conumque Scytas: quae ultra Tanaim amnem colunt: aduentare Bello ferentis opem. Eodem tem defectio. pore: quae in gente Arionum Caucasus & eriguus gesserant perferuntur. Commissum

erat praelium inter macedones Ariosque. Transfuga Satibarzanes barbaris praerat: quae Scythae quum pugnam legne utrumque: aquis uiribus stare uidisset: in primos ordines adiecit Bello opere demptaque galea inhibitis quae tela iaciebant: si quis uirum dimicare uellet. puocauit ad pu ferre nungnam: nudum se caput in certamine habitum. Non tulit ferociam barbari dux illius exercitiantur. citus grauis quidem aetate: sed animi & corporis robore nulli iuuenum postferendus. Is Quid ca galea dempta canicem ostentans. Venit inquit dies: quo aut uictoria aut morte hone ucarus itissima: quales amicos & milites Alexander habebat ostendam. Nec plura elocutus equum & Erigu in hostem agit. Credo res imperatum: ut acies utrumque tela cohiberent. Protinus certe re us gessere cesserunt dato libero spacio: intenti in euentum non duorum modo sed etiam suae fortis: quae Satibar pe alienum discrimen secuturi. Prior barbarus emisit hastam: quam Erigu modica ca zanis & pitis declinatione uitauit: At ipse infestam Sarissam equo calcantibus cocito in medio Erigui sin barbari gutture ita fixit: ut per ceruicem emereret. Praecipitatus ex equo barbarus ad gulae cer huc tamen repugnabat. Sed ille extractam ex uulnere hastam rursus in os dirigit. Sa tamen. tibarzanes hastam manu complexus: quo maturius interiret ictum hostis adiuuit: et Sarissa barbari dace amisso: quae magis necessitate quam sponte secuti erant: tunc haud immemo Satibar res meritoque Alexandri arma Eriguo tradunt. Rex his quidem laetus de spartanis haud zanes oc quaquam securus magno tamen animo defestum eorum: tulit dicens non ante ausos consilia nu ciditur. dare: quam ipsum ad fines indiae puenisse cognouissent. Ipse Bessum persequens copi as mouit: cui Eriguus spolia barbarice ceu optimum belli decus praeferrere occurrit. Igi tur Bactrianorum regione Artabazo tradita: sarcinas & impedimenta ibi cum praesidio reliquit. Ipse cum expedito agmine loco deserta suscitatorum intrat nocturno itinere exer Suscita citum ducens. Aquarum ut ante dictum est: penuria prius desperatione: quam desiderio bibe norum lo di sitim accendit. Per. cccc. stadia ne modicus quidem humor extitit. Harena uapor ca cum ex aestiui solis accendit: quae ubi flagrare coeperunt: haud secus quam continenti incendio cum ercitu in eta torrentur. Caligo deinde in modico terrae feruore excitata lucem tegit. Camporumque trat Alex. non alia quam uasti & profundi aquoris species est: Nocturnum iter tollerabile uidebatur: Aquae quia rore & matutino frigore corpora leuabant. Caeterum cum ipsa luce aestus oritur penuria omnemque naturalem absorbet humorem siccitas: ora uisceraque penitus urunt. Itaque primu animi deinde corpora deficere coeperunt: Pugebat & consistere & progredi: Pauci a peri tis regionis admoniti praepararunt aquam. Haec paulisper repressit sitim. Deinde cre scente aestu rursus desiderium humoris accensum est. Ergo quaequid uini oleique erat: hominibus ingrediebatur: Tantaque dulcedo bibendi fuit: ut in posterum sitis non timere tur. Graues deinde auide hausto humore non sustinere arma: non ingredi poterant: & foeliciores uidebant: quos aqua defecerat: cum ipsi line modo infusam uomita cogeretur egerere: Anxium regem tantis malis circumfuli amici ut meminisset sui: orabant. Animi sui magnitudinem unicum remedium deficientis exercitus esse: cum ex iis quae praecesserant ad capiendum locum castris duo occurrunt utribus quam gestantes: ut filiis suis quos in eodem agmine esse & aegre pati sitim non ignorabant occurret: qui quum in re Alex. pul gem incidissent alte ex iis utre resolutu uas quod simul ferebat. implet porrigens regi cherrimū Ille accipit percunctatus quibus aquam portarent: filiis ferre cognoscit. Tunc poculo exēplum. pleno sicut oblatum est reddito: nec solus inquit bibere sustineo: nec tam exiguum diui dere oibus possum: Vos currite: & liberis uestris quae propter illos attulistis: date Tā Oxus fl. dem ad flumen Oxum ipse puenit prima se ere uespera. Sed exercitus magna pars non poterat sequi. In edito monte ignes iubet fieri: ut si quae aegre sequebantur: haud percul castris eos abesse cognoscerent. Eos autem qui primi agminis erant: mature cibo ac potio

Oxum
quō trāf-
nauere
macedo-
nes.
Spitamē-
nes.
nullis me-
ritis perfi-
dia miti-
garipōt.
Bessus a
suis inli-
die patur

Bessus ui-
et ad ale-
xan. duci-
tur.
bracida.
Didimaō
templum

brachia
dæ truci-
dantur.
Vrbs di-
ruitur

ne firmatos implere alios utres: alios uasa quibuscūq; a qua possit portari iussit: et suis opē ferre. Sed q̄ intemperantius hauserant: intercluso spiritu extincti sūt. Multoq; maior horū numerus fuit: quā ullo amiserat praelio. At ille thoracē adhuc idutus: nec aur cibo refectus aut potu: qua ueniebat exercitus cōsistit. Nec ante ad curandū corpus recessit: quā praterierant: q̄ agmen sequebant: totāq; eā noctem cū magno animi motu perpetuis uigiliis agit. Nec postero die lætior erat: quia in nauigia habebat: nec pons erigi poterat circum amnē nudo solo & materia maxime sterili. Consiliū igitur: quod unum necessitas subiecerat: inuit. V tres q̄ plurimos stramētis refertos diuidit. His incubātes trāfnauere amnē: q̄q; primi transierāt: in statione erāt: dum traice rēt ceteri. Hoc mō. vi. demum die in ulteriore ripa totū exercitū expoluit. Iamq; ad psequendū Bessum statuerat p̄gredi: cū ea: quæ in Iulianis erant cognoscit. Spitamēnes erat inter oēs amicos p̄cipuo honore cultus a Besso. Sed nullis meritis perfidia mitigari pōt: quæ tamen iam minus in eo inuisa eē poterat: quia nihil ulli nefas tum in Bessum interfectore regis sui uidebat. Titulus facinoris speciosus p̄ferrebat uindicta Darii. Sed fortunā nō scelus oderant Bessi: Nā ut Alexandrē flumen Oxum superasse cognouit. Datapharnē & Catenem: q̄bus a Besso maxima fides habebatur: i sollicitatem rei adsciscit. Illi p̄mptius aduēt: q̄ rogabant: assumptisq; octo fortissimis iuuenibus talem dolū intendunt. Spitamēnes p̄git ad Bessum: & remotis arbitris cōperisse ait se insidiari ei Datapharnē & Catenē: ut uiuū Alexandro traderet: agitātes a se met occupatos eē: & uinctos teneri. Bessus tāto merito ut credebatur obligatō p̄tini gratias agit partim auidus explendi supplicii adduci eos iubet. Illi manibus sua spōte relinquit a participibus cōsiliū trahebant: quos Bessus truci uultu itūc cōsurgit manibus nō tēperaturus. At illi simulatione omissa circūstunt eum: & frustra repugnantē uiciūt: direpto ex capite regni insigni: lacerataq; ueste: quā spoliis occisi regis induerat. Ille deos sui sceleris ultiores ad se cōfessus: adiecit nō Dariō iniquos fuisse: quē sic ulciscerent: sed Alexandro p̄p̄tios infecutos: uictoriā semp̄ et hostis adiuuissent. Multitudo an uindictura Bessum fuerit: incertū ē: nili illi q̄ uinxerāt iussu Alexandri fecisse ip̄os ementiri dubios adhuc animos terruissent. In equū impositū Alexandro tradituri ducūt. Inter hæc rex: q̄bus matura erat missio relicta. D. cccc. sere: equi bina talēta dedit: pedis ter denariū milia: monitosq; ut liberos generarent remisit domum. Ceteris gratiæ actæ: quod ad reliqua belli nauaturos opam pollicebant. Tū Bessus p̄ducitur puentū erat in puulum oppidū: Bracida eius incolæ erāt. Mileto quondā iussu Xerxis cū e graciā rediret transierāt: & in ea sede cōstiterāt: q̄ templū quod didimaon appellat: in gratiā Xerxis uiolauerāt: mores patrii nondū exoleuerāt: sed iam bilingues erāt: paulatim a domestico externo sermone degeneres. Magna igitur gaudio regem excipiūt: urbē seq; dedentes. Ille milesios: q̄ apud ip̄m militarēt cōuocari iubet: Vt odium miles gerebat in Brachiadæ gentem. Proditis ergo siue iniuriæ: siue originis meminisse mallēt: libere de Bracidis p̄mittit arbitriū. Variatibus deinde sententiis. se ip̄m cōsideratur: quod optimū factū eēt ostēdit. Postero die occurrentibus brachiadas secū p̄cedere iubet. Cūq; ad urbē uētum eēt: ip̄e cū expedita manu portā itrat. Phalax mœnia oppidi circuire iussa: & dato signo diripere urbē p̄ditos receptaculū: ip̄osq; ad unū cedere. Illi inermes passim trucidant: nec aut cōmercio linguæ: aut suppliciorum uelamētis p̄cibusq; inhiberi crudelitas pōt. Tandē ut deiceret: fundamenta murorum ab imo moluunt: ne qd̄ urbis uestigium extaret. Nec mora: lucos quoq; factos non credunt mō: sed et extirpāt: ut uasta solitudo: & sterilis humus excussis et

radicibus inque: quæ si in ipsos p̄ditionis auctores excogitata eēt: iusta uulio eē nō crudelitas uideret. Nūc culpā maior: posterius luere: q̄ ne uiderant qdem miletū. Ideo & Xerxi nō potuerāt p̄dere. Inde p̄cessit ad Tanaim amnē. Quo p̄ductus ē Bessus nō uinctus mō: sed et omni uelamento corporis spoliatus. Spitamēnes eū tenebat collo inserta cathana: tā barbaris: q̄ macedonibus gratum spectaculū. Tū Spitamēnes & reinq; & Dariū reges meos uultus interfectore dñi sui adduxi: eo mō captum: cui ip̄ se fecit exēplum. Aperiat ad hoc spectaculū oculos Darius. Existabat ab inferis: q̄ illo supplicio indignus fuit: & hoc solano dignus ē. Alexander multū collaudato Spitamēne cōuersus ad Bessum: Cuius inq; feræ rabies occupauit animum tuū cū regē de te optē meritum prius uincere: deinde occidere sustinuiti. Sed huius parricidii mercede falso regis noie psoluti. Ibi ille facinus purgare non ausus: regis titulū se usurpare dixi: ut gentē suā tradere ip̄i possit: q̄ si cessisset: alium fuisse regnū occupatur: & alexander Oxathrem fratrem Darii: quē iter corporis custodes habebat: p̄p̄ius iussit accedente: traditq; Bessum ei: ut cruci affixum mutilatis auribusq; sagittis cōfigeret barbari: asseruaretq; corpus: ut ne aues qd̄ cōtingeret. Oxathres cetera sibi curare pollicet. Aues nō ab alio: quā a Catene posse prohiberi adiicit: eximiā ei artē cupiens ostēdere. Nāq; adeo certo ictu destinata feriebatur: ut aues quoq; excipet. Nam si forsita sagittis tam celebri usu minus admirabilis uideri hæc ars possit tamē ingēs uisceribus miraculū magnoq; honori Cateni fuit. Dona deinde oibus q̄ Bessum adduxerāt data sunt. Ceteris supplicium eius distulit: ut eo loco: in quo Darium ip̄e occiderat necaret. Interea macedones ad petēdum pabulū incōposito agmine agressi a barbaris q̄ de p̄ximis mōtibus decurrerunt opprimunt: plures capti sunt q̄ occisi. Barbari aut captiuos p̄ se agentes rursus in mōtē recesserunt. xx. milia latronum erāt: fundis sagittisq; pugna inuadunt: quos dū obsidet rex inter p̄mptissimos dimicās sagitta ictus ē: quæ in medio crure fixa reliquerat spiculum. Illum qdem mœsti & antoniti macedones in castra referebāt. Sed nec barbaros sefellit subductus ex acie rex: q̄ppe ex edito mōte cuncta p̄spexerat. Itaq; postero die misere legatos ad regē: quos ille p̄tinē iussit admitti. solutisq; fasciis magnitudinē uulneris distimulans crus barbaris ostendit. Illi iussi cōsiderare affirmant nō macedonas: quā ipsos fuisse tristiores cognito uulnere ipsius: cuius si auctore reperissent dedituros fuisse. Cū diis. n. pugnare sacrilegos tantū Ceteris se gentē in fidem dedere superatos uirtute illius. Rex fide data & captiuis receptis: gentē in deditiōne accepit. Castris inde motis lectica militari ferebat: quā pro se q̄sq; eques pedesq; subire certabat: equites cū quib; rex p̄lia inire solitus erat: sui munus id eē cēlebant. Pedites cōtra quum laucios cōmilitones ip̄i gestare aslueuissent: eripi sibi p̄p̄rium officium tum potissimum quum rex gestādus eēt querebant. Rex in tāto uir usq; certamine p̄tis & sibi difficilē & p̄turis graue electionem futurā ratus inuicem subire eos iussit. Hic quarto die ad urbē Marupēta puentū est. lxx. stadia murus urbis amplectit. Arx illinc cingit. Muro ac p̄sidio urbis relicto p̄ximos uicos depopulat atq; urit. Legati deinde aulog; scytharum supueniunt liberi: ex quo decesserat Cyrus: tum impata facturi. Iustissimos barbarorum constabat: Armis abstinebant nisi lacessiti. Libertatis modico & æquali usu principibus humiliiores p̄res fecerunt. Hos benigne allocut; ad hos Scythas: q̄ Europam incolunt: Penidam quēdam mittit ex amicis: q̄ denuntiaret his ne Tanaim amnem regiōis iussu regis transirent: eadem mādatur: ut cōtemplaret locog; situm: & illos quoq; Scythas: q̄ sup Bosphoro incolunt uiferet. Cōdendæ urbis sedem super ripam Tanais eligeret: claustrum etiam

Bessus du-
ctus ad
Alex.

Bessi sup-
plicium
decernit
Catenes
sagittan-
di perit
simus
Macedo-
nel oppri-
muntur:
Alex. uul-
neratur.
Spiculū
pro acu-
mine sa-
gittæ.
barbaros
i deditiō-
ne acce-
pit Alex.
Contro-
uerfia eq-
tum et pe-
ditum se-
dauit Al.
Maru-
pens op-
aulorum
scythar;
legati
Penida

Sogdiani pdomitur: & quod deinde adire decreuerat. Sed consiliū distulit Sogdianorū nūtiata
& bactri defectio: quæ Bactrianos quoque traxit. vii. milia equū erant: quorū auctoritate cæteri se
ani defici quebant. Alexander Spitamenē & Catenē: a quibus ei traditus erat Bessus: haud dubi
unt. quoniam eorum opera redigi possent in potestate coercendo eos: quoniam mouerāt res iussit accersiri.
Spitame At illi defectionis ad quā coercendā euocabātur auctores uulgauerāt fama: Bactria
nes noseptes a rege oēs: ut occiderēt accersiri. Id quod impatum ip̄is nō sustinuisse: tamē ex
Catenes. qui ne inexplabile in populares facinus admitterēt nō magis Alexandri sacritiā. quā Bessi
Vrbs ca parricidiū ferre potuisse. Itaque sua sponte iam motos: metu pœne haud difficulter cō
pta & di citauerunt ad arma. Alexander transfugas: defectione cōperta: Craterē: obsidete Cyro
ruta polim iubet. Ip̄e aliā urbē regiōis eius de corona capit: signoque ut puberes iterficere
Memace dato: reliqui in p̄dam cedere uictoris. Vrbs diruta ē: ut cæteri cladis eius exemplo cō
ni. l. equi tinerent. Memaceni ualida gens obsidionē nō ut honestiorem mō: sed etiā ut totiorē
tes Alex. ferre decreuerant. Ad quorū p̄ueniā mitigādā rex. l. eq̄tes præmisit: quæ clamentiam
interfice ipsius in deditos simulque exorabilem animū in deuictos ostēderet. Illi nec de fide: nec
re. de potētia regis ipsos dubitare respōdent: eq̄tesque tendere extra munimēta urbis iubēt
Hospitaliter deinde exceptos grauelque epulis & somno intēpesta nocte adorti interse
cerunt. Alexander haud secus: quā par erat motus urbem corona circumdedit: muniorē
quā ut primo impetu capi posset. Itaque Meleagrū & Perdīcam in obsidionē iungit.
Cyropo Cyropolim (ut ante dictū ē) obsidātes. Saruerat autē parcere urbi cōdita a Cypro: quippe
lim diri pe nō alium gentiū illarū magis admiratus ē: quā hūc regem & Smyramim: in quos &
puit. magnitudinem animi: & claritatem regis longe emicuisse credebat. Cæteris p̄tinacia op
Alex. pi pidanorū eius iram accendit: Itaque captā urbē diripi iussit. Delectos macedōes haud i
culum. iuria iustos ad Meleagrū & Perdīcā reddit: Sed nō alia urbs fortius obsidionē tulit:
quippe & militū p̄mississimi cecidere: & ipse rex ad ultimū piculū uenit. Nāque ceruix
eius saxo ita icta ē: ut oculis caligine offusa collaberet ne mentis quidem cōpos. Exerci
tus certe uelut erepto eo igemuit. Sed inuictus aduersus ea: quæ cæteros terrēt: non
Menede dum p̄curato uulnere acius obsidionē institit: naturalē celeritatē ita cōcitante. Cunicu
mū milit lo ergo suffossa mœnia ingens nudauere spatium: p̄ quod irrupit: uictorūque urbem dirui
ad urbē iussit. Hinc Menedemū: cū tribus milibus peditū & .dccc. equibus ad urbem Maracā
maracan dam. misit. Spitamenes trāstuga p̄sidio macedonū inde deiecto muris urbis ei
Alexan dria ad ta naim cō drita. ferat se: haud oppidanis cōsiliū defectiōis approbātibus: Sequē tamē uidebant: quia p
habeat nō poterāt. Interim Alexander ad Tanaim amnē redit: & quantum soli occupauer
rant castris: muro circumdedit. lx. stadiorū urbis murus fuit: hanc quoque urbē Alexan
driam appellari iussit. Opus tāta celeritate p̄fectū ē: ut. xviij. die: qua munimēta excita
ta erāt: tecta quoque urbis absoluerent. Ingēs militū certamē inter ipsos fuerat: ut suū
Charca quisque munus (nā diuisum erat) primū ostēderet. Incolæ nouæ urbi dati captiui quos
sis mittit reddito p̄cio dominis liberauit: quorū posterī nūc quoque nō apud eos tam longa ætate
ad diruen p̄pter memoriā Alexandri exoleuerūt: Rex Scytharū: cuius tū ultra Tanaim imperiū
dam ale erat: ratus eā urbem quā in t̄pa annis macedōes cōdiderant suis ip̄osita eē ceruicibus
xādrīam. fratrē Charcasim noīc cum magna eq̄tum manu misit ad diruēdam eam: p̄culque am
Tanais. ne ab submouendas macedonū copias. Bactrianos Tanais ab scythis quos Europe
scytharū os uocant diuidit. Idem Asiam & Europam finis interfuit. Cæteris scytharū gēs haud
gēs ps est p̄cul thracia sita ab oriēte ad septentrionē se uertit: sarmatarūque (ut quā credider) nō
sarmata rum. finitima sed ps est. Recta deinde regiōe alīū ultra istrū iacentem colit. Ultima Asia: quæ
Bactra sunt stringit: habitāt quæ septentrionē proxima sūt. Profundæ inde lūlæ ualtesque

solitudines excipiūt: Rursus quæ ad Tanaim & Bactra expectāt: hūano cultu haud
disparia sunt. Primus cū hac gēte nō puilum bellū Alexander gestit: quū in cōspe
ctu eius obeq̄taret hostis: adhuc æger ex uulnere p̄cipue uoce deficiens: quā & modi
cus cibus & ceruicis extenuabat dolor: amicos in cōsiliū aduocari iubet. T̄t̄rebat eū
nō hostis: sed iniquas t̄pis. Bactriani defecerāt. Scythæ et̄ lacerabāt. Ip̄e nō insistere i
terra: nō equo uelū: nō docere: nō hortari suos poterat. Ancipiti piculo ip̄licitus deos
quoque iculans querebat se iacere legnē: cuius uelocitatē nemo antea ualuisse effugere
Vix suos credere: nō simulari ualitudinē. Itaque post Dariū uictū ariolos & uates con
sulere delierat. Rursus ad superstitionē humanarū gentiū ludibrio reuolutus: Aristadrū
cui credulitatē suā ad dixerat explorare euentū regis sacrificiis iubet. Mos erat aruspici
bus exta sine rege spectare: & quæ portenderent referre. Inter hæc rex dum fibris pe
cudū explorat euentus latentium regis prius ipsum considerare: deinde amicos iubet:
ne contentione uocis cicatricē infirmā adhuc rumpere. Ephestion Craterus & Eri
guus erant cū custodibus in tabernaculū admissi: discrimen inquit me occupauit me
liore hostiū: quā meo tempore. Sed necessitas ante rōnem est maxime in bello: quod ra
ro permittit t̄pe legē defecere Bactriani: in quorū ceruicibus stamus: & quantum in nobis
animi sit: alieno Marte experiunt. Haud dubia fortuna si omiserimus Scythas ultro
arma inferentes: cōtempti ad illos: qui defecerūt reuertemur. Si uero Tanaimi tran
sierimus: & ubique inuictos esse nos Scytharū pernicie ac sanguine ostenderimus: quis
dubitabit patere europen uictoribus: fallis qui terminos gloriæ nostræ metis spatio
quod transiri sumus. Vnus annis interfuit: quem si traicimus in europam arma
proferimus. Et quanti æstimandum est: dum Asiam lubigimus in alio quodāmodo
orbe trophæa statuere: & quæ tam longo interuallo natura uidetur diremisisse: una ui
ctoria subito cōmittere: At hercule si paululū cessauerimus in tergis nostris Scythæ
hærebunt. An soli sumus: qui flumina transire possumus: Multa in nos metip̄os re
cident: quibus adhuc uicimus. Fortuna belli artem uictos quoque docet. Vtribus am
nem traiciendi exemplum fecimus nuper: hoc ut Scythæ imitari nesciant. Bactriani
docebunt. Præterea unus gentis huius adhuc exercitus uenit: cæteri expectantur. Ita
bellū uitādo alemus: & quod inferre possemus: accipe cogemur. Manifesta ē cōsiliū mei
rō. Sed an p̄missuri sint mihi macedones aīo uti meo dubito: quia ex quo hoc uuln̄ ac
cepi: nō equo uectus sum: nō pedibus ingressus. Sed si me sequi uultis: ualeo amici:
Satis uirtū est ad tollerāda ista. Aut si iā adest uitæ meæ finis: in quo tādē ope melius
extinguar. Hæc quassa adhuc uoce sub deficiēs uix proximis exaudientibus dixerat: quū
oēs a tam p̄cipiti cōsilio regē deterrete ceperunt. Eriguus maxime: qui haud sane
auctoritate p̄ficiens apud obstinatū animū: superstitionē cuius potēs nō erat rex: in
cutere t̄p̄trauit: dicēdo deos quoque obstare cōsilio: magnūque piculū: si flumē trāsisset
ostēdi. Intrati eriguo tabernaculū regis Aristader occurrerat: tristia exta fuisse signi
ficās: hæc ex uate cōperta Eriguus nūtiabat. Quo inhibito Alexander nō ira solū: sed
et̄ pudore cōfusus: quod superstitio: quā celauerat detegebat: Aristader uocari iubet:
Qui ut uenit intues eū. Nō rex: inquit: sed priuatus sum: sacrificiū ut faceres mandau
Quid eo portenderet: cur apud alīū quā apud me p̄fessus es: Eriguus archana mea &
secreta te p̄dēte cognouit. Quē certū me hercule hēo extorū interpretē metu suo: t̄
bi autē sapiū quod pot denūtiō: ip̄e mihi idices: quod extis cognoueris: ne postis ificiari dixit
se quæ dixeris. Ille exāguis attonitoque similis stabat p̄metū et̄ uoce sup̄p̄ssa. Tandēque
eodē metu stimulat̄er: ne regis expectatōem moraret: magni iqt̄ laboris nō irriti dis

Alex. cer
ritus ho
stis adue
tu.

Aristader
euentū re
rū explo
rat.

Alex. oīo
necessitas
ē ante ra
tionem in
bello.

Extā tri
stia fuisse
nūtiānt.

crimen instare prædixi. Nec mea ars magis q̄ beniuolentia me perturbat. Infirmi-
tate ualitudinis tuæ uide: & quomodo in uno te scit scio. Vereor ne præsentis fortunæ tuæ suf-
ficere nō possis. Rex iussum cōsidere felicitatis suæ ad alia sibi ad gloriā cōcedere de-
os. Cōsultanti mihi cū iisdē: quonā modo flumen trāsire supuenit Aristāder: nō alias
lætiora exta uidisse se affirmans: utiq̄ prioribus lōge diuersa: tū solitudinis cās apu-
isse: nunc prorsus egregie litatū esse. Cæteræ quæ subinde nūtiata sunt regi: cōtinuæ fœ-
licitati regi eius ipoluerāt labē. Menedemū (ut supra dictū est) miserat ad obsidendū
Spitamēne bactriā defectiōis auctore. Qui cōperto hostis aduentu: ne muris urbis
includeret: simulatione fretus excipi posse quē uenturū sciebat: cōsedidit occultus. Sil-
uestre iter aptum insidiis tegēdis erat. Ibi dacas cōdidit. Equi binos armatos uehunt:
quorū inuicē linguli repēte desiliunt. Equestri pugna ordinē turbāt. Equorū uelocita-
ti par est hoīum pernicitas. Hos Spitamēnes saltū circuire iustos pariter & a laterib⁹
& a fronte: & a tergo hosti se ostendit. Menedemus undiq̄ inclusus ne numero qui-
dem par: diu tamē restitit: clamitās nihil aliud superesse locorū fraude deceptis: q̄ ho-
neste mortis solatiū ex hostiū cæde. Ipsum p̄ualens equus uehebat: quo sapius in cu-
neis barbarorū effusis habentis euect⁹ magna strage eos fuderat. Sed cū unū oēs pe-
terent: multis uulneribus exanguis suscipiens quendā ex amicis hortatus est: ut in e-

Menede-
mus Spi-
tamenē p-
sequit.
Dacarū
pugna.

Menede-
mus mo-
ritur.
Hyspidis
amor er-
ga mene-
demum.
Occisorū
hominū
numer⁹.

Scytharū
legati ad
Alex. ue-
nere.

Oīo Scy-
tharū
legati.

quū suū ascēderet: & se fuga eripet. Hæc agere anima deficit: corpusq̄ ex equo deflu-
xit in terrā. Hyspides poterat quē effugere: sed amisso amico mori statuit. Vna erat
cura: ne inultus occideret. Itaq̄ subditis calcaribus equo in mediōs hostes se imisit: &
memorabili edita pugna obrutus talis est. Quod ubi uidere: q̄ cædi superant: tumu-
lū paulo q̄ cætera editiorem capiunt: quos Spitamēnes fame in deditiōe subactur⁹
obsedit. Cecidere eo prælio peditū. ii. milia. ccc. eq̄tes. Quā cladē Alexāder solerti cō-
silio texit: morte denūtiata iis: q̄ ex prælio uenerant: si acta uulgassent. Cæterū quum
aīo disparem uultum diutius ferre non posset: in tabernaculum super ripā fluminis
de industria locatum secessit. Ibi sine arbitris lingula animi cōsulta pensando noctē
uigiliis extraxit: saepe pelibus tabernaculi alleuatis: ut conspiceret hostium ignes: e q̄
bus cōiectare poterat: quāta hoīum multitudo esset. Iamq̄ lux apparebat: quum tho-
racem indutus p̄cedit ad milites: tum primum post uulnus p̄xime acceptū tanta erat
apud eos ueneratio regis: ut facile periculi: quod horrebāt cōtagiōe p̄sentia eius ex-
citeret. Lati ergo & manantibus præ gaudio lachrymis cōsalutant eū: & quod ante
recusauerant bellum feroces deposcunt. Ille se ratibus eq̄tē phalangēq̄ transportatu-
rum esse p̄nuntiat: sup̄ uires iubet nare leuius armatos. Plura neq̄ dici res desiderauit
nec rex diceſ p̄ ualitudinē potuit. Cæterum tanta alacritate militum rates iunctæ sunt
ut in triduum ad. xii. milia effectæ sint. Iamq̄ ad transeundum oīa aptauerant: cum le-
gati Scytharum. xx. more gentis: p̄ castra eq̄s uecti nuntiare iubent regi: uelle ip̄os
ad eum mandata p̄ferre. Admissi in tabernaculum iussiq̄ cōsidere in uultu regis defixe-
rant oculos: credo q̄s magnitudie corpis aīum æstimantib⁹ modic⁹ aīus: haud quāq̄
famæ par uidebat. Scythi autē nō ut cæteris barbaris rudis & icōdit⁹ sensus est. Qui-
dā eorū sapientiā cape dicunt: q̄tācunq̄ gens capit sp̄ armata. Sicq̄ locutus esse apud
regem memoriæ p̄ditum est. Abhorrent forsitan moribusq̄ nr̄is & ip̄a & igenia culti-
ora sortitis. Sed ut possit oīo eorū sperni tamen fides nr̄a nō debet: quæ utcūq̄ tradita
sunt: icorrupta perferrem⁹. Igit̄ unum ex his maximum natū ita locutum accepim⁹
Si diu hitum corporis tui auiditati animi parem esse uoluissent: orbis te non caperet.
Altera manu orientem: altera occidentem cōtingeres. Et hoc affecit⁹ scire uelles: ubi

tāti numinis fulgor cōderetur. Sic quoq̄ cōcupiscis: quæ nō capis. Ab Europa petis
Aīā: ex Asia trās in europā. Deinde si humanū gen⁹ oē supaueris: cū siluis & niui-
bus & fluminib⁹ ferisq̄ bestiis gestur⁹ es bellum. Quid tu ignoras arbores magnas
diu crescere: una hora extirpari? Sultus est qui fructus earū spectat: altitudinē nō me-
titur. Vide ne dū ad cacumē puenire cōtēdis: cū ipsis ramis quos cōprehēderis deci-
das. Leo quoq̄ aliquādo minimarū auiū pabulū fuit: & ferrū rubigo cōlumit. Nihil
tā firmū est: cui piculū nō sitēt ab inualido. Quid nobis tecū ē? Nunq̄ terrā tuā atti-
gimus. Qui sis: unde uenias: liceret ne ignorare in uastis siluis uiuētib⁹? Nec seruire
ulli possum⁹: nec imperare desideram⁹. Dona nobis data sūt: ne scytharū gētē ignores
iugū boum aratrum & sagittā & pharetrā. His utimur & cū amicis & aduersus ini-
micos. Fruges amicis dam⁹ bono labore quæsitas. Patra cū his uinū diis libamus:
Inimicos sagitta eminus: hasta cōmin⁹ petimus: sic Scytharū regē: & postea p̄sar me-
dorumq̄ supauimus: patuitq̄ nobis iter usq̄ in ægyptū: At tu q̄ te gloriaris ad latro-
nes p̄sequēdos uenire: oīum gentiū quas adisti latro es. Lydiā cōpisti. Syriā occupa-
sti. Persidē tenes. Bactrianos habes in p̄tate. Indos petisti. Iā ēt ad pecora nr̄a auaras
& instābiles manus porrigis. Quid tibi diuitis opus ē: quæ te elurire cogūt? Prim⁹
oīum satietate parasti famē: ut quo plura haberes: acius quæ nō habes cupis. Non
succurrit tibi: quādiu circum Bactra hæreas? Dum illos subigis: Sogdiā bellare cō-
perunt. Bellum tibi ex uictoria nascitur. Nā ut maior fortiorq̄ sis q̄ quisq̄: tamen alie-
nigenā dominū pati nemo uult. Trās modo Tanaim: scies q̄ late pateat: nunq̄ tamē
cōsequaris scythas. Paup̄tas nr̄a uelocior erit: q̄ exercitus tuus: q̄ prædā tot nationū
uehit. Rursum cum p̄cul abesse nos credes: uidebis in tuis castris. Eadem uelocitate &
sequimur & fugimus: Scytharū solitudines grecis ēt p̄uerbiis audio eludi. Nos deserta
& humano cultu uacua: magisq̄ urbes & opulētos agros sequimur. Proinde fortunā
tuā pressis manibus tene. Lubrica est. nec inuita teneri pōt. Salubre cōsiliū sequens:
quod p̄sens tēpus ostendit melius: impone fœlicitati tuæ franos: facilius illam regis
Nostri sine pedibus dicunt esse fortunā: quæ manus & pēnas tantū habet: cum ma-
nus porrigit: pēnas quoq̄ cōprehendere nō sinit. Deniq̄ si deus es: tribue e morali-
bus beneficia debes nō tua eripere. Sin autē homo es: id quod es: semp̄ esse te cogita.
Stultum est eorū meminisse p̄pter quæ tui obliuisceris. Quibus bellū nō ituleris: bo-
nis amicis poteris uti. Nā & firmissima est inter pares amicitia: & uidetur pares: q̄ nō
fecerūt iter se periculū uiriū. Quos uiceris amicos tibi esse caue credas. Inter domi-
nū & seruū nulla amicitia ē ēt in pace: belli tamē iura seruānt. Iurādo gratiā scythas
fancire ne credideris. Colendo finē iurāt. Grecoꝝ ista cautio est: q̄ facta cōsignāt: &
deos inuocāt. Nos religionē in ipsa fide nouimus. Qui nō reuerterent hoīs: fallunt
deos. Nec tibi amico opus est: de cuius beniuolentia dubites. Cæteræ nos & Asia & eu-
ropæ custodes habes. Bactra nisi diuidat Tanais cōtigimus. Ultra Tanaim & usq̄
ad thraciā collibus thraciæ macedoniā cōiunctā esse fama est. Vtriq̄ impio tuo fini
timos hostes an amicos uelis esse cōsidera: hæc barbar⁹. Cōtra rex fortuna sua & cō-
siliis eorū se usq̄ eē re pōdet. Nā & fortunā: cui cōfidat: & cōsiliū suadētū ne qd te
mere & audaciter faciat lecuturū. Dimissiq̄ legatis in p̄paratas rates exercitū impo-
suit. In prorsus clypeatos locauit: iustos in genua subdere: quo tutiores essēt aduer-
sus ictus sagittarū. Post hos: q̄ to. mēta intēderent stabant: & ab utroq̄ latere & a frō
te circūdati armatis. Reliq̄ post eos q̄ tormenta cōstitierant. Remigē lorica indutum
scutorū testudine armatū p̄gebant. Iā ēt ordo in illis quoq̄ ratibus: q̄ eq̄tē uehebant:

Nihil tā
firmū cui
piculū hō
si: ēt ab in-
ualido.
Scytharū
dona:
Alexā. la-
tronē uo-
cant Scy-
tharū.

Fortuna
lubrica &
line pedi-
bus.

Stultum
ē eorum
meminif-
se: p̄p̄ que
tui obliui-

sceris.
Firmiffi-
ma inter
parel ami-
cicia.

Alexātri
respōsū.
Alex. ex-
trauit.

trauit.

seruatus est. Maior pars a puppe nantes equos loris trahebat. At illos quos utres strameto repleti uehebant: obiectae rates tuebant. Ipse rex cum dilectis primus ratem soluit: & in ripam dirigiiussit. Cui scythae ad motos ordines equum in prio ripae margine opponunt: ut ne applicari quae terrae rates possent. Caeterae praeter hanc speciem ripis praesidentis exercitus ingens nauigantes terror inuaserat. Namque cursum gubernatores cum obliquo flumine impellerentur: regere non poterant. Vacillantesque milites: & ne excuterentur solliciti nauarum ministeria turbauerant. Nec tanta quidem conati nisu uibrare poterant: cum prior standi sine periculo: quae hostem incessendi cura esset. Tormenta salutari fuerunt: quibus incertos ac temere se offerentes haud frustra excussa sunt tela. Barbari quoque ingentem uim sagittarum infudere ratibus. Vixque ullum fuit: quod non pluribus simul spiculis perforaret. Iamque terrae rates applicabant: cum acies clypeata consurgit: & hastas certo ictu utpote libero nisu mittit e ratibus. Et ut terribiles recipere equos uideret: alacres mutua adhortatione in terram defiliere. Turbauit acriter pedes inferre coeperunt. Equitum deinde turmas: quae frangatos uehebant equos: perfregere barbarorum aciem. Interim caeteri agmine dimicantium tecti aptauere se pugnae. Ipse rex quod uigoris agro adhuc corpore deerat: animi firmitate supplebat. Vox adhortantis non poterat audiri: nondum bene obducta cicatrice ceruicis: sed dimicantem cuncti uidebant. Itaque ipsi quidem ducum fungebantur officio: aliusque alium adhortari in hostem salutis in memores ruere coeperunt. Tum uero non ora: non arma: non clamorem hostium barbari tolerare potuerunt. Oesque effusis habentibus (namque equestris acies erat) capessunt fugam: quos rex quae uexationem in ualidi corporis pati non poterat: per .lxxx. tamen stadia insequi perseuerauit. Iamque linquente animo suis praecipit: ut donec lucis aliquid superesset: fugientium tergis inhaerent. Ipse exhaustis etiam animi uiribus in castra se recepit: reliquum substitit. Transierant iam liberi patris terminos: quorum monumenta lapides erant crebris interuallis dispositi: arboreque procerarum stipites hederam coteraxerat. Sed macedonas ita longius prouexit: quippe media fere nocte redierunt multis interfectis: pluribusque captis: equosque .M. dccc. abegere. Ceciderunt autem macedonum equos .lx. pedites .c. fere: mille sauci fuerunt. Haec expeditio deficientem magna ex parte Asia fama tam opportuna uictoriae domuit. Inuictos scythas esse crediderant: quibus factis nulla gentem macedonum armis parere confitebantur. Itaque Saga misere legatos: qui pollicerentur gentem mandata facturam. Mouerat eos regis non uirtus magis: quam clamor in de uictos scythas: quippe captiuos oes sine precio remisera: ut fide iaceret sibi cum ferocissimis gentium de fortudine non de ira fuisse certamen. Benigne igitur exceptis sagarum legatis: comitem Excipinum dedit admodum iuuenem aetatis flore conciliatum sibi: qui cum spe corporis aequaret Ephestione: & lepore haud sane uirili par non erat. Ipse Cratero cum maiore parte exercitus modicis itineribus seque iussit ad Mereaum urbem peruenit: in qua Spiramenes cognito eius aduentu bactra profugerat. Itaque quadriduo rex longum itineris spatium emensus peruenit in eum locum: in quo Menedemo duce .ii. milia peditum & trecetos equos emisera. Hos ossa tumulo ceteri iussit: & in ferias morte patrio dedit. Iam Cratero cum phalange subleque iussit ad regem peruenit. Itaque ut oes qui defecerant: pariter belli clade praemerent: copias diuidit. Vriusque agros & iterfici puberes iussit. Sogdiana regio maiori ex parte deserta est. lxxx. fere stadia in latitudine uastae solitudines tenent. Ingens spatium rectae regionis est per quam amnis (Polytimeum uocant incolae) fertur torrens. Eum ripae in tenuem alueum cogunt: deinde caeuerna accipit: & sub terra rapit. Cursus absconditi iudicium est aquae meatus sonus: cum ipsum solum sub quo tatus amnis fluit: ne mo-

Macedo-
nes in ter-
ram deli-
liere.

Scythae
fuga.
Liberi pa-
tris termi-
ni.

Saga: le-
gat: ad a-
lexan.

Sogdia-
na regio.
Polytime-
us flu.

dico quidem refudet humore. Ex captiuis sogdianorum ad regem .xxx. nobilissimi corporum robore eximio perducti erant. Qui ut per interpretem cognouerunt iussu regis ipsos ad supplicium trahi: carmine letantium more canere: trepidumque & lasciuiori corporis motu gaudium quoddam animi ostentare coeperunt. Admiratus rex tanta magnitudine animi operum petere mortem euocari eos iussit: eam tam effusae letitiae cum supplicium ante oculos haberet reqrens. Illi si ab alio occiderent: tristes morituros fuisse respondet. Nunc a tanto rege uictore omnium gentium maioribus suis redditis: honestam mortem: quam fortes uiri uoto quoque expectent: carminibus sui moris letitiaeque celebrarent. Tum rex admiratus magnitudinem animi. Quae itaque inquit an uiuere uelitis non inimici mihi: cuius beneficio uicturi estis. Illi nunquam se inimicos ei: sed bello laesitos se inimicos hosti fuisse respondet. Si quis ipsos beneficio quam iniuria expiri maluisset: certaturos fuisse ne uicerent officio. Interrogantque quo pignore fidem obligaturi essent: uitam quam acciperent pignori futuram esse dixerat. Reddituros quando repetisset. Ned promissum se fellerunt. Nam qui remissi domos ierant: fide continere populares. Quattuor inter custodes corporis retenti: nulli macedonum in regem charitate cesserunt. In Sogdianis Peucolao cum tribus milibus peditum (neque enim maiori praesidio indigebat) relicto: Bactra peruenit. Inde Bessus Ecbactaua duci iussit interfecto Dario poenas capite profolutum. Iisdem fere diebus Ptolemaeus & Menidas peditum tria milia & equites mille adduxerunt mercede militaturos. Alexander quoque ex Lycia cum pari numero peditum & .d. equibus uenit. Totidem e Syria Asclepiodorus sequebantur. Antipater graecorum .vii. in quis .d. eques erant miserat. Itaque exercitu aucto ad ea: quae defectione turbata erant componenda processit: interfectisque consternatis auctoribus quarto die ad flumen Oxum peruenit: hic quaelimum uehit: turbidus semper & insalubris est potui. Itaque puteos miles coepit fodere. Nec tamen humo alte egesta existerat humor. Tum in ipso tabernaculo regis conspectus est fons: quem quia tarde notauerant: subito extitisse finxerunt. Rexque ipse credidit uoluit donum dei id fuisse. Superatis deinde amnibus Ocho & Oxo: ad urbem Marginiam peruenit. Circa eam .vi. oppidis condendis electa sedes est. Duo ad meridiem uersa: quattuor spectantia orientem modicis inter se stadiis distabant: ne procul repetendum esset mutuum auxilium. Haec omnia sita sunt in editis collibus: tum uelut frangi demimitarum gentium: nunc originis suae oblita seruiunt quibus imperauerunt. Et caetera quidem pacauerat rex. Vna erat petra: quam Arimazeus Sogdianus cum .xxx. milibus armatorum obtinebat alimentis autem congestis: quae tanta multitudini uel per biennium suppeteret. Petra in altitudinem .xxx. eminent stadia: circuitu .c. & .l. complectitur. undique abscissa & abrupta semita per angustiam adit. In medio altitudinis spatio haeret speculum: cuius os artum & obscurum est: paulatim deinde ad ulteriora padunt. Ultima etiam altos recessus habent: fontes per totum fere spatium manant. E quibus collatae aquae per prona montis flumen emittunt. Rex loci difficultate spectata statuerat in abire. Cupido deinde incessit animo naturam quoque fatigandi. Prius tamen quam fortunam obsidionis experiretur: Cophan (Artabazi hic filius erat) misit ad barbaros: qui lua deret: ut dederent rupem. Arimazes loco fretus superbe multa respondit. Ad ultimum Alexander uolare possit interrogat. Quae nutiata regi sic accendere aium: ut adhibitis cum quibus consultare erat solitus: idicaret insolentiam barbari eludens ipsos: quae poenas non haberet. Si autem proxima nocte effecturum: ut crederet macedones esse uolare. Trecetos iquit pnicissimos iuuenes ex suis quosque copias perducite ad me: qui pcalles & poene in uias rupes domi pecora agere concuuerant. Illi praestantes & leuitate corporum & ardo

re animos: strenue adducunt quos intuens rex uobiscum inquit o iuuenes & mei æ
 quales urbium inuictarum ante munimenta superauim: montium iuga perenni niue
 obruta emensus sum: angustias Ciliciæ intraui: Indiæ sine latitudine uim frigoris sū
 perpeffus. Et mei documenta uobis dedi: & uestra habeo. Petra quam uidetis: unum
 aditum habet: quem barbari obsident: cætera negligunt. Nullæ uigiliæ sunt: nisi quæ
 castra nostra spectant. Inuenietis uiam: si solerter rimati fueritis aditus ferentis ad ca
 cumen. Nihil tam alte natura constituit: quo uirtus non possit eniti. Experiendo quæ
 cæteri desperauerint: Asiam habemus in potestate. Euadite in cacumen: quod cū cœ
 ra cōstitu peritis: candidis uelis signū mihi dabit. Ego copiis ad motus hostem in nos a uobis cō
 it: quo uir uertam. Præmium erit ei: qui primus occupauerit uerticem: talenta. x. Vno minus ac
 t̄ nō pos cipiuet qui proximus ei uenit. Eademq; ad. x. hoies seruabit portio. Cæterq; habeo uos
 sit eniti. non tam liberalitatem intueri meā: q̄ uoluntatem. His animis regem audierunt: ut iā
 p̄mia eius cœpisse uerticem uiderentur. Dimissiq; ferreos cuneos quos inter saxa defigerent ua
 q; primus lidosq; funes parabant. Rex circūuectus Petram: qua minime asper ac præruptus ad
 occupaue tus uidebatur: secunda uigilia (quod bene uerteret) ingredi iubet. Illi alimentis in bi
 rit uerticē duum sumptis gladiis modo atq; hastis armati subire cœperunt. Ac primo pedibus in
 gressi sunt: deinde ut in prærupta peruentū est: alii manibus eminentia saxa cōplexi
 leuauere semet: alii adiectis funium laqueis euasere: quibus cū cuneos inter saxa disti
 gerent: gradus subinde q̄s insisterent: diem inter metū laborēq; consumplerunt. Per
 aspera enit̄ duriora restabat: & crescere altitudo petreæ uidebat̄. Illa uero, miserabilis
 erat facies: cum ii quos instabilis gradus sefellerat ex præcipiti deuolueretur. Mox ea
 dē in se patiēda alieni casus ostēdebat exēplū: Per has tamē difficultates enit̄ uer
 ticem montis: omnes fatigatione cōtinuati laboris affecti. Quidā mutilati parte mē
 brorū: pariterq; eos & nox & somnus oppressit. Stratis passim corporibus in inuisis
 in asperis saxorū periculi instantis oblit̄ in lucem q̄uerūt. Tandemq; uelut ex alto sopore
 excitati: occultas subiectasq; ip̄is ualles rimantes: ignari in qua parte Petreæ tanta uis
 hostium cōdita eēt: fumū specus infra seip̄os euolutum notauerūt. Ex quo intellectum
 est: illā hostium latebram eē. Itaq; hastis imposuere: quod cōueniat signum: totoq;
 e numero duos & .xxx. in ascensu interisse agnoscūt. Rex nō cupidine magis potiūdi
 loci q̄ uice eorū: quos ad tā manifestū piculū miserat: sollicitus toto die cacumina mō
 tis intuens resistit. Noctu demum cum obscuritas cōspectum oculorum ademisset:
 ad curādū corpus recessit. Postero die nondū satis clara luce primus uela signum ca
 pti uerticis cōspexit. Sed ne falleretur acies dubitare cogebat uarietas cæli: tūc iterni
 tēte lucis fulgore conditi. Verum ut liquidior lux apparuit cælo: dubitatio exempta ē
 Vocatumq; Cophen: per quem barbarorum animos temptauerat: mittit ad eos: qui
 moneret nunc saltē salubrius cōsiliū inirēt. Sin autem fiducia loci perseuerarent ostē
 di a tergo iussit: qui cœperant uerticem. Cophas ad eos missus suadere cœpit Arima
 zi Petram tradere: gratiam regis inituro: si tantas res moliētem in unius rupis oblidio
 ne hæere nō coegisset. Ille ferocius superbiulq; q̄ antea locutus abire Cophen iubet
 At is prehensum manu barbarum rogat: ut secum extra specum p̄deat: quo impetra
 to iuuenes in cacumine ostendit. Eius superbiæ haud imerito illudēs pēnas ait habe
 re milites Alexandri. Iamq; macedonum castris signorum contentus & totius exerci
 tus clamor audiebatur. Ea res sicut plæraq; belli uana & inania barbaros ad deditio
 nem traxit: quippe occupati metu paucitatem eorum: q̄a tergo crāt: æstimare nō po
 terāt. Itaq; Cophen (nā trepidantes reliquerat) strenue reuocant: & cum eo, xxx. pri

cipes mitunt: q; Petram tradant: & in columibus abire liceat paciscantur. Ille q̄q; uere Petram
 batur ne conspecta iuuenum paucitate deturbarent eos: barbari: tamē & fortunæ suæ cœpit a
 confusus & Arimazi superbiæ: nullam se conditionem deditiois accipere respondit. lexā.
 Arimazes desperatis magis q̄ p̄ditis rebus cum p̄p̄inquis nobī issimisq; gentis suæ de
 scendit in castra: quos omnis uerberibus affectos sub ip̄is radicibus Petreæ crucib; uul
 sit affigi. Multitudo deditiois incolis nouarū urbium cum pecunia capta dono data
 est. Arabazus in Petreæ regionisq; quæ appolita esset ei tutela relictus est.

Q. CVRTII DE REBUS GESTIS ALEXANDRI MAGNI REGIS MACEDONVM LIBER SEPTIMVS.

LEXANDER Maiore fama: quam gloria inditionem redacta Petra
 cum propter uagum hostem spargēdæ manus essent: in res partes di
 uisit exercitum. Ephestionem uni: Cænon alteri duces dederat. Ip̄e cæ
 teris præerat. Sed non eadem mens omnibus barbaris fuit. Armis qui
 dam subacti: plures ante certamen imperata fecerūt: quibus corq; q; in
 defectioe perseuerarāt: urb̄s agrosq; iussit attribui. At exul. sbañriani cū .dccc.
 equibus massagetarum proximos uicos uastauerunt. Ad quos coercendos Attinas
 regionis eius præfectus. ccc. equites in lidi arum quæ parabant ignarus eduxit. Nāq;
 hostis in siluis: quæ erant forte campo iunctæ: armatum militem condidit: paucis pro
 pellentibus pecora: ut improuidum ad insidias præda perduceret. Itaq; incompolito
 agmine solui: q; ordinibus: Attinas prælabūdus sequebat̄: quem prætergressum sil
 uam: qui in ea confederant: ex improuiso adorti cum omnibus interemerunt. Celeri
 ter ad Craterum huius cladis fama perlata est: qui cum omni equitatu superuenit. Et
 massagetæ quidem iram refugerant: Dacæ mille oppressi sunt: quorū clade totius re
 gionis fin̄ta defectio: alexander quoq; Sogdianis rursus subactis: Maracanda repetit
 Ibi berdes: quem ad Scythas super Bosphorum colentes miserat: cum legatis gentis
 occurrit. Phrataphanes quoq; qui choras præerat: massagetis & dacis regionum cō
 finio adiunctus miserat: qui facturum imperata polliceret. Scythæ petebant: ut Re
 gis sui filiam matrimonio sibi iungeret. Si dedignaret̄ affinitatem: principes macedo
 nam cum primoribus suæ gentis connubio coire pateret. Ipsum quoq; regum regē
 uenturam ad eum pollicebatur. Vtraq; legatione benigne audita Ephestionem & ar
 tabazum opperens statua habuit: quibus adiunctis in regionem: quæ appellatur ba
 zaria: puenit. Barbaræ opulentiæ in illis locis haud ulla sunt maiora inditia: q̄ magis ne
 moribus saltibusq; nobiliū ferarū greges clausi: Speciosa ad hoc eligūt siluas: cr. bris
 p̄nium aquarū fontibus amœnas. Muris nemora cingunt: turresq; habent uenantiū
 receptacula. Quattuor cōtinuis atatibus intactū saltū fuisse cōstabat: quē alexander
 cū toto exercitu ingressus agitari undiq; feras iussit. Inter quas cū leo magnitudinis rā
 ip̄m regē iuasurus incurreret: forte Lisimachus q; postea regnauit. p̄ximus alexandro
 uenabulū obicere feræ cœperat. Quo rex repulso & abire iussu adiecit. tā a semet: q̄
 a Lisimacho leonē interfici posse. Lisimachus. n. quōdam cū uenaret̄ in Syria occide
 rat eximie magnitudinis ferā solus. Sed leuo humero usq; a dossa lacerat̄ ad ultimū
 piculi peruenerat. Id ip̄m exprobrās ei rex: fortius q̄ locutus ē fecit. Nā feram nō exce
 pit modo: sed etiā uno uulnere occidit. Fabulā quæ obiectum leoni a rege Lisimachū
 temere uulgauit: ab eo casu: quem supra diximus: ortam eē crediderim. Cæterq; mace
 occidit.

dones quæ p'pero euentu defunctus erat Alexander: tum sinere gētis suæ more ut per
 des uenaretur haud sine delectis principum amicorumq;. Ille. iiii. milibus ferarū deie
 .iiii. milia ctis in eodē saltu cum toto exercitu epulatus ē. Inde Maracanda redditum est. Acce
 occidit a ptaq; ætatis excusatiōe ab Artabazo prouinciam eius destinat Clyto. hic erat q; apud
 lexan. granicum amnem nudo capite regem dimicantem clypeo suo texit. Rhofaceris manū
 Clytus. capiti regis imminentē gladio amputauit. Vetus Philippi miles multisq; bellicis opi
 Hellani bus clarus. Hellenice: quæ Alexandr; educauerat soror eius; haud secus quam mater
 ce nutritrix a rege diligebatur. Ob has causas ualidissimam imperii partem fidei eius tutelæq; cō
 Alex. misit. Iamq; iter parare in posterum iussus solemnī & tempestiuo adhibetur cōuiuio.
 Alex. res In quo rex cum multo incaluisse meris; immodicus æstimator sui celebrare quæ gest
 gestas ce ferat cœpit. Gravis etiam eorum auribus: qui sentiebant uera memorari. Silentium tū
 lebrat habuere seniores: donec Philippi res orsus obterere: nobilem apud Ceronem uictō
 riam sui operis fuisse iactauit: ademptamq; sibi malignitate & inuidia patris tantæ rei
 gloriam. Illum quidem seditione inter macedones milites & græcos mercenarios or
 ta debilitatum uulnere: quod in ea cōsternatione acceperat: iacuisse: nō alias q; simula
 tione mortis tutiorem se corpus eius pro: exisse clypeo suo: ruētēq; in illum sua ma
 nu occisos. Quæ patrem nunquam æquo animo esse confessum inuitū filio debentē
 salutem suam. Itaq; post expeditiōem: quam sine eo fecisset ipse: in Illyricos uictorem
 scripsisse se patri fusos fugatosq; hostes. Nec affuisse unquam Philippum. Laude di
 gnos eē non qui samothracum iniuria uiscerent: cum Asiam uiri uastariq; oporteret: sed
 eos qui magnitudine reg; fidem antecessissent: hæc & his similia læti audire iuuenes
 ingrata senioribus erant: maxime propter Philippum: sub quo diutius uixerāt. Tum
 Clytus ne ipse quidem fati sobrius ad eos qui infra ipsum cubabant: conuersus Euri
 pidis rettulit carmen: ita ut sonus magis: quam sermo exaudiri posset a rege. Quo si
 gnificabatur male instituisse græcos: quod trophæis regum duntaxat nomina inscri
 berentur. Alieno enim sanguine partam gloriam intercipi. Itaq; rex cum suspicaretur
 malignius habitum esse sermonem: percunctari proximos cœpit quid ex Clyto au
 dissent. Et illis a d. silētium obstinatis: Clytus paulatim maiore uoce: Philippi acta bel
 laq; in græcia gesta commemorat: omnia præsentibus præferens. Hinc inter iunio
 res senesq; orta contentio est. Et rex uelut patienter audire quis Clytus obterebat lau
 des eius ingentem iram cōceperat. Cæterum cum animo uideretur imperaturus: si si
 nem procaciter orto sermoni Clytus imponeret: nihil eorum omittente magis exaspe
 rabatur. Iamq; Clytus etiam Parmenionem defendere audebat: & Philippi de Athē
 niensibus uictoriam thebarum præfererebat excidio: non uino modo: sed etiam animi
 praua contentione prouecturus. Ad ultimum si moriendum inquit est pro te Clytus
 est primus. At uictoriæ arbitrium magis præcipuum ferunt: qui procacissime patris
 tui memoriæ illudunt: Sogdianam regionem mihi attribuis: totiens rebellem: & non
 modo indomitam: sed quæ ne subigi quidem possit. Mittor ad ferras bestias præcipi
 tia ingentia sortitas. Sed quæ ad me pertinet transeo. Philippi milites spernis oblitus
 nisi hic Atharias senex iuniores pugnam detractates reuocasset: ad hæc nos circa Ali
 carnasum hæsus fuisse. Quo modo ergo Asiam etiam cum istis iunioribus subieci
 sti: Verum est ut opinor quod auuculum tuum in Italiam dixisse constat: ipsum in
 uitos incidisse: te in feminas. Nihil ex omnibus inconsulte ac temere actis regē ma
 gis mouerat: quam Parmenionis cum honore mētio illata. Dolorē tamen rex præstitit:
 contentus iussisse ut conuiuio excederet. Nec quicquam aliud adiecit: quam forsitan

eum (si diutius locutus foret) exprobatum sibi fuisse uitam a semetipso datā hoc. n.
 supbe sæpe iactasse. Atq; illum cūctantē adhuc surgere: q; proximi ei cubuerant: inie
 ctis manibus iurgantes monentesq; conabantur abducere. Clytus cū abstraheretur: Clyti pti
 ad pristinam uinolentiam ira quoq; adiecta: suo pectore tergum illius esse defensum: nacia.
 nunc posteaquam tanti meriti præterit tempus: etiam memoriam inuisam esse pro
 clamat. Attali quoq; eadem obiiciebat: & ad ultimum iouis: quem patrem sibi Alexā
 der assereret: oraculum eludens: ueriora se regi: quam patrem eius respōdisse dicebat
 Iam tantum ire conceperat Rex quantum uix sobrius ferre potuisset. Enim uero me
 ro sensibus uictis ex lecto repente prosiluit. Attoniti amici ne positus quidem sed abie
 ctis poculis consurgunt in euentum rei: quam tanto impetu acturus esset intenti. Ale
 xander rapta lancea ex manibus armigeri: Clytum ad hæc eadem linguæ intemperā
 tia furentem percutere conatus: a Ptolomæo & Perdicca inhibetur. Medium comple
 xi & oblectari perseverantem morabantur. Lisimachus: & Leonatus etiam lanceam
 abstulerant. Ille militum fidem implorans: compræhendī se a proximis amicorum:
 quod Dario nuper accidisset exclamant. Signumq; ruba dari: ut ad regiam armati col
 rent iubet. Tum uero Ptolomæus & Perdicas genibus aduoluti orant: ne in tam præ
 cipiti ira perseueret: spatiumq; potius animo det. Omnia postero die iustius executu
 rum. Sed clausæ erant aures obstrepente ira. Itaq; impotens animi percutit in regiam
 uestibulum: & uigili excubanti hasta ablata constitit in aditu: quo necesse erat iis qui
 simul cœnauerant egredi. Abierant cæteri: Clytus ultimus sine lumine exibat. Quē
 rex quisnam esset interrogat. Eminebat etiam in uoce sceleris quod parabat atrocitas.
 Et ille iam non suæ: sed regis iræ memor: Clytum esse & de conuiuio exire respōdit.
 Hæc dicentis latus hasta transfixit. Morientisq; sanguine aspersus. I nunc inquit: ad
 Philippum: & Parmenionem: & Attalum. Male humanis ingeniis natura consuluit: Clytum
 quod plerumq; non futura: sed transacta perpendimus: quippe res posteaquā ira mē
 te decesserat: etiam ebrietate discussa magnitudinem facinoris sera æstimatione per
 spexit. Videbat tunc immodica libertate se abutum. Sed alioquin egregium bello
 uirum: & nisi erubesceret fateri seruatorem sui occisum. Detestabile carnificis mini
 sterium occupauerat rex. Verborum licentiam: quæ uino poterat imputari: nefanda
 cæde ultus. Manabat tot uestibulo cruor. Pauloante conuiuæ uigiles attoniti & stupē
 tibus similes procul stabant: liberioremq; pœnitentiam solitudo excipiebat. Ergo
 hastam ex corpore iacentis euulsam retorlit in semet: iamq; admouerat pectori: cum
 aduolant uigiles: & repugnantē e manibus extorquent. alleuatumq; in tabernaculum
 deferunt. Ille hu. ni prostrauerat corpus: gemitu eiulatuq; miserabili tota personat
 regia. Laniare deinde os unguibus: & circumstantes rogare ne se tanto dedecori su
 perstitem esse paterentur. In has preces tota nox exacta est. Scrutantemq; num ira
 deorum ad tantam nefas actus esset: subit anniuersarium sacrificium libero patri nō
 esse redditum statuto tempore. Itaq; inter uinum & epulas cæde commissa iram dei
 fuisse manifestum. Cæterum magis eo mouebatur: quod omnium amicorū animos
 uidebat attonitos: Neminem cum ipso sociare sermonem postea ausurum. Viuendū
 esse in solitudine uelut feræ bestia terrenti alias: alias timēti. Prima deinde luce taber
 naculo corpus: sicut adhuc cruentum erat: iussit inferri. Quo posito ante ipsū lachry
 mis abortus hanc inquit nutriti meæ gratiam rettuli: cuius duo filii apud Miletum p
 mea gloria occubere mortem: hic frater unicum orbitatis solatium a me inter epu
 las occisus est. Quo nunc se conferet milera: Omnibus eius usus supersum: quem
 h ii

Clytum
 occidit a
 lexan.
 Plarūq;
 non futu
 ra sed trā
 facta ppe
 dimus.

Gemitus
 Alex. cly
 to occiso

solum æquis oculis uidere non poterit. Et ego seruatorum meorum latro reuertar in patriam. Vt ne dexteram quidem nutrici sine memoria calamitatis eius offerre possim: Et cum finis lachrymis querelisq; non fieret: iussu amicorum corpus ablatum ē Rex triduum iacuit inclusus. Quem ut armigeri corporisq; custodes ad moriendum obstinatum esse cognouerunt: uniuersi in tabernaculum irumpunt: diuq; precibus ipsorum reluctatum agre uicerunt: ut cibum caperet. Quoq; minus cædis puderet: iure interfectum Clytum dixerunt. Macedones quoq; sepulturam prohibuit: ni rex humari iussisset. Igitur decē diebus maxime ad confirmandum pudorem apud Maracanda consumptis: cum parte exercitus Ephestionem in regionem bactrianam misit: commectus in hyemem paraturus. Quam Clyto autem destinauerat prouinciam Amyntæ dedit. Ipse Xenippa peruenit. Scythiæ confinis est regio: habitaturq;

Xenippa
regionē d
scribit.

pluribus ac frequentibus uiciis: quia ubertas terræ non indigenas modo detinet: Sed etiam aduenas inuitat. Bactrianorum exulum: qui ab Alexandro defecerant receptaculum fuerat. Sed posteaquam regem aduentare compertum est: pulsi ab incolis. ii. milia fere & ducenti congregantur. Omnes equites erant etiam in pace larciniis assueti. Tum ferocia ingenia non bellum modo: sed etiam ueniæ desperatio efferauerat: Itaq; ex improuiso adortū Amyntam præcōrem Alexandri: diu anceps prælium fecerant. Ad ultimum. dec. suorum amissis: quorum. ccc. hostis cœpit dedere terga uictoribus haud sane inultis: quippe. lxxx. macedonum interfecerunt: præterq; eos. ccc. & l. faucii facti sunt. Veniam tamen etiam post alteram defectionem impetrauerunt

Naura re
gio.
Sylimi
thrides sa
trapes
Parentes
cū liberis
coeunt.

His in fidem acceptis in regionem: quam nauram appellant: Rex cum toto exercitu uenit: Satrapes erat Sissimithrides duobus ex sua matre filiis genitis: qui ppe apud eos parentibus stupro coire cum liberis fas est. ii. milibus armatis popularibus fauces retraxerunt: quæ in artificiosum cogitur: ualido munimento sepebant. Præterfluebat torrens amnis: ergo Petra claudebat: hanc manu peruiam incolæ fecerant. Sed ad diu specus accipit lucem. Interiora nisi illato lumine obscura sunt. Perpetuus cuniculus iter præbet in campos ignotum nisi indigenis. At Alexander quanquam angustias naturali situ munitas ac ualidas manu barbari tuebantur: tamen arietibus admotis munimenta quæ manu adiuncta erat concussit: fundisq; & sagittis propugnantium pluresq; deiecit: quos ubi dispersos fugauit: ruinas munimentorum supergressus ad Petram admo- uit exercitum. Cæterum interueniebat fluuius cœeuntibus aquis ex superiore fastigio in uallem: magniq; operis uidebatur tam uastam uoraginem explere. Cedit tamen arbores & saxa congeri iussit. Ingeniq; barbaros pauor rudes ad talia opera concusserrat: excitatam molem subito cernentes. Itaq; rex ad deditiōem metu posse compelli ratus: Oxortam misit nationis eiusdem: sed ditionis suæ: qui suaderet duci: ut traderet Petram. Interim ad augendam formidinem & turres admouebantur: & excussa tormentis tæla micabant. Itaq; uerticem Petræ omni alio præsidio damnato petiuerunt. At Oxortes trepidum diffidentemq; rebus suis Sylimithrē cœpit hortari: ut fidem quæ uim macedonum mallet experiri: neu moraretur festinationem uictoris exercitus in indiam tendentis. Cui quisquis semet offerret: in suum caput alienam cladem eē uersurum. Et ipse quidem Sylimithres deditiōnem abnuebat. Cæterum mater eademq; coniunx morituram se ante denuntiāns: quam in ullius ueniret potestatem. Barbari animum ad honestiora quam tutiora conuertit: pudebatq; libertatis maius eē apud fœminas: quam apud uiros præcium. Itaq; dimisso internuntio pacis obsidionē ferre decreuerat. Sed cum hostis uires suasq; pensaret: rursus muliebris consilii quod

præceptis magisquam necessarium esse credebat: pœnitere eū cœpit. Reuocatoq; strenue Oxorte futurum se in regis potestate respondit: unum imprecatus: ne uoluntatem & consilium matris suæ proderet: quo facilius ueniā illi quoque impetraretur. Præmissum igitur Oxortem cum matre liberisque & totius cognationis grege sequebatur: ne expectato quidem fidei pignore quod Oxortes promiserat. Rex equite præmisso qui reuerti eos iuberet: oppeririq; præsentiam ipsius superuenit: & uictimis Mineræ ac Victoriæ cæsis imperium Sylimithri restituit: spe maioris etiam prouinciæ facta si cum fide amicitiam ipsius coluisset. Duos illi iuuenes patre tradente secum militaturos sequi iussit. Relicta deinde phalange ad subigendos qui defecerant cum equite processit. Arduum & impeditū saxis iter primo ut cunq; tolerabant. Mox equorum non unguis modo attritis: sed corporibus etiam fatigatis sequi pleriq; non poterant: & rarius subinde agmen fiebat: pudorem ut fere fit immodico labore uincente. Rex tamen subinde equos mutans sine intermissione fugientes insequabatur. Nobiles iuuenes comitari eum soliti defecerant præter Philippum: Lysimachi erat frater iū primus, adultus: & quod facile apparet indolis raræ is pedes incredibile dictu perducēta stadia uectum regem comitatus est: saepe equum suum offerente Lysimacho nec tamen ut digrederetur a rege effici potuit: cum lorica indutus arma gestaret. Idē cum peruentum esset in saltum: in quo se barbari abdiderant: nobilem edidit pugnam regemq; comminus cum hoste dimicante protexit. Sed postea quam Barbari in fugam effusi deseruere siluas: animus qui in ardore pugnae corpus sustentauerat liquit: subitoq; ex omnibus membris profuso sudore arboris proxime stipiti se applicuit.

Deinde ne illo quidem adminiculo sustinente manibus regis exceptus est: inter quas collapsus extinguitur. Mœstum regem alius haud leuis dolor excepit. Eriguus inter claros duces fuerat: quem extinctum esse pauloante: q̄ reuertetur i castra cognouit. Vtriusq; funus omni apparatu atq; honore celebratum est. dacas deinde statuerat petere. Ibi nāq; Spitamenem esse cognouerat. Sed hanc quoq; expeditionem ut plarāq; alia fortuna indulgendo ei nunquam fatigata pro absente tranlegit. Spitamenes uxor in modico amore flagrabat: quam ægram fugam: & noua subinde exilia tollerantem in omne discrimen comitem trahebat. Illa malis fatigata identidem muliebres adhibere blandicias: ut tandem fugam sisteret: uictorisq; Alexandri clamentiam expertus placeret: quem effugere non posset. Tres adulti erant liberi ex eo geniti: quos cum pectore patris admouisset: ut saltem eorum misereri uellet orabat. Et quo efficaciores essent preces: haud procul erat Alexander. Ille se prodi non moneri ratus: & formæ pfecto fiducia cupere eam quamprimum dedi Alexandro acinacem strinxit percussurus uxorem: nisi prohibiturus esset fratrum eius occursum. Cæterum abire e conspectu iuberet: addito metu mortis: si se oculis eius obtulisset: & ad desiderium leuandum noctes inter pellices agere cœpit. Sed pœnitens hærens amor fastidio præsentium accensus est. Itaq; rursus uni ei dedit orare nō destitit: ut tali consilio abstineret: patereturq; sortem quamcunq; his fortuna fecisset. Sibi mortem deditiōne esse leuiorem. At illa pugnare se quod quæ ultima eē cœlebat: muliebriter forsita: sed fida tamē mēte sua lisset de cætero futurā in uiri potestate. Spitamenes simulato captus obsequo de die conuiuū apparari iubet: uinoq; & epulis grauis semisomnus i cubiculū fert. Quē ut alio to & graui somno sopitū eē lenit uxor: gladium quē ueste occultauerat stringit caputq; abscissum cruore respiciendo seruo suo cōscio facinoris tradit. Eodē comitante: si cuterat cruenta ueste in macedonū castra peruenit: nūtiariq; Alexandro iubet ad eē: quæ

Nauram
regionē re
cœpit ale
xan.

Philippus
pedes ue
locissimus

Philippi
mors
Eriguus
mors nū
tiatur

Spitame
nes ab u
xore occi
ditur.

ex ipsa deberet agnoscere. Ille protinus barbaram iussit admitti. Quam ut aspersam cruore conspexit: ratus ad deplorandam contumeliam uenisse dicere: quae uellet iubet. At illa seruum: quem stare in uestibulo iusserat introduci desiderauit. Qui quia caput Spitamenis ueste tectum habebat: suspectus scrutatibus quod occuleret ostendit. Confuderat oris exaguis notas pallor: nec quis esset nosci satis poterat. Ergo reuerti certior factus humanum caput afferre eum tabernaculo excessit: percunctatusque quod rei sit illo profite cognoscit. Variam hinc cogitationem inuicem animum diuersa agitante commouerat. Meritum ingens in semet esse credebat: quod transfuga & proditor: quod tantis rebus (si uixisset) inuesturus moram interfectus esset. Contra facinus ingens auersabatur: cum optime meritum de ipsa communi partem liberorum per insidias interemisset. Vicit tamen gratiam meriti sceleris atrocitatis: denuntiarique iussit: ut excederet castris. Ne uolentiae Barbarae exemplar in Graecorum mores & mitia ingenia transferret: Dacae Spitamenis caede contra Dardanium defectiois eius participem uictum Alexandro sequi dedunt. Ille maxima praesentium curarum parte liberatus conuertit animum ad uindicandas iniurias eorum: quibus a praetoribus suis auare ac superbe imperabat. Ergo Pharaeheni hyrcaniam cardos cum Taphiris tradidit: mandauitque ut Phradatem: cui succedebat: ad se in custodiam mitteret. Arsami dramae praefecto substitutus est Tanonor. Arfaces in mediam missus: ut Occidates inde discederet. Babylonia mortuo Mazeo Deditamini subiecta est. His compositis tertio mense ex hybernis mouit exercitum: regionem: quae Gabaza appellatur aditurus. Primus dies quietum iter praebuit. Proximus ei nodum quidem procellosus & tristis obscurior tamen pristino: non sine crescentis mali damno praerit. Tertio ab omni parte caeli emicare fulgura: & nunc internite luce nunc condita: non oculos modo meantis exercitus: sed etiam animos terrere coeperunt. Erat prope continuus caeli fragor: & passim aduentum fluminum species uidebatur. Atronitibusque auribus stupens agmen nec progredi nec consistere audebat. Tunc repente imber grandinem incutens torrens modo effunditur. Ac primo quidem armis suis tecti exceperat. Sed iam nec retinere arma lubricae & rigentes manus poterant: nec ipsi destinare: in quam regionem obuerteret corpora: cum undique tempestatis uolentia maior: quam uitabatur occurreret. Ergo ordinibus salutis pro totum saluum errabundum agmen scerebatur: multique prius metu: quam labore defatigati: prostrauerant humi corpora: quae quae imbrem uis frigoris concreto gelu astrinxerat. Alii se stipitibus arborum admouerant. Id plurimis & adminiculum & suffugium erat. Nec fallebat ipsos morti locum eligere: cum immobilis uitalis calor linqueret. Sed grata erat pigritia corporum: fatigatis: nec reculabant extinguere quiescendo: quippe non uacillantes: sed et pertinax uis mali insistebat: lucemque naturale solanum praeter tempestatem haud disparem nocti: liliaque quoque umbra supprelerat. Rex unus tanti mali patientia circuire milites: contrahere disertos: alleuare prostratos: ostendere procul euoluum ex tuguriis fumum: hortarique ut proxima quaeque suffugia occuparet. Nec ulla res magis salutis fuit: quam quod multiplicato labore sufficientem malis: cui ipsi cesserant: regem deserere tas in aduerberescebant. Caeterum efficacior in aduersis necessitas: quam ratio frigoris remedium uersis effinuenit. Dolabris. n. siluas sternere aggressi: passim acruos struesque accenderunt. ficaciorque Continenti incendio ardere crederes saltum: & uix inter flamas agminibus relictum locum. Hic calor stupentia membra commouit: paulatimque spiritus: quem continuerat rigor: meate libere coepit. Excepere alios tecta barbarorum: quae in ultimo salu abditane multos cessitas inuestigauerat. Alios castra: quae in humido quidem sed etiam caliditate miserere uitia locauerunt. xx. milium atque lyxarum calonumque pestis illa consumpsit. Memoria pro-

ditum est: quosdam applicatos arborum truncis: & non solum uiuentibus: sed & inter se colloquebantur similes esse conspectos: durante adhuc habitu in quo mors quaeque deprae hederat. Forte macedo gregarius miles sequi & arma sustinens tandem in castra peruene- Humanitas Alex. rat. Quo uiso rex quamquam ipse tunc maxime admoto igne resouebat artus: ex cella sui exilui: torpenteque militem & uix compositae mentis demptis armis in sua sede iussit consistere. Ille diu nec ubi requiesceret: nec a quo esset exceptus agnouit. Tandem recepto calore uitali: ut regiam sedem regemque uidit territus surgit. Quem intuens Alexander. Ecquid intelligis miles inquit: quanto meliore sorte: quam per se sub rege uiuas: Illis enim in sella regis consedisse capitale fore: tibi saluti fuit. Postero die conuocatis amicis In sella regis copiarumque ducibus pronuntiarum iussit ipsum omnia: quae amissa essent: redditum: & promisso fides extitit. Nam Syfimitres multa iumenta & camelorum. si. milia conuocatis capitale adduxit: pecoraque & armenta: quae distributa pariter militem & damno & fame liberauerunt. Rex gratiam sibi relata a Syfimitre praefatus: sex dierum cocta cybata erant. riam ferre milites iussit. Sagos petens totam hanc regionem depopulatus. xxx. milia petragones nobis praerat: qui se regis potestate fideique permittit. Ille imperio ei reddito tunc Alex. haud amplius quam ut duo ex tribus filiis secum militarent exegit. Satrapes etiam eum: Cohortam qui penes ipsum relinquebatur tradidit. Barbara opulentia conuiuium: quo regem accipiebat instruxerat. Id cum multa comitate celebraret: introduci. xxx. nobiles uirgines iussit. Inter quas erat filia ipsius Roxane nomine: eximia corporis specie & decoro habitus in barbaris raro. Quae quamquam inter electas processerat: omnium tamen oculis uiro cuius amorem fortuna: contra quam non satis cauta mortalitas est. Itaque ille qui uxorem darii: exarsit Alex. qui duas filias uirgines: quibus forma praeter Roxane comparari nulla poterat: haud alio animo: quam parentis aspexerat: tunc in amore uirgunculae (si regiae stirpi comparatur ignobiles) ita effusus est: ut diceret ad stabiliendum regnum pertinere: ipsas & macedones connubio iungi: hoc uno modo & pudorem uictis: & superbiam uictoribus detrahi posse. Achille quoque a quo genus ipse deduceret: eum captiua coisse. Ne inferri nefas arbitrareretur: ita matrimonii iure uelle iungi in spatio gaudio laetus pater sermone eius excipit. Et rex in medio cupiditatis ardore iussit afferri patrio more panem: hoc Panis sanctissimum erat apud macedones sanctissimum coeuntium pignus. Quae diuisum gladio uterque sanctissimum libabat. Credo eos: qui gentis mores condiderunt: parco & parabili uictu ostendere uoluisse iuuentibus operis: quantum contenti esse deberent: hoc modo rex Asiae & Europae pignus a pae introductum inter conuiuales ludos matrimonio sibi adiunxit: e captiua geniturus pud Macedones. qui uictoribus imperaret. Pudebat amicos super uinum & epulas socerum ex deditis cedones. esse electum. Sed post Clyti eadem libertate sublata uultu: qui maxime seruit assentiebantur. Caeterum in diem & inde oceanum petiturus: ne quid a tergo quod destitit duxit uxor nata impedire posset moueretur: ex omnibus prouinciis. xxx. milia iuniorum legiuus Alex. sit: & ad se arma produci. Obsides simul habiturus & milites: Craterum ad persequendum Haustanem & Catenem: qui ab ipso deserant milites: quorum haustanem captus nes capif est: Catenes in praetio oculis Polypcon quoque regionem: quae bubacene appellatur: in Catenes deditioem redegit. Itaque omnibus compositis cogitationes in bellum indicum uerit occisus est. Diues regio habebatur non auro modo: sed gemis quoque margaritisque ad luxum magnitudine opugis qui ad magnificentiam exulta. Peria militares auro & ebore fulgere dicebantur. lentia de itaque nec ubi uinceret: cum crateris praestaret: scutis argenteas laminas equos franos aure scriptio.

os addidit: loricas quoque alias auro: alias argento adornauit. cxx. milia armatorum erant
 quae regem ad id bellum sequebantur. Iamque omnibus praeparatis quod olim praua
 mente conceperat: tunc esse maturat: quoniam modo caelestes honores usurparet: cepit
 Iouis fili agitare. Iouis filium non dici tantum se: sed etiam credi uolebat: tanquam perinde animis i
 us credi perare posset ac linguis. Itaque more perlarum macedonas uenerabundos ipsum salu
 uoluit a tare prostermentes humi corpora. Non deerat talia concupiscenti perniciose adulatio p
 lexan. petuum malum regum: quorum opes sapientius assentatio quam hostis euerit. Nec macedonum
 Adulatio haec erat culpa: nemo enim illorum quicumque ex patrio more labare sustinuit: sed graeco
 sapius quam rum: qui professionem honestarum artium malis corruerant moribus. Hages quidam
 hostis re arguius pessimorum carminum post choerilum conditor: & ex Sicilia Cleo: hic qui
 gū opes dem non ingenii solum: sed etiam nationis uitio adulator: & caetera urbium suarum pur
 euerit. gamenta: quae propinquis etiam maximorumque exercituum ducibus a rege praeferebantur.
 hages pel tur. Hi tum caelum illi aperiebant: herculemque & patrem liberum & cum Polluce ca
 simorum storem nouo numini cessuros esse iactabant. Igitur festo die omni opulentia conuiuio
 carminum exornari iuberet: cui non macedones modo & graeci principes amicorum: sed etiam no
 conditor. biles adhiberent. Cum quibus cum discubisset rex: paulisper epulatus conuiuio egre
 Choeril? ditur. Cleo sicut praeparauerat sermonem cum admiratione laudum eius instituit. Me
 Cleo adu rita deinde percussit: quibus uno modo gratiam referri posse: si quem intelligerent:
 lator. deum esse confiterentur: exigua turis impensa tanta beneficia praestaturi. Persas quidem
 non pie solum: sed etiam prudenter reges suos inter deos colere: maiestatem enim impe
 rii salutis esse tutelam. Nec herculem quidem & patrem liberum prius dicatos deos: quam
 uicissent secum uiuentium inuidiam. Tantumdem quoque posteros credere: quantum praesens
 aetas spondisset. Quod si caeteri dubitent: semetipsum cum rex inisset conuiu
 uium prostraturum humi corpus. Debere idem facere caeteros: & in primis sapientia
 praeditos. Ab illis enim cultus in regem esse prodendum exemplum. Haud perplexi in Ca
 listhenem dirigebatur oratio. Grauitas uiri & prompta libertas inuisa erat regi: quasi
 Calisthe? solus macedonas paratos ad tale obsequium moraret. Is tum silentio facto unum illum
 nis uerba intuentibus caeteris. Si rex inquit sermoni tuo affuisset: nullius profecto uox respon
 suri tibi desideraretur. Ipse enim peteret: ne in peregrinos ritus degenerare se cogeres
 neu rebus foelicissime gestis inuidiam tali adulatione contraheres. Sed quoniam abest:
 ego tibi pro illo respondeo: nullum esse eundem & diurnum & praecocem fructum caelestibus
 honores non dare te regi: sed auferre. Interuallo enim opus est: ut credat deus
 semperque hanc gratiam magnis uiris posteri reddunt. Ego autem seram immortalita
 tem praecor regi: ut uita diurna sit & aeterna maiestas. Hominem consequitur aliqua
 do nunquam comitatur diuinitas. Herculem modo & patrem liberum consecrata immor
 talitatis exempla referebas. Credis ne illos unius conuiuio decreto deos factos? Prius ab
 oculis mortalium amolita natura est: quam in caelum fama perueheret. Scilicet ego
 & tu Cleo deos facimus. A nobis diuinitatis suae auctoritate accepturus est rex. Potentiam
 tuam experiri libet: Fac aliquem regem. Si deum potes facere: facilius est imperium
 dare quam caelum. Dii propitii sine inuidia: quae Cleo dixit: audierint: eodemque cursu:
 quo fluxere res: ire patiantur. Nostris moribus uelint nos esse contentos. Non pudet patriam
 nec desiderio: ad quem modum rex mihi colendus sit discere. Quos equidem uictores
 esse confiteor: si ab illis leges quis uiuamus: accipimus. Aequis auribus Calisthenes
 ueluti uindex publicae libertatis audiebatur. Exprofferat non assensionem modo sed
 etiam uocem seniorum praecipue: quibus grauis erat inueterati moris externa mutatio

Nec quicumque eorum quae inuicem iactata erant: rex ignorabat: cum post auleam: quae
 lectos obduxerat staret. Igitur ad Hagem & Cleonem misit: ut sermone finito barba
 ros tantum cum intrasset: procumbere suo more paterentur. Et paulo post quasi po
 tiora quaedam agisset conuiuium repetit. Quem uenerantibus perlis Polypercon qui
 cubabat super regem: unum ex iis mento contingentem humum per ludibrium cepit
 hortari: ut uacilentius id quateret ad terram: elicuitque iram Alexandri: quam olim
 animo capere non poterat. Itaque rex Tu autem inquit non ueneraberis me? An tibi unum
 dignum uidemur esse ludibrium? Ille nec regem ludibrium: nec se contemptu dignum esse
 respondit. Tum detractum eum lecto rex praecipitat in terram. Et cum is pronus cor
 ruisset. Vides ne inquit idem te fecisse quod in alio paulo antea ridebas? Et tradit etiam
 in custodiam iussu conuiuium soluit. Polyperconti quidem postea castigato diu igno
 uit. In Calisthenem olim contumacia suspectum peruicacioris irae fuit: cuius explen
 da matura obuenit occasio. Mos erat (ut supra dictum est) principibus macedonum adul
 teros liberos regibus tradere ad munia haud multum seruilibus ministeriis abhorren
 tia. Excubabant seruatibus noctium uicibus proximi foribus aedis: in qua rex acquiesce
 bat. Per hos pellices introducebantur alio aditu: quam quem armati obsidebant. Sic
 acceptos ab agalones equos cum rex ascensus esset admouebant: comitabanturque
 & uenientem & in praелиis omnibus artibus studiorum liberalium excultum. Praecipuus
 honor habebatur: quod licebat sedentibus uel cum rege. Castigandi uerberibus eos
 nullius potestas praeter ipsum erat. Haec cohors uelut seminarium ducum praefecto
 rumque apud macedonas fuit. Hinc habuere posteri reges: quorum stirpibus multas
 aetates romanae opes ademerunt. Igitur Hermolaus puer nobilis ex regia cohorte cum
 aprum tulo occupasset quem rex ferire destinauerat: iussu eius uerberibus affectus
 est. Quam ignominiam aegre ferens deflare apud Sostratum cepit: ex eadem cohorte
 te erat Sostratus amore eius ardens. Qui cum laceratum corpus: in quo deperibat
 intueretur: forsitan olim ob aliam quoque causam regi infestus: iuuu nem sua sponte iam
 motum data fide acceptaque perpulit: ut occidendi regem consilium secum iniret. Nec
 puerili impetu rem executi sunt: quippe solerter quos in societatem sceleris adsciscerent:
 Nicostratum: Antipatrum: Alcepiodorumque: & Philotam placuit assumi. Per
 hos adiecti sunt Anticles Elaptonius. Caeterum agenda rei haud sane facilis patebat
 uia. Opus erat eam omnem coniuatos nocte excubare ne ab expertibus consilii im
 pedirentur: forte autem alius alia nocte excubabat. Itaque intermutandis stationum uicibus
 caeteroque apparatu exequenda rei. xxx. & ii. dies absorpti sunt. Aderat nox: qua
 coniuati excubare debebant: multa fide latu: cuius documentum tot dies fuerant. Ne
 minem metus spes ue mutauerat. Tanta omnibus uel regem ira: uel fides inter ipsos
 fuit. Stabant igitur ad fores aedis eius in qua rex uescebatur: ut conuiuio egressum in
 cubiculum deducerent. Sed fortuna ipsius simulque epulantium comitas prouexit oes ad
 largius uinum: ladi etiam conuiales extraxere tempus nunc latu coniuatis: quod scriptum
 aggressuri essent: nunc sollicitis ne in lucem conuiuium extraheret: quippe alios in statu
 onem oportebat prima luce succedere: ipsorum post. vii. diem reditura uice. Nec spera
 re poterat in illud tempus oibus duraturam fide. Caeterum cum iam lux appareret: & conuiuium
 soluit. & coniuati exceperunt regem late occasione exequendi sceleris admotam. Cum mulier
 attonita (ut creditum est) metis conuulsa: in regia solita: quia instinctu uidebat futu
 ra praedicere non occurrat modo abeunt: sed etiam semet obiectu uultuque & oculis motu
 praeferes animi ut rediret in conuiuium inouit: & ille per ludum bene deos suadere res

liberi ma
 cedonum
 principum
 adulteri
 gi serui
 bant.

Hermo
 laus uer
 beratur.
 Sostrat

Consiliu
 occidendi
 Alex.

Mulier a
 lex. serua
 uit.

pondit: reuocatisq; amicis in horam diei ferme secundam conuiuii tempus extraxit. Iam alii ex cohorte in statione successerant: ante cuniculi fores excubitu. Adhuc tamen coiurati stabant uice officii sui expleta. Adeo pertinax spes est: quam humanae mentes: quam ingetes concupiscentiae deuouerunt. Rex benignus quam alias allocutus discedere eos ad curanda corpora: quoniam tota nocte perstiterent iubet. Data sunt singulis ita sex tertia: collaudatisq; quod etiam aliis tradita uice tamen excubare perseverassent. Illi tanta spe destituti domos abeunt: & caeteri quidem expectabant stationis suae noctem. Ephimanes siue comitare regis: qua ipse inter coiuratos exceperat repente mutatus: siue pro coeptis deos obstare credebatur fratri suo Eurilochi: quem antea expertem esse consilium uoluerat quid pararetur aperit. Omnibus Philotae supplicium in oculis erat. Itaque protinus iniicit fratri manum: & in regiam peruenit. Excitatisq; custodibus corporis ad salutem regis pertinere quae afferret affirmat: & tempus quo uenerat & uultus haud sane securi animi index & mactitiae duobus alterius Ptolomaeum ac Leonatum excubantes ad cubiculi limen excitauerunt. Itaque apertis foribus: & lumine illato: sopitum mero ac somno excitat regem. Ille paulatim mente collecta: quid afferrent interrogat. Nec cunctatus Eurilochus non ex toto domum suam auersari deos dixit: quia frater ipsius: quamquam impium facinus ausus foret: tamen & poenitentiam eius ageret: & per se potissimum profiteretur indicium: in ea ipsam noctem quae decederet: insidias comparatas fuisse auctores sceleris consilii esse: quos minime crederet rex. Tum Ephimanes cuncta ordine conscriptorumq; nomina exponit. Calisthenem non ut participem facinoris nominatum esse constabat: sed solitum puerorum sermonibus uituperantium criminantiumq; regem faciles aures praebere. Quidam adiciunt: cum Hermolaus apud eum quoque uerberatum se a rege quereretur dixisse. Calisthenem meminisse debere eos iam uiros esse. Idque an ad consolandam patientiam uerberum: an ad incitandum iuuenem dolorem dictum esse: in ambiguo fuisse. Rex animi corporisq; sopore discusso: cum tanti periculi quo euasserat: imago oculis oberraret: Eurilochum. L. talentis & cuiusdam Tyridatis opulenti bonis donat protinus: fratremq; antequam pro salute eius precaretur restituit. Sceleris autem auctores interque eos Calisthenem uinctos asseruari iubet: quibus in regiam adductis toto die ac nocte proxima mero ac uigiliis grauis ac quieuit. Postero autem frequens consilium adhibuit: cui patres propiniquiq; eorum de quibus agebatur intererant: ne de sua quidem salute securi: quippe Macedonum more perire debebant: omnium deuotis capitibus qui sanguine contigissent eos. Rex introduci coniuuratos praeter Calisthenem iussit: atque quae agitauerant sine cunctatione coacti sunt. Increpantibus deinde uniuersis eos: ipse rex quo suo merito tantum in semet cogitasset facinus interrogat. Stupentibus caeteris: Hermolaus nos uero inquit quoniam quasi nescias quaeris: occidendi te consilium iniuimus: quia non ut ingenuis imperare coepisti: sed quasi in mancipia dominaris. Primus ex omnibus pater ipsius Solpolis parricidam etiam parentis sui clamitans esse consurgit: & ad os manu obiecta scelere & malis insanientem ultra negat audiendum. Rex inhibito praedicere Hermolaum iubet: quae ex magistro didicisset Calisthenes: & Hermolaus uxor inquit beneficio tuo: & dico quae Hermolaus alex. mo sanguine. Attalus: & Philotas: & Parmenio: & Lyncestes: Alexander: & Clytus: respondet. quum ad hostes pertinet uiuunt: Stant in acie: te clypeis suis protegunt: & pro gloria tua pro uictoria uulnera accipiunt: quibus egregiam gratiam retulisti. Alius mensam tuam sanguine suo asperlit. Alius ne simplici quidem morte defunctus est. Duces exercituum

tuorum in eculeum impositi peris quos uicerant suere spectaculo. Parmenio in dicta causa trucidatus est: per quem Attalum occideras. Inuicem enim miseris: uteris manibus a te expectanda supplicia. Et quos paulo ante ministros cedis habuisti: subito ab aliis iubet trucidari. Obstreperunt subinde cuncti Hermolao. Pater supremum strinxerat ferrum percussurus haud dubie: nisi inhibitus esset a rege: quippe Hermolaum dicere iussit: petiq; ut causas supplicii augentem pariter audirent. Aegre ergo coercitis rursus Hermolaus quem liberaliter inquit pueris rudibus ad dicendum agere permittis: & Calisthenis uox carcere inclusa est: quia solus potest dicere. Cur enim non producit: cum etiam confessi audiuntur? Nempe quia liberam uocem innocentis audire metuis. Ac ne uultum quidem pateris. At qui nihil eum fecisse contendo. Sunt hic qui mecum re pulcherrimam cogitauerunt. Nemo est: qui conscium fuisse nobis Calisthenem dicat cum morti olim destinatus sit a iustissimo & patientissimo rege. Huc ergo sunt macedonum premia: quorum ut supuacuo & sordido abuteris sanguine. At ubi. xxx. milia mulorum captiuum aux: uehunt: cum milites nihil domum praeter gratias cicatrices relaturi sunt. Quae tamen omnia tolerare potuimus antequam nos barbaris dederes: & nouo more uictores sub iugum mitteres. Peris: te uestis & disciplina delectat. Patrios mores exoes. Peris: ergo non macedonum regem occidere uoluimus: & te transfugam belli iure persequimur. Tu macedonas uoluisti genua tibi ponere: uenerariq; te ut deum. Tu Philippum patrem auersaris: & si quis deorum ante Iouem haberetur: fastidires et Iouem. Miraris si liberi homines superbiam tuam ferre non possumus? Quid speramus ex te: quibus aut insonibus moriendum est: aut quod tristius morte est in seruitute uiuendum. Tu quidem si emendari potes: multum mihi debes. Ex me enim scire coepisti: quod ingenui homines ferre non possunt. De caetero parce: quorum orbam senectutem supplicis ne oneraueris. Nos iube duci: ut quod ex tua morte petieramus: consequamur ex nostra. Haec Hermolao. At rex quam falsa sint inquit quae iste tradita a magistro suo dixit: patientia mea ostendet. Confessum enim ultimum facinus: tamen non solum ipsi audiretis: expressi non imprudens: cum permissem huic latroni dicere usurum eum rabie: qua compulsus est: ut me quem parentis loco colere deberet: uellet occidere. Nuper cum procacius se in ueneratione gessisset: more patrio & ab antiquissimis macedoniae regibus usurpato eum castigare iussi. Hoc & oportere fieri: & ut a tutoribus pupilli: a maritis uxores: seruis quoque huius pueros aetatis uerberare concedimus. Haec est saeuitia in ipsum mea: quam impia caede uoluit ulcisci. Nam in caeteros: qui mihi permittunt uti ingenio meo: quam mitis sum: non ignoratis. Commemorare superuacuum est. Hermolao parricidarum supplicia non probari: cum eadem ipse meruerit: minime hercule admiror. Nam cum Parmenionem & Philotam laudat: suae seruitutis causae. Lyncestem uero Alexandrum: bis insidiatum capiti meo a duobus indicibus liberaui. Rursus conuictum per biennium tamen distuli: donec uos postularetis: ut tandem debito supplicio scelus lueret. Attalum antequam rex essem: hostem meo capiti fuisse meministi. Clytus utinam non coegisset me sibi irasci. Cuius temerariam linguam probra dicentem mihi & uobis diutius tuli: quam ille eadem me dicentem tulisset. Regum duce meque clametia non in ipsorum modo: sed etiam in illorum qui parent ingenio sua est. Obsequio mitigantur imperia: ubi uero reuerentia excessit animis: & summa in eis confundimus: uis opus est ut uim repellamus. Sed quid ego mihi ex istum crudelitate mihi obicisses: qui auiditiam exprobare ausus sit? Nolo singulos uestrum excitare: ne inuisam liberalitatem meam faciam: si pudori uestro grauem secero. Tertium exercitum alpicite: qui paulo ante

Alex. oro

nihil præter arma habebat: nunc argenteis cubat lectis. Mensas auro onerat: greges feruorum ducunt: spolia de hostibus sustinere non possunt. At enim perla: quos uicimus: in magno honore sunt apud me quidē. Moderationis meæ certissimū iudicium est: quod ne uictis quidem superbe impetro. Veni enim in Asiam: non ut funditus euerterem gentes: nec ut dimidiam partem terrarum solitudinem facerem: sed ut illos quoque quos bello subægissim: uictoriae meæ non pœniteret. Itaque militans uobis cum

Beneficio pro imperio uestro sanguinem fundunt: qui superbe habitu rebellassent. Non est diuina gratia possessio: in quam gladio inducimur. Beneficio: um gratia sempiterna est. Si gratia sempiterna habere Asiam non transire uolumus cum his communicanda est nostra clementia: terna est. horum fides stabile & æternum faciet imperium: & sane plus habemus: quam cupimus. Infatiabilis autem auaritia est: adhuc implere uelle quod iam circumfluit. Verū tamen eorum in macedonas transeundo: in multis enim gentibus esse uideo: quæ non erubescamus imitari: nec aliter tantum imperium apte regi potest: quam ut quædam & tradamus illis: & ab iisdem dicamus. Illud pœne dignum risu fuit: quod Hermodolus postulabat a me ut auerlarer Iouem: cuius oraculo agnoscor. An etiam quid dii respondeant in mea potestate est? Obtulit nomen filii mihi: recipere ipis rebus: quas agimus: haud alienum fuit. Utinam Indi quoque deum esse me credant. Fama enim bella constant: & sæpe etiam: quod falso creditum est: ueri uicem obtinuit. An me luxuria indulgentem putas arma uestra auro argentoque adornasse? assuetis nihil uilius hac uideri materia: uolui ostendere macedonas inuictos ceteris nec auro quidem uicti. Oculos ergo primum eorum sordida omnia & humilia spectantium copia: & docebo nos non auri aut argenti cupidos: sed orbem terrarum subacturos uenisse. Quam gloriam tu parricida intercipere uoluisti & macedonas rege adempto deuictis gentibus dedere. at nunc mones me: ut uestris parentibus parcā. Non oportebat quidem uos scire: quid de his statuissem: quo tristiores periretis: si qua uobis parentum memoria & cura est. Sed olim istū morem occidendi cum scelestis infantes propinquos parentesque solui. Et profiteor in eodem honore futuros omnes eos: in quo fuerant. Nam tuum Calisthenem: cui uni uir uideris: quia latro es: scio cur produci uelis: ut coram his probra: quæ modo in me icisti: modo audisti: illius quoque ore referantur. Quem si macedo esset tecum introduxissem: dignissimum te discipulo magistrum. Nunc Olitho non idem iuris est. Post hæc consilium dimisit: tradique damnatos hominibus: qui ex eadem cohorte erant iussit. Illi ut fidem suam sacuitia regi approbarent: excruciatos necauerunt. Calisthenes quoque tortus interiit: inuicti consilii in caput regis innocens: sed haud quam male assentantium accommodatus ingenio. Itaque nullius cedens maiorem apud graecos alexandro excitauit inuidiam quam quod præditum optimis moribus artibusque: a quo reuocatus ad uitam erat: cum interfecto Clyto mori perleueraret: non tantum occiderit: sed etiam torserit in dicta quidem causa. Quam crudelitatem sera pœnitentia consecuta est. Sed ne otium serendis rumoribus natum aleret: in indiam mouit: semper bello quam post uictoriam clarior. India tota ferme scriptio. etat orientem: minus in latitudinem: quam recta regione spatiosa: quæ austrum accipiunt: in alius terræ fastigium excedunt: plana sunt cetera: multique in clytis amibus

Coniura ti occiditur. Calisthenes tortus interiit. maiorem apud graecos alexandro excitauit inuidiam quam quod præditum optimis moribus artibusque: a quo reuocatus ad uitam erat: cum interfecto Clyto mori perleueraret: non tantum occiderit: sed etiam torserit in dicta quidem causa. Quam crudelitatem sera pœnitentia consecuta est. Sed ne otium serendis rumoribus natum aleret: in indiam mouit: semper bello quam post uictoriam clarior. India tota ferme scriptio. etat orientem: minus in latitudinem: quam recta regione spatiosa: quæ austrum accipiunt: in alius terræ fastigium excedunt: plana sunt cetera: multique in clytis amibus

Indiæ de scriptio. etat orientem: minus in latitudinem: quam recta regione spatiosa: quæ austrum accipiunt: in alius terræ fastigium excedunt: plana sunt cetera: multique in clytis amibus
Indus fl. Caucaſo monte ortus placidum per campos iter præbent. Indus gelidior est quam ceteri: aquas uehit a colore maris haud multum abhorrentes. Ganges omnium ab oriente fluuius eximius a meridiana regione decurrit: & magnorum montium iuga retro alueo stringit. In eum obiectæ rupes inclinant ad orientem. Vterque rubro mari ac

cipitur findens ripas: multaque arbores cum magna soli parte exorbet. Saxis quoque impletus: quibus crebro reuerberatur. Vbi mollius solum reperit stagnat: ilulataque molitur. Accellines eum auget: Ganges decursurum in mare intercipit. Magnoque motu amnis uterque colliditur: quippe Ganges asperum os influenti obicit: nec recessæ aquæ cedunt. Dyardenes minus celeberrimus: auditu est: quia per ultima indiae currit. Ceterum non cocodrillos modo uti nilas: sed etiam delphines ignotasque aliis generibus belluas alit Ethimantis crebris flexibus subide curuatus ab accolis rignibus carpitur. Ea causa est: cur te ues reliquias iam sine nomine in mare emittat. Multis præter hos amibus tota regio diuiditur: sed ignobilibus: quia non adeo interfluunt. Ceteræ quæ præcipua sunt mari: aquiloni maxime decurrunt. Is cohibitis iugis montium ad interiora non penetrat: ita alendis frugibus mitis. Sed adeo in illa plaga mundus statuas tempore uices mutat: ut cum alia feruore solis exæstuant: in diam uicis obruant. Rursumque ubi cetera rigent illic itolerandus æstus existat: nec cur ubi se naturæ causa mare: quod alluitur ingessit: nec colore quidem abhorret a ceteris: ab Eritho rege inditum est nomen. Propter quod ignari rubere aquas credunt. Terra limi ferax: inde plurique sunt uestes. Libri arborum teneri haud secus quam cartæ litterarum notas capiunt. Aues ad imitandum humanæ uocis sonum dociles sunt. Aialia inuisitata ceteris generibus: nisi iuuenta. Et ad terra & rhioce rotas alit non generat. Elephantos maior est uis: quam quos in africa domitant et uiribus naga gnitudo respõdet. Auges flumina uehūt: quæ leni modicoque lapsu segnas aquas ducunt. Gemas margaritasque mare littoribus infundit. Neque aialis maior opulentiæ causa: uicque posteaquam uiciorum comertium uulgauerit in exteras gentes: quippe æstimant purgamenta æstuantis freti prætio: quod libido constituit. Ingenia hominum sicut ubique apud illos locorum quoque situs format. Corpora uicque pedes carbasa ueiant. Soleis pedes: capita linteis uiuunt. Lapilli ex auribus pendunt: brachia quoque & lacertos a pro colunt: quibus inter populares aut nobilitas aut opes committent. Capillum pectus lacus: ius quam ton detur. Mentum semper intonsum est. Reliquam oris catem ad speciem leuitatis exæquant. Regum tamen luxuria quam ipsi magnificentiam appellant: suppositum gentium uitia: cum rex sane in publico conspici patitur. In turibula argentea ministris ferunt rotumque iter per quod feri destinauit: odoribus complent. Aurca lectica margaritis circumpendentibus recubat. Distincta sunt auro & purpura Carbasa quæ in uentus est lecticam sequuntur armati corporisque custodes. Inter quos ramis aues pendente: quas cantu seriis rebus obstrere docuerunt. Regia auratas columnas habet. Totas eas uis auro celata percurrunt: auiumque quarum uisu maxime gaudent: argenteæ effigies opera distinguunt. Regia aduentibus patet. Cum capillum pectus atque ornat: tunc responsa legationibus: tunc iura popularibus reddit: Dempus soleis odoribus illinunt pedes. Veatus maximus labor est: inclusa uiuario animalia inter uora cantusque pellicum figere: Binorum cubitorum sagittæ sunt: quas emittunt maiore nila: quam effectu: quippe talum cuius in leuitate uis omnis est: in habili pondere oneratur. Breuiora itinera equo conficit. Longior ubi expeditio est: elephanum uehunt curram: & tanta: um belluarum corpora tota contegunt auro. Ac ne quid perditis moribus deit: lecticis aureis pellicum longus ordo sequitur. Separatum aliud reginae ordiue agmen est: aquatque luxuria: i cerninae epulas parant: ab hisdem uinum ministratur: cuius uibus in diis largus est usus. Regum in mero somnoque sopitum in cubiculum pellices referunt: patrio carmine noctium inuocantes deos. Quis credat inter hæc uitia curam esse sapientia: Vnum agreste & horridum genus est: quod sapientes uocant: Apud hos

Dyardenes fl. uarias belluas alit. Ethimantis flu.

Eritus rex: a quo e itheum mare. Elephanti indici Auges flumina uehunt. Gemas margaritasque in littoribus. Ingenia indorum. Indorum uelamina Regum luxuria.

Reginae indorum luxuria.

Sapientes Indorum

occupare fati diem pulchrum & uiuos se cremari iubent. Quis autem segnitas aut incommoda ualitudo est: expectaram mortem pro dedecore uitae habent. Nec uis corporibus quae senectus soluit honos redditur. Inquinari putant ignem: nisi qui spirantes recipit. Illi qui in urbibus publicis moribus degunt: syderum motus scite spectare dicuntur: & futura praedicere. Nec quenquam admouere latere diem credunt cui expectare interrito liceat. Deos putant: quicquid colere coeperunt: a bores maxime quas uiolare capitale est. Menses inquinatos denos descriperunt dies. Anni plena spatia seruantur. Lunae cursu notant tempora: non ut plerique cum orbem sydis impleuit: dies. sed cum se curuare coepit in cornua: & iccirco breuiiores habent menses qui spatium eorum ad hunc lunae modum dirigunt. Multa & alia traduntur: quibus morari ordinem rerum haud sine opere uidebatur. Igitur Alexandro fines indiae ingresso gentis lunae cursum suarum reguli occurrerunt: imperata facturi: illum tertium Ioue genitum ad ipsos peruenisse memorantes. Patrem liberum atque herculum fama cognitos esse. Ipse sum coram aesse cernitur. Rex benigne exceptos sequi iussit: isdem itinerum ducibus Alexandro usus. Caeterum cum amplius nemo occurreret: Ephellionem & Pe. diccam cum corporum parte praemisit ad subigendos quia uersarentur imperium. Iussitque ad flumen indiae ingredi praecedere: & nauigia facere quae in ulteriora transportari posset exercitus: illi quia so reguli plura flumina supanda erant sic iuxere naues: ut solute plaustris uehi possent rursusque occurrerent coniungi. Post se Cratero cum phalange iussit sequi equitum ac leuiter armatorum eduxit: eosque q occurrerat: leui praelio in urbe proximam copulit. Iam superuenerat Craterus. Itaque ut principio terrorem incuteret genti nondum arma macedonum expertae: praecipit ne cui peccetur: munimentis urbis: quam obsidebat incensus. Caeterum dum obequebatur moenibus: sagitta ictus est. Coepit tamen oppidum: & omnibus incolis eius trucidatis etiam in tecta saeuitum est. Inde domita ignobili gente: ad Nisam urbem peruenit. Forte castris ante moenia ipsa in siluestri loco positus nocturnum frigus uahementis quam alia as horrore corpora efficit: opportunumque remedium ignis oblatum est. Caeterum quippe siluis flammam excitauerunt: quae igni alia oppidanorum sepulchra comprehendit. Vetus ita cedro facta erat conceptumque ignem late fuderet: donec omnia solo aequata sunt. Et ex urbe primum canum latratus: deinde etiam hominum fremitus auditus est. Tum & oppidani hostem & macedones ipsos ad urbem uenisse cognoscunt. Iamque rex eduxerat copias: moenia obsidebat: cum hostium: qui deserimē temptauerat obruti talis sunt. Alii ergo deditionem: aliis pugnam experiri placebat: quorum dubitatione comperta circumsideri tantum eos: & abstineri cedibus iussit. Tandemque obsidionis malis fatigati dedidere se. A libero parte conditos se esse dicebant: & uera haec origo erat. Sita est sub radicibus montis: quem Meron incolae appellant. Inde graeci uentendi traxere licentiam Iouis foeminae liberum patrem esse celatum. Rex situ montis cognito ex incolis cum toto exercitu praemissis comitatibus uerticem eius ascendit: multa hederam uitisque toto gignitur monte. Multae perennes aquae manant. Pomorum quoque uariis salubresque luci sunt: uia sponte fortuitarum seu germinum fruges humo nutrente. Lauri baccaque & multa in illis rupibus agrestis est silua. Credo equidem non diuino instinctu: sed lasciuia esse prouectos: ut passim hederam ac uitium folia decerperet redimitique fronde toto nemore similes bacchantibus uagarentur. Vocibus ergo tot milium praesidem neroris eius deum adorantium iugam montis colleque resonabant: cum omnia licentia a paucis (ut fere fit) in homines serpente uulgasset: quippe uelut in media pace per herbas congestamque frondem prostrauere corpora. Et rex fortuitam

Nifel dedidere se Alex. Nisa a libero praec condita. Meron motem ascendit Alexan. quae merito gignitur.

licentia non in aucteratus: large ad epulas omnibus praebitis per decem dies libero patri operatum habuit exercitum. Quis neget eximiam quoque gloriam saepius fortunae quam uirtutis esse beneficium: quippe ne epulantes quidem & sopitos mero aggredi a silus est hostis: haud secus bacchantium euulatumque fremitu perterritus quam praeliantium clamor esset auditus. Ea dem scelerata ab oceano reuertes temulentos commestantemque inter hora hostium texit. Hinc ad regionem: quae dedala uocatur: peruenit. Deseruerant incolae sedes: & in auis siluestresque montes confugerant. Ergo Acadira transit: atque uicta & destituta incolentium fuga. Itaque rationem belli necessitas mutauit. Diuisis. n. copiis pluribus simul locis arma ostendit: oppressaque urbe non expectauerant hostem. Omnia de perdomiti sunt. Ptolomaeus plurimas urbes Alexandriae maximas cepit: rursusque quas distribuerat copias iunxit. Superato deinde Coaspe amne Coenon in obsidione urbis opulentae (Beiram incolae uocant) reliquit: Ipse ad mazagas uenit nuper Assacano (cuius regnum fuerat) demortuo. Regioni quoque ubique praerat mater eius Cleophes, xxxviii. milia peditum tuebantur urbem: non solum: sed etiam opere munitam. Nam qua spectat orientem: cingitur amne torrenti: praerupis utrinque rupibus aditum ad urbem impedit. Ad occidentem & a meridie: uelut de industria rupes praeritas ad molita natura est. Infra quas caeuernae & uoragines longa uetustate in altum caeuatae iacet. Quaeque desinunt: fossa ingentis operis obiecta est. xxxv. stadia murus urbem complectitur: cuius inferiora saxo: superiora crudo latere sunt structa. Lateri uinculum lapides sunt: quos interposuere: ut duriori materiae fragilis incumberet simulque terram humore dilutam. Ne tamen uniuersa confideret: interpositae erant trabes ualidae: quibus iniecta tabulata muros & tegebant: & prius fecerant. Haec munimenta contemplantem Alexandrum: consiliumque incertum: quae nec caeuernas nisi agere poterat impere: nec tormenta aliter muris admouere: quidam e muro sagitta percussit. Tum forte in suram incidit telum: cuius spiculo euulso admoueri equum iussit: quo uectus ne obligato quidem uulnere haud segnus destituta exequabatur. Caeterum cum crus laucium penderet: & cruore siccato frigescentis uulnus aggrauaret dolorem: dixisse fertur: se quidem iouis filium dici: sed corporis aegri uita se sentire. Non tamen ante se recepit in castra: quam cuncta prospexit: & quae fieri uellet edixit. Ergo sicut imperatum erat: alii extra urbem tecta moliebantur: ingentemque uiam materiae faciendo aggeri detrahabant. Alii magnarum arborum stipites cumulis ac moles saxorum in caeuernas deiciebant. Iamque agger aquauerat summam fastigium terra. Itaque turres erigebant: quae opera ingenti militum ardore intra nonum die absolutae sunt. Ad ea uicceda rex nondum obdueta uulneri cicatrice processit: laudatque militibus admoueri machinas iussit: e quibus ingens uis telorum in propugnatores effusa est praecipue rudes talium operum terrebant milites mobiles turres: tantaque moles nulla ope quae cerneret: adiutas deorum numine agere credebat. Pila quoque muralia excussas tormētis praegraues hastas negabant conuenire mortalibus. Itaque deserta urbis tutela concessere in arcem. Inde quia nihil obsessis praeter deditionem placebat: legati ad regem descenderunt ueniam petenti. Quae impetrata regina cum magno nobilium foeminae grege aureis pateris uina libantium processit. Ipsa genibus regis paruo filio admoto non ueniam modo sed etiam pristinae fortunae impetrauit decus: quippe appellata regina est: Nora urbs & credidere quidam plus formae quam miserationi datum. Pucro quoque certe postea ex ea utcumque genito Alexandro fuit nomen. Hinc polypercon ad urbem Noram cum exercitu nullus inconditos oppidanos praelio uicit: intra munimenta compulso secunda.

Dedala regio.

Beiram coe non obli det Magazae

Alex. uul neratur

regina se ac filium cu oppido Alex. dedit. Nora urbs ditiois Alex. facta.

tus urbem in ditionem redegit. Multa ignobilia oppida deserta a suis uenere in regis potestatem. Quorum incolæ armati petram dorinim nomine occupauerunt: hæc ab hercule frustra oblectam esse; terraq; motu eo actum abistere fama uulgauerat. In opem consilii Alexandrum quia undiq; præceptis & abruta rupes erat: senior quidam peritus locorum cum duobus filiis adiit: si præcium operi esset: aditum se monstratum esse promittens. Lxxx. talenta constituit daturum Alexander: & altero ex iuuenibus obside retento ipsum ad exequenda quæ obtulerat dimisit. Leuiter armatus dux datus est Mullinus scriba regis. Hos enim circuitu qui fallerent hostem in summum iugum placebat euadere. Petra non ut plæræq; modicis ac mollibus cliuis in sublime fastigiū crescit sed in metæ maxime modū erecta est: cuius ima spatiosiora sunt altiora i artius coeunt: summa in acutum cacumen exurgunt. Radices eius indus amnis subit præaltus utrinq; asperis ripis. Ab altera parte uoragines eluuiæq; præruptæ sūt. Nec alia expugnandi patebat uia: quam ut repleantur. Ad manum silua erat: quam rex ita cedi iussit: ut nudi stipites iacerentur: quippe rami fronde uestiti impedissent ferentes. Ipse primus truncam arborem iecit: clamorq; exercitus se in dexalacritatis secutus est nullo detractante munus quod rex occupasset. Intra septimum diem cauernas exploreant: cum rex sagittarios & agrianos iubet per ardua nidi. Iuuenetq; promptissimos ex sua cohorte. xxx. delegit. Duces his dati sunt Charus & Alexander quem rex nominis quod sibi cum eo commune esset admonuit. Ac primo quia tam manifestum periculum erat: ipsum Regem discrimen subire non placuit. Sed ut signum tuba datum est: uir auaricia promptæ conuersus ad corporis custodes sequi se iubet primusq; inuadit in rupem. Nec deinde quisquam macedonum substituit: relictisq; stationibus sua sponte regem sequebantur. Multorum miserabilis fuit casus: quos ex prærupta rupe lapsos amnis præterfluens hausit. Triste spectaculum etiam non periclitantibus: cū uero alieno exitio quid ipsis timendum foret admonerentur. In metum misericordia uersa non extinctos: sed semetipsos deflebant. Et iam eo peruentum erat unde sine pernicie nisi uictores redire non possent: ingenia saxa in subeuntes prouoluentibus barbaris: Qui perculli instabili & lubrico gradu præcipites recidebant. Euaserant tamē Alexander & Charus: quos cū. xxx. delectis præmiserat Rex: & iam pugnare comminus cœperant. Sed cum superne tela barbari ingererent: sapius ipsi feriebant quam uulnerabantur. Ergo Alexander & nominis sui & promissi memor: dum acrius quā cautius dimicat: confossus undiq; obruitur. Quem ut Charus iacentem cōspexit ruerit in hostem omnium præter ultionem in memor cœpit. Multoq; hastia: quosdam gladio interemit. Sed cum tot unū incesserent manus: sup amici corpus percubuit exanimis. Haud secus quā par erat promptissimorū iuuenum cæterorumq; militum interitu cōmotus rex signū receptui dedit. Saluti fuit: quod sensim & intrepidi se receperunt. Et barbari hostē depulisse cōtenti: nō institere cedentibus. Cæteris Alexander cū statuisset desistere incepto quippe nulla spes potius undæ Petreæ offerebatur: tamē speciem ostēdit in obsidione perseverantis: Nam & itinera obsideri iussit: & turres admoueri & fangatis alios succedere. Cuius pertinacia cognita indi per biduum quidem ac duas noctes cum ostentatione non fiducia modo: sed etiā uictoriæ epulati sunt: tympana suo more pulsantes: Tertia uero nocte tympanorum quidē strepitus desierat audiri. Cæterum ex tota Petra faces resulgebant: quas accenderant barbari: ut tutior esset ipsis fuga obscura nocte per inuia saxa cursuris. Rex Balacro qui specularetur præmissis: cognoscit Petram fuga indorū esse desertam. Tum dato signo ut uniuersi con-

clamarent: in compositis fugientibus metum incussit. Multiq; (tanquā adesset hostis) plubrica saxa: per inuias cotes præcipitatis occiderunt. Plures aliqua membroq; parte mutilati ab integris deserti sunt. & ex locorū magis quā hostium uictor: tū magnæ uictoriæ sacrificiis & cultu deum fecit. Aræ in Petra locatæ sunt Mineræ Victoriæq;. Ducibus itineris: quos subire iusserat leuiter armatos: & si promissis minora præstitissent: præcium cum fide redditum est. Petreæ regionisq; ei adiunctæ Sifocosto tutela permissa. Inde processit Echolimæ: & cum angustias itineris obsideri. xx. milibus armatorum ab Ericæ quo iam comperisset: grauius agmen exercitus pœno ducendum modicis itineribus tradidit. Ipse prægressus funditores ac sagittarios deturbat. his qui obsiderent saltum sequentibus se copiis uiam fecit. Inde siue odio ducis: siue gratiam uictoris regis initari: Ericem fugientem adorti interemerunt: caputq; eius atque arma ad Alexandrum detulerunt. Ille facto impunitatem dedit: honorem denegauit exemplo. Hinc ad flumen Indum sextidecimis castris peruenit: omniaq; ut præceperat ad traiciendum præparata ab Ephestione repperit. Regnabat in ea regione Omphis: qui patri quoq; fuerat auctor dedendi regnum Alexandro. Et post mortem parentis legatos miserat qui consulerent cum regnare se interim uellet: an priuatum opperiri eius aduentum. Permissisq; ut regnaret nō tamē ius datū usurpare sustinuit. Is benigne quidem exceperat Ephestionem: gratuitum frumentum copiis eius ad mensus non tamen ei occurrerat: ne fidē ullius nisi regis experiretur: Itaq; uenienti obuiam cum armato exercitu egressus ē. Elephanti quoq; per modica in cruala militum agmini immixti procul castelorum fecerant speciem. Ac primo alexander non sociū: sed hostem aduentare credebat. Iamq; & ipse arma milites capere: & equites descendere in cornua iusserat paratos ad pugnam. At indus cognito macedonum errore: iussis subsistere cæteris ipse cōcitat equū quo uehebatur. Idem Alexander quoq; fecit: siue hostis: siue amicus occurreret: uel sua uirtute: uel illius fide tutus coiret: quod ex utriusq; uultu posset intelligi amicis aīs. Cæterum sine interprete nō poterat cōseri sermo. Itaq; a thibito eo barbarus occurrisse se dixit cū exercitu totas imperii uires protinus traiecit: nec expectasse dum per nuntios dare fides. Corpus suum & regnum permittere illi quem sciret gloriæ militantem. Nihil magis quā famā timere perfidiæ. Latus simplicitate barbari rex: & dextram fidei suæ pignus dedit: & regnū restituit. Lvi. Elephanti erant quos tradidit Alexandro multaq; pecora eximia magnitudinis. Tauros ad. iiii. milia prius in ea regione acceptūq; animis regnantū armentum. Quarētū Alexandro plures agricultores haberet an milites: cū duobus regibus bellanti sibi: maiore militū quā agricolū manu opus esse respondit. Abiatares & porus erāt. Sed in poro eminebat auctoritas. Vterq; uelut a Hidaspe amne regnabat: & belli fortunā (quæ arma inferret) expiri decreuerat. Omphis permittente Alexandro & regiam insigne triumphis: & more gentis suæ nomē: quod patris fuerat: Taxilen appellauere populares: sequente nocte imperiū in quocunq; transiret. Ergo cū per triduum hospitaliter Alexandrum accepisset: quarto die & quantum frumentū copiis qua Ephestion duxit præbitum a se esset ostendit. Et aureas coronas ipsi amicisq; omnibus præter hæc signati argenti. Lxxx. talenta dono dedit. Quæ benignitate eius Alexander mire latus: & quæ is dederat remisit: & mille talenta ex præda: quā uehebat adiecit: multaq; conuiuialia ex auro & argento uasa: plurimum perlicæ uestis. xxx. equos ex suis cum iisdem insignibus quis assueuerant: cum ipsum ueherent. Quæ liberalitas sicut barbarum obstrinxerat: ita amicos ipsæ uahementer offendit: e quibus Meleager super cœnam largiore uino usus gratulari se Ale-

tos speciem turrium procul fecerant. Ipse Porus humanae magnitudinis prope: o dū
 excesserat formam. Magnitudini Peri adicere uidebatur bællua: qua uehebatur: ran
 tum inter cæteras emittens: quanto aliis ipse præstabat. Itaq; Alexander contemplat
 & regem & agmen indorum: tandem inquit par animo meo periculum uideo. Cum
 bestis simul & cum egregiis uiris rex est. Intuensq; Coenon: Cum ego inquit Ptole
 mæo Perdicæq; & Ephestione comitatus in leuum hostium cornu impetum fecero
 uiderisq; me in medio ardore cerraminis: ipse dexterum moue: & turbatis signa infer.
 Tu Antigone: & tu Leōnate: & Tauron inuehimini in mediam aciem: & urgebitis
 frontem: hastæ nostræ prælongæ & ualidæ non alias magis: quam aduersus bælluas
 rectoresq; earum usui esse potuerunt: deturbate eos qui uehuntur: & ipsas confidite.
 Anceps genus auxilii est: & in suos acrius furit. In hostem enim imperio: in suos pa
 uore agitur. Hæc elocutus concitat equum primus. Iamq; (ut destinatum erat) inua
 serat ordines hostium: cum Coenus ingenti ui in leuum cornu inuehitur. Phalanx
 quoq; in mediam indorum aciem uno impetu prorupit. At Porus: qua equitem inue
 hi senserat: bælluas agi iussit. Sed tardum & pene immobile animal equorum uelo
 citatem æquare non poterat. Nec sagittarum quidem ullus erat barbaris usus: quip
 pe longæ & prægrauæ nisi prius in terra statuerent arcum: haud satis apte & commo
 de imponunt. Tum humo lubrica & ob id impediens conatum molientes ictus cele
 ritate hostium occupantur. Ergo spreto regis imperio: quod fere sit: ubi turbatis acri
 us metus: quam dux imperare cœpit: totidem erant imperatores: quot agmina erra
 bant. Alius iungere aciem: alius diuidere: stare quidam: & nonnulli circumuehi terga
 hostium iubebant. Nihil in medium consulebatur. Porus tamen tum paucis: quibus
 metu potior fuerat pudor colligere dispersos: obuius hosti ire pergit: elephantosq; an
 te agmē suorum agi iubet. Magnum bælluæ iniicere terrorem: inlolitusq; stridor nō
 equos modo tam pauidum ad omnia animal: sed uiros quoq; ordinisq; turbauit. rat.
 Iam fugæ circumspectiebant locum pauloante uictores: cū Alexander agrianos & thra
 cas leuiter armatos meiore concursatione q̄ cōminus militem emisit in bælluas. Ingē
 tem in uim tælorum iniicere & elephantis & regentibus eos. Phalanx quoq; instare
 constanter territis cœpit. Sed quidē auidius periecuti bælluas in semet irritauere uul
 neribus. Obtriti ergo pedibus earum: cæteris ut parcius instarent: fuere documentū
 præcipue terribilis illa facies erat: cum manu arma uirosq; corripere: & super se re
 gentibus trāderent. Anceps ergo pugna nūc sequentium: nunc fugientium. Elephan
 tos in multum diei uarium certamen extraxit: donec securibus (id nāq; genus auxilii
 præparatum erat) pedes amputare cœperunt. Copidās uocant gladios leuiter carua
 tos falcibus similes: quis appetebant bælluarum manus. Nec quicq; in expertum non
 mortis modo: sed etiam in ipsa morte noui supplicii timor omitebat: Ergo elephāti
 uulneribus tandem fatigati suos impetu sternunt: & qui rexerāt eos: præcipitati in ter
 ram ab ipsis obterebantur. Itaq; pecorū modo magis pauidi: q̄ infesti ultra aciem exi
 gebantur: cum Porus destitutus a pluribus tæla multo ante præparata in circūfusus
 ex elephanto suo cœpit ingerere: multisq; eminus uulneratis expositus ipse ad ictus
 undiq; petebatur. Nouem iam uulnera hinc tergo: illinc pectore exceperat: multoq;
 sanguine profuso languidis manibus magis elapsa: q̄ excusa tæla mittebat. Nec segni
 us bællua instincta rabie nondū saucia inuehebatur ordinibus: donec rector bælluæ
 regē cōspexit fluentibus mēbris omisitq; armis uix compotē mentis: Tū bælluam i
 fugam concitat sequente Alexandro. Sed equus eius multis uulneribus cōfossus de

ficiensq; procubuit posito magis rege: quam effuso. Itaq; dum equum mutat: tardius
 insecutus est. Interim frater Taxilis regis indorum præmissus ab Alexandro monere
 cœpit Porum ne ultima experiri perleueraret: dederetq; se uictori. At ille quāq; exhau
 stæ erant uires: deficiebatq; sanguis: tamen ad notam uocem excitatus agnosco inqt
 Taxilis fratrem imperii regniq; sui proditorem: & tælum quod unum forte non effu
 derat contorsit in eum: quod per medium pectus penetrauit ad tergum. Hoc ultimo
 uirtutis opere ædito fugere acrius cœpit. Sed elephantus quoq; qui multa exceperat
 tæla deficiebat. Itaq; sistit fugam peditemq; sequenti hosti obiecit. Iam Alexander cō
 secutus erat: & pertinacia Pori cognita: uetabat resistentibus parci. Ergo undiq; & in
 pedites & in ipsum Porum tæla congesta sunt: quis tantum grauatus labi ex bællua
 cœpit. Indus qui elephantum regebat descendere eum ratus: more solito elephantum
 procumbere iussit in genua: qui ut se summisit: cæteri quoq; (ita enim instituti erant)
 demisere corpora in terram. Ea res & Porum: & cæteros uictoribus tradidit. Rex spo
 liari corpus Pori interemptum esse credens iussit: & qui detraherent lorica uesteq;
 concurrere: cum bællua dominum tueri & spoliantes cœpit appetere: leuatumq; cor
 pus eius rursus dorso suo imponere. Ergo tælis undiq; obruitur: compositoq; eo in ue
 hiculum Porus imponitur. Quem rex ut uidit alleuantem oculos non odio: sed mise
 ratione commotus quod malum inquit quæ amentia te cogit rerum mearum cogi
 ta fama belli fortunam experiri: cum Taxilis esset in deditos clementiæ meæ iam p
 pinquo tibi exemplum. At ille quoniam inquit per cunctatis: respondebo ea liberta
 te: quam interrogando fecisti. Neminem me fortiorem esse cēsebam. Meas enim no
 ueram uires nondum expertus tuas: fortiorem esse te belli docuit euentus. Sed ne sic
 quidem parum scelix sum secundus tibi. Rursus interrogatus quid ipse uictorem sta
 tuere debere censeret: quod hic inquit dies tibi suadet: quo expertus es: quam caduca
 scelicitas esset. Plus monedo profecit: quam si precatur: esset: quippe magnitudinem
 animi eius interritam ac ne fortunam quidem intractam non misericordia modo: sed
 etiam honore excipere dignatus est. Aegrum curauit haud secus: quam si pro ipso pu
 gnasset. Confirmatum contra spem omnium in amicorum numerum recepit. Mox
 donauit ampliore regno: quam tenuit. Nec sane quicq; ingenium eius solidius aut cō
 stantius habuit quam admirationem ueræ laudis & gloriæ. Simplicius tamen famā
 æstimabat in hoste: q̄ in ciue: quippe a suis credebat magnitudinē suam destrui pos
 se. Eandem clariorem fore: quo maiores fuissent: quos ipse uicisset.

Q. CVRTII DE REBUS GESTIS ALEXANDRI MAGNI REGIS MACEDONVM LIBER OCTAVVS.

ALEXANDER Tam memorabili uictoria latus qua sibi orientis fi
 nes apertos esse censebat: Soli uictimis cælis militis quoq; quo pro
 ptioribus aīs reliqua belli munia obire: pro cōcione laudatos docuit:
 q̄ quid indis uirium fuisset: illa dimicatione pstratum. Cæteram opi
 mam prædam fore: celebrataq; opes in ea regione eminare quam pe
 terent. Proinde iam uilia & obsoleta esse spolia de persis: gemmis margaritisq; & au
 ro atq; ebore macedoniam græciamq; nō suas tantum domos repleturum. Audi mi
 lites & pecuniæ & gloriæ: inuul quia nunq; affirmatio eius sefellerat eos: pollicentur
 operam: dimissisq; cum bona spe nauigia exardificari iubet: ut cum totam Asiā pcur

Si rētes rissent: finem terrarū mare inuiferet. Multa materia naualis in proximis montibus erat: magnitudinem cedere aggressi magnitudinis inuiferata: ne perire ferretur. Rex hinc noceretis quoque dimis inuiferata: rari alibi animal in hisdem montibus erant. Ceterum hoc non in baculis: is inditum a licata. Graecis sermonis eius ignari aliud lingua sua usurpant. Rex duabus urbibus conditus i thiocero u rari fluminis quod superauerat: tripas: copias: duces coronis & milia aureis singulos tes a gra: donat. Ceteris quoque proportionem aut gradu: quae in amicitia obtinuerant: aut nauas cis: ab alitae opera: honos habitus est. Abiases qui prius quam cum Poro dimicaretur legatis alitae ap: tes ad Alexandrum miserat: rursus alios militum pollicentes omnia factus: quae imperas pellantur sit: modo non cogere corpus suum dedere. Neque enim aut sine regio imperio uicturum: aut Milites regnaturum esse captiuum. Cui Alexander nuntiarum iussit: si graueretur ad se uenire: ip donant a sum ad eum esse uenturum. Hinc Poro amneque superato ad interiora indiae processit. Sil: rege. uae erant prope in immensum spatium diffusa: procerisque & in eximia altitudine edit: Abiase raris arboribus umbrosa. Plurimique rami instar ingentium stipitum flexi in humum: rursus legati ad qua se curauerant erigebant: adeo ut spes esset non rami resurgentis: sed arboris ex Alex. tua radice generatae. Coeli temperies salubris: quippe & uim solis umbra leuat & aquae Siluae & largae manantes fontibus. Ceterum hic quoque serpentium magna uis erat squamis fulgo: arborea: rem aut reddentibus. Virus haud ullum magis noxium est: quippe morsum praesens ussima. mors sequebatur: donec ab incolis remedium oblatum est. Hinc per desertum uentum est Serpentes ad flumen hiarotim. Iunctum erat flumini nemus opacum arboribus alibi inuiferatis plurimi. agrestiumque pauonum multitudine frequens: Castris inde motis oppidum haud p: Hi: rotis cul positum corona capite: oblatibusque acceptis stipendium imponit. Ad terram de flu: ind. (ut est in ea regione) urbem peruenit non muro solum: sed etiam palude munita. Oppidum Ceterum barbari uehiculis inter se iunctis dimicaturi occurrerunt. Abiases taela: aliis ha: capit. sta: alii secures erant. Transibantque in uehicularum strenno saltu: cum succurrere labo Insolitum rantibus suis uellent. Ac primo insolitum genus pugnae macedonas terruit: cum eminus genus pu uulne: arant. Deinde spreto tam incedito auxilio: ab utroque latere uehiculis circum: gna. fusi repugnantes fodere coeperunt. Et uincula: quis conferta erant iussit incidere: quo fa: cilis singula circueuenerunt. Itaque. viii. suorum amissis in oppidum refugerunt. Poste: ro die scalis undique ad motis muri occupantur. Paucis pernicitas saluti fuit: qui cogni: to urbis excidio paludem transuenerunt. In uicina oppida ingentem intulere terrorem: inuictum exercitum & decorum profecto aduenisse memorantes. Alexander ad uas: standam eam regionem Perdica cum expedita manu misso partem copiarum Eumeni tradit: ut is quoque barbaros ad ditionem compelleret: Ipse ceteros ad urbem ualida: in quam aliaque quoque confugerant incolae duxit. Oppidani missis qui regem deprecarent: nihilominus bellum parabat: quippe orta seditio in diuersa consilia deduxerat uulgum. Alii oia ditione potiora: quida nullam operam in ipsis esse ducebant. Sed dum nihil in coe con: luitur: qui ditioni iminebant apertis portis hostem recipiunt. Alexander quoque belli auctori bus iure poterat irasci: tamen omnibus uenia data: & oblatibus acceptis ad proximam deinde urbem castra mouit. Obsides ducebantur ante agmen. Quoscumque muris agno: uissent utpote gentis eiusdem in colloquium conuocauerunt. Illi clamorem regis simulque uicem commemorando ad ditionem eos compulere. Ceterasque urbes simili modo dedi: tas in fidem accepit. Hinc in regnum sophitis peruentum est. Gens (ut barbari credunt) sa: pientia excellit: bonisque moribus regis. Genitos liberos non parentum arbitrio tollunt aliterque sed eos quibus spectandi infantum habitum cura mandata est. Si quos segnes aut aliqua mebroque parte inuiles notauerunt: necati iubent. Nuptias coeunt non genere ac nobilitate

conuictis: sed electa corporum specie: quia eadem aestimatur in liberis. Huius gentis oppi: dum cui Alexander ad mouerat copias: ab ipso Sophite obtinuerat. Clausae erant portae: sed nulli in muris turribusque se armati ostenderant. Dubitabantque macedones deseruif: sent ne urbem incolae: an fraude se occulerent. Cum subito patefacta porta rex indus cum Rex alex. duobus adultis filiis occurrit: multum inter omnes barbaros eminens corporis specie. Ve occurrit suis erat aut purpuraque distincta: quae et crura uelabat. Aureis soleis inseruerat gem: Regis ue mas. Lacerti quoque & brachia margaritis onerata erant. Pendebant ex auribus insigne stis. eadore magnitudine lapilli. Baculum aureum berilli distinguebant. Quo tradito praecatur ut sospes acciperet: se liberosque & gentem suam dedit. Nobles ad uenandum canes in ea re Canes no gione sunt. Latratu abstinere dicunt cum uidere feram: leonibus maxime infectis: ho biles ad rum uim ut ostenderet Alexandro: in conspectu leonem eximia magnitudinis iussit emit uenandum ti: & .iiii. omnino ad moueri canes: qui celeriter occupauerunt feram. Tum ex iis qui assue: Canes le uerant talibus ministeriis unius canis leoni cum aliis inhaerentibus eius auellere: & quia non ones occi sequebat: ferro amputare coepit. Ne sic quidem pertinacia uicta rursus aliam partem secare in dunt stitit: & inde non segnius inhaerentem ferro subinde cedebat. Ille in uulnere ferae dentes moribundus quoque infixerat. Tanta in illis animalibus ad uenandum cupiditate inge: nerasse naturam memoriam perditum est. Equidem plura transcribo: quae credo. Nam nec affirma re sustineo de quibus dubio: nec subducere quae accepi. Relicto igitur Sophite in suo regno ad fluium hypalin processit. Ephestione: qui diuersam regionem subigerat conuictio. Phegelis erat gentis proxima rex: qui popularibus suis colere agros ut assueuerant iussit. Phegelis Alexandro cum donis occurrit: Nihil quod imperaret detractas: biduum apud eum substitit rex Alex. Rex tertio die amnem superare decreuerat transitu difficile non spatium solum aquarum: occurrit. sed et saxis impeditum. Percussatus igitur phegelam quae nosceda erat. xi. diebus ultra flumem per uastas solitudines iter esse cognoscit. Excipere deinde Gangem maximam totius indiae Gangari fluuium. Vteriores ripas colere gentes gangaridas & pharralios: eorumque regem esse Ag: gramme. xx. milia equitum. ccc. peditum obsidentem uias. Ad haec quadrigarum. ii. milia da. trahere: & praecipuum terrorem elephatos: quos. iiii. milium numero explere dicebat. In Pharrasii credibilia regio oia uidebantur. Igitur Porum (nam cum eo erat) praecunctat an uera essent: quae Agrame diceret. Ille uires quidem gentis & regni haud falso iactari affirmat. Ceterum qui regnaret rex & eius non modo ignobile esse: sed et ultimam sortis: quippe praem eius totosorem uix diurno quae: copia. stupulantem famem propter habitum haud inecorum cordi fuisse reginae. Ab ea in pro: pto eius qui tamen regnasset amicitiae locum admotum. Interfecto eo per insidias sub spe tu telae libere: eius inualisse regnum: necatisque pueris hunc qui nunc regnat generasse iuuisum uilemque popularibus magis paternae fortunae quam suae memorum. Affirmatio porum multi: plicem animo regis inierat curam. hostem ballualque spernebat: situm locorum & uim flu: minum extimescebat. Relegatos in ultimum poene regum humanarum persequi terminum & erueri arduum uidebat. rursus auaritia: gloria: & insatiabilis cupido fame nihil in: uium: nihil remotum uideri sinebat. Et inter dum dubitabat: an macedones tot emessi spacia terrarum in acie & in castris senes facti per obiecta flumina per tot naturae obstaculos dif: ficultates securi essent. Abundans onustoque praeda magis praeda frui uelle quam ad quare da fatigari. Non idem sibi & militibus animi esse. Se totius orbis impium mentem complexum a dhuc in opere suorum primordio stare. Militem labore defatigatum: proximum quemque fructum finito tamen a periculo expetere. Vicit ergo cupido rationem: & ad conuentionem uo: catas milibus ad hunc maxime modum differuit. Non ignoro milites: multa quae terre: Alex. cfo te uos possent ab incolis indiae per hos dies de industria esse iactata. Sed non est iprouisa

Nunq̄ ad liquidum fama pdu-
citur.

uobis mētientium uanitas. Sic Ciliciæ fauces: sic Melopotamiæ campos: Tygrim & Euphratē: quorū alterum uado tranſiimus: alterū ponte terribilē fecerāt perſa. Nūq̄ ad liquidum fama perducitur. Omnia illa tradente maiora ſunt uero. Noſtra quoq; gloria cum ſit ex ſolido: plus tamē habet nominis q̄ operis. Modo quis bælluas offerētes mœnium ſpeciē: quis hydaspem amnē: quis cætera auditu maiora q̄ uero ſuſtinere poſſe credebat? Olim hercule fugiſſemus ex Aſia: ſi nos fabulæ debellare potuiſſent. Creditis ne elephantorū greges maiores eſſe: quam uſq; armentorū ſunt: cum & rarum ſit animal: nec facile capiatur: multoq; difficilius mitigatur. At qui eadem uanitas copias peditum equitumq; numerauit. Nam flumē quo lauius fuſum ē: hoc placidius ſtagnant: quippe anguſtis ripis coercita: & in anguſtiorē alucum eliſa: torrentes aquas inuehunt. Cōtra ſtatio aluei ſegniōr curſus eſt. Præterea in ripa oē periculum eſt: ubi applicantes nauigia hoſtis expectat. Ita quantūcūq; flumē interuenit: idē futurum diſcrimē eſt euadētium in terra. Sed omnia iſta uera eſſe ſingamus. Vtrū ne uos magnitudo bælluarū: an multitudo hoſtium terret? Quod pertinet ad elephātos præſens habemus exēplum: in ſuos uehāmētius quam in nos incurſerunt. Tam ualta corpora ſecuribus falciſq; mutilata ſunt. Quid autē intereſt totidē ſint: quot Porus habuit: an tria milia cum uno aut altero uulneratis. Cæteros i fugam declinari uideamus. Deinde paucos quoq; & incōmode regunt. Congregata uero tot milia ipſa ſe elidūt: ubi nec ſtare: nec fugere potuerūt inhabiles ualtoꝝ corporum moles. Equidē ſic animalia iſta cōtempſi: ut cum habere ipſe nō oppoſuerim: ſatis gnarus plus ſuis: q̄ hoſtibus periculi inferre. At enim equitum peditumq; multitudo uos cōmouet: cū paucis enim pugnare ſoliti eſtis: & nunc primū inconditā ſuſtinebitis turbā? Teſtis aduerſus multitudinē inuicti macedonum roboris Granicus amnis: & Cilicia in uada cruore perſarum: & Arbella: cuius campi deuictorum a nobis oſſibus ſtrati ſūt. Sero hoſtium legiones numerare cœpiſtis: poſtea q̄ ſolitudinem in Aſiam uincendo feciſtis. Cum per helleſpontum nauigaremus: de paucitate noſtra cogitandum fuit. Nunc nos Scythæ ſequunt. Bactriana auxilia præſto ſunt. Dacæ Sogdiani q; inter nos militant. Nec tamē illi turbæ confido. Veſtras manus intueor: ueſtrā uirtutē reꝝ quas geſturus ſum: uadē prædamq; habeo. Quādiu uobiſcū in acie ſtabo: nec mei: nec hoſtium exercitus meminero. Vos modo animos mihi plenos alacritatis ac fiducia adhibere. Non in limine operum laborumq; noſtroꝝ: ſed in exitu ſtamus. Peruenimus ad ſolis ortum & oceanū: niſi obſtat ignauia: inde uictores perdomito ſine terrarum reuerſe remur in patriā. Nolite (quod pigri agricolæ faciunt) maturos fructus per inertiam emittere e manibus. Maiora ſunt piculis præmia: diues eadē & imbellis eſt regio. Itaq; nō tam ad gloriā uos duco: q̄ ad prædam. Digni eſtis: qui opes quas illud mare littoribus inuehit referatis in patriā. Digni: qui nihil inexpertū: nihil metu omiſſum reliquatis. Per uos gloriāq; uſam qua humanum faſtigium exceditis: p̄q; & mea in uos & in me ueſtra merita: quibus inuicti contēdimus oro quæ loq;: ne humanarum rerum terminos adeuntē alumnū cōmilitonēq; ueſtrum ne dicam regem deferatis. Cætera uobis imperaui: hoc unum debiturus ſum. Et iſ uos rogo: qui nihil unq; uobis præcepi: qui primus me periculis obſuli: qui ſæpe aciem clypeo meo texti: ne infregeritis in manibus meis palmam: qua Herculem liberumq; patrem: ſi inuidia abſuerit æquabo. Date hic præcibus meis & tandē obſtinatum ſilētiū rūpите. Vbi eſt ille clamor alacritatis ueſtræ in dex? Vbi ē ille meorū macedonū uultus? Nō agnoſco uos milites: nec agnoſci uideor a uobis. Surdas iādudū aures pullo. Auerſos ani-

mos et in fractos excitare conor. Cūq; illi in terram dimiſſis capitibus tacere pſeuerarent: Neſcio quid inquit: imprudēs in uos deliqui: quod me ne intueri quidem uultis In ſolitudinē mihi uideor eē. Nemo reſpondet: nemo ſaltē negat quos alloquor. Quid autem poſtulo. Veſtram gloriā et magnitudinē indicamus. Vbi ſunt illi quorū certamē pauloante uidi cōtendentiu: q̄ potiſſimum uulnerati regis corpus exciperēt: deſertus deſtitutus ſum: hoſtibus deditus. Sed ſoluſ quoq; ire pſeuerabo. Obiicite me fluminibus et bælluis et illis gētib; quæ noſta horreis. Inueniam qui deſertum a uobis ſequantur. Scythæ bactrianiq; erunt mecum hoſtes pauloante: nunc milites noſtri. Mori præſtat: quam precario impatorem eſſe. Ite reduces domos: ite deſerto rege ouantes. Ego hic a uobis deſperata uictoria: aut honeſtate morti locum inueniā. Ne ſic quidē ulli militum uox exprimi potuit. Expectabāt ut duces principēq; ad regem perferrent: uulneribus & cōtinuo labore militiae fatigatos detractare munia: ſed ſuſtinere nō poſſe. Cæterum illi metu attoniti in terram ora deſixerant. Ergo primo fremitus ſua ſponte: deidē gemitus quoq; oritur. Paulatimq; liberius dolor erigi cœpit manantibus lachrymis: adeo ut Rex ira in miſericordiam uerſa: ne ipſe q̄dē q̄ cuperet temperare oculis potuerit. Tandē uniuerſa concione effuſius flēte: Pœnus auſus ē cū ſtantibus cæteris propius tribunal accedere ſignificans ſe loqui uelle. Quem ut uide re milites detrahentem galeam capiti (ita. n. regem alloqui moſ eſt) hortari cœperunt ut cauſam exercitus ageret. Tum Pœnus. Dii prohibent inquit a uobis impias mētes & profecto prohibent. Idem animus eſt tuis: qui fuit ſemper ire uulſeris pugnare periclitari: ſanguine noſtro commendare poſteritati tuum nomē. Proinde ſi perſeueras iermes quoq; & nudi & exanguis: ut cūq; tibi cordi eſt: ſequimur uel antecēdim⁹. Sed ſi audire uis nō fictas tuorū militum uoces: ut rum neceſſitate ultima expræſſas præbe quæſo propitias aures imperium atq; auſpiciū tuū conſtantiſſime ſecutiſ: & quocunq; pergis ſecuturis. Vicisti rex magnitudine rerum non hoſtes modo: ſed etiam milites. Quicquid mortalitas capere poterat impleuimus. Emenſis maria terraſque melius nobis: q̄ incolis omnia nota ſunt. Pœne in ultimo mundi ſine conſiſtimus: in alium orbem paras ire: & indiā quæris indis quoq; ignotā. Inter ſerpes & ſerpentesq; degētes erudere ex latebris & cubiculis ſuis expetis: ut plura quā ſol uidet uictoria luſtres. Digna proſus cogitatio animo tuo: ſed altior noſtro. Virtus. n. tua ſemper in incremēto erit noſtra uis in ſine iam eſt. Intuere corpora exanguia tot perfoſſa uulneribus: tot cicatricibus putrida. Iā taſta hæbetia ſunt: iā arma deficiunt. Veſtē pſicam induimus: quæ do meſtica ſubuehi nō pōt. In externum degenerauimus cultū. Quoto cuiq; lorica eſt: Quis equū habet: lube quæri q̄ multos ſerui iporū pſecuti ſunt: quod cuiq; ſupſit ex præda. Omnium uictores: oīum inopes ſumus. Nec luxuria laboramus: ſed bello. In ſtrumenta belli cōſumpſimus: hunc tu pulcherrimū exercitum nudum obiicias bælluis: Quæ ut multitudinem augeāt de industria barbari: magnū tamē eſſe numerū etiam ex mēdacio itelligo. Qui ſi adhuc penetrare in Indiā certū eſt: regio a meridie minus ualſtata ē. Qua ſubacta licebit decurrere in illud mare: quod rebus hūanis terminū uoluit eē natura. Cur circuitu petis gloriā: quæ ad manum poſita eſt: hic quoq; occurrit oceanus. Niſi mauiſ errare: puenimus quo tua fortuna ducit. Hæc tecū q̄ ſine te cum his loq; malui: nō uti inire circumſtātiſ exercitus gratiā: ſed ut uocem loquētium potiſ: q̄ ut gemitū murmurantiū audires. Vt finem orationi Pœnus impoſuit: clamor undiq; cum ploratu oritur: regem patrē dominū cōfuſis appellantiū uocibus. Iamq; & alii duces præcipueq; ſeniores: q̄ ob atātē & excuſatio honeſtior erat & auctoritas maior eadem p̄cabanſ. Ille nec caſſigare obſtinatos: nec mitigare pote-

Tacitur/
nitas ma/
cedonū.

Mos allo/
quēdi re/
gem.
pœni ora/
tio.

Alex. ira/
tus clau/
di regiam/
iubet.

ratitatos. Itaque inops consilii desiluit e tribunali claudique regiam iussit oibus prater assuetos adire. phibitis. Biduum irae datum est: tertio die processit e regia: quae. xii. aras ex quadrato saxo monumentum expeditionis suae: munimenta quoque castrorum iussit extendi cubiliaque amplioris formae: quam pro corporis habitu relinquit: ut specie omnium augeret posteritati fallax miraculum praeparans. Hinc repetens quae emelus erat: ad flumen Acesinon locat castra. Ibi forte Poenus morbo extinctus est: cuius morte ingenit rex quidem. Adicit tamen propter paucos dies longam orationem eum exorsum: tanquam solus macedoniam uisurus esset. Iam in aqua classis: quam aedificari iusserat stabat. In hac Menon ex thracia in supplementum equitum. vi. milia praeter eos ab harpello peditum. vii. milia adduxerat: armaque. xxv. auro & argento celata pertulerat: quae distributis uetera cremari iussit mille nauigiis aditurus oceanum: Discordesque & uetera odia retractantes Peron & Taxilem indiae reges firmatae per affinitatem gratiae reliquit in suis regnis: summo in aedificanda classe amboque studio usus. Oppida quoque duo condidit: quorum alterum Niceam appellauit: alterum Bucephalum equi quem amiserat memoriae ac nomini dedicans urbem. Elephantis deinde & impedimentis terra sequi iussit secundo amne defluxit: quadraginta ferme stadia singulis diebus praecedens: ut opportunis locis exponi subinde copiae possent puentum erat in regionem: in qua hydaspes amnis Acesinon comititur: hinc decurrit in fines Soborun soborun. Hi de exercitu herculis maiores suos esse commemorat: agros relictos esse cepisse sedem: quam ipsi obtinebant. Pelles ferarum pro ueste: clauae pro talo erant. Multaque et cum graeci mores exoleuissent stirpis ostendebant uestigia. Hinc excessione facta est & l. stadia excessit. Depopulatusque regionem oppidum caput eius corona cepit. xl. peditum milia gens in ripa fluminum opposuerat: quam amne supato in fugam compulsi: inclusosque moenibus expugnat: puberes interfecti sunt: caeteri uenerunt. Altera deinde urbem expugnare adortus magnaque uidefendentium pulsus multos macedonum amisit. Sed cum in obsidione pseuerasset ac sua rasset: oppidani deserta salute ignem subiecere tectis: se quoque ac liberos coniugisque in igni abluendo cremant. Quae cum ipsi auerent: hostes extingueret: noua forma pugnae erat: depleuerunt lebat incolae urbem: hostes extinguebant: adeo et naturae iura bellum in contrarium mutat. Arx erat oppidi intacta: in qua praesidium dereliquit. Ipse nauigiis circumuectus est arcem prope. iiii. flumina tota india praeter gangem maxima munimenta arcis applicat undas Acesinon a septentrione indus alluit: a meridie Acesinon hydaspi confunditur. Caeterum amnium caeterus maritimis similes fluctus mouent: multoque ac turbido limo quod aquae concurrens subinde turbatur: iter qua meat nauigiis in tenuem aluicem cogit. Itaque cum crebris fluctus se inueherent: & nauium hinc proras: hinc latera pulsaret: subducere nauis uefunditur. laeperunt. Sed ministeria eorum hinc caetu: hinc praerapida celeritate fluminum occupant. In oculis duo maiora omnium nauigia submersa sunt: leuiora cum & ipsa nequere redigi in ripam innoxia expulsa sunt. Ipse rex in rapidissimos uertices incendit. Quibus in torta nauis obliqua & gubernaculi impatiens agebat: iam uestem detraxerat corpori: praecipit se in flumen: amicumque ut exciperet eum haud procul nabant. Apparebatque anceps periculum tam nataturus: quam nauigare pseuerantis. Ergo ingenti certamine concitant remos: quataque uis humana esse poterat admota est: ut fluctus qui in se uehebant euerberarent. Fandi crederes undas: & retro gurgites cedere. Quibus tandem nauis erepta non tamen ripae applicabatur: sed in proximum uadum illidit. Cum amne bellum fuisse crederes. Ergo aris pro numero fluminum positus: sacrificioque facto. xxx. stadia proloque regia cessit. Inde uentum est in regionem Sudracarum Mallorumque: quos alias bellare inter se solitos: tunc periculi societas iuxerat. viiii. milia iuniorum peditum in armis erat: praeter non quattuordecim mille equitum. x. dcccq. quadrigae. At macedones: qui omni discrimine iam defunctos

se esse crediderant: posteaque integrum bellum cum ferocissimis Indiae gentibus superesse cognouerunt: improviso metu territi: rursus seditionis uocibus regem increpare coeperunt. Gangem amnem: & quae ultra eunt: coactos transmittere: non tamen fuisse: sed multasse bellum indomitis gentibus se obiectos: ut sanguine suo aperiret ei oceanum. Trahi extra sidera & solem cogique adire: quae mortaliu oculis natura subdlexerat. Nouis idem armis novos hostes existere. Quos ut oes fundat fugentque: quod premium ipsos manere. Caliginem ac tenebras & perpetua nocte profundo incubantem mari: repletum imanium balluarum gregibus fretu immobiles undas: in quibus emoriens natura defecerit. Rex non sua: sed militum sollicitudine anxius concione aduocata docet imbelles esse quos metuat. Nihil deinde praeter has gentes obstare: quo minus terrarum spatia emendatione aduocauit. si ad finem simul mundi laborumque perueniant. Cessisse illis metuentibus gangem: & multitudinem nationum: quae ultra amnem essent: declinasse iter eo: ubi par gloria minus periculum esset. Iam prospicere se oceanum. Iam perficere ad ipsos auram maris: ne inuide rent sibi laudem: quam peteret. Herculis & liberi patris terminos transituros illos. Regi suo paruo impedio immortalitate fama duros. Paterentur se ex india redire non fugere. Omnis multitudine & maxime militaris mobili impetu effertur. Ita seditionis non remedia quam principia maiora sunt. Non alias tam alacer clamor ab exercitu est redditus iubentium duceret diis secundis: & aquaret gloria: quos emularet. Latus his acclamationibus ad hostes peruenit castra mouit. Validissimae indorum gentes erant: & bellum impigre parabant: ducemque ex natione sudracarum spectatae uirtutis elegerant. Qui sub radicibus montis castra posuit: Lateque ignes: ut speciem multitudinis augeret: ostendit clamore quoque ac sui moris ululatu idem ac quiescentes macedonas frustra terrore conatus. Iam lux apparebat: cum rex fiducia ac spei plenus alacres milites arma cape & exire in aciem iubet. Sed ut traditur: metu ne an seditione oborta inter ipsos subito profugerent barbari. Certe auos montes & impeditos occupauerunt. Quorum agmen rex frustra persecutus impedimenta cepit. Peruentum deinde est ad oppidum sudracarum in quod plerique confugerant: haud maiore fiducia moenium: quam armorum. Iam admonebat res: cum uates monere eum cepit: ne committeret: aut certe differret obsidionem. Vita eius periculum ostendi: Rex Demophonta (naque uates erat) intus: Si quis inquit artium intentum & extra expectantem sic interpellet: non dubitem: quin in comitibus ac molestus uideri tibi possit. Et cum ille ita pro se futurum respondisset: Ceteris ne inquam uatem superstitione captum? Nec diutius quam respondit moratus: admoueri iubet re Alex. p. dixit. scalas. Cunctantibusque caeteris euadit in murum. Angusta muri corona erat. Non pinnae sicut alibi fastigium eius distinxerant: sed perpetua lorica obducta transitum sepleat. Itaque rex herebat magis: quam stabat in margine: clypeo undique incidit tela propulsans. Nam ubique e minus ex turribus petebatur. Nec subire milites poterant: quia suppone uitalorum obruebant. Tandem magnitudinem telorum periculi pudor uicit: quippe cernebant cunctatione sua dedi hostibus regem. Sed festinatio morabantur auxilia. Nam dum pro se quisque certat euadere: onerare icalas: quae non sufficiuntibus diuoluti unicum spem regis fefellerunt. Stabat. nam in conspectu tanti exercitus uelut in solitudine destitutus. Iamque leuam qua clypeum adictus circumferebat lassauerat clamantibus amicis ut ad ipsos desiliret: stabantque excepturi: cum ille rem ausus incredibilem atque inauditam multoque magis ad famam temeritatis quam gloriae insignem. Namque in urbem hostium & non multum esse moriturum: quippe antequam assurgeret: opprimi poterat: & capi siliit.

uiuus: sed forte ita liberauerat corpus: ut se pedibus exciperet. Itaque stans in pugna: & ne circumiri posset: se fortuna prouiderat. Vetus ita arbor haud pcul muro ramos multa fronde uestitos uelut de industria regē protegētes obiecerat huius spatio suo stipiti corpus: ne circumiri posset applicuit: clypeo tela: quae ex aduerso ingerebant: excipiens.

Nā cū cōmīnus unum procul tot manus peterent: nemo tamē audebat propius accedere: Missilia ramis plura: quam clypeo incidebāt. Pugnabat pro rege primū celebrati nominis fama. Deinde desperatio magis ad honeste moriendū incitamentū. Sed cū subinde hostis affluere: iam ingentem uim telorum exceperat clypeo: iā galeam laxa pferant: iam continuo labore grauius genua succiderant. Itaque contēptim & incaute q̄ proximi steterāt incurrit: e q̄bus duos gladio ita excepit: ut ante ipsum exanimis procūberent. Nec cuiq̄ deinde propius incessendi eum animus fuit. Procul iacula sagittasq̄ mittebant. Ille ad omnes ictus expositus non aegre iam exceptum poplitibus

Sagittae corpus tuebat: donec indus duorum cubitorum sagittae (namq̄ indus ut antea diximus: huius magnitudinis sagittae erat) ita excussit ut per thoracem paulum super latus dexterum infigeret. Quo uulnere afflictus magna uis sanguinis emicantē remisit arma moribūdo similis: adeoq̄ resoluus: ut ne ad uellendū quidē telū sufficeret. Itaque ad expoliandum corpus: qui uulnerauerat alacer gaudio accurrit. Quem ut iniicere corpori suo manus sensit: credo ultimi dedecoris indignitate cōmotus liquenti reuocauit animū: & nudum hostis latus subiecto mucrone hausit. Iacebant circa regē tria corpora: pcul stupentibus ceteris. Ille ut anteq̄ ultimus spiritus deficeret dimicans iā extinguere: clypeo se alleuare conatus ē: & posteaq̄ ad cōnitendū nihil supererat uirium: dextra impēdentes ramos complexus temptabat assurgere. Sed ne sic quidē potens corporis: rursus ingenua p̄cumbit: manu puocās hostes si quis cōgredi auderet

Tandē Peucestes per aliam oppidi partem deurbatis ppugnatoribus muri uestigia psequens regi supuenit. Quo cōspecto Alexander iam nō uitae suae: sed mortis solatium suscepisse ratus clypeo fatigatū corp̄ excepit. Subiit de Timeus: & paulopost Leonatus: hinc Aristonius superuenit. Indi quoq̄ cū intra mōnia regē esse comperissent: omissis ceteris illuc cōcurrerūt: urgebātq̄ protegētes: ex q̄bus Timeus multis aduerso corpore uulneribus acceptis egregiaq̄ edita pugna cecidit. Peucestes quoq̄ tribus iaculis cōfossus nō se tamē scuto sed regem tuebat. Leonatus dum auide ruētes barbaros summouet: ceruice grauius icta semianimis p̄cubuit ante regis pedes. Iā Peucestes & uulneribus fatigatus summisserat clypeum. In Aristono spes ultima haerebat. Hic quoq̄ grauius saucius tantā uim hostiū ultra sustinere nō poterat. Inter haec ad macedones regem cecidisse fama plāta ē. Terruisset alios: quod illos incitauit: Namq̄ piculi oēs immemores dolabris p̄feregere murum: & qua molitū erant aditum: irruere in urbē. Indosq̄ plures fugientes quā congregi ausos ceciderūt. Non senibus: non sceminis: non infantibus parci. Quisq̄ occurrerat: ab illo uulneratū regem esse credebant. Tandēq̄ internitione hostium iusta irā parentatum est. Ptolemaeus: q̄ postea regnauit: huic pugnae affuisse: auctor ē Clytarchus & Timagenē. Sed ip̄e. i. gloriae suae nō refragatus abfuisse se missum in expeditionē memoriae tradidit. Tanta cōponētium uetustate rege monumenta uel securitas uel par huic uitium credulitas fuit

Rege in tabernaculo relato medici lignū hastae corpori infixū ita ne spiculum moue retur abscondit. Corpore deinde nudato animaduertūt hamos inesse telo. Nec aliter id sine p̄nicie corporis extrahi posse: quam ut secundo uulnus auerēt. Ceterum ne se cantes profluuiū sanguinis occuparent uerebant: q̄p̄e ingēs telum adactū erat: & penetrasse in uiscera uidebat. Critobolus inter medicos aris eximia: sed in tanto pe-

riculo territus: amouere metuebat: ne in ip̄ius caput parum p̄spere curationis recideret euerus. Lachrymantē eum ac metuentē & solitudine propemodū exanguē rex cōspexerat. Quid inquit quod ue temp̄ expectas & nō quāprimū hoc dolore me saltem moriturum liberas? An times ne reus sis: cū insanabile uulnus acceperim? At Critobolus tandē uel finito: uel dissimulato metu hortari eum cōepit: ut se continendū p̄beret dum spiculum euelleret. Etiam leuem corporis motum noxiū fore. Rex cum affirmaisset nihil opus eē iis: qui semet cōtinerent: sicut p̄ceptum erat sine motu p̄buerit corpus curae. Iḡi patefacto latus uulnere: & spiculo euulso ingēs uis sanguinis manare cōepit: inq̄q̄ animo Rex & caligine oculis effusa ueluti moribūdu extēdi. Cūq̄ p̄fluuiū medicamētis frustra inhiberēt: clamor simul atq̄ ploratus amicos orit̄ regē expirasse credētium. Tandē cōstitit sanguis: paulatimq̄ animū recepit: & circūstantes cōepit agnoscere. Toto eo die ac nocte quae secuta ē: armatus exercitus regiā obsedit cōfessus oēs unius spiritu uiuere. Nec prius recesserūt: quā cōptū ē somno paulisper acq̄cere. Hinc certiorē spem salutis eius in castra rettulerūt. Rex septē diebus curato uulnere: necdū obducta cicatrice cū audisset conualuisse apud barbaros famā mortis suae: duobus nauigiis iūctis statui in mediū undiq̄ conspicuū tabernaculū iussit ex quo se ostēderet perisse credētibus. Cōspectuq̄ ab incolis spem hostiū falso nūtio conceptā inhibuit. Secūdo deinde amne defluxit aliquantū interualli a cetera classe: p̄cipiens ne q̄s quiete corpore p̄ inualido adhuc necessaria pulsu remor̄ impediret. Quarto posteaq̄ nauigare cōeperat die: puenit in regionē desertā q̄dem ab incolis: sed frumētō & pecoribus abundantem. Placuit is locus & ad suam & ad militū requiem. Mos erat principibus amicor̄ & custodibus corporis excubare ante pratoriiū: quotiens aduersa regi ualutudo incidisset. Hoc tum more quoq̄ seruato uniuersū cubiculū eius intrāt. Ille sollicitus ne quid noui afferrent: quia simul uenerāt percunētat: nūm hostium recens nūtiaretur aduentus. At craterus cui mandatū erat: ut amicitū p̄ces perferret ad eum: Credis ne inquit aduētū magis hostium ut iā in uallo consistere: quā cura salutis tuae: ut nunc ē tibi uilis nos esse sollicitos? Quātalibet uis oīum gentium cōspiret in nos: impleat armis uir̄sq̄ totū orbem: Classibus maria cōsternat inuifitatas baelluas inducat: tu nos p̄stabis iūctos. Sed quis deorum hoc macedoniae columen ac sydus diuturnum forte polliceri potest: cum tam auide manifestis piculis offeras corpus: oblitus tot ciuium animas trahere te in calum. Quis enim tibi sup̄stes aut optat esse aut potest? Eo peruenimus: auspiciū atq̄ imperiū secuti tuū: unde nisi te reduce nulli ad penates suos iter ē. Qui si adhuc de perfidis regno cum Dario dimicares: & si nemo uellet: tamē ne admirari quidē posset tā p̄mpte esse te ad omne discrimē audaciā. Nam ubi paria sunt piculum ac p̄m̄ium: & secundis rebus amplior fructus ē: & aduersis solatiū maius. Tuo uero capite ignobilē uicum emi: quis ferat? Non tuorum modo militum: sed ullius gentis barbarae ciuis: q̄ tuam magnitudinem nouit. Horret animus cogitatione rei: quam pauloante uidimus. Eloqui timeo iuecti corporis spolia inertissimas manus fuisse iniecturas: nisi te interceptū misericors in nos fortuna seruasset. Totidem proditores: totidē desertores sumus: quot te non potuimus p̄sequi. Vniuersos licet milites ignominia notes: nemo recusabit luere id quod ne admittet: p̄stare nō potuit. Patere nos quālo alio modo eē uilis tibi. Quocūq̄ iusseris ibimus. Obscura bella & ignobiles pugnas nobis depocimus. Temetipsum ad ea serua pericula: quae magnitudinem tuā capiūt. Cito gloria obfolescit in sordidis hostibus. Nec quicquā indignus ē: quā cōsumi eam: ubi non possit ostendi: Eadē ferre Ptolemaeus & similia iis ceteri: iamq̄ cōsulis uocibus flentes eum orabāt: ut tandē

Spiculū euulsum ex Alex. corpore.

Crateri uerba

exsatiatae laudi modum faceret: ac salutem suam publicam parceret. Grata erat regi pietas amicorum. Itaque singulos familiaris amplexus considerare iubet: aliusque sermone repetito: uobis quidem inquit o fidissimi piissimique ciuium atque amicorum grates ago habeoque non solum meo nomine: quod hodie salutem meam uestram praepositis: sed quod a primordiis belli nullum erga me beniuolentiae pignus atque indicium amiseritis. Adeo ut confitendum sit: nunquam mihi uitam meam fuisse tam caram: quam esse coepit: ut uobis diu frui possim. Ceterum non eadem est cogitatio eorum quae pro me mori optant. Meam quidem hanc beniuolentiam uestra uirtute metuisse me iudico. Vos enim diuturnum fructum ex me forsitan etiam perpetuum percipere cupiatis. Ego me metior non aetatis spatio: sed gloriae. Licuit paternis opibus contentum intra macedoniae terminos per otium corporis expectare obscuram & ignobilem senectutem. Quaequam ne pigri quidem sibi facta disponunt. Sed unicum bonum diuturnam uitam existimantes: saepe acerba mors occupat. Verum ergo: qui non annos meos: sed uictorias computo: si munera fortunae computo. diu uixi. Orsus a macedonia imperium Graeciam teneo. Thraciam: & Illyricos: subegi Triballis medisque impero. Asiam qua helleponto: quam rubro mari abluunt: possideo. Iamque haud procul absum a fine mundi: quem egressus: aliam naturam: alium orbem aperiri mihi statui. Ex Asia in Europa terminos momento unius horae transiui. Victor utriusque regionis post nonum regni mei post uicesimum atque octauum aetatis annum uideor ne uobis in excolenda gloria: cui me uni deuotus posse cessare? Ego uero non de ero: & ubicunque pugnabo: in theatro terrarum orbis esse me credam. Dabo nobilitatem ignobilibus locis. Aperiam cunctis gentibus terras: quas natura longe summouerat. In his operibus extinguere mihi: si forsitan feret pulchrum est. Et stirpem sum genus: ut ultima prius: quam longam uitam debeam optare. Obsecro uos cogitate. nos peruenisse in terras: quibus ob foeminae uirtutem celeberrimum nomen est. Quas urbes Semiramis condidit: Quas gentis redegit in potestatem. Quanta opera molita est: Nunc dum foeminam aequauimus gloria: & iam nos laudis iactas coepit. Diu faueat: maiora adhuc restant. Sed ita nostra erunt: quae nondum attingimus: si nihil pauiduxerimus: in quo magna gloriae locus est. Vos modo me ab inuestina fraude & domesticorum insidiis praestare securum. Belli martisque discrimen impavidus subibo. Philippus in acie tutior: quam in theatro fuit: hostium manus saepe uitauit: suorum effugere non ualuit. Aliorum quoque regum exitus: si reputaueritis: plures a suis: quam ab hoste in contemptos numerabitis. Ceterum quoniam olim rei agitatae in animo meo nunc promenda occasio oblata est: mihi maximus laborum atque operum meorum erit fructus: si olympias mater immortalitati consecratur: quandoque excesserit uita: Si licuerit: imple praestabo hoc. Si me praeeperit fatum: uos mandasse mihi mentote. Ac tum quidem amicos dimisit. Ceterum per complures dies ibi statiuam habuit. Haec dum in india geruntur: graeci milites nuper in colonias a rege deducti garabactra intra inter ipsos seditione defecerant: non tam Alexandro insensibiles: quam metu supplicii: quippe occisis quibusdam popularium: qui ualidiores erant: arma spectare coeperunt. Et bactriana arce: quae quali negligentius a seruata erat occupata: barbaros quoque in societatem defectionis impulerant. Athenodorus erat princeps eorum: qui regis quoque nomen assumpserat non tam imperii cupidine quam in patriam reuertendi cunctis: qui auctoritate ipsius sequebantur. Huic bicon quidam nationis eius: sed ob emulatioem infelitus comparauit insidias: inuitatumque ad epulas per Baxum quendam mactrianum in conuiuium occidit. Postero die concione aduocata Bico ultro insidiatum sibi Athenodorum praeritque persuaserat. Sed aliis suspecta fraus erat biconis: & paulatim in plures coepit manare

suspicio. Itaque graeci milites arma capiunt occisuri Biconem: si daretur occasio. Ceteri principes eorum iram multitudinis mitigauerunt. Praeter spem suam Bicon praesenti periculo ereptus paulopost insidiatus auctoribus salutis suae est: cuius dolo cognito & ipsum comprehenderunt & Boxum caeteros. Boxum protinus placuit interfici Biconem et per cruciatum necari. Iamque corpori tormenta admovebant: cum graeci milites incerti ob quam causam lymphatis similes ad arma discurrunt: quorum fremitu exaudito: qui torquere Biconem iusserat omiserunt: ueritatem ne id facere tumultuatum uociferatione prohiberent. Ille sicut nudatus erat peruenit ad graecos: & miserabilis facies supplicio destinati in diuersum aios repetere mutauit: dimittique eum iusserunt: hoc modo poena bis liberatus cum caeteris qui colonias a rege attributas reliquerunt: reuertunt in patriam. Haec circa bactra & Scytharum terminos gesta. Interim regem duarum gentium: de quibus ante dictum est. c. legatos duos ad eum. Oes curru uehebantur eximia magnitudine corporis: decoro habitu: lineam uentris intextam auro purpuraque distinctam. Eum se dedere ipsos urbes agrosque referebant: Alex. ad eum pro tot aetates inuiolata libertate illius primam fidem ditionisque permitturos. Deos sibi deditur. onis auctores: non metum: quippe intactis uiribus iugum excipere. Rex consilio habito deditur. tos in fidem accepit: stipendio quod Aracholis utraque natio praestabat imposito. Praeterea. ii. milia & d. eqtes imperat: & omnia obedienter a barbaris facta. Inuitatis deinde ad epulas legatis gentium regulisque exornari conuiuium iussit. Ceterum aurei lecti modicis interuallis positum erat. lectos circumdederat aulea purpura auroque fulgentia: quicquid autem apud praesentem uetere luxu aut apud macedonas noua imitatione corruptum erat: consulis utriusque gentis uitis in illo conuiuio ostendens. Intererat epulis Dioxippus atheniensis pugil nobilis: & ob eximia uirtutem uirum iam a rege promotus & gratus. Inuidi malignique increpabant per seria & ludum saginati corporis seque inuilem belluam. Cum ipsi praebum inirent: oleo madentem praeparare uentre epulis. Eodem igitur in conuiuio Horratas macedo iam temulentus exprobrare ei coepit: & postulare ut si uir esset: postero die secum ferro decerneret. Regem tandem uel de sua temeritate: uel de illius ignauia iudicaturum. Et a Dioxippo contemptum militare eludentem ferociam accepta conditio est. Ac postero die rex cum et acius certam exponerent: quae deerrere non poterat: destinata exequi passus est. Ingens hic militum inter quos erant graeci: quae Dioxippo studebant conuenerat multitudo Macedo iuxta arma sumplerat areum clypeum: hastam: quam sarissam uocant leuatenens: dextra lanceam: gladioque cinctus uelut cum pluribus simul dimicaturus. Dioxippus oleo nitens: & coronatus leua puniceum amiculum: dextra ualidum nodosumque stipitem praeferebat. Ea ipsa res omnium animos expectatoe suspenderat: quippe armato congrederi nondum demerito non temeritas uidebat. Igitur macedo haud dubius eminus interfici posse se lanceam emittit: quam Dioxippus cum exigua corporis declinatione uitasset: antequam ille hastam transferret: in dextram assiluit: & stipitem mediam eam fregit. Amisso utroque telo macedo gladium coeperat stringere: quem occupatum complexu pedibus repente subductus Dioxippus arietauit in terram. Ereptoque gladio pedem super ceruicem iacenti impositus: stipitem intentas: elisurusque eo uictus: mihi prohibere esset a rege. Tristis spectaculi euentus non macedoniis modo: sed etiam Alexandro fuit: maxime quia barbari affuerant: quippe celebrata macedonum fortitudinem ad ludibrium recidisse uerebatur. Hinc ad criminacionem inuidorum ad aperta sunt aures regis. Et post paucos dies iter epulas aureum poculum ex composito subducit. Ministri quoque quasi amiserant quod amouerant: bore qui regem ad eum. Saepius minus est constantiae in rubore: quam in culpa. Coniectum oculorum: qui culpa. bus ut fur destinabatur Dioxippus se re non potuit. Et cum excessisset conuiuio liticris conscripserat quae regi redderentur: se re non potuit. Grauius mortem eius tulit rex: exitum se iterem

stimans indignationis eē non pœnitentiæ testem: utiq; postea q̄ falso in simulatum eū
 Indorum nimum inuidorū gaudiū ostendit: Indorum legati dimissi domos paucis post diebus
 dona ad cum donis reuertunt. .ccc. erant equites. Mille. xxx. currus: quos quadriugi equi du
 Alex. cebāt. Lineæ uestis aliquantū: mille scuta indica: & ferri cādidi talēta centū: Leonēsq;
 Lacertæ i raræ magnitudinis & tygres: utrūq; animal ad māluetudinē domitū. Lacertarum
 gentes. quoq; ingentiū pelles & dorfa testu linum. Cratero deinde impat rex: haud pcul am/
 Dorfa te ne per quē erat ipse nauigatur? copias duceret. Eos aut qui comitari eū solebāt impo/
 studinū ni: in naues: & in fines Malliorū secundo amne deuehitur. Inde Sabarcas adiit ualidā
 Malliorū indiæ gentem: quæ populū non regum imperio regebatur. vi. milia deditum habebāt
 gens. equitum. vi. milia has copias currus. d. sequebantur. Tres duces spectatos uirtute bel
 Sabarca/ lica elegerant. At qui in agris erant proximi flumini (frequentes autem uicos maximē
 rū gens in ripa habebant) ut uidere totum amnem: qua prospici poterat nauigiis constratum
 & tot militum arma fulgentia: territi noua facie deorum exercitum & alium liberum
 patrem c. lebre in illis gentibus nomen aduentare credebant. Hinc militum clamor:
 hinc remorum pulsus: uariæq; nautarum uoces hortantiū pauidas aures impleuerāt
 Ergo uniuersi ad eos: qui in armis erant currūt. furere clamitantes cum diis prælium
 inuituros. Nauigia nō posse numerari quæ inuictos ueherēt. Tantūq; in exercitū suo
 Sabarcæ rum itulere terroris: ut legatos mitterent gētem dedituros. His in fidem acceptis: ad
 dedunt se alias deinde gētes quarto die puenit. Nihilo plus animi his fuit: q̄ cæteris fuerat. Itaq;
 Alex. oppido ibi cōdito quod Alexandria appellari iusserat: fines eorū q̄ musicani appellā/
 Alexan/ tur intrauit. Hic deteriolte satrapē: quem Caracamisadis præfecerat: iisdem arguenti
 dria con/ bus cognouit: multaq; auare ac superbe fecisse conuictū interfici iussit. Oxartes præ/
 dif. tor bactrianorū nō absolutus modo: sed etiam iure amplioris imperiū donatus ē. Fini/
 Musica/ bus musicanis deinde in ditionē redactis: urbi eorū imperiū imposuit. Inde præstos &
 nos gēs. ipsam indiæ gentē peruētū est. Porticanus rex erat: qui se munitæ urbi cū magna ma
 Præstos/ nū populariū incluserat. Hæc Alexander tertio die: q̄ cœperat obsidere expugnauit.
 gens Et porticanus cū in arcem cōfugisset: legatos de cōditiōe deditiōis misit ad regē. Sed
 Portica/ anteq; adirent eū duæ turtes cū ingēti fragore pcederant: per quas ruinas macedones
 nus rex. euaserē in arcē: qua capta Porticanus cū paucis repugnās occidit. Diruta igit arce &
 Sabi re/ oibus captiuis uā nūdatis: Sabi regis fines ingressus ē. Multiq; oppidis in fidē acce
 regis fines. ptis: ualidissimā gētis urbē cunicuiō cœpit. Barbaris simile mostri uisum est rudi b/
 militariū opes: q̄ppe in media ferme urbe e terra existerāt: nullo suffossi specus ante
 uestigio facto. dccc. Indorū in ea regione cæsa Clytarchus est auctor: multosq; capti
 Musicani uos sub corona uenisse. Rursus musicani defecerūt: ad quos opprimēdos missus est
 defecerūt Phytō q̄ captū principē gētis eūdēq; defectionis auctore adduxit ad regē. Quo Ale/
 xāder in crucem sublato: rursus amnem in quo classem expectare se iusserat repetit.
 Samus Quarto deinde die secundo amne puenit ad oppidū: quod in regnū erat Sami. Nup
 rex. se ille dederat: sed oppidani detrectabāt impetium: & clauerāt portas. Quoꝝ pau
 citate cōtēpta Rex. d. agrianos moenia subire iusserat: & lenlim recedētes eliceēt extra
 muros hostem secuturum: pfecto si fugere eos crederet. Agriani: sicut imperatū erat
 lacerato hoste subito terga uerterūt: quos barbari effuse sequentes in alios: iter quos
 ipse rex erat incidūt: Renouato ergo prælio ex. iiii. milib; barbarorū. d. cæsi sunt. Mille
 Barbari capti. Cæteri moenibus urbis inclusi. Sed nō ut prima specie lata uictoria: ita euentu
 ueneno tū quoq; fuit: q̄ppe barbari ueneno sinxerāt gladios. Itaq; sauciū subide expirabāt. Nec
 xerāt gla cā tā strenuæ mortis excogitari poterat medicis: cū etiā leues plagæ insanabiles eēt
 dios Barbari aut sperauerāt incautū & temerariū regē excipi posse. Et forte inter pmpūssi

mos dimicans intactus euaserat. Præcipue Ptolemæus leuo humero leuiter qdē fangi Ptolemæ
 us: sed maiore piculo q̄ uulnere affectus regis sollicitudinē i se cōuerterat. Sanguine cō us.
 iunctus erat: & qdā Philippo genitū eē credebāt. Certe pellice eius ortū cōstabat. Idē
 corporis custos pmpūssimusq; bellator: & pacis artib; q̄ militiæ maior & clarior: mo
 dico ciuiliq; cultu liberalis in primis: adituq; facilis. Nihil ex fastu regio assumpserat.
 Ob hęc regi an popularib; charior eēt: dubitari poterat. Tū certe primū expertus suo
 rū aios: adeo ut fortunā: i quā postea ascēdit: i illo piculo macedones ominati eē uide
 banē: q̄ppe nō leuior illis Ptolemæi fuit cura: q̄ regis: q̄ & plio & solitudine fatigatus
 cū Ptolemæo assideret: lectū in quo ipse acq̄sceret: iussit i ferri. In quē ut se recepit: p
 tinus altior insecutus est somn;. Ex quo excitatus p̄ getē uidisse se exponit sp̄ciē dra / Remediū
 conis oblatā herbā ferētis ore: quā ueneni remediū eē mōstrasset. Colore quoq; her / allatū pto
 bæ referebat agnitū: si quis repperisset affirmās. Inuentamq; deinde: q̄ppe a multis lemæo p
 erat requisita: uulnere imposuit. Protinusq; dolore finito: intra breue sp̄ciū cicatrix quietem.
 quoq; obducta ē Barbaros ut prima spes fefellerat: se ipsos urbēq; dederunt. Hinc
 in pximā gentē pathaliā peruēnū est. Rex erat Mœris: qui urbe deserta in montes p Pathalia
 fugerat. Itaq; Alexander oppido potitur: agrosq; populaē. Magnæ inde prædæ actæ gens.
 sunt pecorū armentorūq; magna uis reperta frumenti. Ducibus deinde sumptis am/
 nis peritis defluxit ad insulā: medio ferme alueo enatam. Ibi diutius subsistere coact;
 quia duces secordius asseruati profugerant: misit qui cōquirerēt alios: nec repperit pui
 cax cupido uisendi oceanū a deū diq; terminos mundi sine regiōis pitis flumini igno/
 to caput suū tūq; fortissimorū uirorū salutem permitteret. Nauigabāt ergo oium per Alexā. ad
 quæ ferebant ignari: quantum inde abesset mare: quæ gentes colerent: quā placidū am oceanum
 nis os: q̄ patiens longarū nauiū esset: anceps & cæca æstimatio augurabat. Vnū erat nauigatiō
 temeritatis solatiū perpetua foelicitas. Iam. cccc. stadia pcesserāt: cū gubernatores a/
 gnoscere ipsos aurā maris: & haud pcul uideri sibi oceanū abesse indicāt regi. Latus
 ille hortari nauticos cœpit: incūberēt remis. A desse finē oibus uotis expetitū. Iam ni/
 hil gloriæ deesse: nihil obstare uirtuti. Sine ullo martis discrimine: sine sanguine orbē
 terræ ab illis capi. Nec naturā quidē lōgius posse pcedere. Breui incognita nisi imorta
 libus eē uisuros. Paucos tamē nauigio emisit in ripā q̄ agrestes uagos exciperent e q/
 bus certiora nosci posse sperabat. Illi scrutati oīa tuguria: tandem latentes repperere.
 Qui interrogati q̄ pcul abesset mare: responderūt nullū ipsos mare nec fama qdē ac/
 cepisse. Cæter; tertio die peruēniri posse ad aquā amarā: quæ corrumperet dulcē. In/
 tellectū est mare destinari ab ignaris natura eius. Itaq; ingēti alacritate nautici remi /
 gant: & pximo quoq; die: quo propi; spes admouebat crescebat ardor aior;. Tertia
 iā die mixtū flumini subibat mare: leni adhuc æstu cōfundēte dispares undas. Tū ali
 am insulā medio amni sitā euecti paulo leuius: quia cursus æstu uerberabat: appli /
 cant classem: & ad cōmeatus petēdos discurrūt securi casus eius: qui supuenit ignaris
 Tertia ferme hora erat: cū statuta uice oceanus exæstus iuehi cœpit: & retro flumē Oceani
 urgere. Quod primo coercitū: deinde uahemētius pullum maiore impetu aduersū æstus.
 agebat: quā torrentia præcipiti alueo incurrit. Ignota uulgo freti natura erat: mon/
 straq; & iā deū indicia cōtere uidebant. Idē ē intomescēs mare: & in cāpos pau
 lo ante sicco descēdere superfusum. Iāq; leuatis nauigiis & tota classe disp̄ a: q̄ expo
 siterāt: undiq; ad naues trepidi & improviso malo attoniti recurrūt. Sed i tu: uultu fe In tumultu
 stinatio quoq; tarda ē. Hic cōis nauigia appellēbant: hi dū remos aptari prohibebāt: nūcti na
 cōfederant. Quidā enauigare properā es: sed nō expectāt: s qui simul esse debebāt: tō: quoq;
 clauda & inhabilia nauigia languide moliebant. Alia enauigū in consilio ruentes non tarda est.

repperant: pariterque & multitudo & paucitas festinantes morabantur. Clamor hinc expectare: hinc ire iubentium: dissonaque uoces nunquam idem: ac unum tendentium non oculorum modo usum: sed etiam aurium abstulerant. Ne in gubernatoribus quidem quicquam opis erat: quorum nec exaudiri uox a tumultuantibus poterat: nec imperium a territis incompositisque seruari. Ergo collidi inter se naues: obteri que inuicem remi: & alii aliorum nauigia urgere ceperunt. Crederes non unius exercitus classem uehi: sed duorum nauale inisse certamen. Incutiebantur puppibus prora: praemebantur a sequentibus: qui antecedentes turbauerant. Iurgantium ira perueniebat etiam ad manus. Iamque aestus totos circa flumen campos inundauerat: tumulis dumtaxat eminentibus uelut in sulis paruis: in quos plerique trepidi ommissis nauigiis enare ceperunt. Dis-

Classis dispergitur: utraque in aequale terrae fastigium occupauerant. Unde cum subito nouus & pristino maior terror incutitur: reciprocari coepit mare magno tractu aquis in suum fretum recurrere: currebantque terras paulo ante perfuso salo mersas. Igitur destituta nauigia alia precipitant in praesens: alia in latera percubunt. Strati erant campi sarcinis auulsae: tabularum remorumque fragmentis. Miles nec egredi in terram: nec in naues subsistere audebat: idemque praesentibus grauiora quae sequerentur spectans. Vix quae praecipiebant: uidere ipsos credebant in sicco naufragia in amni mare: nec fines malorum: quippe aestum paulo post mare relaturum quo nauigia alleuarentur. Ignari famem & ultima sibi metum ominabant. Baelluae quoque fluctibus destitutae terribiles uagabantur. Iamque nox appetebat: & regem quoque desperatio salutis aegri uidine affecerat: non tamen inuictum a ium curae obruit: quoniam tota nocte praesideret in speculis: equosque praemitteret ad eos amnis: ut cum mare rursus exaestuare lenissent: praecederent. Nauigia quoque lacerata refici: & euersa fluctibus erigi iubet paratosque esse & intentos cum rursus mare terras inundasset. Tota ea nocte inter uigilias adhortationesque consumpta celeriter & eques ingenti curru refugere: & leuiter aestus qui primo aquis leni tractu subeuntibus coepit leuare nauigia: nox totis campis inundans et impulsit classem. Plaususque militum nauticorum: in sperata salutem imodico celebratum gaudio littoribus ripisque resonabat. Unde tantum redisset subito mare quo pridie refugisset: quae nam esset eiusdem elementum natura modo discors: modo impio temporum obnoxia mirabili requirebat. Rex cum ex eo quod acciderat coniectaret post solis ortum statutum tempus esse: & media nocte ut aestum occuparet: cum paucis nauigiis secundo

Ale. cccc. stadia praesidiibusque & maris & locorum diis sacrificio facto ad classem rediit. hinc aduersum successit in mare. Praesidiibusque & altero die appulsa est haud percussu lacu salo: cuius ignota natura pluresque decepit temere ingressos aqua: quippe scabies corpora inuasit: & contagium morbum est in alios uulgatum est. Oleum remedio fuit. Leonato deinde praemisso ut puteos foderet: qua terrestri iuine ductur exercitum uidebat: quippe sicca erat regio: ipse cum copiis subsistit uernum tempus expectans. Inerim & urbes plerasque condidit Nearchus atque Onesicritus. Siquis quo ad tuto possent naturam maris nosceret: uel eodem amne uel Euphrate subire eos posse cum reuertentem ad se uellent. Iaque mitigata hyeme: & nauibus quae inutiles uidebantur crematis terra ducebat exercitum. Nonis castris in regionem Aboricorum: inde totidem diebus in Cedrosiorum uentum est. Liber hic populus concilio habito dedit se: nec quicquam deditis praeter comitatus imperatum est. Quinto hinc die uenit ad flumen: barbarum in Barbarus colae appellant. Regio deserta & aquarum inops excipit: quam emensus in noritas transiit. Ibi maiorem exercitus partem Ephestionem tradidit: leuem armaturam cum Prole-

mao Leonatoque partitus est. Tria simul agmina populabantur indos: magnaque praedae stae sunt. Maritimos Ptolemaeus: ceteros ipse rex: & ab alia parte Leonatus uerbant. In hac quoque regione urbem condidit: deductisque sunt in amarecholis. hinc peruenit ad maritimos indos: desertam uastamque regionem late tenent. Ac ne tamen finitimi quidem ullo comertii iure miscerentur. Ipsa solitudo natura quoque imitia efferauit: imitia & comertii mores ingenia. Prominent ungues nunquam recisi. Comae hirsutae & intonsae sunt. Tugoria comitum rursus mores chis & ceteris purgamentis maris instruunt. Ferarum pellibus tecti: piscibus sole duratis & maiorum quoque baelluarum: quas fluctus euicit carne uescunt. Columptis igitur alimentis Macedones primo inopiam: deinde ad ultimum famem sentire ceperunt: radices palmarum (namque sola ea arbor gignitur) ubique rimantes. Sed cum haec quoque famem & pestilentiam defecerant: iumenta cedere aggressi ne equis quidem abstinebant: & cum de pestilentia essent quae sarcinas ueherent: spolia de hostibus propter quae ultima orientis peragratu Alex. uerant: cremabant incendio. Famem deinde pestilentiam secuta est: quippe in salubrium tu Alex. ciborum noui succi: ad hoc itineris labor & aegritudo animi uulgauerat morbos: & nec manere sine clade: nec progredi poterant. Manentes famem: progressos acrior pestilentia urgebat. Ergo strati erant caepi praene pluribus semiuuiis: quam cadaueribus. Ac ne leuius quidem aegri sequi poterant: quippe agmen raptim agebatur: tantum singulis ad spem salutis ipsos perficere credentibus: quantum itineris festinando praeriperet. Igitur quae defecerant: notos ignotosque ut alleuarentur orabant. Sed nec iumenta erant: quibus excipi possent: & miles uix arma portabat: imminetque et ipsius facies mali ante oculos erat. Ergo saepius reuocati ne respicere quidem suos sustinebant: misericordia in formidinem uersa. Illi relicti deos testes sacra comunia regisque implorabant opem. Cumque frustra luras aures fatigaret: in rabie desperatione uerum praesens suo exitu simileque ipsis amicos & cotubernales praecabant. Rex dolore simul ac pudore anxius: quia tanta cladis ipse esset: ad Phrapernem parthorum satrapem misit: qui iuberet camelis cocta cibaria afferre. Alios finitimorum regionum praefectos certiore necessitatis suae fecit. Nec cessatum est ab his. Itaque fame dumtaxat uindicatus exercitus: tandem in Sedrosiae fines perducit. Oium regis sola fertilis regio est: in qua staniua habuit: ut uexatos milites quiete firmaret. Hic et onati lras accipit: comississe ipsum cum .viii. milibus peditum & .d. equibus montarum prospero euentu. A Cratere quoque nutius uenit Ozinem & Zariaspem nobilis perfas defectionem molientes oppressos a se in uinculis esse. Praeposito igitur regioni Siburtio (namque simultata ira comiter allocutus: dum exploraret quae delata erant in eodem honore habuit. Cum inde praefecti sicut impetratum erat: equorum iumentorum iugaliuque uim ingentem ex omni quae sub impio erat regione misissent: quibus decem impedimenta restituit. Arma quoque ad pristinum relecta sunt cultum: quippe haud percussa perfide aberrat non pacata modo: sed et opulenta. Igitur ut supra dictum est amulatus patris liberi non gloria solus: quam ex illis gentibus deportauerat: sed et fama: siue illud triumphus fuit ab eo primum institutum: siue bacchanium iustus statuit imitari a iugum supra humanum fastigium elato. Vicos per quos iter erat: floribus coronarique sterni iubet. Liminibus aedium crateras uino repletos: & alia eximia magnitudinis uasa disponi. Vehicula deinde costrata: ut plures capere milites possent in tabernaculorum modum ornari: alia candidis uelis: alia ueste praeciosa. Primi habebant amici & cohors regia uariis redimita floribus coronisque. Alii tubicinum cantum: alibi lyrae sonum audiebant. Item uehicularum copia cuiusque adornatis comestabulum exercitus armis quae maxime decora erant circumpedentibus ipsum comiuuatisque curru uehebatur crateris aureis eiusdemque materiae inge-

mao Leonatoque partitus est. Tria simul agmina populabantur indos: magnaque praedae stae sunt. Maritimos Ptolemaeus: ceteros ipse rex: & ab alia parte Leonatus uerbant. In hac quoque regione urbem condidit: deductisque sunt in amarecholis. hinc peruenit ad maritimos indos: desertam uastamque regionem late tenent. Ac ne tamen finitimi quidem ullo comertii iure miscerentur. Ipsa solitudo natura quoque imitia efferauit: imitia & comertii mores ingenia. Prominent ungues nunquam recisi. Comae hirsutae & intonsae sunt. Tugoria comitum rursus mores chis & ceteris purgamentis maris instruunt. Ferarum pellibus tecti: piscibus sole duratis & maiorum quoque baelluarum: quas fluctus euicit carne uescunt. Columptis igitur alimentis Macedones primo inopiam: deinde ad ultimum famem sentire ceperunt: radices palmarum (namque sola ea arbor gignitur) ubique rimantes. Sed cum haec quoque famem & pestilentiam defecerant: iumenta cedere aggressi ne equis quidem abstinebant: & cum de pestilentia essent quae sarcinas ueherent: spolia de hostibus propter quae ultima orientis peragratu Alex. uerant: cremabant incendio. Famem deinde pestilentiam secuta est: quippe in salubrium tu Alex. ciborum noui succi: ad hoc itineris labor & aegritudo animi uulgauerat morbos: & nec manere sine clade: nec progredi poterant. Manentes famem: progressos acrior pestilentia urgebat. Ergo strati erant caepi praene pluribus semiuuiis: quam cadaueribus. Ac ne leuius quidem aegri sequi poterant: quippe agmen raptim agebatur: tantum singulis ad spem salutis ipsos perficere credentibus: quantum itineris festinando praeriperet. Igitur quae defecerant: notos ignotosque ut alleuarentur orabant. Sed nec iumenta erant: quibus excipi possent: & miles uix arma portabat: imminetque et ipsius facies mali ante oculos erat. Ergo saepius reuocati ne respicere quidem suos sustinebant: misericordia in formidinem uersa. Illi relicti deos testes sacra comunia regisque implorabant opem. Cumque frustra luras aures fatigaret: in rabie desperatione uerum praesens suo exitu simileque ipsis amicos & cotubernales praecabant. Rex dolore simul ac pudore anxius: quia tanta cladis ipse esset: ad Phrapernem parthorum satrapem misit: qui iuberet camelis cocta cibaria afferre. Alios finitimorum regionum praefectos certiore necessitatis suae fecit. Nec cessatum est ab his. Itaque fame dumtaxat uindicatus exercitus: tandem in Sedrosiae fines perducit. Oium regis sola fertilis regio est: in qua staniua habuit: ut uexatos milites quiete firmaret. Hic et onati lras accipit: comississe ipsum cum .viii. milibus peditum & .d. equibus montarum prospero euentu. A Cratere quoque nutius uenit Ozinem & Zariaspem nobilis perfas defectionem molientes oppressos a se in uinculis esse. Praeposito igitur regioni Siburtio (namque simultata ira comiter allocutus: dum exploraret quae delata erant in eodem honore habuit. Cum inde praefecti sicut impetratum erat: equorum iumentorum iugaliuque uim ingentem ex omni quae sub impio erat regione misissent: quibus decem impedimenta restituit. Arma quoque ad pristinum relecta sunt cultum: quippe haud percussa perfide aberrat non pacata modo: sed et opulenta. Igitur ut supra dictum est amulatus patris liberi non gloria solus: quam ex illis gentibus deportauerat: sed et fama: siue illud triumphus fuit ab eo primum institutum: siue bacchanium iustus statuit imitari a iugum supra humanum fastigium elato. Vicos per quos iter erat: floribus coronarique sterni iubet. Liminibus aedium crateras uino repletos: & alia eximia magnitudinis uasa disponi. Vehicula deinde costrata: ut plures capere milites possent in tabernaculorum modum ornari: alia candidis uelis: alia ueste praeciosa. Primi habebant amici & cohors regia uariis redimita floribus coronisque. Alii tubicinum cantum: alibi lyrae sonum audiebant. Item uehicularum copia cuiusque adornatis comestabulum exercitus armis quae maxime decora erant circumpedentibus ipsum comiuuatisque curru uehebatur crateris aureis eiusdemque materiae inge-

Indi mari
tini & co
rui mores

Fames &
pestilentia
in exercitu
Alex.

In Sedro
siae fines
uenit ale.
Ozines
zariaspes
Alpatis.
lauraps

Triumphus
Alexa. ad
imitationem
liberi par
tris.

tibus poculis prægrauis. Hoc modo per dies. vii. bacchabundū agmē incessit. Parra præda si quid uictis saltē aduersus cōmessantes animi fuisset: mille hercule uiri modo & sobrii. vii. dieꝝ crapula graues in suo triūpho capere potuerūt. Sed fortuna: quæ rebus famā p̄ciumq; cōstituit: hic quoq; militiæ p̄brū uertit in gloriā: & p̄sens. aras & posteritas deinde mirata est per gentes nondū satis domitas incessisse temulētos: barbaris quod temeritas erat fiduciā esse credentibus: hūc apparatus carnifex sequebat̄:

Aspatisi quippe satrapes Aspatis: de quo ante dictū est: interfici iussus est: adeo nec luxuriæ terfici iul quicq; crudelitas: nec crudelitati luxuria obstat. sus.

Q. CVRTII DE REBUS GESTIS ALEXANDRI MAGNI REGIS MACEDONVM LIBER NONVS.

Qui Pat
menionē
occiderāt
acculant
Alex.

ISDEM Fere diebus Cleander et Sitalces et cum Agathone Eracon superueniūt: qui Parmenionem iussu regis occiderāt. v. milia peditū: cum equitibus mille. Sed et accusatores eos e provincia cui præfuerant sequebātur: nec tot facinora: quot admiserant cōpensare poterāt cædes per quam gratæ regi ministerio: quippe cū omnia profana spo-

liaissent: ne sacris quidem abstinerāt: uirginēq; et principes scēminarum supra per pessa corpore ludibria deflebāt. Inuisum macedonum nomen auaritia eorū ac libido barbaris fecerat. Inter omnes tamen eminebat Cleātri furor: qui nobilem uirginem cōstupratam seruo suo pellicem dederat. Plariq; amicos Alexandri nō tam criminū quæ palā obiciēbant̄ atrocitatem q̄ memoriā occisi p̄ eos Parmenionis quod tacitū p-

Potētiā dere reis apud regē poterat intuebant̄. Latē recidisse iram in iræ ministros: nec ullam scelere q̄ potētiā scelere quaesitā cuiq; esse diuturnam. Rex cognita causa p̄nūtiāuit ab accusa sitā nulli toribus unū & id maximū crimē esse præteritū desperationē salutis suæ: nunq̄. n. ta-

eē diutur lia aulorū: qui ipm ex india sospitē aut optassent reuerti: aut credidissent reuerti. Igit̄ nam. hos quidem iunxit. de. aut militū qui scēuitiæ eorū ministri fuerant interfici iussit. Eo- quæ one- dem die sumptū est suppliciu de iis quoq; quos auctores defectionis perlag. Crate- ficritus & rus adduxerat. Haud multo post Nearchus & Onelicitus: quos longius in oceanū Nearch⁹ pcedere iusserat superueniūt. Nūtiabāt aut̄ quædā audita alia cōperta: Insulam hostio nūtiarunt amnis subiectam auro abundare: inopem equorū esse: singulos eos ab iis qui ex conti uisa i oce nenti traicere cuderēt: singulis talētis emi. Plenū esse balluarū mare: æstu secūdo eas ano. ferri magnarū nauū corpora æquantes: truci cātu deterritas seq̄ classē cum magno Mare ru- aquoris strepitu: uelut demersa nauigia subisse aquas. Cætera incolis crediderant. In brum ap- ter quæ rubrū mare nō a colore undarū: ut plariq; crederēt: sed ab Eritho rege appel pellatur. lari. Esse haud pcul a cōtinētū insulā palmis frequentibus consitā: & in medio fere ne Alex. aīo more colūnam eminere Erithri regis monumentū: litteris gētis eius scriptā. Adiciē-

ifinita cō bāt nauigia: quæ lyxas mercatoreq; uexissent famam auri secutis gubernatoribus in plexus. insulā esse trāsmisā: nec deinde ab iis postea uisa. Rex cognoscēdi plura cupidine ac Hispania cēlus rursus eos terrā legere iubet: donec ad Euphratē appellarent classē: inde ad Hyberia uerso amne Babyloniā subituros. Ipse aīo ifinita cōplexus statuerat oī ad oriētē mari a fl. hybe ma regiōe pdomita: ex syria petere africā Carthaginī ifensus: ide numidiæ solitudini ro. bus pagratis cursū gadis dirigere: ibi nāq; colūnas herculis eē fama uulgauerat: hispa naues iul niā deide: quā hyberia græci a flumine hybero uocabāt adire: & p̄teruehi alpes ita- sit ædifica liaq; orā: unde in epyꝝ breuis cursus ē. Igit̄ melopotamiæ p̄toribus ipauit: ut mate- ri Alex. riā in libano mōte cæsa deuectaq; ad urbē Syria: Taplagas: & igentiū carinas nauū

ponere. vii. remis omnes eē: deduciq; Babyloniā: Cypriorū regibus impatum: ut aēs stuppāq; & uela præberēt. Hæc agētī pori & Taxilis regū litteræ traduntur: Abiasaris mors. morbo. Philippū præfētū ipsius ex uulnere interisse: oppressosq; q uulnerassent eū. Igitur philippo substituit Eudemonē: dux erat thracum Abiasaris regnū filio ei⁹ attri buit. Ventum est deinde per sagara. Persica est gens: cuius sat. apes orlines erat nobili- Per saga- rate ac diuitiis inter oēs barbaros eminēs. Genus ducebat a Cyro quondā rege psag. tag gens Orlines Opes & a maioribus traditas habebat & ipse longa imperii possessione cumulaerat. Orlines satrapes. Is regi cū oīs generis donis nō ipsi mō ea: sed et amicis eius daturus occurrit. Equorū domiti greges sequebant̄: currusq; argēto & auro adornati: preciosa suppellex: & ro- biles gemæ aurea magni ponderis uala: uestesq; purpureæ & signati argēti talēia. iiii. milia. Cæterum tāta benignitas barbaro causa mortis fuit. Nam cū oēs amicos regis donis sup ipsorum uota coluisset: Bagoes Spadoni qui Alexandrū obsequio corporis Bagoes deuinxerat sibi: nullum honorem habuit. Admonitusq; a qbusdam q̄ Alexandro cor- spado ale- di esset: respondit amicos regis non scorta se colere. Nec moris esse persis mares duce xan. orli- re: q̄ stupro effœminarentur. His aut. litis Spado potētiā flagitiū & dedecore quæli nis mor- tam in caput nobilissimi & infontis exercuit. Nāq; gentis eiudem leuissimos falsis cri tis cā fuit minibus astruxit: monitos tū demum e i deferre: cum ipse iussisset. Interim quotiēs li- ne arbitris erat: credulas regis aures implebat: dissimulās causam iræ: quo grauior cri- minantis auctoritas esset. Nōdum suspectus erat Orlines iam tamē uilior. Reus. n. i- secreto agebatur latentis piculi ignarus & importunissimū scortum: ne in stupro qui- dem & dedecoris patientia fraudis oblitum: quotiēs amorem regi in se accēderat. Or- sinem modo auaritiæ: interdum etiam defectionis arguebat. Iam matu a erant in p̄nil- ciem innocentis mendaciā: & fatū cuius inuitabilis tors ē appetēbat. Forte .n. lepu- chum Cyri Alexander iussit aperiri: in quo erat conditum eius corpus: cui dare uole- Cyri se- bat in ferias: auro argētoq; replētum eē crediderat: qppe ita fama perfa uulgauerant. pulchrū Sed præter clypeum eius putrem & arcus duos scythicos & acinacē nihil reppit. Cæ- apertum- terum corona aurea imposita amiculo: cui affuerat ipse solium: in quo corpus iacebat uelauit: miratus tantī nominis regē tantis præditū opibus haud preciosius sepulchrū esse q̄ si fuisset a plæbe. Proximus erat lateri Spado: qui regem intuens quid mirum: i- quit: est inania sepulchra esse regum: cum satraparum domus aurum inde egestū ca- pere non possint: Quod ad me attinet: ipse hoc bustum antea non uiderā. Sed ex Da- rio ita accepi. iiii. milia talētum condita eē cū Cyro. Hinc illa benignitas in te: ut quod impune habere non poterat: Orlines donando etiam gratiam iniret. Cōcitauerat iam animum in iram: cum ii quibus negocium idem dederat superueniunt. Hinc bagoas hinc ab eo subor nati falsis criminibus occupant aures. Ante quam accusari se satpica retur Orlines: in uincula est traditus. Non cōtentus supplicio infontis spado: ipse mo- Orlines' ritorio manū iniecit. Quem Orlines intuens: Audieram inquit in Asia olim regnal rex occi- se scēminas: hoc uero nouum est regnare castratū. Hic fuit exitus nobilissimi perlag- ditur. nec infontis modo: sed eximia quoq; benignitatis in regem. Eodem tempore Phrada tes regnum affectasse suspectus occiditur. Cœpat esse præceps ad repræsentanda sup- plicia: idem ad deteriora credenda. Sic scilicet res secundæ ualent cōmutare naturam & raro quisq; erga bona sua satis cautus est. Idem enim paulo ante Lyncestem Alexā raro qsq; drum delatum a duobus indicibus damnare non sustinuerat. Hēmiliores quoq; re- erga bo- os cōtra suam uoluntatē: quia cæteris uidebātur infontes: passus absolui hostibus ui- na sua sa- ctis regnare duxerat: ad ultimum traiectus a semetipso degenerauit. ut in quodā ad- tis cautus uersus libidinem animi arbitrio scortū aliis regna daret: aliis adimeret uitam. lisdē fere est.

diebus litteras a Ceno accepit de rebus in Europa & Asia gestis: dum ipse Indiam sit
bægit. Zopyrio thraciæ præpositus dum expeditionem in getas faceret: tēpestibus
procellisq; subito cohortis cum toto exercitu oppressus erat. Quæ cognita clade Seu
thesodyas populares suos ad defectiōem compulerat: amissa propemodum thraciā:
ne graciā quidem.

Sunium Igitur xxx. nauibus Sunium transmittunt: promontorium est atticæ terræ: unde por
tum urbis petere decreuerant. His cognitis rex Arpalus atheniensibusq; iuxta infestus
classē parari iubet: Athenas protinus. Quod consilium cum agitat clā: litteræ ei re
duntur: Arpalum intrasse quidem Athenas: pecuniā conciliasse sibi principum aīos
mox concilio plebis habito iussum urbe excedere ad gracos milites peruenisse: qbus
interceptum & trucidatum a quodā auctore interemptum per insidias: his lætus i Eu
ropam traiciendi consilium omisit. Sed exules præter eos qui ciuili sanguine aperi
erant recipi ab omnibus græcorum ciuitatibus quis pulsi erant iussit. Et graci haud
aui imperium aspiciant: quanquam solidarum legum id principium esse conlebant:
bona quoq; quæ extarent: restituere damnatis. Soli Athenienses non suo modo: sed et
publice uindictæ collationem ordinem hoīum quia ægre ferebant: non regio impio:
sed legibus moribusq; patriæ regi assueti: phibere igitur exules sinibus: oīa potius tol
leraturi: q̄ purgamenta quondā urbis suæ tūc et exiliū admitterēt. Alexander senioribus
militū in patriā remissis. xiii. milia peditū & duo milia eqtū: quæ in asia retineret: eligi
iussit: existimans modico exercitu cōtinere posse Asiā: quia pluribus locis præsidia dis
posuisset: nuperq; conditas urbes colonis repleisset res renouare cupientibus. Cæterū
prius q̄ secerneret: quos erat retenturus: edixit ut oēs milites æs alienū profiterent
Graue pleriq; eē competerat. Et quanq̄ ipsorū luxu contractū erat: dissoluere tñ ipse
decreuerat. Illi tēptari ipsos rati: quo facilius ab integris sumptuosos discerneret: pro
latando aliquantum extraxerant temporis. Et rex satis gnarus p̄fessionī æris pudorē
nō contumaciā obstare: mentas totis castris poni iussit: & x. milia talentorū proferri.
Tum demū fide facta p̄fessio est. Nec amplius ex tanta pecuniā q̄. c. & xxx. talēta su
peruere. Adeo ille exercitus tot ditissimarū gentium uictor: plus tñ uictoriæ quā præ
da deportauit ex Asia. Cæterum ut cognitū est alios miti domum: alios retineri: p̄pe
tuam eum regni sedē in Asiā habiturū rati: ueroces & disciplinæ militaris immemo
res seditiosis uocibus castra complent. Regemq; ferocius q̄ alias adorti: oēs simul mis
sionem postulare cœperunt deformia ora cicatricibus: canicimq; caput ostēntes.
Nec aut p̄fectorum castigatione: aut uerecundia regis deterriti tumultuolo clamore:
& militari uolentia uolentē loq̄ inhibebant: palā p̄fessi nūq̄ inde nisi in patriā uesti
gium esse moturos. Tandē silētio facto magis q̄ motū esse credebant: q̄ q̄ ipsi moue
ri poterāt: quidnā acturus esset expectabant. Ille qd̄ hæc inquit repens cōsternatio: &
tā p̄ca atq; effusa licentia denūtiat: Eloq̄ timeo: palam certe rupistis impiū: & p̄ca
riō rex sum: cui nō alloquēdi: nō nolcēdi monendiq; aut intuēdi uos ius reliquistis. Eq̄
dem cū alios dimittere in patriā: alios mecū paulopost deportare statuerē: tā illos ac
clamātes uideo q̄ aīsturi sunt: quā hos cū qbus p̄missos subleq̄ statui. Quid hoc est
rei? Dispari in cā idē oīum clamor ē. Peruelim scire utrū q̄ discedūt: an qui retinentur
de me querant. Credetes uno ore omnes sustulisse clamorē. Ita pariter ex tota cōcio
ne responsū ē: oēs queri. Tum illi non hercule inquit potest fieri: ut adducar querē

Alex. mi
lites allo
quitur.

di simul omnibus hęc eam esse q̄ ostenditis: in qua maior p̄s exercitus non est: ut pote
cū plures dimiserim: q̄ retenturus sum. Subest nimirū altius malū: quod oēs auerit a
me. Q̄ n̄ enim regū uniuersus exercitus deseruit? Ne serui quidē uno grege p̄fugiant
dños sed est quidē in illis pudor a ceteris desertos relinquēdi. Verū ergo tam furiosæ
consternationis oblitus remedia insanabilibus conorā dhibere. Omnē hercule spē: q̄
ex uobis conciperā dāno: nec ut cum militibus meis: iam n. esse desistis: sed ut cum
ingratissimis (ut oportet) agere decreui. Secundis rebus quæ circumfluunt uos in lani
re cœpistis: oblitus statu: eius quō beneficio exuistis meo. Digni hercule qui in eodē
consensatis: quoniam facilius est uobis aduersam: q̄ secundam regere fortunā. En tan
dem illorum paulo ante & per arum tributariis Asia & tot gentium spolia fastidio sūt
Modo sub Philippo seminis amacula ex purpura sordent. Aurum & argentū oculi
ferre non possunt. Ligna n. uasa delyderant: & ex cratibus scuta: rubiginemq; gladi
oram. Hoc cultu nitentes uos accepi: & d. talenta æris alieni cū oīs regia suppellex ha
ud amplius q̄ lx. talentorū sit: mox operum fundamenta: quibus tamen ablu inuidia
imperium maximæ terræ: partis impolui. Asiæ ne pertesum est: quæ uos gloria rerū
gotta: um diis pares fecit? In Europam ire p̄peratis rege deserto: cum pluribus uestrū
defuturum uiaicum fuerit. ni æs alienum iuissem? Nempe in asiatica præda. nec pu
det profundo uenire deuictarum gentium spolia circūferentes reuerti uelle ad liberol
cōiugesq; qbus pauci præmiā uictoriæ potestis ostēdere. Nam ceterorum dum etiā
spei uestræ obuia istis: arma quoq; pignori sunt. Bonis uero militibus cariturus sum
pellicu n. suarum cōcubinis: quibus hīc solum ex ratis opibus superest: quod impen
ditur. Proinde fugientibus me pateant limites: facecite hęc otius. Ego cum peris ab
euntū terga tutabor. Neminem teneo: liberate oculos meos ingratiuini ciues. Latī
uos excipiat parentes liberiq; sine uestro rege redeantes. Obuia ibant deterritoribus
trāfugitq; Triūphabo me hercule de fuga uestra: & ubicūq; ero expectā p̄enas: hos
cū qbas me reliquistis: colendo præferēdoq; uobis. Iam aut. in leuicis & quantū sine
rege ualeat exercitus: & qd̄ opis in me uno sit. Desiuit deinde frendēs de tribunali: &
in medium armatorum agmē se immisit: notatos quoq; qui ferocissimi oblocuti erāt:
singulos manu corripuit. Nec aulos repugnare. xiii. alferuādos custodibus corporis
tra didit. Quis crederet læuā paulo ante concionem obtorpuisse subito meta: & cum
ad supplicium uideret trahi. h. laulos grauiora quam ceteros.

Alex. ex
ercitū deli
deriū. re
migrandi
i patriam
cōpelcuit

sue nominis quod gentes: quæ sub regibus inter deos colunt: siue propria ipsius ue
neratio: siue fiducia: ita ui exercens impium conterruit eos. Singuli tamē certæ ad
derunt patietæ exemplum. Adeoq; nō sunt accensū supplicio commilitonū: cum sub
noctē interfectos esse nōissent: ut nihil omiserint: quod singuli magis obediēter ac pie
facerent. Nam cum postero die prohibiti aditu uenissent athenicis modo militibus ad
missis: lugubrem totis castris edidit clamorem: denuntiantes se proinus esse mori
turos: si rex perueueret irasci. At ille peruicacis ad omnia quæ agitallet animi pere
grinorū militū concionē aduocari iubet. Macedonibus intra castra cohibitis: & cū fre
quētes consensu dābitro inter p̄te talē oronē habuit. Cū ex Europa traicerē in Asiam ad p̄grū
multas nobiles gentes: magnam uim hominum impio meo additū: eē sperabam. eos mili
Nec deceptus sum qd̄ de his credidi fame. Sed ad illa hęc quoq; accessit: qd̄ uideo for
tes.

tes utros erga reges suos pietatis inuictos. Luxu oia fluere crediderat: & nimia foelicitate mergi in uoluptates. At hercule munia militiae hoc aior corporuq; robur aequae ipigre tolleratis: & cu fortes uiri sitis: no fortitudinē magis q fidē colitis. Hec ergo nō nūc primū pfitior: sed olim scio. Itaq; & delectū e uobis iuniorū habui: & uos meorū militū corpori imiscui. Idē habitus: eadē arma sunt uobis. Obsequium uero & patētia ī perū lōge pstantior ē quā ceteris. Ergo ipse Oxiratis psā filiā mecū in matrimonio iūxi: non dedignatus ex captiua liberos tollere. Mox deinde cū stirpē generis mei latius ppagare cuperē: uxore darii filiā duxi. Proximisq; amicorū auctor sui ex captiuis generādi liberos: ut hoc sacro foedere oē discrimen uicti & uictoris excluderē. Proinde genitos uos mihi non ascitos milites credite. Asia & Europae unum atq; idē regnū est. Macedonū uobis arma do. Inueteraui pegrinā nouitatē: & ciues mei estis & milites. Omnia eundē ducūt colorē. Nec psis macedonū morē adumbrare: nec macedōibus psas imitari in decōz. Eiusdem iuris esse debēt: q sub eodem rege uicturi sunt.

Darii filiā
am uxore
duxit alexan.

Quousq; inqt aīo tuo etiā p supplicia & qdem externi moris exequeris? Milites tui ciues tui incognita cā a captiuis suis ducēribus trahunt ad pēnā. Si morē meruisse iudicas: saltē ministros supplicii muta. Amico aīo: si ueri patēs fuisset admonebat. Sed irabiē ira puenerat. Itaq; rursus: nā patū p qbus impatū erat: dubitauerāt: mergi ī amnem: sicut iuncti erāt: iussit. Nec hoc qdē supplicii seditiōnē militū mouit. Nāq; copiaz duces atq; amicos eius manipuli adeunt: petētes ut si quos adhuc pristina noxa iudicaret esse contractos: iuberet interfici. Offerre se corpora: ira retrucidaret.

Intuētibus lachrymae oborta p buere specie iam nō regē sed funus eius uisentis exercitus. Annulū tuus. Maxor tū cūstantiū lectū eminebat: quos ut rex aspexit: Inuenietis inqt quū perdicca excessero dignū talibus uiris regē. Incredibile dictu audituq; ī eodē habitu corporis ī tradidit quē se cōposuerat: cū amissurus milites esset durasse: donec a toto exercitu illo ad ulū adiectis mū psalutatus ē: dimissoq; uulgo uelut oī uitae debito liberatus. Fatigata mēbra reiecit mandatis ppiusq; adire iussis amicis: nā & uox deficere iā cōpat: detractatū annulū digito Perdicca tradidit adiectis mādati ut corp⁹ suū ad Hāmonē ferri iuberēt. Quae ē: tūbulq; Cui re- gnū Alexan. relin- quere re- spondit
ale. mors
Dolor cu- stodū cor- poris alexan. & to- tius exer- citus.

his: cui relinqueret regnū: respōdit ei q esset optimus: Ceteri: puidē iā ob id certamē magnos funebres ludos parari sibi. Rursus Perdicca iterrogante qn caelestes honores habere sibi uellet: dixit tū uelle cū ipi foelices essēt. Supma hāc uox fuit regis: & pauspōdit lo post extinguit. Ac priō ploratu lamētisq; & plāctibus tota regiā psonabat. Mox uelut in uasta solitudine oia tristi silētio muta torpebāt: ad cogitationes qd deinde futurū esset dolore cōuerso. Nobiles pueri custodiae corporis ei⁹ astucti nec doloris magnitudine carere: nec seiplos intra uestibulū regiā retinere potuerūt. Vagiq; & furetib⁹ similes totā urbē luctu ac maxore cōpleuerāt: nullis questib⁹ omissis: quos ī tali casu dolor suggerit. Ergo q extra regiā astiterāt macedones pariter barbariq; cōcurrunt: nec poterāt uicti a uictorib⁹ ī cōmuni dolore discerni. Persae iustissimū ac miūssimū dūm: Macedōes optimū ac fortissimū regē inuocātes certamē quoddā maxoris ede-

bāt. Nec mæstorū solū sed et indignatiū uoces exaudiebant: tā uiridē & in flore ætatis fortūaq; inuidia deū ereptū eē rebus hūanis. Vigor eius & uultus educētis in plūm milites: obli dentis urbes: euadētis in muros fortes uiros p concione donātis occurrebāt oculis. Tū macedones diuinos honores negasse ei pēnitebāt: impiosq; & ingratos fuisse se confitebant: quod aures eius debita appellatione fraudassent: & cum diu nūc ī ueneratiōe: nūc in desyderio regis hæsissent: in ipsos uersa mis. ratio ē. Macedonia pfecti ultra Euphraten mediis hostibus nouū imperiū aspantibus destitutos se eē cernebāt: sine certo regis hærede: sine hærede regni publicas uires ad se quēq; tracturū. Bella deinde ciuilia: quæ secuta sunt: mētibus augurabant. Itē non de regno Asia: sed de rege ipsis sanguinē esse fundēdum. Nouis uulnerib⁹ ueteres rūpendas cicatrices. Senes debiles modo petita missione a iusto rege: nunc morituros p potentia forsitā satellitis alicuius ignobilis: has cogitationes uoluentibus nox superuenit: terroremq; auxit. Milites in armis uigilabāt. Babylonii alius e muris: alius culmie sui qsq; tecti p spectabāt: quali certiora uisceri. Nec qsq; lumina audibat accendere. Et qā oculorū cessabat usus: fremitus uocēsq; a uibus caprabant: At plarūq; uano metu territi p obscuras semitas alius alii occurstantes inuicē suspecti & solliciti ferebantur. Persae cōmisso more detonis in lugubri ueste coniugibus ac liberis nō ut uictorē & mō hostē sed ut gentis suae iustissimū regē uero desyderio lugebāt. Assueti sub rege uiuere: non alium q imperaret ipsis digniorē fuisse conferebantur. Nec muris urbis luctus cōtinebat. Sed pximam regionē ab ea: deinde magnam ptem Asiae cis Euphratem tantū mali fama puaserat. At Dari quoq; matrē celerit. r plata ē. Abscissa ergo ueste qua induta erat lugubrem sumptis: laceratūq; crinibus hūmi corpus abiicit. Assidebat ei a tera ex neptibus: nup amissum Ephesione cui nupserat lugens. Propriaq; cautas doloris in cōmuni mæstia retractabāt. Sed oīum tuorū mala Sifigambis una capiebat. Illa suā: illa neptū uicem flebat. Recens dolor et pra terita reuocauerat. Crederes mō amissum Dariū: & pariter milerā duorū filiorū exeqas esse ducendas. Flebat mortuos simul uiuolq;. Quē. n. puellaz acturam esse curam: quē aliū futurū Alexandrū: Itē esse se captas: iterum excidisse regno. Qui mortuo Dariū ipsas tuere repisse: q post Alexandrum respiceret utiq; non reperturas. Subibat inter hāc animū. Lxxx. fratres suos eodē die ab Ocho sauisimo regum trucidatos: adiectūq; stragi tot filiorū patrē. Et septē liberis quos genuisset ipsa unum sup. fle. Ipsum dariū floruisse paulisp: ut crudelius posset extingui. Ad ultimū dolori succumbit: obuolutoq; capite assidetes genibus suis neptē nepotēq; auerlata: cybo pariter abstinuit & luce. Quinto: postaq; mori stauerat: die extincta ē. Magnū pfecto Alexandro indulgentiā in eam: iustitiāq; in omnes captiuos documentū eī mors huius. Quae cū sustinisset post Dariū uiuere Alexandro esse supstes erubuit. Et hercule iuste astimantibus regē liquet bona naturā eius fuisse uitia uel fortunā uel atatis uis incredibilis animi: laboris patientia p pmodum nimia. Fortitudo nō inter reges modo excellēs: sed inter illos quoq; quorū hāc sola uir⁹ fuit. Liberalitas sepae maiora tribuentis: q a diis petunt. Clāmentia ideuctos Tot regna aut reddita qbus ea depserat bello: aut dono data: Mortis: cui⁹ mē⁹ ceteros exanimat ppetua contēptio. Gloriā laudisq; ut iusto maior cupido: ita ut iuuei & i tāris nec amittenda reb⁹. Iā pietas erga parentes: quorū olympiada immortalitati cōsecrare decreuerat: Philippū ultus erat. Iā ī omnes fere amicos benignitas. Erga milites beniuolentia. Coniūū par magnitudini aī. Et quantā uix pot. rat atas eius cape solertia. Modo immodicaz cupiditū ueneris iuxta naturale desiderū ulus. Nec ulla nisi ex pmi. lo uoluptas. Ingentes pfecto dotes erāt. Vitia fortunā diis aquare se: & caele-

Perfarū
mos ī fu
nere.

matris da
du luctus
audita a
lexā. mor
te.

Sifigam
bis cala
mitates.

Sifigam
bis mors
Alex. la⁹

Alex. pie
tas erga
parentes

stes honores accersere: & talia suadentibus oraculis credere: & dedignantibus uenerari ipm uahementi q̄ par esset irasci: in externū habitū mutare corporis cultum imitari deuitas gentium mores: quas ante uictoriā spreuerat. Nā iracundiam & cupiditatem uini sicuti suuenta irritauerat: ita senectus mitigare potuisset. Fatendū est tamen cum plurimum uirtuti debuerit: plus debuisse fortunā: quam solus omnium mortalium in potestate habuit. Quotiens illum a morte reuocauit: Quotiens temere in pericula uectum perpetua foelicitate protexit: Vitae quoq; finem eundem illi: quē gloriā statuit. Expectauere eum fata: dū oriente perdomito: aditoq; oceano: quicquid mortalitas capiebat impleret: huic regi duciq; successor quærebat. Sed maior moles erat q̄ ut unas subire eam posset. Itaq; nomen quoq; eius & fama rerum in totū propemodum orbem reges ac regna distudit. Clarissimiq; sunt habitū: qui etiā minimæ partitā fortunæ adhæserunt. Ceteræ Babylone (inde enim diuertit oratio) corporis eius custodes in regiam principes amicorum ducesq; copiarum aduocauere: secuta est militū turba cupientū scire: in quē Alexandri fortuna esset transitura. Multi duces frequentia militū exclusi regiam intrare non poterant: cum prece exceptis qui nominatim citarentur a dire phiberet. Sed precarium spernebat imperiū. Ac primū eiulatus ingēs ploratusq; renouatus est. Deinde futuri expectatio in hibitis lachrymis silentium fecit. Tunc Perdicca regia sella in cōspectū uulgi data: in qua diadema uestiq; Alexandri cum armis erant: annulū sibi pridie traditum a rege in eadem sede posuit: quorum aspectu rursus obortæ omnibus lachrymæ integrare luctum. Et Perdicca ego quidem inquit annulum: quo ille regni atq; imperii uires obsignare erat solitus: traditum ab ipso mihi reddo uobis. Ceteræ q̄ nulla clades huic qua affecti sumus par ab iratis diis excogitari pōt: amen magnitudinem rerum quas ægit intuentibus credere licet: tantum uis deos accommodasse rebus humanis: quarum forte completa cito repererent eum suæ stirpi. Proinde quoniā nihil aliud ex eo superest: q̄ quod semp ab immortalitate subducitur: corpori nominatim q̄ primum iusta soluam: haud oblitū in qua urbe inter quos sumus: quali rege ac præside spoliati. Tractandū est cōmilitones cogitandumq; ut uictoriā partam inter hos: de quibus parta est: obtinere possim. Capitale opus est. Hoc ne uno an pluribus: in uia potestate est. Illud scire debetis: militarem sine duce turbā corpus esse sine spiritu. Sextus mensis est: ex quo Roxane p̄gnans est Optamus ut marem enitatur cuius regnum diis approbatibus futurū quancūq; adoleuerit. Interim a quibus regi uelut destinata. Hæc Perdicca. Tū Nearchus alexandri modo sanguinem ac stirpem regie maiestati cōuenire neminem ait posse imitari. Ceterum expectari nondū ortum regem: & qui iam sit præteriti: nec animis macedonum conuenire nec tempori rerum. Esse Barsinæ filium regis: huic diadema dandum. Nulli placebat oratio. Itaq; suo more hastis scuta quatētes obstrepere p̄seuerabant. Iamq; p̄ ad seditionē puenerāt: Nearchus puicacius tuente sniam. Tum Ptolemaus digna p̄fus est soboles inq;: quæ macedonū impergēti Rosanis uel Barsinæ filius. cui nomē quoq; in Europa dicere pigebat. Maiore ex pte captiui est. Cur p̄sauerim: ut stirpi eorū seruauimus: Quod iusti illi reges Darius & Xerxes tot militū agminibus tātisq; classibus ne quicq; petiuerunt. Mea sentētia hæc ē: ut sede Alexandri in regia posita: q̄ cōsiliis eius adhibebant cōeāt: quotiens in cōmune cōsulto op̄ fuerit. Eorū quod maior pars eorū decreuerit stetur. Duces præfectiq; copiarū iis parent. Ptolemao q̄dam: pauciores Perdiccæ assentiebantur. Tum Aristonius orsus est dicere: Alexandrū consultum: cui relinqueret regnū: uoluisse optimum deligi. Inducatum aut ab ipso optimū Perdiccā: cui annulū tradidisset. Neq; enim unū eum asse

Fortunæ plurimū debuit alexan.

duces copiarū in regiam aduocauere.

Perdiccæ sententia de rege creando.

Militaris turba sine duce: corp̄ est sine spū. Nearchi sententia

Ptolemaus.

Aristonius snia.

disse morienti: sed circumterenti oculos ex turba amicos delegisse cui traderet. Placeat igitur lūna imperii ad Perdiccā deferri. Nec dubitare: qn uera censeret. Itaq; uniuersū p̄cedere in mediū Perdiccam: & regis annulū tollere iuebant. Hærebat iter cupiditate pudoremq; & quo modestius quod expetebat appeteret: puicacius oblaturos esse credebatur. Itaq; cunctatus diu quid ageret incertus ad ultimū tamē recessit: & Meleagri post eos qui steterant proximi constitit. At Meleager unus e ducibus confirmato animo: quē Perdiccæ cunctatio exerebat: nec dii sciuerint inquit ut Alexandri fortuna tantiq; regni fastigium in istos humeros ruat: homines certe nō ferent. Nihil dico de nobilioribus q̄ hic ē: sed de uiris tantū: quibus inuitis nihil p̄peti necesse est. Nec uero iter est: Rosanis filium quancūq; genitus erit: an Perdiccam regem habeatis: cū iste sub tutela specie regnum occupaturus sit. Itaq; nemo ei rex placet: nisi qui nōdū natus est. Et in tanta oīum festinatōe nō iusta modo: sed et necessaria exactos menses solus expectat: & iam diuinat mare esse cōceptū: quem uos dubitatis paratū esse uel subdere. Si mediūssidius Alexander hūc nobis regē pro se reliquisset: id solū ex iis: quæ imperasset: non faciendū esse cēserem. Quin igit ad diripiēdos thesauros discurretis: hæc enim opum regiarum utiq; populus ē hæres. Hæc elocutus p̄ medios armatos erupit. Et qui abeunt uia dederāt: ipm ad prænuūtiatā prædam sequebant. Iamq; armatorū circa Meleagrū frequens globus erat: in seditionem ac discordiam uersa cōcione: cū quidā plerisque macedonum ignotus ex infima plæbe: Quid opus ē: inquit armis ciuiliq; bello habentibus regē quem queritis? Arithdeus Philippo genitus Alexandri paulo ante regis frater sacrorum ceremoniarūque cōsors mō nunc solus hæres præteritur a uobis. Quo merito suo? Quid uie fecit? Cur et gentium cōmuni iure fraudetur? Si Alexandro similem queritis: nunq̄ reperietis. Si proximum hic solus est. His auditis concito primo silentiū uelut iussa habuit. Conclamāt deinde pariter Arithdeū uocatum eē: mortēq; meritos qui concionē sine eo habuissent. Tum Phiton plenus lachrymarum orditur dicere. Nūc uel maxime miserabile esse Alexandrū: qui tā bonorū ciuū militūq; fructus: & præsentia fraudatus ē. Nomē enim emeriamq; regis sui tantum intuentes ad cætera caligare eos. Haud ambigue iuuenem: cui regnum destinabatur: impense probra quæ obiecerat: magis ipsi odium: q̄ Arithdeo cōtemptum attulerunt: q̄ppe dum miseretur: etiā fauere cœperunt. Igitur non alium leq̄ eum: q̄ ad hanc spem genitus eēt regnare passuros: p̄tinaci acclamatōe declarāt. Vocariq; Arithdeum iubēt. Quē Meleager infestus inuulsusq; Perdiccæ strenue p̄ducit in regiam: & milites Philippum cōsalutatū regē appellāt. Ceterum hæc uulgi erat uox: principum alia sentētia. E quibus Phitō cōsiliū Perdiccæ exeq̄ cœpit: tutoresque destinat filio ex Roxane futuro. Perdiccā & Leonnatū stirpe regia genitos adiecit: ut in Europa Crater & Antipater res administrarent. Tū iusiurandum a singulis exactum futuros in potestate regis geniti Alexandro. Meleager haud iniuria metu supplicii territus cū his secesserat. Rursus Philippū trahēs secū irrupit in regiam: cū clamitans suffragari reipublicæ de nouo rege pauloante cōcepto: robur ætatis experirent: modo stirpem Philippi & filiū ac fratrem regum duorū libimetipsis pouissimū crederēt. Nullum profundum mare: nullū uastū fretū & p̄cellosum tantos ciet fluctus: quantos multitudo motus habet. Utique & si noua & breui duratura libertate luxuriat. Pauci Perdiccæ mō electo: Plures Philippo q̄ sperauerāt imperiū dabant. Nec uelle nec nolle quicq; diu poterāt: p̄nitebatque mō cōsiliū: modo p̄nitentiā ipsius. Ad ultimū tamen in stirpe regiam declinauere studiis. Cesserat ex concione Arithdeus principū auctoritate cōtritus: & abeunte illo cōticuerat magis q̄ læguer at militaris fauor. Itaque reuocat uelut

Arithdeus Alex. frater.

Phitonis snia.

Philippus rex salutatur a uulgo principū alia snia.

Nullum mare tantus ciet fluctus quos multitudo motus hēt.

fratris eā ipsam: quæ in sella posita fuerat: induit. Et Meleager thorace sumpto capit arma noui regis: satellesq; sequit. Phalanx hastis clypeos quatiens expletura se; sanguine illos; q; affectauerāt nihil ad ipsos prinēs regnū: in eadem domo familiaq; imperiū uires remansuras esse gaudebāt: hæreditarium imperiū stirpem regiam uindicaturā astuetos nomen ipm colere uenerariq;: nec quēq; id cape nisi genitum ut regnaret. Igitur Perdicca territus conclauē: in quo Alexandri corpus iacebat: asseruari iubet. de. cū iplo erāt spectata uirtutis. Ptolemæus quoq; se adiūxerat ei: pucrorūq; regia cohors. Cæterę haud difficulter a tot milibus armatorū claustra p̄fracta sunt. Et rex quoq; irruerat: stipatus satellitū turba: quorū princeps erat Meleager. Iratusq; Perdicca hos: q; Alexandri corpus tueri uellēt: se uocat: sed q; irrupant eminus tela in ipsum iaciebant: multisq; uulneratis tandē seniores dēp̄tis galeis: quo facilius nosci possent precari qui cū Perdicca erāt cœpe: ut abstinerent bello: regi q; pluribus cederent. Primus Perdicca arma deposuit. Cæteri q; idē facere. Meleagro deinde suadēte ne a corpore Alexandri discederēt: insidiis locū quærī rati: diuersa regia parte ad Euphratē fugā itēdunt. Eqtatus q; ex nobilissimis iuuenū cōstabat. Perdiccā & Leōnatum frequens sequebatur: placebatq; excedere urbe: & tēdere in campos. Sed Perdicca ne pedites qdē secuturos ipm despabat. Itaq; ne abducēdo eqtes abruptis a cætero exercitu uideretur: in urbe subsistit. At Meleager regē monere nō destitit: Ius impii Perdiccæ morte sancīendū eē: ne occupet ipotēs aius rerum nouarū: meminisse eum qd de rege meruisset: Nemine aut ei satis fidum eē: quē metuat. Rex patiebatur magis: q; assentiebat. Itaq; Meleager silentiū pro imperio habuit. Militūq; regis noiē: qui Perdiccā accerserēt. Iitēdē mādatū ut occiderēt: si uenire dubitaret. Perdiccā nūtiato satellitū aduentu: sexdecim oīno pueris regia cohortis comitatus in limine domus suæ cōstitit. Castigatorq; & Meleagri mācipia idētidē appellās: sic animi uultusq; cōstantia terruit: ut uix mentis cōpotes fugerent. Perdicca pueris equos iussit cōscendere: & cum paucis amicorū ad Leōnatū puenit. Iā firmiore p̄sidio uim p̄pullaturus: si quis inferret. Postera die indigna res macedonibus uidebatur: Perdiccam ad mortis piculū adductum. Meleager temeritatem armis ultum ire decreuerat. Atq; ille seditōe puīsa: cū regem adisset interrogare eum cœpit: an Perdiccā cōprehendi ipse iussisset. Ille Meleagri istinctu se iussisse respōdit. Cæterę nō debere tumultuari eos: Perdiccā. n. uiuere. Igitur concione dimissa Meleager equitum maxime defectione perterritus inopi q; consilii: quippe in ipsum periculum reciderat: quod inimico paulo ante intēderat: triduum fere cōsumpsit incerta cōsilia uoluendo. Et pristina quidem regia species manebat. Nam & legati gētium regem adibāt: & copiarū duces aderant: & uestibulū satellites armatiq; cōpleuerāt. Sed ingens sua spē mœstitia ultimæ desperatōis index erat. Suspectiq; inuicem nō adire propius: non colloqui audebant: secretæ cogitationis intra se quoq; uoluentes: & ex cōparatione regis noui desiderium excitabatur amissi: ubi ille esset: cuius imperiū: cuius auspiciū secuti erant: reqrebant. Destitutos se inter infestas idomitalq; gentes. Expectaturos tot cladiū suarū p̄enas: quādo cūq; oblata esset occasio. His cogitationib; animos exedebāt: cum annūtiat equites: q; sub Perdicca eēt occupatis circa Babyloniā campis frumentū quod in urbē iuehebat retinuisse. Itaq; inopia primū deinde fames eē cœpit. Et q; in urbe erāt: aut recōciliandā gratiā cū Perdicca: aut armis certādū esse censebāt. Forte ita acciderat: ut q; in agris erāt: populatio nem uillarū: uicorūq; ueriti cōfugerent in urbem. Oppidani cū ipsos alimenta deficerent: urbe excederēt: & utriq; generi tutior aliena sedes q; sua uideret. Quorum cōsternationē Macedones ueriti in regiā coeunt: quāq; ipsorū sententia esset: exponūt.

meleager
pdiccā oc
cidēdū eē
cēlebat.

Pristina re
gia spēs.

Fames in
urbe esse
cœpit.

Placebat autem legatos ad eqtes mitti de finēda discordia: armisq; ponēdis. Igitur a rege legat̄ Pafas thersalus: & Amisus megalipolitanus: & Perilaus: q; cum mandata eqtes mit regis edidissent: nō aliter posituros arma equites: quam si rex discordiæ auctores de didisset tulere respōlū. His renūtiatis sua spē milites arma capiūt: quorū tumultu e regia Philippus excitus: Nihil inq; seditione est opus. Nā inter se certantiū p̄mia qui quieuerint occupabūt. Simul memētote rem esse cū ciuibus: quibus spē gratiæ cito abrumpere ad bellum ciuile p̄paratū est. Altera legatione an mitigari possint: experiamur: & credo nondū regis corpore sepulto ad p̄standa ei iusta oēs esse coitu ros. Quod ad me attinet: reddere hic imperiū malo: q; exercere ciuium sanguine. Et si nulla alia cōcordiæ spes est: oro quæ loq; eligite potio: ein. Obortis deinde lachrymis diadema detrahit capiti: dextram qua id tenebat p̄tendens: ut si quis se digniorem p̄fiteretur acciperet. Ingentē spē in dolis ante eum diem fratris claritate suppressam ca moderata excitauit oratio. Itaq; cuncti instare cœperunt: ut quæ agitaasset: exeq uellet Eisdem rursus legat̄ petiuros: ut Meleagram tertiu ducē acciperent. Haud agre id impetratum est. Nam & abducere Meleagram Perdicca a rege cupiebat: & unū duobus imparem futurum esse censebat. Igitur Meleagro cū phalange obuiā egresso: p̄dicca equitū tutmas antecedēs occurrit. Vtrūq; agmē mutua saluatione facta coit: i perpetuū ut arbitrabant̄ cōcordia & pace firmata. Sed iā satis admouebant̄ macedo num genti bella ciuilia. Nā & infociabile est regnū: & a pluribus expetebatur. Primū ergo collegere uires: deinde dispererūt: & cū plurib; corpus: q; capiebat onerassent: cætera mēbra deficere cœperūt. Quodq; impium sub uno stare potuisset: tū a pluribus sustineret̄ ruic. Proinde iure meritoq; populus roman; salutē se principi suo debere p̄fite: cui noctis quā p̄ene sup̄p̄mam habuim; nouū sydus illuxit. Hui; hercule nō solis ortus lucem caligati reddidit mūdo: cū sine suo capite discordia membra trepidarent. Quot ille tū extinxit faces: Quot cōdidit gladios: Quanta tempestatē subita serenitate discuffit: Nō ergo reuirtescit solū: sed et̄ floret impium. Absit modo inuidia: excipiet huius sæculi tēpora eisdem domus utinā perpetua certe diuturna posteritas. Cæterę ut ad ordinē: a quo me cōtemplatio publicæ felicitatis auerterat rede am: Perdicca unicam spē salutis suæ in meleagri morte deponebat: uanum eūdem & infidum celeriterq; res nouaturum & sibi maxime infestū occupādum eē. Sed alia dissimulatione consiliū p̄mebat: ut opprimeret incautum. Ergo clam quosdam ex copiis quibus p̄erat: subornauit: ut quasi ignoraret ipse: cōquererentur palam Meleagram æquatū esse Perdiccā: quorum sermone Meleager ad se relato furens ira Perdiccā quæ comperisset exponit. Ille uelut noua re exterritus: admirari queri doiētisq; speciem ostentare ei cœpit. Ad ultimum conuenit: ut comprehenderentur tam seditionis uocis auctores: Agit Meleager grāias amplexusq; Perdiccam fidem eius in se ac beniuolentiā collaudat. Tum cōmuni consilio rationē opprimēdi noxios ineunt. Placet exercitū patrio more lustrari: & p̄babilis causa uidebatur p̄terita discordia. Macedonum reges ita lustrare soliti erant milites ut discissæ canis uiscera ultimō i cā po: in quem deduceretur exercitus: ab utraq; abiiceret̄ parte. Intra id spatium arma omnes statēt: hinc milites equites: illinc phalax. Itaq; eo die: quem huic sacro destina uerant. Rex cū equibus elephatūsq; cōstitierat contra pedites: quis Meleager p̄erat. Iam equestre agmē mouebatur: & pedites subita firmidine ob recentem discordiam haud tanc pacati quicq; expectantes parump addubita uere: an in urbem subducerent copias: q; pro equitū planicies erat. Cæterę ueriti ne temere cōmilitonum fidē damnarēt: ubi litere p̄paratus ad dimicandum animi: si quis uim inferret. Iā

Regnū ē
infociabi
le.

Quo ma
cedōes lu
strabāt ex
ercitum.

agmina coibant: paruūq; interuallū erat: quod aciem utranq; diuideret. Itaq; rex cū una ala obequitare peditibus cōpō: discordiā auctores: quos tueri ipse debebat in / stinctu Perdiccæ ad suppl. cia deposcens: minabaturq; omnes turmas cū elephantis i dacturum se in recusant. s. Stupebātq; improuiso malo pedites. Nec plus in ipso Me leagro erat aut cōsiliū aut animi. Tuissimū ex præsensibus uidebat: expectare potius q̄ mouere fortunā. Tum Perdicca ut torpentes & obnoxios uidit. ccc. fere qui Melea grū erumpentē ex concione: quæ prima habita est: post mortē Alexandri secuti erant: a cæteris discretos elephantis in conspectu totius exercitus obiciit: omnesq; bæliuarū pedib; obitiū sunt: nec phibēc Philippo nec auctore. Apparebatq; id modo pro suo uindicatur: quo approbasset cūctus. Hoc ballog; ciuiliū macedonib; & omne & pri cipium fuit. Meleager sero intellecta fraude Perdiccæ tū qdē qa ipsius corpori uis non afferebatur in agmine quietus stetit. Et mox damnata spe salutis: cum eius nomi ne quē ipse fecerat regem in pnciem suam abutentes uideret inimicos confugit in tē plum. Ac ne loci quidē religione defensus occiditur. Perdicca perducto in urbē exer citu consiliū principum uiuorum habuit: in quo imperium ita diuidi placuit: ut rex qdē summa eius obtineret. Satrapes Ptolemæus ægypti & africa gentium quæ in di tione erant: Laomedonti syria cū phœnice data est. Philotæ Cilicia destinata. Lyciā cum panphilia & maiore phrygia obtinere iussus Antigonus. In cariam Cassander; Menander in Lydiam missi: Phrygiā minorē helleponto adiunctā Leōnati prouī ciam esse iusserunt. Cappadocia Eumeni cum Paphlagonia cessit. Præceptū est ut re gionem eam usq; ad Trapezūcta defenderet: bellū cū Arbate gereret. Solus hic de trectabat imperiū. Phiton mediam: Leōnachus thraciam appolitaq; thraciæ ponti eas gētes obtinere iussi. Qui indiæ quiq; bætris & sogdianis cæterisq; aut oceani aut rubri maris accolis p̄ rant: qbus quisq; sinibus habuisset imperii ēt ius obtineret. De eretum est ut Perdicca cum rege esset: copisq; præfesset: quæ regē sequebantur. Cre didere quidam testamento Alexandri distributas esse prouincias. Sed samam eius rei (quāq; ab auctoribus tradita est) uanam fuisse comperimus. Et quidem suas quisq; opes diuisis imperii partibus tuebantur: quas ipsi fundauerant. Si unq; aduersus im modicas cupiditates terminus staret: quippe paulo ante regis ministri spem imperii alieni procurandi: singuli ingentia inuaserāt regna sublati certaminum causis: cum & omnes euidem gentis essent: & a cæteris sui quisq; imperii regione discreti. Sed nisi p̄ria: quā ficile erat eo contentos esse: quod obtulerat occasio: q̄ppe sordēt prima: cum maiora do maio quæq; sperant. Itaq; oibus expeditū uidebat augere regna: q̄ fuisset accipe. Septim; ra quæq; dies erat: ex quo corpus regis iacebat in solio curis osum ad formādū publicū statū fuerant a tā solēni munere aueris. Et nō aliis q̄ melopotamiæ regioni feruidior æstus existit: Aest; me adeo ut plæraq; aialia quæ in nudo solo depræ hedit extinguat. Tātus est uapor solis & sopotamiæ cœli: quo cūcta uelut igne torrent. Fontes aquar; & tari sunt: & incolē iū fraude ce Cadauer lanē. Iplis usus patet. Ignot; est aduenis. Vt tādē curare corp; exa sum amicis uaca Ale. post uit: nulla tabe ne minimo qdē liuore corruptū uidere: q̄ intrauerāt: Vigor quoq; q̄ cō vii. di m star ex spiritu nō destituerat uultū. Itaq; ægyptii Chaldæiq; iussi corp; suo more cu illæsum a rare primo nō sunt ausi admouere uelut spirati manus. Deinde p̄caū ut ius falsq; esset chaldæis morialib; aurectare eū: purgauere corpus repletūq; est odoribus. Aureū solū & ca curat p̄ti adiecta fortunæ eius insignia. Veneno necatū eē credidere. Plæriq; filiū Antipa Alex. ue tri inter ministros Iollā nomine patris iussu dedisse. Sape certe audita erat uox Alexā neno; p̄is dri Antiparum regium affectare fastigium: maiorēq; esse præfessū opibus ac titulo se credif. spartanæ uictoriæ inflatum: omnia a se data asserentē sibi. Credebāt etiam Craterum

cū ueterum militum manu ad interficiendū eū missum. Vim aut; ueneni: quod i ma Vis uene ce lonia gignitur: tale eē cōstat: ut ferrū quoq; exurat. Vngula iumētū dūtaxat patēs niqd in esse cōstat. Sucistygem appellant fontē: ex quo pestifera uirus emanat. Hoc per cas macedo sandrum allatum traditūq; fratri Iollæ: & ab eo supprema regis potioni indiū. Hæc ma gigni utcūq; sunt cre lita: eos; quos rumor asperferat mox potētia extinxit. Regnū enī Ma tur cedoniæ Antipater & graciā quoq; inuasit. Soboles deinde excepit interfectis oibus Sucistyx q̄cūq; Alexandrum etiā longinqua cognatione contigerāt. Cæter; corpus eius a Ptole ubi al. x. mæo: cui ægyptus cesserat: Memphim: & inde paucis post annis Alexandriā tralla sepult; ē tum est: omnisq; memoriæ ac nominis honos habetur.

Hos nouem. Q. Curtii libros de rebus gestis Alexandri magni regis Macedoniam q̄ accuratissime castigatos ab eruditissimo uiro Bartholomæo merula. Impressit Ve netis Ioannes de Tridino alias Tacuinus. Anno. M. cccc. xciiii. die. xvii. Iulii.

Registram huius operis.

a	f	l
Prima alba	balion erat	ponere. vii.
Q. CVR TII	ne ante	di simul
quē occupati	nihil dixit	bant. Nec
incurrunt		
b	g	
Q. CVR TII	quidem	
litum ex	erat prælium	
partim	radicibus	
c	h	
ill: e muris	cipes mittunt	
per sarum	eum (si diuicius	
digi ex iis	præps	
d	i	
& manus	cipitur	
rus altiores	licentiam	
tuta abuliti	clamarent	
e	k	
ante a	mos &	
ut d. cedeb: t	se esse	
tuerant	riculo	

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA

BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA